

SISÄLLYSLUETTELO

Elinvoima- ja työllisyysjaosto esityslista 21.01.2026

Esityslistan kansilehti	1
1 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
2 Pöytäkirjan tarkastaminen	4
3 Kokouksen selostukset	5
4 Työpaikka-alueita koskevat linjaukset ja yleiskaavan työpaikka-alue selvitys (YK0053)	6
- Liite 1 Vantaan kaupungin työpaikka-alue linjaukset	9
- Liite 2 Yleiskaavan työpaikka-alue selvitys YK0053	15
5 Tiedekeskussäätiön vuoden 2026 avustuksen maksaminen	96
6 Avustuksen myöntäminen Suomen ilmailumuseosäätiölle ja aiesopimuksen hyväksyminen	99
- Aiesopimus uuden ilmailumuseon rahoituksesta ja Vantaan kaupungin Suomen ilmailu- museosäätiölle myöntämän avustuksen ehdoista	102
7 Uusi Helsinki EU Office -sopimus 2026-2028	107
- Helsinki EU Officen kumppanuussopimus	109
8 Lausunnon antaminen Työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta / ST-V	116
- Vantaan kaupungin lausunto HE-luonnoksesta järjestämis lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta	118
9 Lausunnon antaminen Työ- ja elinkeinoministeriölle arviomuistiosta työvoimapalveluiden kehittämistarpeista kuntouttavan työtoiminnan uudistamisen yhteydessä / ST-V	124
- Vantaan kaupungin lausunto arviomuistiosta työvoimapalveluiden kehittämistarpeista kuntouttavan työtoiminnan uudistamisen yhteydessä	126
10 Lausunnon antaminen Työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi / ST-V	132
- Vantaan kaupungin lausunto HE-luonnoksesta kotoutumislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi	134

Kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaoston kokous

Aika: 21.1.2026

Paikka: Kaupungintalo, Tikkurila

Kokoukseen kutsutut:

Jäsenet:		Varajäsenet:	
Aalto Riku, puheenjohtaja		el Issaoui Naima	
Kivimäki Otso, 1. varapuheenjohtaja		Karemo Jenni	
Friman Reija, 2. varapuheenjohtaja		Blomberg Heidi	
Abdi Faysal		Snellman Karita	
Bibani Gashaw		Nguyen Chau	
Hakala Heli		Puikkonen Tomi	
Hall Anu		Tammi Visa	
Niikko Mika		Aidanjuuri Tanja	
Nummela Nina		Rokkanen Sakari	
Räsänen Minna		Acharya Shekhar	
Tuomela Tiina		Jääskeläinen Jouko	
Åstrand Stefan		Vacker Marjo	
Kaupunginvaltuuston puheenjohtajisto:			
Rokkanen Sakari, puheenjohtaja			
Tamminen Ida, I. varapuheenjohtaja			
Kaimio Tuire, II varapuheenjohtaja			
Kaupunginhallituksen puheenjohtajisto:			
Kaukola Ulla, puheenjohtaja			
Kasonen Mika, I varapuheenjohtaja			
Rämö Eve, II varapuheenjohtaja			
Muut osallistujat:			
Timonen Pekka, kaupunginjohtaja			
Kalske Katri, kasvatuksen ja oppimisen toimialan apulaiskaupunginjohtaja			
Anttila Tero, kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja			
Åstrand Riikka, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtaja			
Koivusalo Tommo, elinvoimajohtaja			
Taipale-Vuorinen Susanna, työllisyys- ja kotoutumispalveluiden johtaja			
Nevalainen Ari, lakimies			

Kauppinen Elina, hallintoasiantuntija, pöytäkirjanpitäjä			
---	--	--	--

1 **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**

Elinvoima- ja työllisyysjaosto 21.1.2026

Kaupunginjohtajan esitys:

Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

2 Pöytäkirjan tarkastaminen

Elinvoima- ja työllisyysjaoston kokousten pöytäkirjat esitetään tarkastettavaksi sähköisesti kokousta seuraavana maanantaina klo 10.00 mennessä. Pöytäkirja pidetään yleisesti nähtävänä Vantaan kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) tarkastusta seuraavasta keskiviikosta lähtien.

Pöytäkirjan tarkastusvuorot esitetään myönnettäväksi aakkosjärjestyksessä.

Jäsen	Kokous
Abdi Faysal	
Bibani Gashaw	
Friman Reija	26.11.2025
Hakala Heli	9.12.2025
Hall Anu	21.1.2026
Kivimäki Otso	21.1.2026
Niikko Mika	9.12.2025
Nummela Nina	29.10.2025
Räsänen Minna	
Tuomela Tiina	
Åstrand Stefan	26.11.2025

Elinvoima- ja työllisyysjaosto 21.1.2026

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- valita kaksi pöytäkirjantarkastajaa toimittamaan pöytäkirjan tarkastus maanantaihin 26.1.2026 klo 10.00 mennessä ja
- pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 28.1.2026 lähtien.

Elinvoima- ja työllisyysjaosto 21.1.2026

Kaupunginjohtajan esitys:

Merkitään tiedoksi seuraavat selostukset ja kokouksessa ajankohtaisista asioista saatavat selvitykset:

- Katsaus tapahtumateollisuuteen toimialana / Tommo Koivusalo, elinvoimajohtaja
- Vantaan tapahtumatoiminnan suuntaviivat 2026–2033 / Elisa Paakkonen, projektiasiantuntija

Työpaikka-alueita koskevat linjaukset ja yleiskaavan työpaikka-alue selvitys (YK0053)

VD/7209/10.02.08.02/2025

TeA/SP/JN/AKa/E-MN

Yleiskaavan 2020 toteuttamisen ohjaamisen osana on laadittu työpaikka-alue selvitys, jossa kuvataan yleiskaavan työpaikka-alueiden toimitilarakentamisvaranto sekä sen toteuttamisen haasteita ja reunaehdoja. Näiden pohjalta on laadittu linjaukset toimitilavarannon ja työpaikkamäärien kehityksen turvaamiseksi.

Yleiskaavan työpaikka-alue selvitys (YK0053)

Yleiskaavan työpaikka-alue selvitys (YK0053) on tehty Vantaan yleiskaavan 2020 (YK0048) voimaantulon (11.1.2023) jälkeen osana yleiskaavan toteuttamisen ohjaamista. Yleiskaavan työpaikka-alue selvityksessä on tarkasteltu koko kaupungin tasolla sekä suuralueittain työpaikkamäärien ja työpaikkarakentamisen kehitystä sekä arvioitu jäljellä olevaa asemakaavallista ja yleiskaavallista toimitilarakentamisvarantoa. Tämän lisäksi on arvioitu tarkemmin kuuden työpaikka-aluekokonaisuuden varantotilannetta minimi- ja maksimiskenaarioiden kautta, joissa on huomioitu tarkemmin toteutuksen epävarmuuksia ja reunaehdoja.

Yleiskaavassa on varauduttu 185 000 työpaikkaan vuoteen 2050 mennessä, mikä tarkoittaa noin 60 000 uutta työpaikkaa vuoden 2023 tilanteeseen verrattuna. Taustaoletuksena on ollut työpaikka-alueiden maankäytön tiivistyminen esimerkiksi toimitilojen tilankäytön tehostuessa. Selvityksessä käsitellyt alueet ovat yleiskaavan 2020 työpaikka-alueita (TP, TY, TT, KM), keskustatoimintojen alueita (C) sekä asumisen ja työpaikkojen tai kaupan sekoittuneita alueita (A/TP, A/KM).

Vantaalla on toimitilarakentamisen varantoa noin 4 miljoonaa kerrosneliömetriä. Varannosta on vähennetty karkea arvio poistuvasta toimitilasta yleiskaavan asumiseen muuntuvilla alueilla. Määrä mahdollistaa laskennallisesti 60 000 työpaikan rakentumisen, mikäli keskimääräinen työpaikkaväljyys tehostuu nykyisestä ja kaikki varanto toteutuu. Mikäli uusien toimitilojen keskimääräinen työpaikkaväljyys olisi noin 60 k-m²/työpaikka, mahtuisi työpaikka-alueille noin 65 000 uutta työpaikkaa. Työpaikkaväljyys vaihtelee suuresti toiminnan mukaan.

Ajallisesti toimitilarakentamisvaranto riittäisi yli 40 vuodesta yli 30 vuoteen, kun oletetaan rakentamisen määrän pysyvän keskimääräisellä rakentamistahdilla 100 000 k-m²/v. Kaikki varanto ei kuitenkaan toteudu: nykyisin työpaikkatonttien keskimääräinen rakentamisaste on noin 70–85 %. Mikäli varantoa jää merkittävästi toteuttamatta, tai alueet toteutuvat väljempinä (eli joko suunniteltua matalammalla tontti-tehokkuudella tai työpaikkaintensiivisyydellä), ei yleiskaavan työpaikkaennusteeseen päästä.

Työpaikka-alue selvitystä laatiessa havaittiin useita tekijöitä, jotka haastavat työpaikka-alueiden suunnitelmien mukaisen toteutuksen ja keskustojen työpaikkakehityksen. Selvitystä tehdessä on tullut toive linjauksista, joita voi käyttää jatkosuunnittelun tukena yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa yleiskaavan työpaikka- ja keskusta-alueilla.

Vantaan kaupungin työpaikka-alue linjaukset

Yleiskaavan työpaikka-alue selvityksen perusteella on valmisteltu yleiskaavan työpaikka-alueita koskevat linjaukset. Linjaukset on valmisteltu yleiskaavoituksessa yhteistyössä asemakaavoituksen, kiinteistöt

ja tilat -palvelualueen sekä elinvoimapalveluiden kanssa. Linjausten valmistelua työstiin muun muassa yhteisessä työpajassa keväällä 2025. Linjaukset käsiteltiin kaupunkiympäristön toimialan johtoryhmässä 27.8.2025.

Toimitilarakentamisvarannon ja työpaikkamäärien kehityksen turvaamiseksi ehdotetaan yleiskaavan työpaikka-alueita ja keskustatoimintojen alueita koskien liitteen 1 mukaisia linjauksia, joiden otsikot ovat seuraavia:

1. Keskustoissa tavoitellaan mahdollisimman monipuolista toiminnallista sekoittuneisuutta. Keskusta-alueilla tulee olla kivijalkaliiketojen lisäksi riittävän suuria ja erityyppisiä liike- ja toimitiloja.
2. Hankkeissa, jossa toimitilan määrää ehdotetaan hankkeessa vähennettävän nykytilanteesta, edellytetään yritysvaikutusten arviointia.
3. Työpaikka-alueita kehitetään riittävän laajoina kokonaisuuksina. Ehkäistään työpaikka-alueiden pirstoutumista.
4. Työpaikka-alueiden kehittämisessä on huomioitava erityyppisten alueiden kehittämistä ohjaavat tavoitteet, erityispiirteet ja reunaehdot.
5. Varmistetaan riittävät kokonaisuudet ja pinta-ala työpaikkatoiminnoille yleiskaavan asumisen ja työpaikkojen (A/TP) sekä asumisen ja kaupallisten palveluiden (A/KM) sekoittuneilla alueilla.
6. Muuntuvilla alueilla on edistettävä väliaikaikäyttöä ennen alueen kehittymistä yleiskaavan mukaiseen käyttötarkoitukseen.
7. Kaupunkitasolla kehitetään viestintää ja markkinointia työpaikka-alueista ja toimitiloista, myös muista kuin kaupungin omista tonteista.

Linjausten kuvaukset sekä perustelut on esitetty liitteessä 1. Linjauksia tulee tulkita yhdessä niiden kuvausten ja perusteluiden kanssa.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 6 §:n mukaan kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaosto vastaa kaupungin elinvoiman, kotoutumisen, työllisyyden ja yrittäjyyden edistämisestä.

Kaupunkiympäristölautakunta 18.11.2025 § 6

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) esittää kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaostolle hyväksyttäväksi Vantaan kaupungin työpaikka-alueinjaukset liitteen 1 mukaisina suunnittelussa ohjeena noudatettaviksi, ja
- b) esittää kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaostolle yleiskaavan työpaikka-alueselvitys YK0053 (liite 2) tiedoksi merkittäväksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että kaupunkiympäristölautakunta jätti asiaan seuraavan yhteisen pöytäkirjalausuman:
"Korttelialueilla, jotka eivät ole rakentuneet merkittävien osin tiiviiksi keskusta-alueiksi (C-merkintä), voidaan poiketa perustelluista syistä linjauksista."

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) Hyväksyä Vantaan kaupungin työpaikka-alueinjaukset liitteen 1 mukaisina suunnittelussa ohjeena noudatettaviksi, ja
- b) merkitä tiedoksi yleiskaavan työpaikka-alue selvitys YK0053 (liite 2).

Päätös:

Hyväksyttiin päätös esityksen kohta b) merkitä tiedoksi yleiskaavan työpaikka-alue selvitys YK0053 (liite 2) ja jätettiin pöydälle päätös esityksen kohta a) hyväksyä Vantaan kaupungin työpaikka-alueinjaukset liitteen 1 mukaisina suunnittelussa ohjeena noudatettaviksi.

Elinvoima- ja työllisyysjaosto 21.1.2026

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään hyväksyä Vantaan kaupungin työpaikka-alueinjaukset liitteen 1 mukaisina suunnittelussa ohjeena noudatettaviksi.

Liitteet:

- Liite 1 Vantaan kaupungin työpaikka-alueinjaukset
- Liite 2 Yleiskaavan työpaikka-alue selvitys YK0053

Täytäntöönpano: Ote kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaostolle

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

yleiskaavasuunnittelija Anna-Mari Kangas, puh. 050 302 9224,
yleiskaavasuunnittelija Eeva-Maria Niemi, puh. 050 302 9412,
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

VANTAAN KAUPUNGIN TYÖPAIKKA- ALUELINJAUKSET

Linjaukset koskevat voimassa olevien yleiskaavojen mukaisia työpaikka-alueita ja keskustatoimintojen alueita (TP, TY, TT, KM, C, A/TP ja A/KM). Toimitilarakentamisvarannon ja työpaikkamäärien kehityksen turvaamiseksi on laadittu seuraavat linjaukset. Linjauksia tulee tulkita yhdessä kuvausten ja perusteluiden kanssa.

1. Keskustoissa tavoitellaan mahdollisimman monipuolista toiminnallista sekoittuneisuutta. Keskusta-alueilla tulee olla kivijalkaliiketilojen lisäksi riittävän suuria ja erityyppisiä liike- ja toimitiloja.
 - Keskusta-alueilla tarkoitetaan yleiskaavan mukaisia kaupunkikeskustojen alueita (C-alueet)
 - Keskustoissa, erityisesti asemanseuduilla, tavoitellaan työpaikkojen määrän kasvattamista
 - Tavoitteena on, että toimitilan määrä (k-m²) ei vähene 400 m etäisyydellä asemista ja 300 m säteellä ratikkapysäkeistä (tai muulla suunnitelmissa hyväksytyllä alueella, joita voivat olla mm. kaavarungot tai aluekohtaiset kehittämissuunnitelmat).
 - Hankkeiden aiheuttamat muutokset tulee arvioida riittävän suurena kokonaisuutena alueella.
 - Linjausta voidaan tarkentaa aluekohtaisesti kehittämissuunnitelmalla.

Perustelut:

- Pääkeskustoissa (Tikkurila, Myyrmäki ja Aviapolis) pelkkä kauppa ja kivijalkoihin sijoittuvat liike- ja toimitilat eivät riitä ylläpitämään keskustojen elinvoimaa ja työpaikkakehitystä. On tärkeää, ettei muuteta keskustoja ns. asuinlähiöiksi vaan varmistetaan, että myös toimitilakokonaisuuksia säilyy.
- Keskustoissa kehityssuuntana on ollut vanhojen toimitilarakennusten purku, ja muuntuminen asumiseen. Uusissa asuinrakennushankkeissa keskustoissa on usein melko pieniä kivijalkaliiketiloja. Myös suurempia kivijalkaliiketiloja tulee tavoitella. Liiketilojen tulee myös muodostaa houkuttelevia palvelukeskittymiä.
- Pienten lähipalveluiden lisäksi keskustoissa tarvitaan myös suurempia liike- ja toimitiloja toisaalta työpaikkamäärän turvaamiseksi, mutta myös sellaisten kaupan ja palveluiden mahdollistamiseksi, jotka vaativat enemmän tilaa (esimerkiksi

terveys- ja liikuntapalvelut). Jotta keskustoissa voi olla palveluita, niille tarvitaan myös tiloja.

- Kivijalkaliiketiloihin on huomioitava eri toimintojen (ravintolat, pt-kauppa) edellyttämät rakenteet.
- Keskustoihin tarvitaan kaupan suuryksiköitä sekä julkisia palveluita, jotta varmistetaan päivittäisten palveluiden hyvä saavutettavuus ja keskustojen vetovoimaisuus sekä työpaikat.
- Kasvava asukasmäärä muodostaa myös kaupallisten ja muiden palveluiden kysyntää, sekä samalla potentiaalisia työntekijöitä alueen yrityksille, jotka tarvitsevat tiloja.

2. Hankkeissa, jossa toimitilan määrää ehdotetaan hankkeessa vähennettävän nykytilanteesta, edellytetään yritysvaikutusten arviointia.

- Edellytetään aina yleiskaavan keskustatoimintojen alueilla (C-alueilla)
- Muilla alueilla edellytetään hankkeissa, joissa ehdotetaan toimitilan määrän merkittävää vähenemistä
- Työpaikka- ja toimitilamääriä muutoksineen seurataan kaupunginosa-/suuralue- ja kaupunkikohtaisesti (keskusta-alueet omina kokonaisuuksinaan) ennen kaavoitusohjelman laatimista. Seurannassa huomioidaan käynnissä ja suunnitteilla olevien hankkeiden vaikutus ja ennakointi.

Perustelut:

- Keskustat ovat merkittäviä työpaikkojen keskittymiä. Keskustojen tiivistyessä toimitilarakennuksia on purettu ja korvattu asuinrakentamisella, jolloin toimitilan määrä vähenee kaavahanke kerrallaan, ja lopulta vaikutus voi olla merkittävä. Kokonaisuuden tulee olla hallittu, kaikkea ei voi muuttaa asumiseen.
- Yritysvaikutusten arviointi osana vaikutusten arviointia tuo muutoksen esiin ja samalla voi arvioida, mihin poistuvat toiminnot voivat siirtyä. Työpaikkakeskittymät tukevat myös asukkaiden tarvitsemia palveluita (mm. ravintolat).
- Tärkeää ottaa huomioon muutoksen hallinta ja seuranta (mm. poistuvat työpaikat ja yritykset, uusien hankkeiden mahdollistamat tilat ja työpaikat)

3. Työpaikka-alueita kehitetään riittävän laajoina kokonaisuuksina. Ehkäistään työpaikka-alueiden pirstoutumista.

- Työpaikka-alueita (TP, TY ja TT) tulee säilyttää riittävän suurina ja laajoina kokonaisuuksina, huomioiden työpaikkatoimintojen edellytykset, reunaehdot sekä yleiskaavan mukaisuus.

- Asumisen lisäämistä yleiskaavan työpaikka-alueilla (TP, TY ja TT) ei tule edistää.

Perustelut:

- Yksittäiset toimitilarakennukset eivät muodosta houkuttelevaa kokonaisuutta ja keskittymisetuja. Työpaikka-alueiden nakertaminen reunoilta muihin käyttötarkoituksiin heikentää niiden houkuttelevuutta ja luo rajoituksia jatkokehittämiseksi.
- Työpaikkatoimintoja varten tarvitaan riittävän laajoja alueita, jotta voi muodostua isoja kokonaisuuksia. Yksittäiset tontit asumisen lomassa ja reunoilla melumuureina eivät houkuttele, vaan tarvitaan paikkoja myös parhailta sijainneilta. Houkuttelevat toimitilat edellyttävät myös riittävää näkyvyyttä ja sujuvaa saavutettavuutta. Asumista voi sijoittaa vähemmän keskeisille sijainneille, mutta toimitiloja ei voi sijoittaa näkymättömiin asuinkortteleiden taakse.
- Asuinrakentaminen on luonteeltaan pysyvää, jolloin työpaikka-alueen potentiaalia ei enää saada takaisin. Asuminen asettaa myös reunaehdot sen suhteen, millaista toimintaa sen lähelle voi sijoittaa, mikä voi vaikeuttaa alueiden kehittämistä.
- Yksittäisten asuinkortteleiden sijoittaminen työpaikka-alueille ei myöskään muodosta houkuttelevaa asuinympäristöä. Työpaikka-alueilla on usein ympäristöhäiriöitä.

4. Työpaikka-alueiden kehittämisessä on huomioitava erityyppisten alueiden kehittämistä ohjaavat tavoitteet, erityispiirteet ja reunaehdot.

- Huomioidaan yleiskaavan mukaisten työpaikka-alueiden tavoitteet, erityispiirteet ja reunaehdot:
 - Tuotanto, varasto, logistiikka: ympäristöhäiriöt, (raskas) liikenne, tilatarpeet, ympäristöriskit: mm. asuminen ja palvelut lähikortteleissa haaste toiminnalle.
 - Toimistotyyppiset: mikrosijainnin tulee olla hyvä, riittävän houkuttelevat kokonaisuudet, näkyvyys, saavutettavuus (erityisesti raideliikenteellä), ympäröivät palvelut tukevat työpaikkatoimintoja.
 - Kauppa: lähiasutus, saavutettavuus eri kulkumuodoin, näkyvyys, vaikutukset palveluverkkoon ja liikenteeseen, tilatarpeet, pysäköinti ja huolto.
- Asemaseuduilla painotetaan työpaikkaintensiivisiä ja joukkoliikenneyhteyksistä hyötyviä toimintoja.

Perustelut:

- Yleiskaavassa on yhteensovitettu erilaisia työpaikka-alueita ja niiden soveltuvuutta yhdyskuntarakenteessa. Erilaiset työpaikkatoiminnot soveltuvat lähtökohtaisesti

erilaisille alueille (C/TP/TY/TT/KM). Samankaltaiset toiminnot hyötyvät toistensa läheisyydestä.

- Toimintojen ohjaaminen niiden luonteen mukaisille työpaikka-alueille on myös vaikutusten hallintaa.

5. Varmistetaan riittävät kokonaisuudet ja pinta-ala työpaikkatoiminnoille yleiskaavan asumisen ja työpaikkojen (A/TP) sekä asumisen ja kaupallisten palveluiden (A/KM) sekoittuneilla alueilla.

- Turvataan työpaikkakehittämisen edellytykset myös pitkällä aikajänteellä.
- Sekoittuneita alueita ei tule suunnitella vain asumisen ehdoilla.
- Toimitilarakentamisen kannalta ensisijaiset sijainnit varataan työpaikkatoiminnoille riittävän laajoina aluekokonaisuuksina. Uuden toimitilan tulee muodostaa asumisen kanssa luonteva kokonaisuus ja toimintojen tulee sopia yhteen asumisen kanssa.
- Toimitilarakentamisen osuus määritellään aluekohtaisesti niin, että rakentamisen osuudesta 25–75 % on muuta kuin asumista sekä siihen liittyviä toimintoja sekä kaupungin tuottamia palveluja.

Perustelut:

- Sekoittuneilla alueilla on ollut haastavaa saada suunnitelmiin riittävästi toimitilarakentamista.
- Muuntumisen yhteydessä alueilta poistuu työpaikkoja. Tavoitteena on saada alueille asumisen yhteyteen sopivia työpaikkatoimintoja niin, että työpaikkatoiminnoille varataan riittävän suuria kokonaisuuksia, ei muuntaa aluetta pala palalta asuinalueeksi.
- Alueilla tavoitellaan sellaisia työpaikkatoimintoja, jotka eivät aiheuta ympäristöhaittoja.
- Yleiskaavan mukaan muutos tulee suunnitella yhtä tonttia laajempaan kokonaisuuteen. Alueiden muuntuminen asumisen ja työpaikkojen sekoittuneeksi alueeksi tuleekin suunnitella hallittavana kokonaisuutena ja vaiheistaa muutos.

6. Muuntuvilla alueilla on edistettävä väliaikaiskäyttöä ennen alueen kehittymistä yleiskaavan mukaiseen käyttötarkoitukseen.

- Toiminnan tulee soveltua alueelle (mahdollisesti tavoiteltavia väliaikaistoimintoja esim. liikuntatoiminnot, kulttuuri, startup, kaupalliset toiminnot ja palvelut). Ei asumista tai majoitustoimintaa.
- Muutoksen hallinta edellyttää suunnittelua.

- Erityisesti kaupungin omistamilla alueilla edistetään väliaikaiskäyttöä, sillä niillä on vuokrasopimuksen kautta helpompi säädellä tilapäisen toiminnan kestoa kuin yksityisen mailla.

Perustelut:

- Rakennusten käyttöä kasvattaminen on resurssiviisasta.
- Väliaikaiskäytöllä voi mahdollistaa erilaisia kokeiluja tai toiminnan aloittamista matalammalla kynnyksellä.
- Väliaikaistoiminnan kesto voi vaihdella, mutta on alle 10 vuotta. Väliaikainen toiminta saattaa olla pidettyä tai haluta jatkaa, mutta sille voidaan myöhemmin etsiä korvaavaa sijaintia.
- Tyhjilleen jääneisiin tiloihin kohdistuu usein ilkivaltaa. Väliaikaiskäyttö voi vähentää tämänkaltaisia häiritseviä tilanteita ja edistää alueen turvallisuutta ja viihtyisyyttä, sekä luoda alueelle omaleimaisuutta.
- Väliaikaiskäyttö tulee olla selkeästi vastuutettu ja resursoitu. Väliaikaiskäytössä pyritään käyttämään yhteistyökumppaneita.

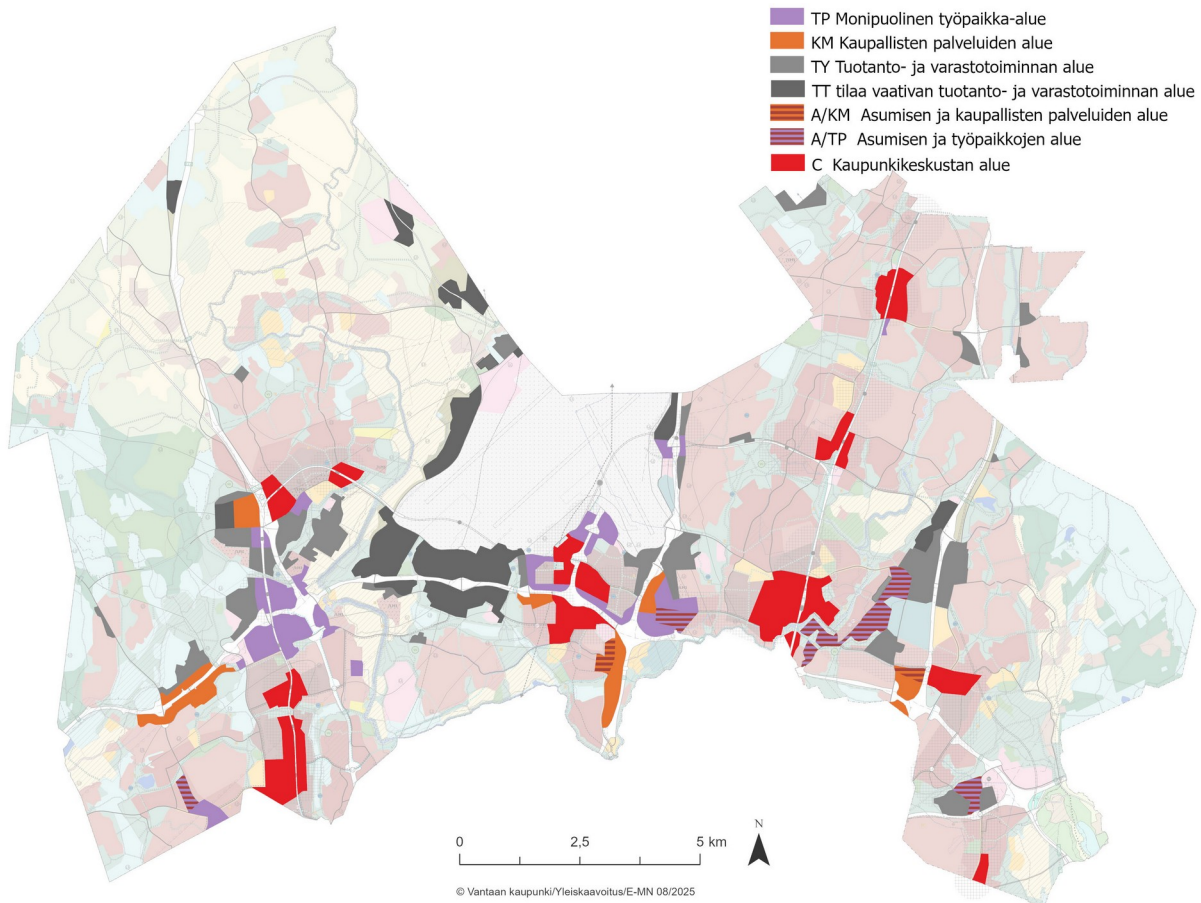
7. Kaupunkitasolla kehitetään viestintää ja markkinointia työpaikka-alueista ja toimitiloista, myös muista kuin kaupungin omista tonteista.

- Tuodaan esiin alueiden ominaispiirteitä sekä sitä, millaiset toiminnot sopisivat eri alueille.
- Määritellään alueita esimerkiksi toimintojen vaatimien tilojen koon ja luonteen tai toiminnan asettamien reunaehtojen perusteella.
- Selkeytetään kaupungin toimintatapaa ja vastuutahoja, joilla yhdistetään toimijoiden tarpeita ja kyselyitä sekä tontti- ja tilatarjontaa.

Perustelut:

- Vantaalla on hyvin paljon yksityisomistuksessa olevia tontteja ja kiinteistöjä, joille sijoittuu myös merkittävä osa työpaikkavarannosta.
- Kaupungilla on rajallinen yritystonttitarjonta, mutta yksityisellä puolella voi olla uusille toimijoille soveltuvia kiinteistöjä. Helposti saatavilla oleva tieto toimitilojen tarjonnasta edistää eri toimijoiden ja yritysten sijoittumista Vantaalle ja kasvattaa alueiden tunnettavuutta.
- On tunnistettu tarve saada kootusti laajemmin tietoa eri työpaikka-alueista (mm. ominaispiirteet, mahdollisuudet) ja yritystonttitarjonnasta, niiden mahdollisuuksista.

- Työpaikka-alueilla ei ole selkeitä profileja tai kootusti tuotettua kuvausta siitä, millaiset toiminnot soveltuvat millaisille alueille ja millaisia mahdollisuuksia eri työpaikka-alueilla on. Vantaan työpaikka-alueiden tunnettavuutta, markkinointia ja vetovoimatekijöitä on tarpeen edistää ja tuoda kootusti esiin.

Kuva 1. Yleiskaavan työpaikka-alueet ja keskustatoimintojen alueet.

YLEISKAAVAN TYÖPAIKKA- ALUESELVITYS

YK0053

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE.....	3
1 TAUSTA: TYÖNTEON MUUTOKSIA	4
2 YLEISKAAVAN 2020 TYÖPAIKKA-ALUEET.....	6
Työpaikka-alueiden laajuus ja sijoittuminen	6
Työpaikka-alueiden yleiskuvaukset.....	8
3 TYÖPAIKAT JA TOIMITILAT SUURALUEITTAIN.....	12
Työpaikkamäärien sijainti ja kehitys	12
Toimitilarakennuskanta ja sen kehitys	17
4 ALUEITTAISET TARKASTELUT YLEISKAAVAN TYÖPAIKKA-ALUEILTA	20
Tarkastelun sisältö ja mitoitukset	20
T1 Vehkala-Vantaankoski	24
T2 Petas-Kivistö-Piispankylä	31
T3 Kiila-Viinikanmetsä	40
T4 Aviapolis, lentoaseman lähistö.....	45
T5 Koivuhaka	52
T6 Hakkila-Hakkilanharju.....	57
5 TOIMITILAKAAVAVARANTO JA SEN RIITTÄVYYS	68
6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	73
LÄHTEET	78

Julkaisija: Vantaan kaupunki

9/2025

Kaupunkiympäristön toimiala/Kaupunkirakenne ja ympäristö/Yleiskaavoitus

Anna-Mari Kangas, Eeva-Maria Niemi, Asta Tirkkonen

Kansikuva: Vantaan kaupunki 2022

ESIPUHE

Yleiskaavan työpaikka-alueselvitys (YK0053) on tehty Vantaan yleiskaavan 2020 (YK0048) voimaantulon (11.1.2023) jälkeen osana yleiskaavan toteuttamisen ohjaamista. Yleiskaavassa on osoitettu muutoksia useille työpaikka-alueille, ja aiemmin toimitila-alueiksi varattuja alueita on osoitettu asumiseen tai asumisen ja työpaikkojen sekoittuneiksi alueiksi. Erityisesti näillä alueilla on tunnistettu tarkemman suunnittelun tarvetta, jotta saavutetaan toivottu kehitys ja turvataan tavoiteltu työpaikkarakentamisen osuus. Varsinaisten toimitila-alueiden lisäksi erityisesti keskusta-alueilla sekä joillakin palveluiden ja teknisen huollon alueilla on merkittävästi työpaikkoja.

Työn tavoitteena on käydä läpi yleiskaavan työpaikkatoiminnoille varatut alueet sekä kuvata niiden nykytila ja kehitysnäkymät. Aluksi kuvataan toimitila-alueiden ja työpaikkarakentamiseen liittyviä muutoksia yleisesti ja kaupungin tavoitteita työpaikkoihin liittyen, sekä esitellään yleiskaavan työpaikka-alueiden kaavamääräysten sisältö. Tämän jälkeen esitellään työpaikkojen lukumäärä, alueellinen jakautuminen ja viime vuosien kehitys Vantaalla suuralueittain. Työpajoissa tarkempaan tarkasteluun valitut alueet käydään yksityiskohtaisemmin läpi ja kuvataan niiden kaavatilanne sekä jäljellä oleva rakentamisen varanto, suunnitelmat sekä toteuttamisen edellytykset, kehittämisen linjaukset ja reunaehdot. Samalla arvioidaan koko kaupungin tasolla toimitilarakentamisen yleis- ja asemakaavallinen varanto sekä tarkastellaan varannon riittävyyttä.

Työ on laadittu yleiskaavoituksessa 2023–2025. Kaavavarantolaskelmat ovat vuoden 2023 lopputilanteesta. Tarkemmin tarkasteltavat työpaikka-alueet on valittu toimialan sisäisissä työpajoissa keväällä 2023, minkä jälkeen on käyty vuoropuhelua aluekohtaisten tarkastelujen osalta. Työpajojen ja kokousten tuotoksia on käytetty alueiden arvioinnissa ja linjausehdotusten pohjana.

1 TAUSTA: TYÖNTEON MUUTOKSIA

Työn teossa on käynnissä murros, jonka lopputulosta on vaikea arvioida. Erilaisissa selvityksissä on tarkasteltu työn murrosta eri näkökulmista, mutta kattavaa ja monipuolista seuranta muutoksesta ei vielä ole olemassa.

Pandemian seurauksena tapahtunut työn monipaikkaistuminen, digitalisaatio, ilmastonmuutos ja luontokato sekä näiden torjuminen asettavat uusia vaatimuksia työlle ja työelämälle. Viikoittaisen työssäkäynnin alueet laajenevat monipaikkaisuuden ja etätöiden myötä Etelä-Suomessa. Vihreän siirtymän hankkeet luovat uudenlaista tuotantoa ja teollisuutta. Lisäksi työn murros ja digitalisaation eteneminen muuttavat totuttuja työtapoja. Elinkeinorakenne palveluvaltaistuu ja monien palvelutoimintojen työpaikat sijaitsevat keskisuurilla kaupunkiseuduilla. Nopeimmin kasvavat tietointensiiviset alat puolestaan sijoittuvat suurille kaupunkiseuduille. Yksityisen palvelusektorin kasvu keskittyy erityisesti Helsingin seudulle, mutta myös muille suurille kaupunkiseuduille.

Olemassa olevien yritysten tarpeet ja toiveet luovat oman paineensa maankäytön suunnittelulle. Tulisi olla tarjolla riittävästi tilaa sijainneissa, joihin saadaan myös yritysten ja työntekijöiden tarvitsemia palveluja. Samalla pitäisi pystyä varautumaan uudenlaiseen tuotantoon, kierrätysmateriaalien hyötykäyttöön sekä muihin tulevaisuuden uusien yritysten tarpeisiin. Osa näistä todennäköisesti aiheuttaa jonkinasteisia ympäristöhäiriöitä, mikä rajoittaa niiden sijoittumista. Uudenlainen tuotanto saattaa olla samalla osaamisintensiivistä, ja edellyttää hyvää työvoiman saavutettavuutta. Tarpeet ovat vaikeasti ennustettavia, jolloin maankäytön suunnittelulle jää haaste luoda edellytyksiä työpaikoille erilaisissa sijainneissa ja mahdollistaa joustava toiminnan ja tuotannon muutos.

Työvoima- ja osaamisintensiiviset alat haluavat sijoittua toistensa läheisyyteen hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärelle. Maantieteellinen läheisyys vaikuttaa työvoiman liikkuvuuteen yritysten välillä ja sen kautta syntyy verkostoja, joilla on vaikutusta yritysten tuottavuuteen. Keskinäiset vaikutussuhteet ovat monimutkaisia, mutta maankäytön suunnittelun näkökulmasta voidaan nähdä, että ilmiöt ovat keskenään positiivisessa yhteydessä.

Hybridityö ja työn monipaikkaisuus ovat ilmiöitä, joiden vaikutuksia työlle, työn tuloksille ja työyhteisöille ei vielä ole voitu pitkäaikaisesti seurata. Monet yritykset ovat kuitenkin jo alkaneet vaatia työntekijöiltään enemmän läsnäoloa. Uuden

ideointi, hiljaisen tiedon siirto ja nuorempien työntekijöiden kehitys edellyttävät myös kasvokkain tapahtuvaa kommunikointia. Kaikkea työtä ei ole mahdollista tehdä hybridinä tai monipaikkaisesti, vaan ne on suoritettava työpaikalla. Näitä tehtäviä on paljon esimerkiksi terveydenhuollon, opetustoimen, logistiikan ja tuotannon aloilla. Tämä tulee ottaa huomioon työpaikkatonttien mitoituksessa ja sijoittelussa.

Megatrendeissä on myös havaittu vastuullisuuden korostuminen kaikessa toiminnassa. Se on laajentunut ympäristökysymyksistä ihmisoikeuskysymyksiin, ihmisten hyvinvointiin ja luonnon tilan parantamiseen. Vastuullisuuden laajentuminen heijastaa tarvetta miettiä uudelleen talouden roolia ja mitä kaikkea taloudella oikeastaan ymmärretään. Tämä väistämättä heijastuu ajan kuluessa myös tapoihin tehdä työtä ja tuottaa erilaisia palveluita ja tuotteita.

Muutoksen keskellä kuntien tehtäväksi nähdään edellytysten luominen vakaalle, ennustettavalle ja kilpailukykyiselle toimintaympäristölle, joka luo pohjan yritysten halulle investoida, kehittyä ja kasvaa. Tiivis yhdyskuntarakenne, toimiva infra sekä hyvin toimiva liikennejärjestelmä ovat tärkeitä edellytyksiä yritysten mahdollisuudelle hyötyä sijainnin aikaansaamista positiivisista ulkoisvaikutuksista. Lisäksi julkisen sektorin tehtävä teknologian murroksen näkökulmasta on luoda edellytyksiä teknologioiden hyödyntämiseen koko yhteiskunnassa eettisesti kestävästi ja turvallisesti.

2 YLEISKAAVAN 2020 TYÖPAIKKA-ALUEET

Työpaikka-alueiden laajuus ja sijoittuminen

Vantaan yleiskaava 2020 astui voimaan 11.1.2023 ja kattaa lähes koko kaupungin alueen, lukuun ottamatta kaavasta pois rajattua Länsisalmea sekä kahta Helsingin hallinto-oikeuden kumoamaa aluemerkinä. Näiden kohdalla jäi voimaan yleiskaava 2007.

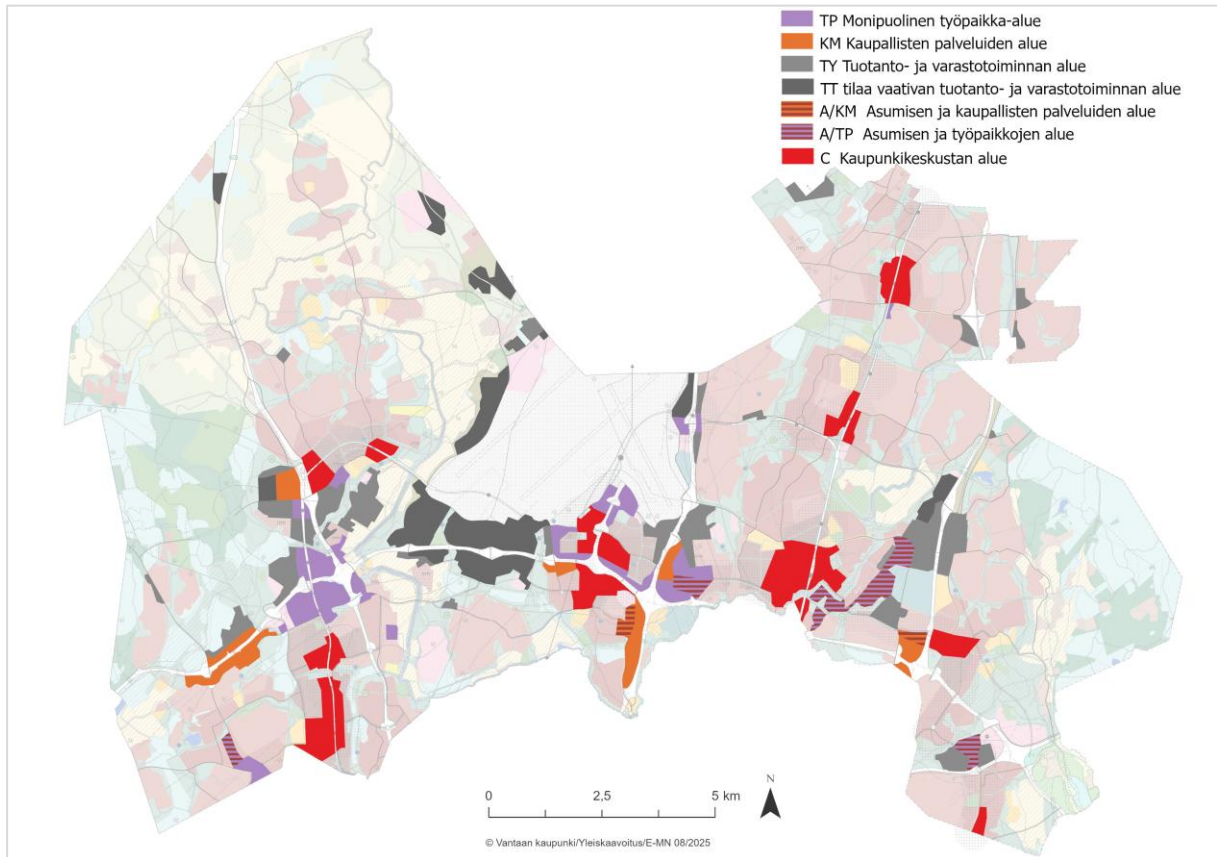
Yleiskaavan tavoitteena on turvata riittävät ja monipuoliset työpaikkarakentamisen mahdollisuudet. Vantaan etuna ovat erinomaiset liikenneyhteydet ja keskeinen sijainti seudulla, joita pyritään vahvistamaan edelleen tulevaisuudessa. Yleiskaavan tavoitteita varten laaditussa työpaikkaskenaariossa työpaikkojen määrä vuonna 2050 vaihtelee 128 000 ja 221 000 työpaikan välillä. Perusennusteessa määrä on 185 000 työpaikkaa, mikä tarkoittaisi noin 60 000 uutta työpaikkaa vuoden 2022 tilanteeseen nähden. Yleiskaavassa uusia työpaikka-alueita on osoitettu niukasti ja osa nykyisessä toimitilakäytössä olevista alueista muuttuu asumisen alueiksi tai sekoittuneiksi alueiksi. Yleiskaavan mukaisia TP-, TY-, TT-alueita on osoitettu noin 70 hehtaaria vähemmän kuin aiemmin voimassa olleessa yleiskaavassa.

Vantaan yleiskaavan elinkeinopoliittisten vaikutusten arvioinnissa todettiin, että perusennusteen työpaikkakasvuun varautuminen ja sen saavuttaminen edellyttävät työpaikka-alueiden merkittävää tiivistymistä ja nykyisen käytön tehostumista. Elinkeinopoliittisten vaikutusten arvioinnissa tietointensiivisten toimialojen ja majoitus- ja ravitsemusalojen työpaikkojen arvioidaan lisääntyvän, kun taas tuotantotyöpaikkojen määrän on arvioitu vähenevän. Tilavaatimusten näkökulmasta määrällisesti eniten uutta kerrosalaa on arvioitu tarvittavan logistiikkatoiminnoissa.

Yleiskaavan työpaikka-alueet jaotellaan sijainnin, saavutettavuuden, toimintojen luonteen, työvoimaintensiivisyyden, mahdollisten asiakasvirtojen ja ympäristövaikutusten perusteella:

- monipuolisiin ja tehokkaampiin työpaikkatoimintoihin (TP)
- kaupallisten palveluiden alueisiin (KM)
- tuotanto- ja varastotoiminnan alueisiin (TY) sekä
- tilaa vaativan tuotanto- ja varastotoiminnan alueisiin (TT).

Pääkäyttötarkoitukseltaan yksinomaan työpaikka-alueiksi osoitettujen alueiden lisäksi kaupunkikeskustan alueet (C) sekä asumisen ja työpaikkojen (A/TP) sekä asumisen ja kaupallisten palveluiden (A/KM) sekoittuneet alueet ovat tärkeitä työpaikka-alueita.

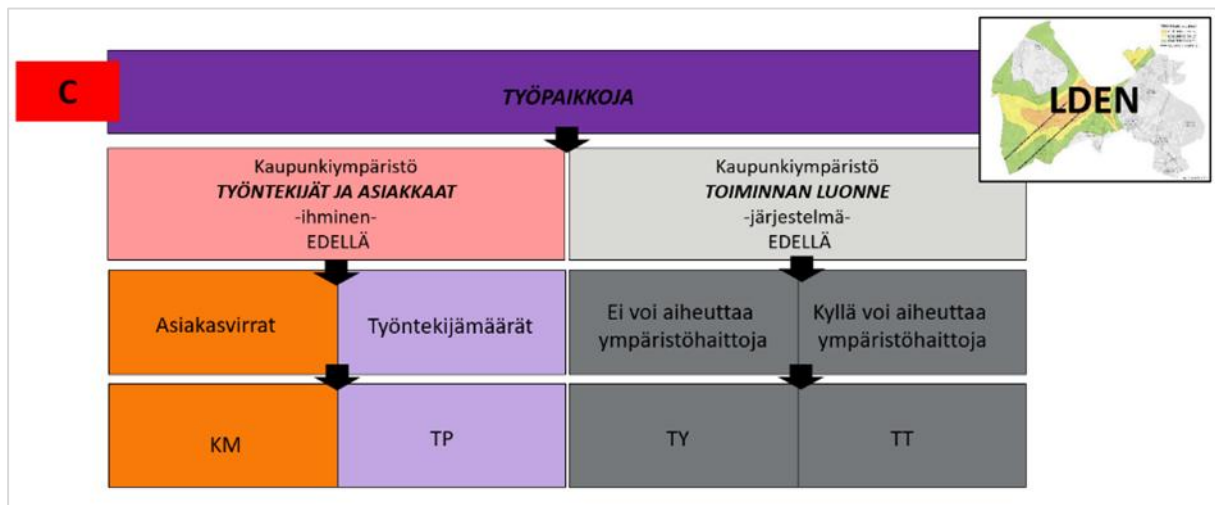

Kuva 1. Yleiskaava 2020, korostettuna työpaikka- ja keskusta-alueet.

Työpaikkoja sijoittuu myös muille yleiskaavan käyttötarkoitusalueille. Kaavan yleispiirteisyys huomioiden alueilla voi niiden pääkäyttötarkoituksen ohella olla jonkin verran myös muita alueille sopivia toimintoja. Yleiskaavaan 2007 nähden yleiskaava 2020 on yleispiirteisempi, eikä pienimpiä yleiskaavan 2007 työpaikka-aluevarauksia ole osoitettu erikseen.

Palveluiden ja hallinnon alueille (P) on mahdollista sijoittua sekä julkisia että yksityisiä palveluita ja tätä kautta myös työpaikkoja. Myös joillekin yhdyskuntateknisen huollon alueille (ET) sijoittuu toimintoja, kuten voimalaitoksia ja jätteenkäsittelyä, joilla on työpaikkoja. Asuinalueille (AC, A, AP) sijoittuu erityisesti palveluita, joiden riittävyys ja saavutettavuus tulee varmistaa asemakaavoituksen yhteydessä. Tässä selvityksessä on tarkasteltu yleiskaavan varsinaisia työpaikka-

alueita (TP, KM, TY, TT) sekä keskusta-alueita (C) ja sekoittuneita alueita (A/KM, A/TP).

Kuva 2. Yleiskaavan työpaikka-alueiden suunnittelun lähtökohdat. Lähde: Vantaan yleiskaavan 2020 selostus.

Työpaikka-alueiden yleiskuvaukset

Monipuoliset työpaikka-alueet (TP) varataan monipuolisille toimisto- ja palvelutoiminnoille sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomille tuotantotoiminnoille. Alueiden toteutuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota kaupunkitilan viihtyisyyteen sekä kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuuksiin. Monipuolisiksi työpaikka-alueiksi (TP) on osoitettu hyvien joukkoliikenneyhteyksien (erityisesti raideliikenne) varsilla sijaitsevat toimitila-alueet, joilla nähdään olevan hyvät edellytykset toimisto-, palvelu- ja tehokkaan tuotantotoiminnan kehittämiseen. Alueille tavoitellaan osaamisintensiivisiä ja työvoimaintensiivisiä toimialoja. Merkittävimmät TP-alueet sijoittuvat Aviapolikseen Veromiehen alueelle sekä Vehkalan ja Vantaankosken asemien ympäristöön.

Kaupallisten palveluiden alueet (KM) varataan kaupallisille palveluille ja ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomille elinkeinotoiminnoille. Alueille saa sijoittua vähittäiskaupan suuryksiköitä, mutta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, ettei suuryksiköiden sijoittamisella heikennetä keskustaan sijoittuvan kaupan toimintaedellytyksiä. Alueille ohjataan ensisijaisesti tilaa vaativaa erikoiskauppaa.

Kaupan alueille on mahdollista sijoittua merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä, jotka eivät kilpaile keskustaan sijoittuvan kaupan kanssa.

Keskustahakuisen erikoiskaupan ja päivittäistavarakaupan sijoittumista on rajoitettu

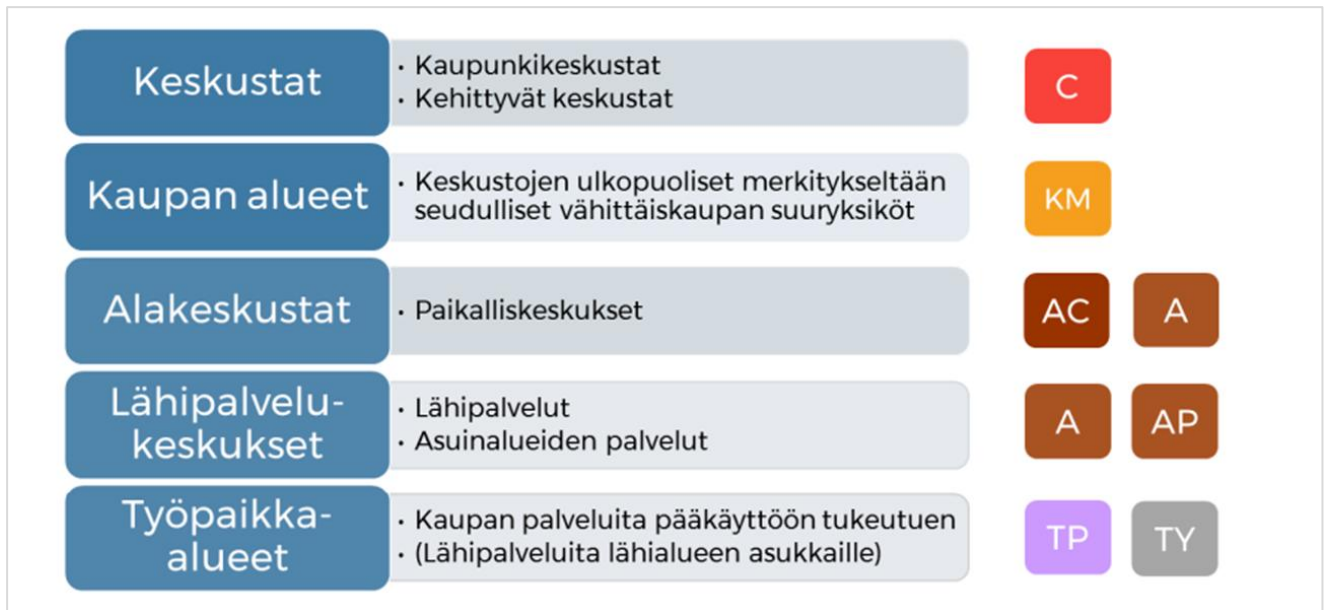
kaupan alueilla. Alueille ei saa sijoittaa keskustahakuisia seudullisia suuryksiköitä. Nämä ohjataan sijoittumaan lähelle asukasta, eli asiakkaita. Perusteluina tälle ovat kestävä saavutettavuus, päivittäinen asiointi ja vaikutukset keskusta-alueiden kaupan edellytyksiin. Alueilla on voimassa maakuntakaavan mukainen kaupan mitoitus ja lisäksi päivittäistavarakauppaa on mitoitettu alueittain.

Yleiskaava määrittelee kaupunkitasoiset kaupan sijoittamisen ohjaamisen periaatteet (kuva 2) ja täsmentää maakuntakaavan linjauksia. Elinvoiman ja seudullisen kaupan verkon näkökulmasta on keskeistä, että yleiskaava mahdollistaa keskustojen ja kaupan alueiden kasvun sekä parantaa niiden saavutettavuutta eri kulkumuodoilla. Tasa-arvoinen saavutettavuus ja autoriippuvuuden vähentäminen tukevat myös kaupungin tavoitteita vähentää eriytymiskehitystä ja olla hiilineutraali vuonna 2030. Vähittäiskaupan suuryksiköt ohjataan keskustoihin sekä kaupan alueille huomioiden, ettei suuryksiköiden sijoittuminen heikennä keskusta-alueiden kaupallisia palveluita ja niiden kehittämistä.

Muilla työpaikka-alueilla kaupan ohjauksen periaatteena on, että alueita kehitetään yritysalueina eikä kuluttajia palvelevan kaupan alueina. Kaupan ja liiketilojen tulee kytkeytyä työpaikka-alueiden ydintoimintoihin. Tekniset erikoiskaupat ja tukkukaupat, jotka palvelevat pääosin yrityksiä, voivat soveltua tapauskohtaisesti alueille.

Tuotanto- ja varastotoiminnan (TY) alueet varataan tuotanto- ja varastotoiminnoille, jotka eivät aiheuta merkittäviä ympäristöhäiriöitä. Merkittävin vaikutus syntyy liikenteestä, sillä tuotantotoiminta synnyttää myös raskasta liikennettä.

Saavutettavuuden kannalta tuotanto- ja varastotoiminnan alueet (TY) eivät sijoitu joukkoliikenneyhteyksien kannalta yhtä hyvin sijainteihin kuin monipuoliset työpaikka-alueet (TP). Merkittäviä TY-alueiden kokonaisuuksia sijoittuu Koivuhakaan, Hakkilaan, Vaaralaan, Petikkoon sekä Piispankylän alueelle. Uusia yleiskaavan mahdollistamia avauksia ovat TY-aluevaraukset Petaksessa ja Tuusulan rajaa vasten Vierumäen pohjoispuolella.

Kuva 3. Kaupan palveluverkko suhteessa yleiskaavan merkintöihin. Lähde: Vantaan yleiskaavan luonnos. Merkintöjen ja kaupan vaikutusten arviointi (WSP).

Tilaa vaativan tuotanto- ja varastotoiminnan alueet (TT) varataan tuotannolle, varastoinnille, logistiikalle ja yhdyskuntateknisen huollon toiminnoille. Alueille saa sijoittaa toimintoja, joita niiden aiheuttamien ympäristöhäiriöiden vuoksi ei voi sijoittaa muille työpaikka-alueille. Ympäristöhäiriöitä (mm. melu, värinä ja raskas liikenne) aiheuttavia toimintoja ohjataan alueille, joissa niistä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa. Alueet sijaitsevat pitkälti voimakkaan lento- ja tiemelun alueilla ja lentokentän ympäristössä. Merkittävimmät kokonaisuudet sijaitsevat Viinikkalassa ja Viinikanmetsässä. Näiden lisäksi uusia aluekokonaisuuksia on osoitettu Ruskeasantaan sekä maantie 152:n eli Kehä IV:n linjauksen ympäristöön.

Yleiskaavan kaupunkikeskustan alueet (C) ovat vetovoimaisia sijainteja sekä asumiselle että työpaikoille. Alueita käsitellään osana työpaikka-alueita, sillä keskustat ovat merkittäviä yritystoiminnan, työpaikkojen ja palveluiden keskittymiä. Työpaikka-alueiden näkökulmasta yleiskaavan mukaiset keskusta-alueet ovat tärkeitä työpaikkojen keskittymiä erityisesti toimistotyyppisten ja tietointensiivisten alojen sekä kaupan ja palveluiden kannalta.

Kaupunkikeskustojen alueita (C) kehitetään monipuolisina, toiminnoiltaan sekoittuneina kaupunkiympäristöinä. Olemassa olevissa keskustoissa tulee varmistaa, että liike- ja toimitilan määrä kehittyy edelleen. Keskeisillä keskusta-alueilla on tärkeää maantasokerrosten avautuminen katutilaan. Avoimuus saavutetaan osoittamalla kivijalkakerros liike- ja toimitiloiksi.

Kaupan osalta seudulliset vähittäiskaupan suuryksiköt ohjataan sijoittumaan Myyrmäen, Kivistön, Aviapoliksen, Tikkurilan, Koivukylän, Korson ja Hakunilan kaupunkikeskusta-alueille, paikalliset vähittäiskaupan suuryksiköt Lapinkylään ja Länsimäkeen.

Keskustoissa tavoitellaan monipuolista työpaikka- ja palvelurakennetta. Työpaikkatarjonta ei voi nojautua pelkkään kauppaan. Asukasmäärän kasvu mahdollistaa kysyntää uusille palveluille ja samalla potentiaalisia työntekijöitä alueen yrityksille. Elinkeinopoliittisten vaikutusten arvioinnissa painotetaan, että yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa on oleellista varmistaa asuntorakentamisen rinnalla myös riittävä toimitilarakentaminen ja positiivinen työpaikkakehitys.

Toimintojen keskittymiseen liittyy agglomeraatio- eli kasautumisetuja, joita syntyy, kun eri toimijoita sijoittuu toistensa läheisyyteen. Tuottavuuden näkökulmasta keskusta-alueiden tiivis ja monipuolinen rakenne edistää keskittymisetujen muodostumista, joka ovat taloudellisen kehityksen moottori.

Kaupungin strategiassa vuosina 2022–2025 tavoitteena ovat olleet kukoistavat kaupunkikeskustat, eli keskustojen elävyyden ja monipuolisuuden luominen ja varmistaminen jatkossakin asumisen, työpaikkojen ja kaupan alueina. Yleiskaavassa on mahdollistettu nykyisten keskusta-alueiden laajeneminen ja rakenteen monipuolistuminen. Tikkurilaa, Aviapolista ja Myyrmäkeä kehitetään seudullisesti merkittävänä pääkeskuksina. Muut keskustat ovat merkitykseltään paikallisia keskustoja.

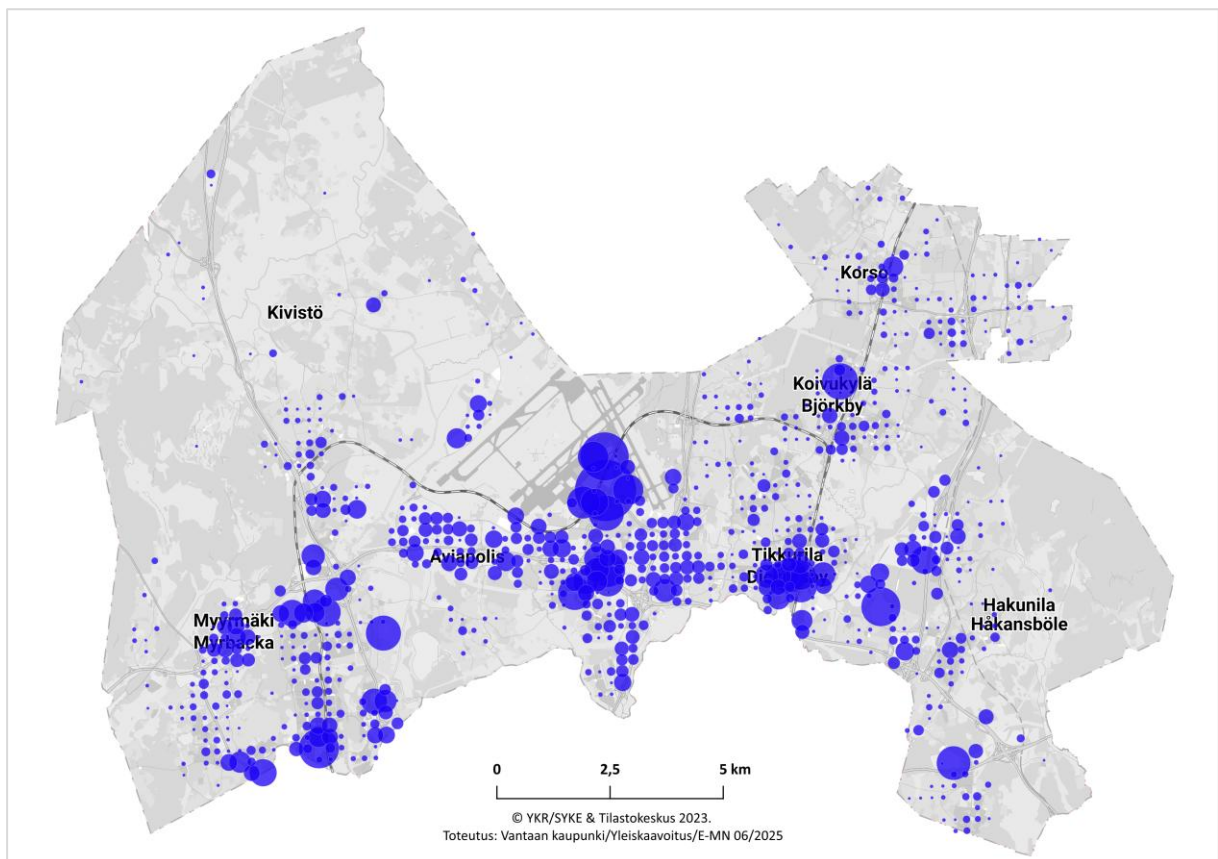
Asumisen ja kaupallisten palveluiden alue- ja asumisen ja työpaikkojen alue -merkinnöillä (A/KM ja A/TP) on osoitettu muuntuvat alueet, joilla mahdollistetaan asuminen. Yleiskaavassa on osoitettu useita kaupunkirakenteellisesti keskeisiä toimitila-alueita alueiksi, joilla myös asumista sallitaan. Alueita kehitetään sekoittuneina alueina, joilla merkittävä osuus uudesta rakentamisesta tulee olla toimitilaa. Tavoitteena on myös nykyisen elinkeinorakenteen monipuolistuminen ja tehostuminen (esim. varastoinnista työvoimaintensiivisempiin toimintoihin ja lähiasutukseen pohjautuviin kaupallisiin palveluihin). Alueiden suunnittelussa on tärkeää luoda riittävän laajoja kokonaisuuksia toimitiloille, jotta ne ovat vetovoimaisia sijoittumispaikkoja yrityksille. Alueet sijaitsevat keskeisesti kaupunkirakenteessa ja hyvällä joukkoliikennesaavutettavuudella.

3 TYÖPAIKAT JA TOIMITILAT SUURALUEITTAIN

Työpaikkamäärien sijainti ja kehitys

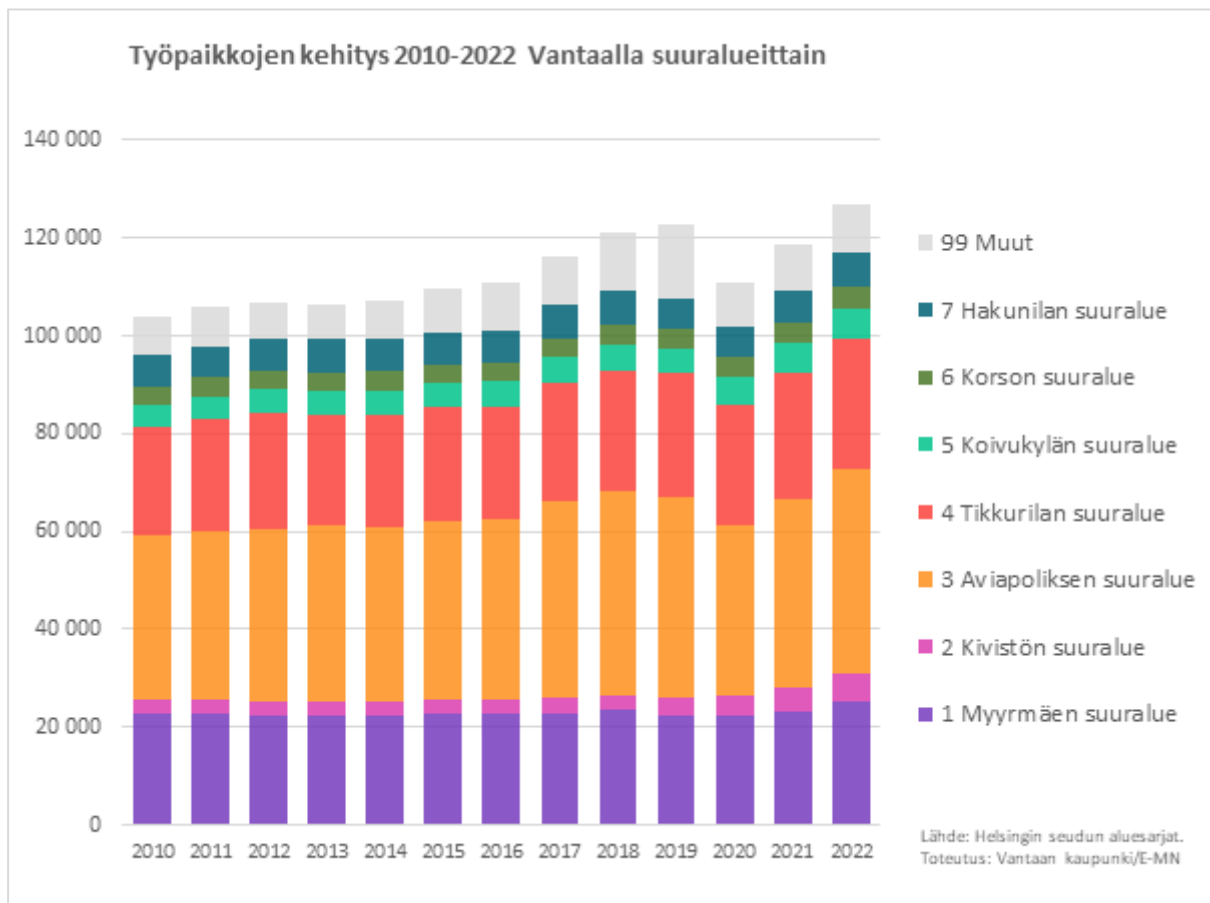
Vantaalla oli vuonna 2023 yhteensä 127 400 työpaikkaa (Helsingin seudun aluesarjat 2023). Koronan aiheuttaman ennätysuuden notkahduksen jälkeen työpaikkakasvu nousi ennätyslukuihin v. 2021–2022, jolloin kasvua oli n. 8 000 työpaikkaa per vuosi. Tuoreimpien koko kaupunkia koskevien tietojen mukaan työpaikkamäärien kasvu oli huomattavasti heikompaa vuonna 2023 kasvua ollen vajaa 500 työpaikkaa (Vantaan strategia ja tutkimus, aineistolähde Tilastokeskus).

Lentokenttä on suurin työpaikkojen keskittymä, mutta työpaikkoja on keskittynyt lisäksi keskustoihin, kaupan alueille sekä suurten väylien, erityisesti Kehä III varren työpaikka-alueille.

Kuva 4. Työpaikkojen jakautuminen Vantaalla v. 2023. Kartalla esitetty 250x250 metrin ruudut, joissa on yli 10 työpaikkaa. Lähde: YKR/SYKE ja TK 2023.

Aviapoliksen suuralueelle sijoittuu kolmasosa koko Vantaan työpaikoista eli lähes 42 000 työpaikkaa. Työpaikkojen määrä on palautunut koronavuosien laskusta, joka osui erityisesti Aviapoliksen suuralueelle. Suuralueen suurimmat toimialat ovat kuljetuksen ja varastoinnin, tukku- ja vähittäiskaupan sekä teollisuuden toimialat. Näillä kolmella toimialalla työskentelee yhteensä 65 % suuralueella työssäkäyvistä. Kuljetuksen ja varastoinnin osuus työpaikoista on 30 %. Toimialan työpaikat ovat keskittyneet hyvin voimakkaasti Aviapoliksen suuralueelle, jolla sijaitsee 67 % kuljetuksen ja varastoinnin työpaikoista Vantaalla. Neljäsosa Aviapoliksen työpaikoista on tukku- ja vähittäiskaupan toimialalla. Myös kaupan työpaikat ovat keskittyneet vahvasti suuralueelle, sillä 44 % koko Vantaan kaupan työpaikoista sijoittuu Aviapoliksen suuralueelle.

Kuva 5. Työpaikkojen kehitys Vantaalla suuralueittain. Lähde: Helsingin seudun aluesarjat ja Tilastokeskus.

Tikkurilan suuralueella on noin 27 000 työpaikkaa (21 % Vantaan työpaikoista). Työpaikkojen määrä on myös lähtenyt nousuun vuoden 2020 notkahduksen jälkeen. Tikkurilan suuralueen työpaikkojen toimialajakaumassa kolmen kärjen muodostavat tukku- ja vähittäiskauppa (19 % suuralueen työpaikoista), terveys- ja sosiaalipalvelut (12 %) sekä kuljetus ja varastointi (11,6 %). Seuraavina tulevat

teollisuus (10 %), rakentaminen (n. 9 %) sekä julkinen hallinto ja maanpuolustus (n. 9 %). Vantaan kaupan työpaikoista 21 % sijoittuu suuralueelle. Terveys- ja sosiaalipalveluiden työpaikoista yli neljäsosa ja teollisuuden työpaikoista viidesosa sijoittuu Tikkurilan suuralueelle. Aviapoliksen jälkeen Tikkurilan suuralueelle sijoittuu seuraavaksi eniten kuljetuksen ja varastoinnin työpaikkoja (17 % koko toimialan työpaikoista), kun muilla suuralueilla osuudet ovat selvästi alle 10 % toimialan työpaikosta.

Myyrmäen suuralueella on noin 25 000 työpaikkaa (20 % Vantaan työpaikoista), viimeisten parin vuoden aikana kasvua on tullut lähes 3 0000 työpaikan verran. Suurimmat toimialat työpaikkojen määrän perusteella ovat tukku- ja vähittäiskauppa (21 %), teollisuus (16 %) ja rakentaminen (15 %). Lisäksi terveys- ja sosiaalipalveluiden, ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminnan toimialoilla on jokaisella n. 10 % osuus suuralueen työpaikoista. Vantaan kaupan alan työpaikoista 22 % sijoittuu Myyrmäen suuralueelle, mikä vastaa lähes Tikkurilan suuralueen osuutta. Teollisuuden työpaikoista 30 % sijoittuu suuralueelle. Teollisuuden työpaikat keskittyvät Vantaalla Aviapoliksen ja Myyrmäen suuralueille Tikkurilan seuraten kolmantena. Rakentamisen työpaikoista yli neljäsosa (27 %) sijoittuu suuralueelle, kun seuraavina tulevat Aviapoliksen suuralue (22 % toimialan työpaikoista) ja Tikkurilan suuralue (17 %).

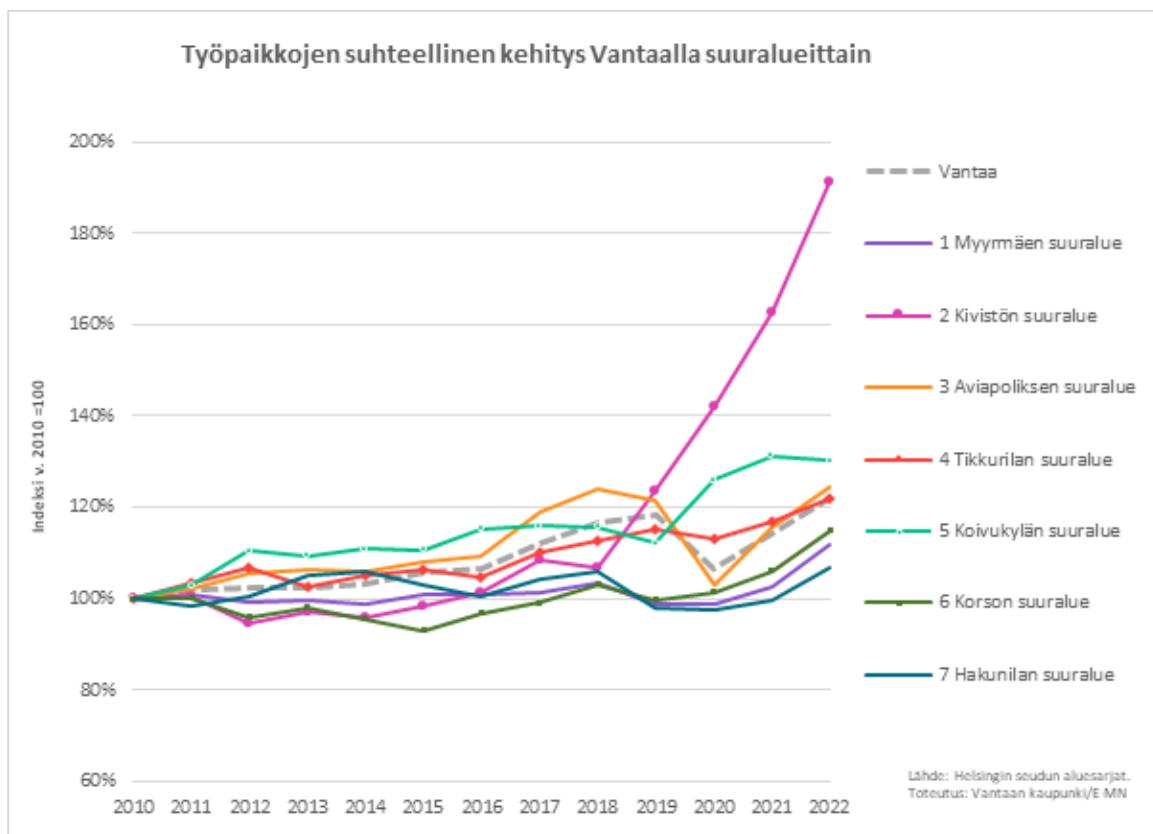
Työpaikkamääriltään pienemmistä toimialoista huomionarvoista on nostaa esiin, että informaatiosektorin ja liike-elämän palveluiden toimialoilla on havaittavissa selkeää keskittymistä Aviapoliksen suuralueelle. Informaation ja viestinnän työpaikoista Vantaalla (yhteensä noin 2100 työpaikkaa) yli 40 % sijoittuu Aviapoliksen suuralueelle. Seuraavina tulevat Myyrmäen (25 %) ja Tikkurilan (17 %) suuralueet. Rahoitus- ja vakuutustoiminnan työpaikoista yli 40 % sijoittuu Aviapolikseen ja 32 % Tikkurilan suuralueelle. Myös kiinteistöalan, ammatillisen, tieteellisen ja teknisen tukitoiminnan sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminnan toimialojen työpaikat keskittyvät Aviapoliksen, Tikkurilan ja Myyrmäen suuralueille.

Hakunilan suuralueella on 6 900 työpaikkaa (5,4 % Vantaan työpaikoista). Hakunilan suuralueella painottuu teollisuuden toimiala, jonka osuus on 30 % suuralueen työpaikoista. Seuraavina tulevat rakentaminen (14 %), kuljetus ja varastointi (11 %) sekä terveys- ja sosiaalipalvelut (9 %).

Koivukylän suuralueella on noin 5 900 työpaikkaa (4,7 % Vantaan työpaikoista). Suuralueen työpaikoissa painottuu terveys- ja sosiaalipalveluiden toimiala, jonka osuus työpaikoista on n. 43 %. Seuraavina tulevat rakentaminen (12 %), kuljetus ja varastointi (n. 9 %) sekä tukku- ja vähittäiskauppa (n. 9 %).

Korson suuralueella on noin 4 500 työpaikkaa (3,4 % Vantaan työpaikoista). Suurimmat toimialat ovat rakentaminen (25 %), terveys- ja sosiaalipalvelut (22 %), tukku- ja vähittäiskauppa (n. 13 %) sekä koulutus (11 %).

Suhteellisesti eniten työpaikkojen määrä on kasvanut Kivistön suuralueella, jossa se on kaksinkertaistunut kehäradan avaamisen jälkeen. Suuralueella oli vuonna 2022 noin 5 600 työpaikkaa (4,4 % Vantaan työpaikoista). Suurimmat toimialat suuralueella ovat rakentaminen (28 %), tukku- ja vähittäiskauppa (n. 21 %) ja terveys- ja sosiaalipalvelut (18 %).

Kuva 6. Työpaikkamäärien suhteellinen kehitys Vantaalla suuralueittain. Lähde: Helsingin seudun aluesarjat ja Tilastokeskus.

Vantaalla eniten työpaikkoja on tukku- ja vähittäiskaupan toimialalla (18 % työpaikoista vuonna 2023). Seuraavaksi merkittävin toimiala on kuljetus ja varastointi (15 % työpaikoista). Hallinto- ja tukipalvelutoiminta (11 % työpaikoista) ja teollisuus (10,9 % työpaikoista) tulevat kolmanneksi ja neljänneksi suurimpina

toimialoina työntekijämääriltään. Terveys- ja sosiaalipalvelujen toimiala ja rakentaminen ovat myös merkittäviä toimialoja. Työpaikkamäärät kasvoivat eniten kuljetuksessa ja varastoinnissa (+890 työpaikkaa, +4,8 %) ja terveys- ja sosiaalipalveluissa (+ 600 työpaikkaa, +4,9 %). Suhteellisesti eniten kasvua (7,6 %) oli julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen toimialalla Rakentamisen toimialalla työpaikat vähenivät v. 2023 aikana lähes 1 100 työpaikan verran (-7,9 %).

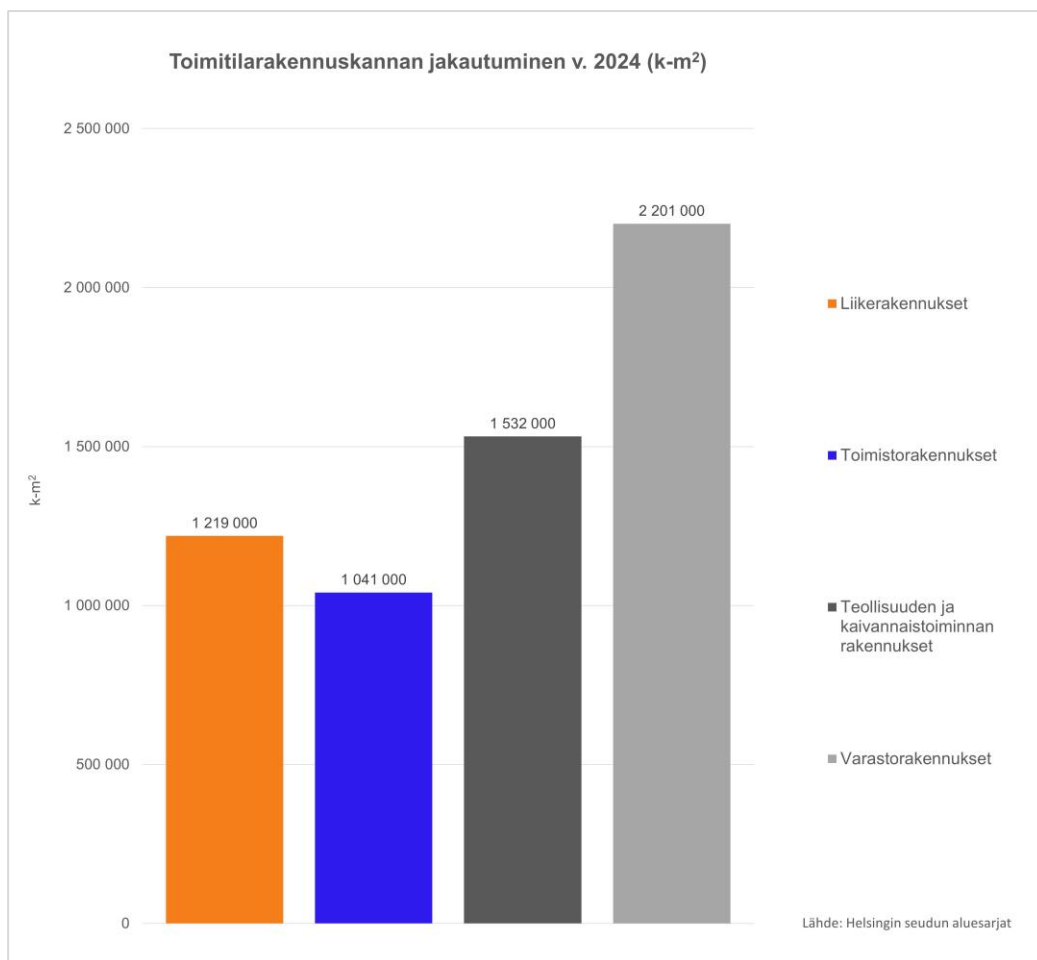
Verrattuna Helsinkiin ja Espooseen erityisesti kuljetuksen ja varastoinnin toimiala (Helsinki 4 % työpaikoista, Espoossa 2 % työpaikoista) korostuu Vantaalla suhteellisissa työpaikkamäärissä. Espoossa tukku- ja vähittäiskauppa on Vantaan tavoin suhteellisesti suurin toimiala työpaikkamääriltään. Muiden toimialojen osalta Vantaa eroaa pääkaupunkiseudun kunnista erityisesti siinä, että informaation ja viestinnän sekä ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan toimialan osuudet ovat merkittävästi pienemmät. Sekä Helsingissä että Espoossa noin 20 % työpaikosta on kyseisillä toimialoilla. Vantaalla osuus jää alle 7 prosenttiin. Vantaan kaupungin strategian ja tutkimuksen tuottaman aineiston perusteella Vantaan toimialarakenne on tasoittunut ja monipuolistunut, sillä entistä useammalla toimialalla on vähintään 10 % osuus työpaikoista.

Kuva 7. Työpaikkojen jakautuminen toimialoittain Vantaalla, Helsingissä ja Espoossa v. 2023. Lähde: Helsingin seudun aluesarjat ja Tilastokeskus.

Toimitilarakennuskanta ja sen kehitys

Vantaalla toimitilarakennuskannan kerrosalaa oli vuoden 2024 lopussa yhteensä noin 6 miljoonaa kerrosneliömetriä. Toimitilarakennuskantana on tässä yhteydessä huomioitu liike-, toimisto-, teollisuus- ja varastorakennukset. Noin 2,2 miljoonaa kerrosneliömetriä (37 %) on varastorakennuksia. Teollisuuden ja kaivannaistoiminnan rakennuksia on noin neljäsosa toimitilarakennuskannasta (n. 1,5 milj. k-m²). Liikerakennusten osuus toimitilakannasta on 20 % (n. 1,2 milj. k-m²) ja toimistorakennusten 17 % (n. 1 milj. k-m²).

Kuva 8. Toimitilarakennuskanta Vantaalla v. 2024.

Toimitilarakennuskannan kerrosalasta 43 % sijoittuu Aviapoliksen suuralueelle, 30 % Tikkurilan suuralueelle ja 25 % Myyrmäen suuralueelle. Koivukylän, Korson ja Hakunilan suuralueille sijoittuu jokaiselle 12–13 % toimitilarakennuskannasta. Kivistön suuralueelle sijoittuu 9 %.

Toimistorakennuskanta keskittyy vastaavasti Aviapoliksen (41 %), Myyrmäen (25 %) ja Tikkurilan (21 %) suuralueille. Aviapoliksessa merkittävimmät toimistokeskittymät ovat Veromiehen alueella. Tikkurilan suuralueella toimistorakennuskanta keskittyy

Tikkurilan ja Jokiniemen kaupunginosiin. Myyrmäen suuralueella toimistorakennuskannasta merkittävä osa sijoittuu Vantaankosken työpaikka-alueelle ja Myyrmäen keskusta. Lisäksi toimistokantaa sijoittuu myös muille suuralueen työpaikka-alueille.

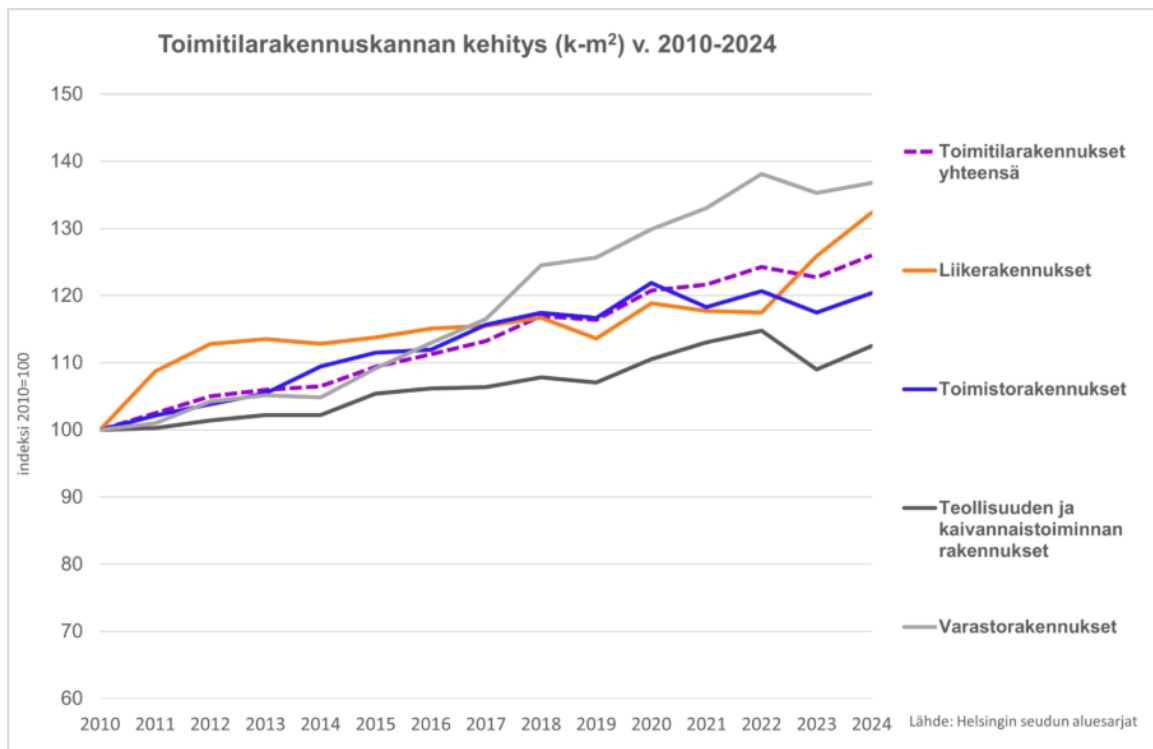
Liikerakennuskannan kerrosalasta lähes puolet sijoittuu Aviapoliksen suuralueelle, jossa liikerakennuskanta on painottunut erityisesti kaupan keskittymiin kuten Tammistoon, Jumboon ja Vantaanporttiin. Lisäksi Pakkalassa ja Veromiehessä on paljon hotellitoimintaa. Seuraavina tulevat Tikkurilan suuralue (21 %) ja Myyrmäen suuralue (20 %), joissa liikerakennuskanta keskittyy keskusta-alueille ja kaupan alueille sekä Myyrmäessä myös Kaivokselaan ja Silvolaan.

Teollisuusrakennuskannasta merkittävä osa sijoittuu Viinikkalaan (13 %), Koivuhakaan (10 %), Veromieheen (9 %), Piispankylään (8 %) sekä Vantaankosken, Vehkalan ja Hakkilan kaupunginosiin. Näillä alueilla on yli puolet Vantaan teollisuusrakennuskannasta. Varastorakennuskanta keskittyy vielä selkeämmin Viinikkalan (25 %), Hakkilan (14 %) ja Veromiehen (9 %) työpaikka-alueille. Teollisuus- ja varastorakennuskantaa on myös merkittävästi muilla työpaikka-alueilla, kuten Hämeenkylä-Varisto-Petikon, Kuninkaalan, Pakkalan ja lentokentän alueilla.

Toimitilarakennuskanta on kasvanut tasaisesti 2010-luvulta keskimäärin lähes 100 000 k-m²:n vuositahdilla. Erityisen voimakasta kasvu on ollut tarkastelujaksolla varastorakennusten suhteen. Vuonna 2023 toimitilarakennuskannan kerrosala kääntyi laskuun ja toimitilarakennuskanta supistui lähes 74 000 k-m². Tässä luvussa näkyy poistunutta teollisuusrakennuskantaa 78 500 k-m², varastorakennuskantaa 45 000 k-m² ja toimistorakennusten kerrosalaa yli 27 000 k-m². Ainoastaan liikerakennuskanta nousi lähes 78 000 k-m².

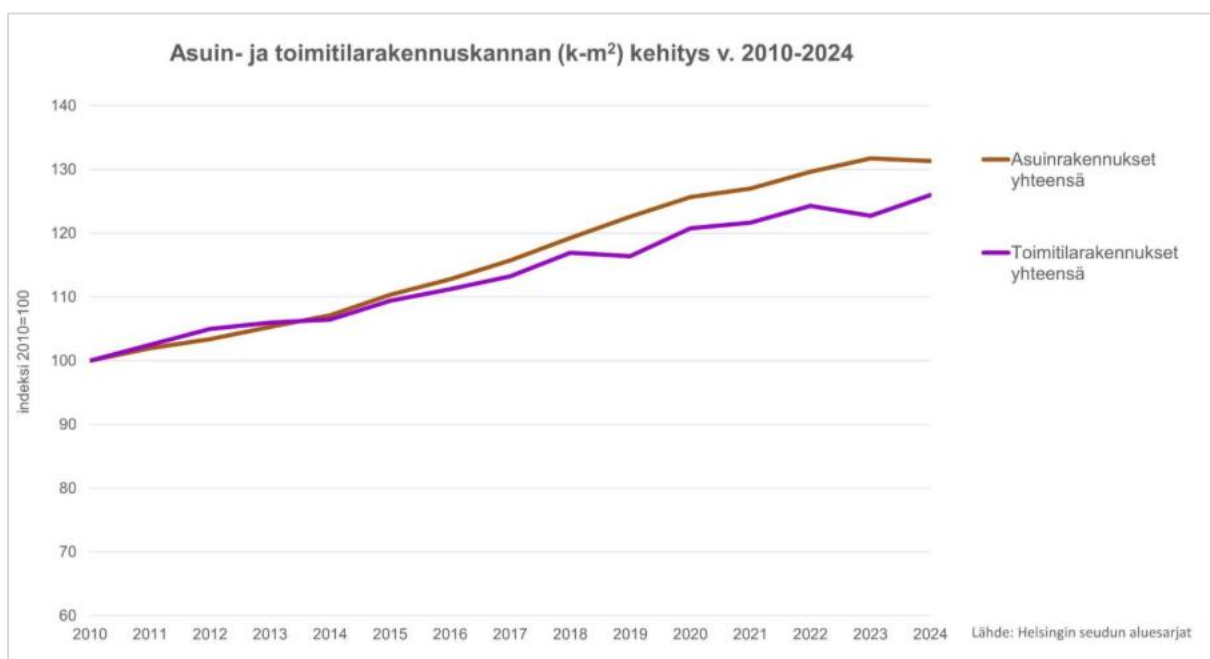
Vuonna 2024 toimitilarakennuskannan kehitys palasi edellisvuoden notkahduksen jälkeen nousuun. Liikerakennuskannan määrä jatkoi parin edellisen vuoden tavoin voimakasta nousua. Vuonna 2023 liikerakennuskanta kasvoi yli 77 000 kerrosneliömetrillä ja vuonna 2024 lähes 60 000 kerrosneliömetrillä.

Toimistorakennuskannan määrä (k-m²) on puolestaan laskenut hieman 2020-luvulla (-12 900 k-m²).

Kuva 9. Toimitilarakennuskannan kehitys (k-m²) vertailuvuoteen 2010 nähden.

Asuinrakennuskannan kehitykseen verrattuna toimitilarakentamisen kasvu on ollut viime vuosina hitaampaa. Vuonna 2014 asuntorakentamisen kehitys ohitti toimitilarakennuskannan kehityksen. Rakennusalan heikko tilanne näkyy vuoden 2024 asuinrakennuskannan kehityksessä kasvun taittuessa Vantaalla ensimmäistä kertaa 2000-luvun alusta lukien.

Kuva 10. Toimitila- ja asuinrakennuskannan (k-m²) kehitys vertailuvuoteen 2010 nähden. (Lähde: Helsingin seudun aluesarjat)

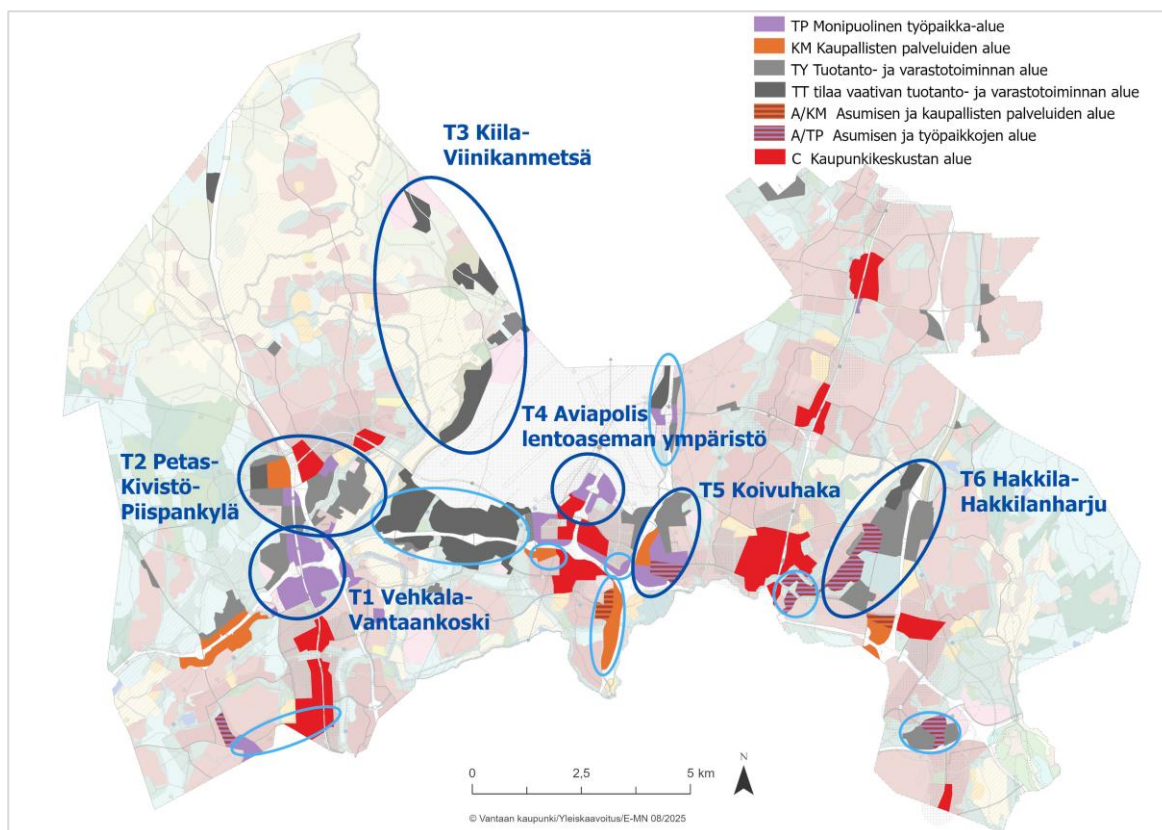
4 ALUEITTAISET TARKASTELUT YLEISKAAVAN TYÖPAIKKA-ALUEILTA

Tarkastelun sisältö ja mitoitukset

Osana työpaikka-alue selvityksen tekoa järjestettiin kaupunkiympäristön toimialan asiantuntijoille kaksi samansisältöistä työpajaa 27. ja 29.3.2023. Työpajojen tavoitteena oli valita tässä työssä tarkemmin selvitettävät alueet sekä saada niistä lisätietoa ja ohjausta työlle etenkin yleiskaavan 2020 asumisen ja työpaikkojen (A/TP) sekä asumisen ja kaupallisten palveluiden (A/KM) sekoittuneille alueille.

Alueittaisiksi tarkastelualueiksi valittiin kuusi aluekokonaisuutta:

- T1 Vehkala-Vantaankoski
- T2 Petas-Kivistö-Piispankylä
- T3 Kiila-Viinikanmetsä
- T4 Aviapolis, lentoaseman ympäristö
- T5 Koivuhaka
- T6 Hakkila-Hakkilanharju

Kuva 11. Työpajoissa käsitellyt alueet. Tummansinisellä rajauksella tarkempaa tarkastelua varten valitut numeroidut alueet. Taustalla yleiskaava, jossa korostettuna työpaikka- ja keskustatoimintojen alueet.

Aluetarkasteluissa käytiin läpi alueiden työpaikkavaranto huomioiden nykyinen asemakaavallinen varanto vajaasti rakennetuilla tonteilla sekä potentiaalinen yleiskaavavaranto. Varannon lisäksi tarkastelualueista kuvaillaan lyhyesti sijainti ja nykytila, kaavatilanne, rakennuskanta, maanomistus sekä erityispiirteet, haasteet tai kehityskohteen esimerkiksi liikenneyhteyksiin ja muihin suunnitelmiin liittyen. Lopuksi kuvataan tunnistetut jatkosuunnittelutarpeet.

Työpaikkavarannosta on laadittu alueittain ns. maksimi- ja minimiskenaariot (pohjalla vuoden 2023 lopun ja vuoden 2024 alun varantotilanne).

Maksimiskenaariossa varantoa on tarkasteltu sillä oletuksella, että kaikki arvioitu varanto ja rakentamismahdollisuudet pääosin toteutuvat. Taustalla on yleiskaavan tavoite työpaikka-alueiden tehostumisesta ja tiivistymisestä, jotta työpaikkaskenaarion toteutuminen on mahdollista.

Tämä näkyy siinä, että maksimiskenaariossa oletuksena on tarkasteluajankohdan voimassa ja suunnitteilla olevan varannon toteutuminen pääosin kokonaisuudessaan ja että toiminnot toteutuvat työvoimaintensiivisempinä esim. toimistopainotteisempina tai tehokkaampana tuotantona verrattuna minimiskenaarioon. Lisäksi oletuksena on, että maankäyttöön liittyvät mahdolliset reunaehdot ja mahdollista toteuttamiskelpoisuutta rajoittavat haasteet saadaan ratkaistua (esim. maastonmuotojen asettamat rajoitteet, tarvittavat tieyhteydet ja liikenneneratkaisut).

Minimiskenaariossa on arvioitu, ettei kaikki varanto toteudu vaan osa työpaikkavarannosta toteutuu joko väljemmin tai jää kokonaan toteutumatta. Skenaariossa on arvioitu esimerkiksi, että nykyisin työpaikka-alueilla asuinkäytössä olevat työpaikkatontit säilyvät ennallaan, ratikan potentiaalista osa jää toteutumatta, ja mm. luontoarvot ja maastonmuodot rajoittavat työpaikkavarauksien toteuttamista. Tässä selvityksessä huomioitujen tekijöiden lisäksi alueilla voi olla muita rajoittavia ja vaikuttavia tekijöitä, jotka vaikuttavat työpaikkatoimintojen toteutumismahdollisuuksiin, mutta joita ei ole tässä työssä pystytty huomioimaan.

Työpaikkamääriä on arvioitu työpaikkavarannon pohjalta keskimääräisten työpaikkaväljyyksien ($k\text{-m}^2/\text{työpaikka}$) avulla. Työpaikkaväljyys kuvaa arviota toteutuvan toiminnon työvoimaintensiivisyydestä. Huomioitavaa on, että työpaikkaväljyydet ovat suuntaa antavia ja niihin pohjautuvat työpaikka-arviot keskimääräisiä arvioita mahdollisten työpaikkojen määrästä. Lopullinen toteutuva toiminto ja sen mahdollistama työpaikkamäärä riippuu monesta tekijästä.

Minimiskenaariossa oletuksena on työpaikkatoimintojen toteutuminen vähemmän työvoimavaltaisina sekä enemmän tilaa vaativina toimintoina, ja maksimiskenaariossa työvoimaintensiivisempinä. Maksimiarvioissa on pyritty huomioimaan yleiskaavan tavoite työpaikka-alueiden tehostumisesta.

Keskimääräisten työpaikkaväljyyksien ($\text{k-m}^2/\text{työpaikka}$) avulla kaavoitettavasta toimitilakerroksalasta voidaan laskea karkea arvio alueelle mahdollisesti sijoittuvien työpaikkojen määrästä. Työvoimaintensiivisillä aloilla työpaikkaväljyys on matala, mikä tarkoittaa sitä, että toiminta vaatii suhteellisen vähän tilaa työntekijää kohden. Tällaisia aloja ovat mm. toimistotyyppiset alat, kuten asiantuntijapalvelut ja osaamisintensiiviset alat. Toimistojen tilatehokkuus on kasvanut ja sen on ennustettu kasvavan edelleen.

HSY:n laatimassa vuoden 2013 Helsingin seudun yritysraportissa tarkasteltiin pääkaupunkiseudun työpaikkaväljyyksiä. Vuosien 2001–2011 valmistuneissa toimistorakennuksissa työpaikkaväljyys oli keskimäärin noin $30 \text{ k-m}^2/\text{työpaikka}$ ja mediaani noin $22 \text{ k-m}^2/\text{työpaikka}$. Mediaanin todetaan raportissa antavan paremman kuvan johtuen siitä, että toimitilarakennuksissa on paljon hajontaa ja vajaakäytöstä johtuvaa laskennallista ns. yliväljyyttä. Uudet toimistorakennukset ovatkin tilankäytöllisesti aiempaa tehokkaampia ja monet yritykset pyrkivät vähentämään tilakustannuksiaan.

Myös keskustahakuinen kauppa sijoittuu usein tehokkaasti rakennettuihin keskuksiin tai keskustojen pääkatujen liiketiloihin (Helsingin seudun yritysraportti 2013). Liiketilalla hyvällä keskeisellä sijainnilla, jossa asiakasvirrat ovat suuret, on todennäköisemmin matalampi työpaikkaväljyys kuin vastaavan kokoisella liiketilalla heikommalla sijainnilla ja pienempien asiakasvirtojen varrella (Employment Densities Guide, 2010).

Tilaa vaativilla toiminnoilla, kuten varastoinnilla ja logistiikalla työpaikkaväljyys on yleensä suurempi eli henkilöstöä työskentelee tyypillisesti vähemmän suhteessa toimitilan kokoon. Myös tilaa vaativalla kaupalla työpaikkaväljyys on suhteessa korkeampi (Helsingin seudun yritysraportti 2013). Tuotannon ja varastoinnin sisällä voi olla myös suurta vaihtelua riippuen muun muassa siitä, kuinka paljon työvoimaa tai vastaavasti automatisaatiota toiminta vaatii. Erityisesti aloilla, joilla automatisaatio ja tilan tarve kasvaa, työvoiman tarve oletettavasti vähenee.

Suurissa logistiikkakeskuksissa työpaikkaväljyys voi vaihdella alle 100 k-m²/tp:sta yli 200 k-m²/tp tai jopa useaan sataan kerrosneliömetriin per työpaikka. Toisaalta tuotannon ja varastoinnin erikoistuesssa modernien tuotanto-, varastointi- ja jakelukeskusten osalta erikoistuneen ja osaavan työvoiman tarve voi myös kasvaa. Myös teollisuudessa työpaikkaväljyydet voivat vaihdella työvoimaintensiivisemmästä tuotannosta, jossa tuotannon yhteyteen sijoittuu osittain myös toimistoa ja asiantuntijatehtävissä työskentelevää henkilökuntaa, hyvin vähän työntekijöitä ja paljon tilaa vaativaan toimintaan.

Espoon työpaikka-alueiden mitoitus vuosille 2030 ja 2050 - selvityksessä (2017) selvitettiin työpaikkaväljyyksiä vertaamalla työpaikkojen määrää asemakaavojen mukaisiin rakennettuihin kerrosneliömääriin aluetyypeittäin. Liike- ja toimistotilojen väljyys Espoon kaupungin alueella oli 48 k-m²/tp, teollisuus-, logistiikka- ja varastotilojen väljyys 102 k-m²/tp ja palvelutilojen väljyys 79 k-m²/tp.

Yleiskaavan elinkeinopoliittisten vaikutusten arvioinnissa laadittiin arvio yleiskaavan toimitila-alueiden mahdollistamasta uusista työpaikoista ja kerrosalasta (kuva 10). Taulukossa kuvattiin laskennallinen työpaikkaväljyystavoite yleiskaavan toimitila-alueilla (taulukon sarake k-m²/ tp (tavoite)). Arvioinnissa käytettiin kaupunkikeskustojen alueilla (C) laskennallista tavoitteellista työpaikkaväljyyttä 40 k-m²/tp, monipuolisilla työpaikka-alueilla (TP) 30 k-m²/tp, kaupallisten palvelujen alueilla (A/KM) ja tuotanto- ja varastotoiminnan alueilla (TY) 100 k-m²/tp sekä tilaa vaativien tuotanto- ja varastotoiminnan alueilla (TT) 150 k-m²/tp.

Vantaan yleiskaavaluonnoksen 2020 toimitila-alueet, VANTAA	NYKYTILANNE		LASKENNALLINEN					
	Pinta-ala (ha)	Työpaikat	Työpaikat/ hehtaari (rakentuneet alueet*)	TP/ha (tavoite)	Työpaikka-potentiaali	Uudet työpaikat	k-m ² / tp (tavoite)	Uusi kerrosala
Kaupunkikeskustan alue (C)	686	24 900	40	80	54 900	30 000	40	1 200 000
Palvelujen ja hallinnon alue (P)	302	2 900	20	40	12 100	9 200	60	552 000
Kaupallisten palvelujen alue (KM)	221	5 300	30	60	13 300	8 000	100	800 000
Monipuolinen työpaikka-alue (TP)	380	17 800	60	120	45 600	27 800	30	834 000
Tuotanto- ja varastotoiminnan alue (TY)	697	12 900	20	40	27 900	15 000	60	900 000
Tilaa vaativan tuotanto- ja varastotoiminnan alue (TT)	589	7 200	10	20	11 800	4 600	150	690 000
Lentokenttä (LL)	1 448	8 200	10	10	14 500	6 300	100	630 000
Yhteensä	4 323	79 200	20	40	180 100	100 900	60	5 606 000

* mukana vain rakentuneet (osittain tai kokonaan) alueet

Kuva 12. Arvio yleiskaavan toimitila-alueiden mahdollistamasta uusien työpaikkojen määrästä ja uudesta kerrosalasta. Lähde: Vantaa yleiskaava 2020: Elinkeinopoliittisten vaikutusten arviointi, FCG 2020.

Tässä selvityksessä tarkasteltavilla toimitila-alueilla on hyödynnetty karkeita työpaikkaväljyyksiä, joita on suhteutettu aiemmissa selvityksissä käytettyihin työpaikkaväljyyksiin huomioiden muun muassa alueen sijainti ja sille soveltuva työpaikkatoiminta. Toimistopainotteisilla alueilla työpaikkaväljyytenä on käytetty

keskimääräisenä arviona 30 k-m²/tp. Huomioitavaa on, että toimitot voivat toteutua myös tätä tiiviimpinä (esim. 15-20 k-m²/tp). Liike-, toimisto- ja palvelupainotteisilla alueilla työpaikkaväljyytenä on hyödynnetty noin 50 k-m²/tp. Alueilla, joilla painottuvat palvelut ja kauppa, on keskimääräisenä työpaikkaväljyytenä noin 60–80 k-m²/tp. Tuotannon ja varastoinnin osalta työpaikkaväljyyksinä on hyödynnetty keskimääräisinä väljyyksinä työvoimaintensiivisemmän tuotannon osalta noin 60–80 k-m²/tp huomioiden, että osa toiminnoista voi toteutua tuotantona ja osa myös tehokkaampana toimitilarakentamisena, kuten toimistona. Työvoimaväljemmän tuotannon, varastoinnin ja logistiikan osalta työpaikkaväljyyksinä on käytetty korkeampia työpaikkaväljyyksiä, keskimäärin 100 k-m²/tp ja mt 152 jatkeen työpaikka-alueilla minimiskenaariossa väljimmillään 150 k-m²/tp.

Työpaikkaväljyydet ovat karkeita keskiarvoja ja suuntaa antavia lukuja, joiden pohjalta pystytään arvioimaan toimitilakaavojen ja uusien toimitilojen mahdollista tulevaa työpaikkamäärää. Huomioitavaa on, että niin eri toimialojen kuin yritysten välillä on suurta vaihtelua työpaikkaväljyyksissä. Tulevien toimitila-alueiden työpaikkamäärien arviointi on myös haastavaa, sillä usein asemakaavat mahdollistavat monen erilaisen toiminnan sijoittumisen alueelle. Työpaikkaväljyydet tarjoavatkin vain suuntaa antavaa ja karkeaa keskimääräistä arviota tulevista ja tavoiteltavista työpaikkamääristä.

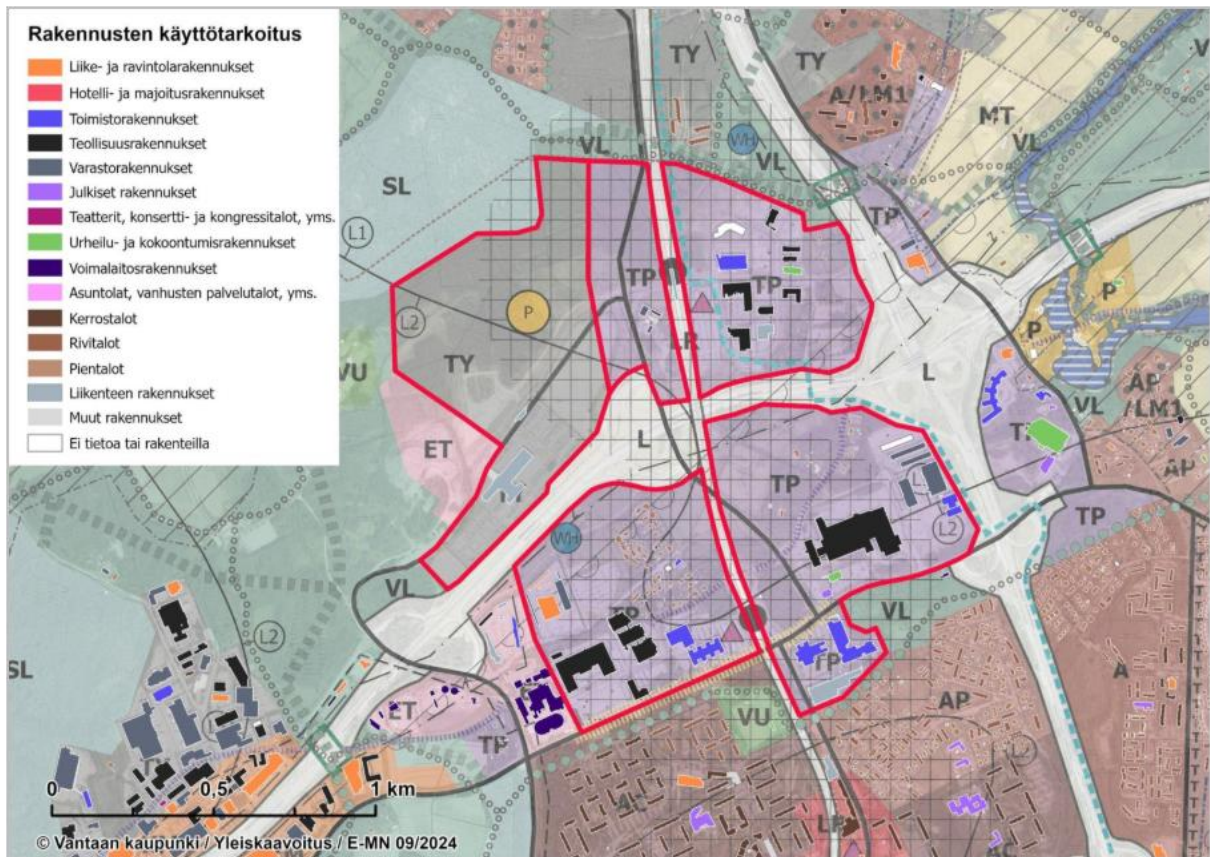
T1 Vehkala-Vantaankoski

Nykytila

Vehkalan ja Vantaankosken työpaikka-alueet tarkasteltiin yhtenä kokonaisuutena. Alueet sijoittuvat Länsi-Vantaalla Myllymäen ja Martinlaakson kaupunginosiin Kehäradan molemmin puolin, Vantaanjoen ja Petikon luontoalueiden väliin. Alueita jakaa Kehä III, jonka eteläpuolella kulkee voimajohtoja, joiden läheisyydessä on rajoituksia maankäytölle. Vehkalan ja Vantaankosken lähijuna-asemat ovat noin kilometrin etäisyydellä toisistaan.

Vehkalassa radan lähialueet on osoitettu yleiskaavassa monipuoliseksi työpaikka-alueeksi (TP), ja länsipuolella on lisäksi varattu aluetta tuotanto- ja varastotoiminnan alueeksi (TY). Radan itäpuoli on asemakaavoitettu pääosin toimitila-alueiksi. Vantaankoskella yleiskaavan työpaikka-alueet on osoitettu TP-alueiksi Variston sähköaseman ja Martinlaakson voimalaitoksen tuntumasta, Raappavuorentieltä, Hämeenlinnanväylän yli Vantaankoskentielle saakka. Selvityksen tarkastelualue rajautuu Hämeenlinnanväylään. Yleiskaavassa on

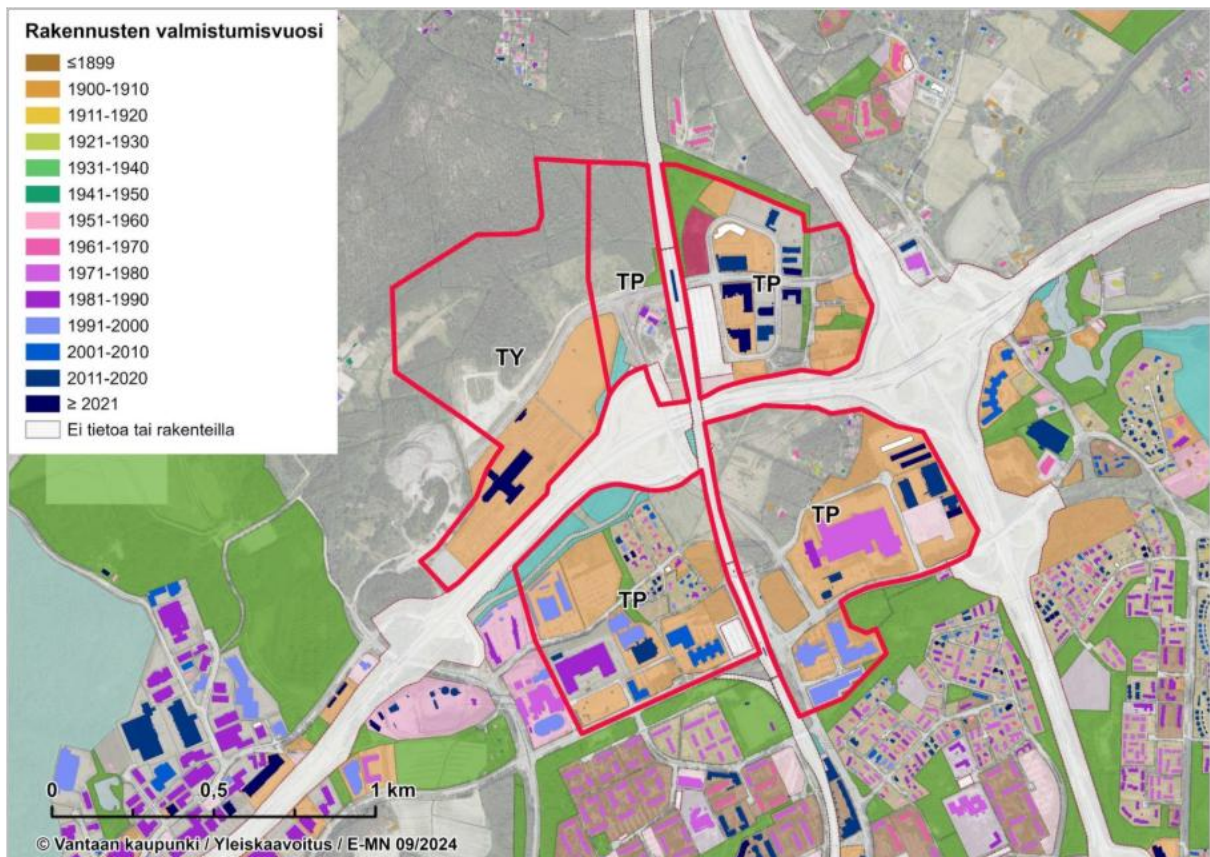
osoitettu katukuvan kehittämisvyöhyke -merkintä Martinlaaksontielle, ja Vantaankoskella aseman ympäristö on ensisijainen työpaikkatoimintojen kannalta kehitettävä alue.

Kuva 13. Voimassa oleva yleiskaava sekä rakennusten käyttötarkoitus Vehkalan-Vantaankosken alueella. Tarkastelualueen rajausta punaisella. Taustalla ortokuva.

Länsi-Vehkalassa Kehäradan länsipuolella Kehä III:n pohjoislaitaa on asemakaavoitettu toimitila-alueiksi. Kaava mahdollistaa myös opetus- ja koulutustilojen rakentamisen alueelle, ja sinne on rakenteilla ammattiopisto Varian uusi toimipiste. Uuden Vehkalantien pohjoispuolinen alue on asemakaavoittamaton avointa ja metsäistä luontoaluetta. Alueella on vireillä asemakaava (Vehkalan länsipuoli 2). Havaintojen perusteella metsäalueilla on paikoin merkittäviä luontoarvojen keskittymiä. Alueen luontoarvoja tullaan arvioimaan osana laajempaa kokonaisuutta ja Petaksen alueen suunnittelua.

Radan itäpuolella Vehkalan työpaikka-alueen asemakaavat ovat melko uusia ja työpaikkarakennukset on rakennettu 2010-luvulla tai myöhemmin. Vehkalassa valtaosa yleiskaavan työpaikka-alueesta on kaupungin omistuksessa, ja osa tonteista on jo myyty yrityksille. Radan itäpuolella on kaksi pientalokiinteistöä ja länsipuolella aseman vieressä on kuolinpesän omistuksessa oleva kiinteistö, jolla on asuinrakennus sekä varasto- ja pienteollisuusrakennuksia.

Kuva 14. Ajantasa-asemakaava sekä rakennukset valmistumisvuoden mukaan. Taustalla ortokuva.

Vehkalan työpaikka-alueen eteläiset osat sekä aseman ympäristö on asemakaavoitettu toimitila-alueiksi sekä mm. työpaikka-alueelle sopivalle ammattioppilaitokselle. Paikalla on Varian toimipiste, jossa opiskellaan ajoneuvoalaa, logistiikka-alaa, lentokoneasennusta, sosiaali- ja terveysalaa, sähkö- ja automaatioalaa sekä tieto- ja viestintätekniikkaa. Tekniikan alan koulutus tarvitsee suuria tiloja: säilytys-, asennus- ja varastohalleja sekä piha-alueelle tilaa kaluston säilytykseen ja ajoharjoitteluun.

Vantaankosken alueella on paljon eri-ikäisiä asemakaavoja ja asemakaavamuutoksia. Toimitilarakennuskanta rakennettu 1970-luvulta eteenpäin. Toimistorakennukset ovat hieman uudempia, 1990-luvulta eteenpäin rakennettuja. Alueella on myös Sanomalan 1970-luvulla rakennettu teollisuusrakennus, jossa myöhemmin on ollut muita käyttötarkoituksia, se on toiminut esimerkiksi koulujen väistötiloina. Lentomelun vuoksi alueelle ei voi sijoittaa uusia melulle herkkiä toimintoja, mutta työpaikkatoiminnoille alue soveltuu hyvin. Toimistotilojen sisämelutason ohjearvojen täyttyminen varmistetaan riittävillä rakennuksen ulkokuoren ääneneristysvaatimuksilla.

Vantaankoskella toimitilat eivät muodosta yhtenäistä keskittymää, vaan sijaitsevat hieman hajallaan. Vantaankosken aseman lähimmät kiinteistöt ovat rakentamatta tai pysäköintialueina. Työpaikkavarantoa on myös kaupungin omistamilla mailla, mutta melko pieninä kokonaisuuksina ja paikoin hankalasti toteutettavilla alueilla, kuten Kehä III:n varressa johtokadun alla. Osa alueista vaatisi uuden katuyhteyden Sanomatieltä. Kaupungin omistuksessa on myös juna-aseman viereinen liityntäpysäköintialue, sekä Voimalantien päässä toimitilakortteliksi kaavoitettu rakentumaton tontti ja asemakaavoittamatonta aluetta.

Vehkalassa tarkastelualueella sijaitsee muutama omakotitalo. Vantaankosken puolella asuinrakennuksia on erityisesti radan länsipuolella Voimalantien ympäristössä (n. 40 kpl) sekä itäpuolella Isontammentien varrella (alle 10 kpl, alueella ei ole asemakaavaa). Pääosa asuinrakennuksista sijoittuu Lden yli 60 dB lentomelualueelle, jossa ainoastaan korvaava rakentaminen on mahdollista, eikä asuntojen määrää voi lisätä. Voimalantien ympäristössä asemakaava mahdollistaa joidenkin tonttien täydennysrakentamista. Alue säilynee asuinalueena, vaikka ympärillä on työpaikkarakentamista.

Sekä Vehkalassa että Vantaankoskella on lähijuna-asema. Vantaankosken asemalle päättyy myös bussirunkolinja. Ajoyhteydet Kehä III:lle ja sitä kautta myös Hämeenlinnanväylälle ovat lyhyet. Yleiskaavassa on osoitettu Länsi-Vehkalassa katuvaraukset Vehkalantien itä- ja länsiosien yhdistämiselle, sekä Sanomalantieltä pohjoiseen Petaksen suuntaan.

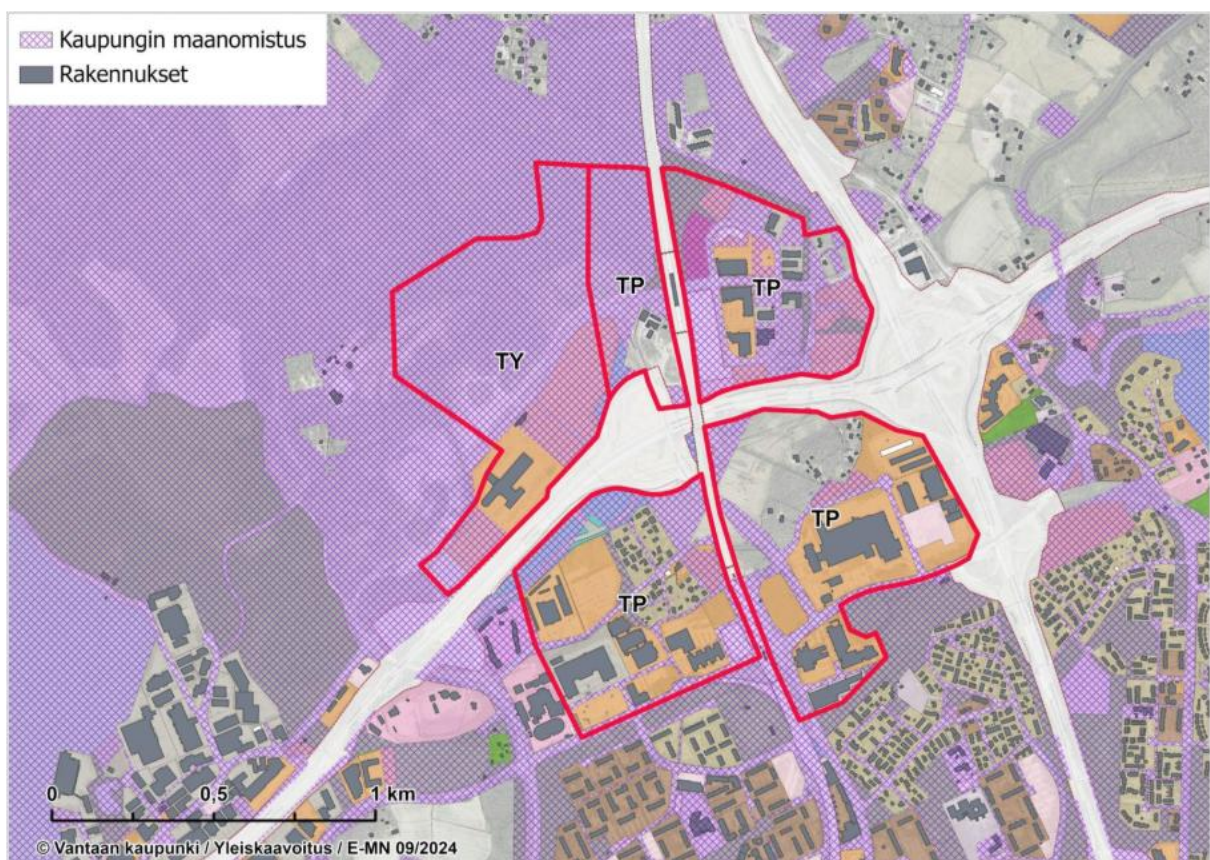
Kaavavaranto

Vehkalan ja Vantaankosken työpaikka-alueilla on asemakaavallista työpaikkavarantoa vajaasti rakennetuilla tonteilla (rakentamisaste ≤ 50 %) noin 260 000 k-m². Lisäksi toimitilarakennuksille oli myönnetty rakennuslupia vuoden 2024 alussa yhteensä n. 47 000 k-m². Yleiskaavallista työpaikkavarantoa on maksimiskenaarion mukaan n. 215 000 k-m². Yleiskaavallinen työpaikkavaranto sijaitsee pääosin Vehkalan aseman länsipuoleisilla asemakaavoittamattomilla yleiskaavan mukaisilla TP- ja TY-alueilla sekä Vantaankosken puolella Kehä III:n eteläpuolella. Pääosa Vehkalan ja Vantaankosken asemakaavoitetusta tonttivarannosta on KTY-, KLTU-, ja TK-tonttivarantoa. Vehkalan aseman itäpuolella on myös rakentamaton C-tontti. Vehkalassa toteutumatonta on tonttivarantoa n. 120 000 k-m², josta noin 2/3 sijaitsee Vehkalan aseman itäpuolella. Rakennusluvilla ja rakenteilla oli vuoden 2024 alussa 28 700 k-m². Vehkalan työpaikka-alueen kaavanmukaiset tonttitehokkuudet vaihtelevat 0,5–1,6 välillä.

Vantaankosken puolella rakentamattomia KTY-tontteja sijaitsee Vantaankosken aseman ympäristössä, Voimalantiellä nykyisin pysäköintikäytössä oleva KLTY-tontti sekä KTY-tontit Otsikkotien ja Uutistien varressa. Tonttien kaavanmukaiset tehokkuudet ovat aseman ympäristössä yli 1, ja Uutistien varrella 2,8.

Vantaankosken alueella rakenteilla ja rakennusluvilla oli vuoden 2024 alussa yhteensä n. 18 000 k-m². Vehkalan aseman itäpuoleisella yleiskaavan TP-alueella rakentamattomat tontit ovat kaupungin maanomistuksessa. Vantaankosken aseman länsipuolella kaupungin maanomistuksessa on KTY-tontti sekä LP-tontti.

Maanomistusta on myös Voimalantien ja Sanomatien välisellä asemakaavoittamattomalla alueella.

Kuva 15. Ajantasa-asemakaava, rakennukset sekä violetilla rasterilla kaupungin maanomistus. Taustalla ortokuva.

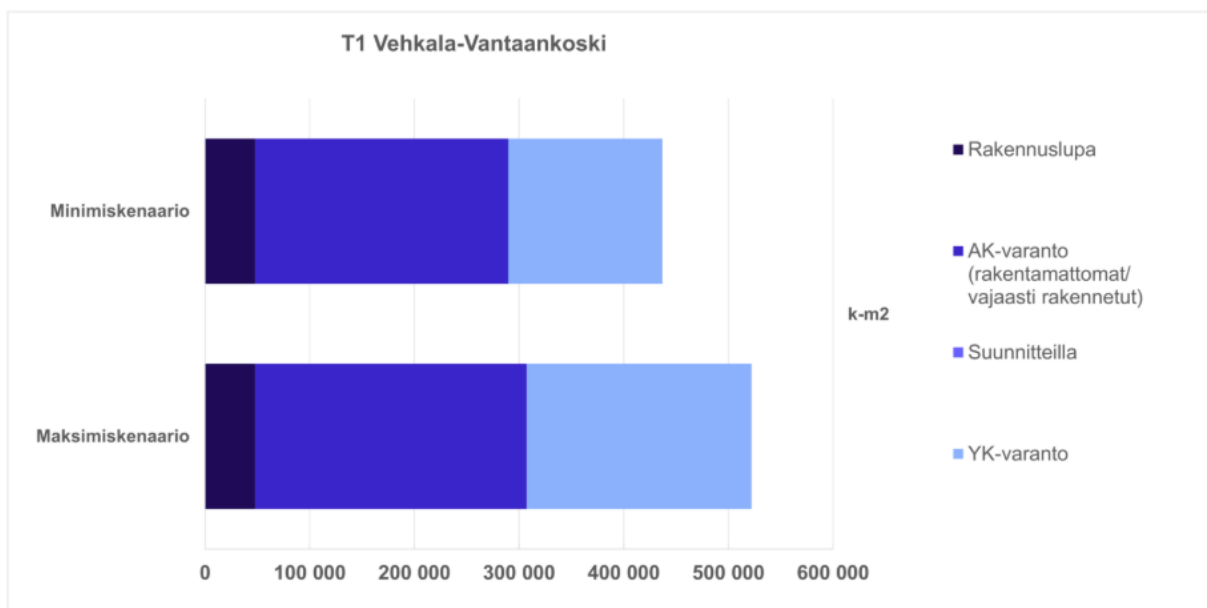
Yhteensä asema- ja yleiskaavavarantoa on maksimiskenaariossa 522 000 k-m², kun mukaan lasketaan rakennuslupien mukaiset vielä valmistumatta olevat toimitilarakennukset. Maksimiskenaariossa on oletettu, että kaikki yleiskaavallinen varanto sekä asemakaavoitettu varanto vajaasti rakennetuilla tonteilla toteutuu. Keskimääräisellä työpaikkaväljyydellä 70 k-m²/tp tämä mahdollistaisi lähes 7 500 työpaikkaa olettaen, että TP-alueet toteutuisivat tehokkaampana toimitilarakentamisena. Työpaikkaväljyytenä on käytetty haarukkaa 60–80 k-m²/tp

alueesta riippuen, olettaen, että osa toimitilarakentamisesta toteutuu tehokkaampana ja toimistovaltaisampana erityisesti asemien lähiympäristössä, ja osa tuotanto- ja varastotyyppisenä toimintana.

Minimiskenaario eroaa maksimiskenaariosta siten, että Vehkalan TY-alueesta osa jää toteutumatta luontoarvojen vuoksi. Lisäksi osa yleiskaavavarannosta jää toteutumatta Vantaankosken TP-alueilla Kehä III:n eteläpuolella, jossa on nykyisellään asemakaavoittamatonta aluetta. Tällöin yleiskaavavarannosta jäisi toteutumatta n. 30 %, ja työpaikkavarannosta toteutuisi yhteensä 437 000 k-m².

Asemakaavoitetuista työpaikkatonteista rakentamattomien tonttien oletetaan tässä tarkastelussa toteutuvan kokonaisuudessaan, mutta vajaasti rakennetut tontit eivät täydenny vaan tonttien jäljellä oleva rakennusoikeus jää käyttämättä.

Minimiskenaariossa oletettu työpaikkaväljyys toteutuu suurempana (eli työpaikkatoiminnot vähemmän työvoimaa vaativana tuotanto- ja varastotoimintana). Keskimääräisellä työpaikkaväljyydellä 100 k-m²/tp minimiskenaario mahdollistaisi 4 370 työpaikkaa eli yli 3 000 työpaikkaa vähemmän kuin maksimiskenaariossa.

Kuva 16. Vehkala-Vantaankoski: varannon maksimi- ja minimiskenaariot.

Vehkalassa aseman itäpuolella tuorein asemakaava on Vehkalan kinkerit, joka on tullut lainvoimaseksi huhtikuussa 2024. Vehkalan aseman itäpuolisella TP-alueella on asemakaavallista työpaikkavarantoa yhteensä n. 82 000 k-m². Lisäksi toimitilarakentamiselle on myönnetty rakennuslupia yhteensä 7 700 k-m².

Yleiskaavallista potentiaalia on lisäksi arvioitu n. 3 500 k-m². Vehkalan aseman länsipuoli on asemakaavoittamaton. Läntisellä TP-alueella on yleiskaavallista työpaikkapotentialia n. 50 000 k-m², josta lähes 30 000 k-m² on kaupungin

maanomistuksessa. Alueelle arvioidaan soveltuvan aseman läheisyyden ansiosta tehokkaampaa työpaikkatoimintaa vastaavasti kuin Vehkalan itäpuolella.

Vehkalan TY-alueen eteläosa on asemakaavoitettu. KY-tontilla on Varian oppilaitos, joka käyttää 40 % tontin rakennusoikeudesta. Jäljelle jäävän rakennusoikeuden toteutuminen on epätodennäköistä. Tämän lisäksi asemakaavallista varantoa on yhteensä noin 38 000 k-m² kolmella KTY-tontilla, joista kaksi on rakentamattomia. Kolmannella KTY-tontilla on rakennusoikeutta jäljellä 17 000 k-m². Tontilla toimii Vehon toimipiste, jolla on mm. kuorma-autojen ja erikoisajoneuvojen huolto- ja varaosatoimintaa. Toimipiste on valmistunut v. 2021. Tontin täydentyminen on epätodennäköistä. Näin ollen asemakaavallista toteutumiskelpoista varantoa on alueella kahdella KTY-tontilla noin 20 000 k-m². Tontit ovat kaupungin maanomistuksessa ja nykyisellään Vehon toiminnot ovat sijoittuneet tonteille.

Yleiskaavan TY-alueen pohjoisosassa on suunnitteilla uusi työpaikkarakentamisen alue, jolla on arvioitu olevan 100 000 k-m² työpaikkarakentamispotentiaalia (maksimiskenaario). Alueella on luontoarvoja, jotka voivat rajoittaa alueen toteuttamista. Jos alueen keskiosan luontoarvot säilytetään, ja muu osa on mahdollista toteuttaa työpaikkarakentamiseen, jäisi alueelle alustavien arvioiden mukaan noin 80 000 k-m² yleiskaavallista työpaikkavarantoa (minimiskenaario). Arvio on kuitenkin vain suuntaa antava ja tarkentuu tarkemman suunnittelun yhteydessä. Muilta osin Vehkalan työpaikkavarannon arvioidaan olevan toteuttamiskelpoista. Alue on kaupungin maanomistuksessa.

Jatkosuunnittelutarpeet

Vehkalan ja Petaksen rakentamattomilla, yleiskaavassa työpaikka-alueiksi osoitetuilla alueilla on paljon luontoarvoja, jotka voivat rajoittaa alueiden käyttöä. Todennäköisesti yleiskaavan työpaikka-aluevarauksista joudutaan tarkemmassa suunnittelussa supistamaan alueita luontoarvojen vuoksi. Luontoarvot on syytä tarkastella laajana kokonaisuutena, jotta merkittävimmät alueet voidaan rajata rakentamisen ulkopuolelle, kuitenkin huomioiden samalla kooltaan ja sijainniltaan järkevien työpaikkatonttien mahdollistaminen. Vehkalassa voisi rakentaa aiemmin suunniteltua enemmän, jotta Petaksesta voitaisiin jättää luontoarvojen kannalta arvokkaampia alueita rakentamatta ilman, että työpaikkavarannon kokonaismäärä merkittävästi vähenee. Vehkalassa on Kehäradan asema, joten sen ympärille olisi hyvä saada aseman läheisyydestä hyötyviä toimintoja, jotka myös kasvattaisivat aseman käyttäjämääriä. Vehkalan-Vantaankosken sekä Petaksen kehittäminen edellyttää yksityiskohtaisempaa suunnittelua.

Martinkyläntien kehittäminen työpaikka-akselina ja etenkin Vantaankosken aseman ympäristön tehokas työpaikkakehittäminen muuttaisi alueen luonnetta työpaikka-alueena. Alueen vetovoiman kehittämistä tulee tutkia tarkemmin, sillä nykyisin huomattava työpaikkakeskittymä on menettänyt vetovoimaansa. Vehkalan ja Vantaankosken alueista voisi muodostua kahden aseman ympärillä toimiva kokonaisuus, mutta nykyisellään työpaikka-alueet ovat hajallaan.

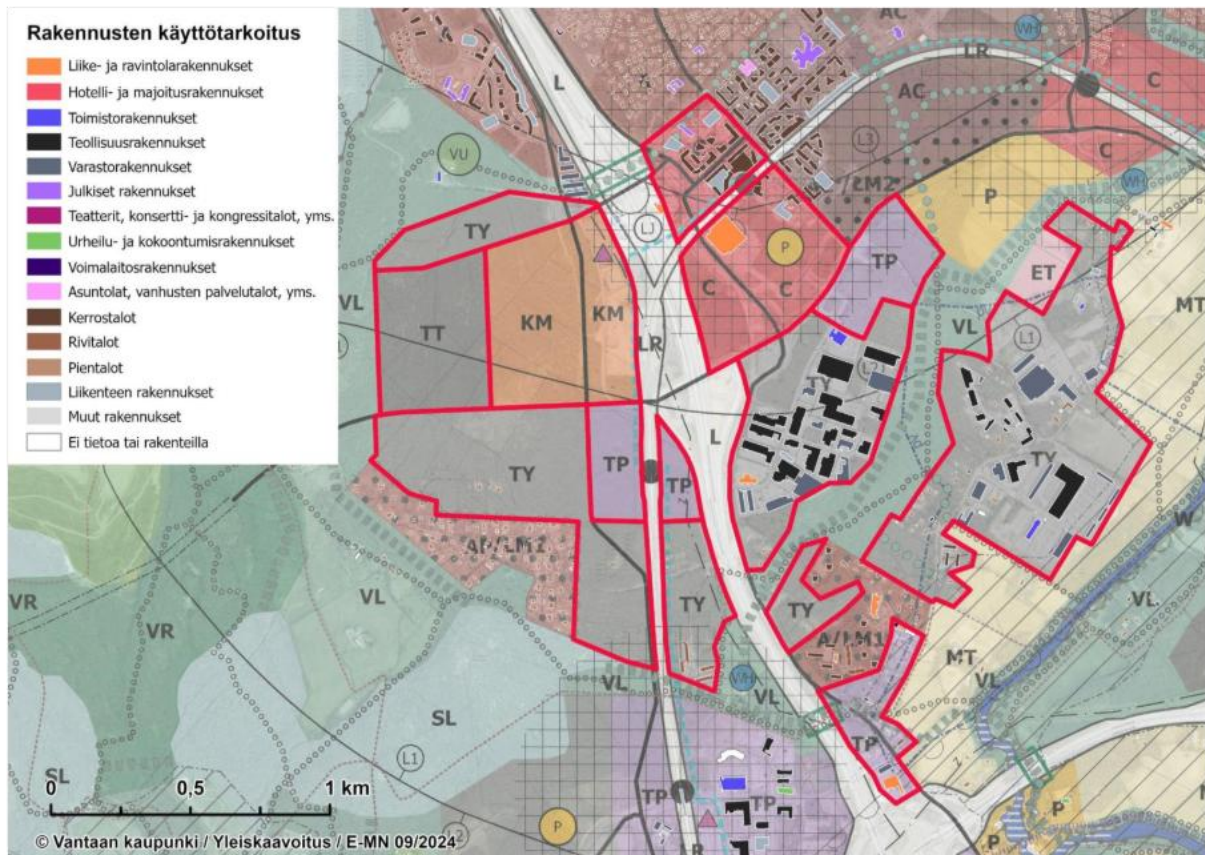
Vantaankosken asemalta itään päin Martinkyläntien eteläpuolella on kapea metsäkaistale, joka erottaa työpaikka- ja asuinalueet toisistaan. Martinlaaksontien ja radan kulmaukseen nykyisen urheilukentän viereen, entisen teollisuusradan paikalle on mahdollista täydentää asuinrakentamista.

Yleiskaavassa on osoitettu vielä toteuttamaton Vehkalantien jatke Kehä III:n liittymään. Yleiskaavavarannon uudet Kehä III:n eteläpuoliset alueet edellyttäisivät uusia katu yhteyksiä ja tonttiliittymiä, jotka ovat toteutettavissa, mutta edellyttävät yksityiskohtaisempaa suunnittelua.

T2 Petas-Kivistö-Piispankylä

Nykytila

Vehkalan työpaikka-alueiden pohjoispuolelle Kehäradan ja Hämeenlinnanväylän molemmin puolin sijoittuvat Petaksen, Kivistön keskustan sekä Piispankylän nykyiset ja suunnitellut työpaikka-alueet. Keimolan ja Myllymäen kaupunginosissa radan länsipuolella sijaitseva Petas on nykyisin metsäaluetta, ja sen etelä- ja pohjoispuolille sijoittuu asumista. Kivistön keskusta on rakentumassa Kehäradan aseman ympärille tehokkaana keskustamaisena alueena, jossa on paljon asumista, mutta myös työpaikkapotentiaalia. Piispankylän alue sijoittuu Kivistön keskustan eteläpuolelle ja siellä on teollisuus- ja varastorakennusten keskittymiä metsäalueiden ja asumisen lomassa. Alueet ovat luonteeltaan ja toteutusvaiheeltaan erilaisia, mutta sijaitsevat lähellä toisiaan ja voisivat muodostaa yhdessä toimivan kokonaisuuden. Osa Piispankylän työpaikka-alueista kytkeytyy Kivistön keskusta-alueeseen ja toinen laajempi kokonaisuus sijoittuu metsä- ja peltoalueen väliin.

Kuva 17. Voimassa oleva yleiskaava sekä rakennusten käyttötarkoitus Petas-Kivistö-Piispankylän alueella. Tarkastelualueen rajaus punaisella. Taustalla ortokuva.

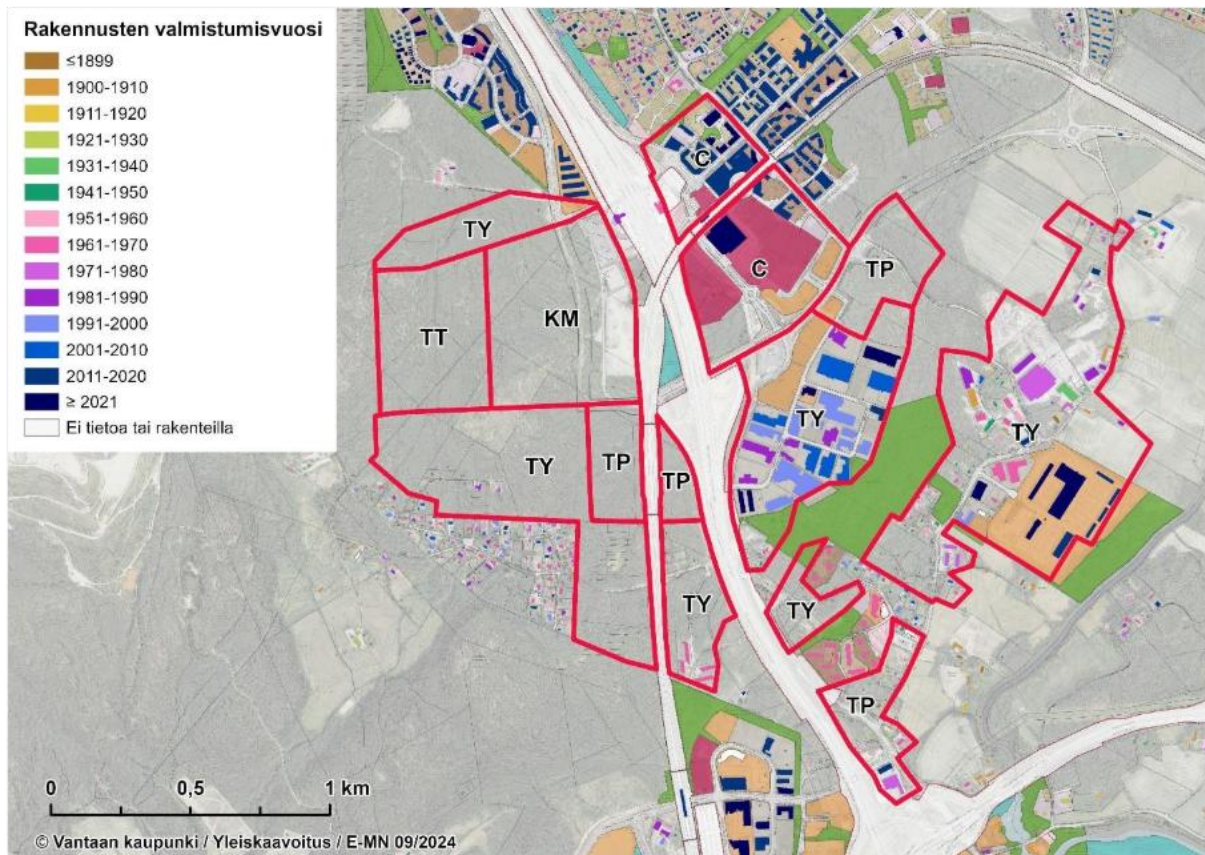
Yleiskaavassa Petakseen on osoitettu varaus Kehäradan asemalle, ja aseman tuntumaan monipuolista työpaikka-aluetta (TP). Tämän länsipuolelle, nykyisen asuinalueen pohjoispuolelle on osoitettu tuotanto- ja varastotoiminnan alueita (TY). Hämeenlinnanväylän ramppien tuntumaan Kivistön keskustaa vastapäätä on varattu alueita kaupallisille toiminnoille (KM) sekä näiden viereen varasto- ja tuotantotoiminnoille (TY, TT). Kaupallisten palveluiden alueella (KM) vähittäiskaupan suuryksiköiden yksityiskohtaisempi suunnittelu edellyttää sitovaa toteuttamispäätöstä Petaksen asemasta. Yleiskaavassa on lisäksi osoitettu Tikkurilantien jatke sekä pohjoiseteläsuuntainen katuyhteys. Petaksen alue on asemakaavoittamaton.

Keskeinen tekijä alueen toimitilapotentialin kehittymisen kannalta on Petaksen lähijuna-aseman varaus. Yleiskaavassa on myös varaus Klaukkalan radalle, jonka toteuttaminen edellyttää vaihtoaseman toteuttamista Petakseen. Vantaan kannalta Kehäradan uusista asemista Lapinkylän asema on ensisijainen. Lähijunavarikon toteuttaminen Petakseen edellyttäisi pistoraiteiden rakentamisen Petaksen aseman etelä- ja pohjoispuolelta, mikä vaikeuttaisi alueen kehittämistä työpaikka-alueeksi. Mikäli asemaa ei toteutettaisi, tulisi Petaksen alue tukeutumaan Kivistön ja Vehkalan asemiin sekä bussiliikenteeseen. Hämeenlinnanväylän pysäkeillä

pysähtyvät myös Nurmijärven ja kaukoliikenteen bussit. Petaksen työpaikka-alueen toteuttaminen edellyttää katuverkon rakentamista. Yleiskaavassa on osoitettu uusia pääkatuyhteyksiä, joista etenkin Tikkurilantien jatke alueen läpi länteen on pitkän aikavälin varaus.

Petaksessa on pientaloalue (AP/LM1), jolla on noin 60 asuinrakennusta. Alue on voimakkaan lentomelun alueella (lentomeluvyöhyke L1, Lden yli 60 dB), eikä alueella sallita asuntojen lisäämistä. Nykyisiä asuinrakennuksia on mahdollista korjata ja korvata, joten asuinalue tulee säilymään työpaikka-alueen kehittämisestä huolimatta. Yleiskaavassa on osoitettu virkistysalueyhteys asuin- ja työpaikka-alueiden väliin. Kaksi asuinrakennusta sijoittuu asuinalueen pohjoispuolella yleiskaavan TY-alueelle. Alueella ei ole asemakaavaa. Hämeenlinnanväylän ja Kehäradan välissä yleiskaavan TY-alueella on muutama omakoti- ja paritalo sekä neljä rivitaloa. Alueella ei ole asemakaavaa eikä siellä ole mahdollista lentomelun vuoksi lisätä asuntojen määrää. Tarkastelualueen pohjoispuolella sijaitsee Keimolan asuinalue, joka rajoittuu etelässä lentomelualueeseen.

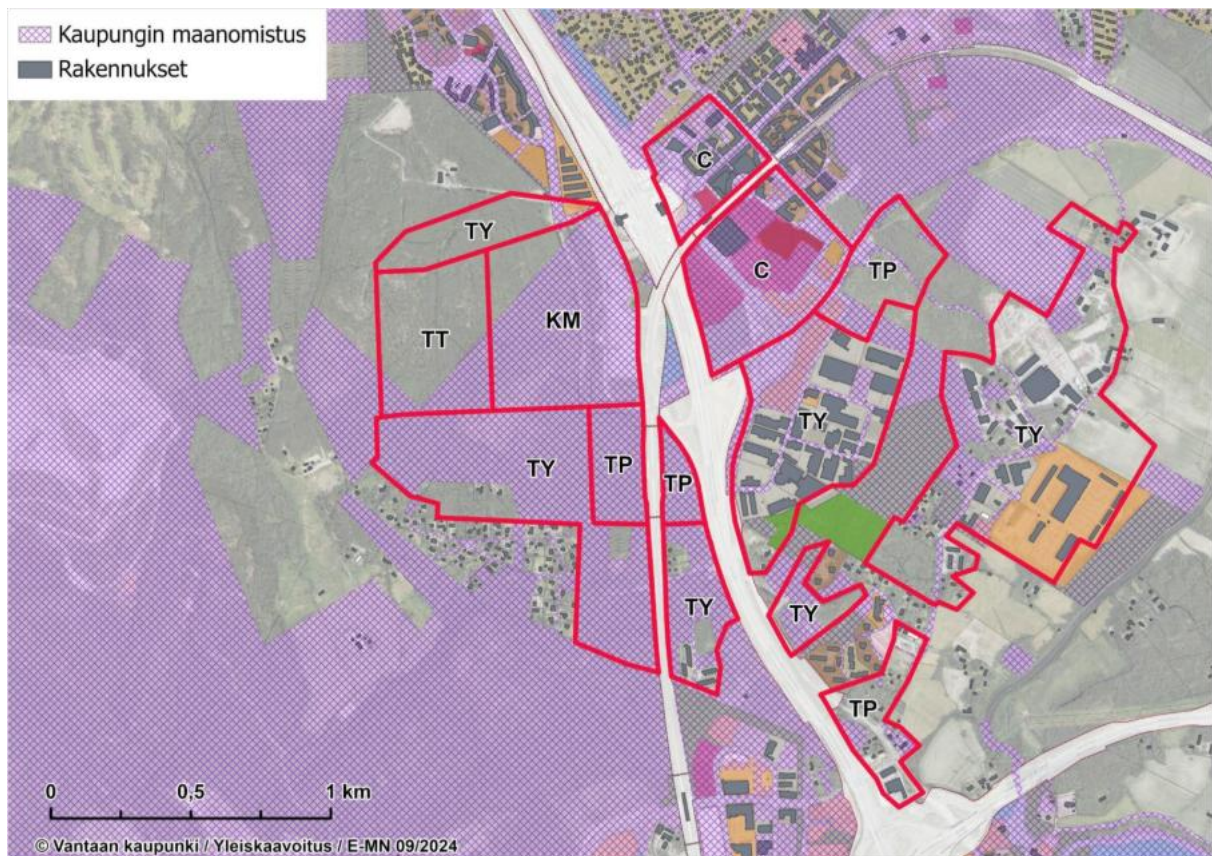
Kivistössä yleiskaavan C-alueesta suurin osa on asemakaavoitettu. Kehäradan ja Tikkurilantien välinen alue on pääosin osoitettu keskustakortteleiksi (C), joille voi sijoittaa palveluita, toimisto- ja liiketiloja, vähittäiskauppaa sekä asumista lentomelun asettamissa rajoissa. Tikkurilantien varressa on myös toimitilarakennusten korttelialueita (KTY). Keskustatoimintojen korttelialuetta on myös Kivistön aseman pohjoispuolella. Muutoin radan pohjoispuoli on asemakaavoitettu asuinalueiksi. Lento- ja tieliikennemelun vuoksi Kivistön keskustan eteläosassa ja Hämeenlinnanväylän varressa painottuvat työpaikat ja palvelut, ja asuinrakentaminen on sijoitettu kauemmas melunlähteistä.

Kuva 18. Ajantasa-asemakaava sekä rakennukset valmistumisvuoden mukaan. Taustalla ortokuva.

Hämeenlinnanväylän itäpuolella on Vantaanpuiston asuinalue, jolla on kerros- ja pientaloja. Piispankylässä on eri-ikäistä omakotitalokantaa, vanhimmat asuinrakennukset ovat 1800-luvun lopulta. Myös tällä alueella lentomelu estää asuinrakentamisen lisäämisen. Lisäksi on maatalous-, teollisuus- ja varastorakennuksia. Piispankylässä on ollut huomattavasti 1980-luvulla asemakaavoitettua teollisuus- ja varastotoiminnan aluetta, josta entisen Åbyn elementtitehtaan alue on muutettu toimitilarakennusten (KTY) korttelialueeksi 2010-luvulla. Pohjoisempaan Piispankylässä Mestarintien ja Kisällintien ympäristön teollisuusalue (asemakaavoissa TT, yleiskaavassa TY) on pääosin toteutunut. Lisäksi pienehköjä (200–2000 k-m²) eri vuosikymmenillä rakennettuja teollisuuden tuotantorakennuksia sijaitsee näiden asemakaava-alueiden ulkopuolella Kolamiilunkujalla.

Petas-Kivistö-Piispankylä-alueella on merkittävästi kaupungin omistamia maa-alueita, mikä tuo mahdollisuuksia niiden käytön suunnitteluun, mutta myös painetta varata alueita työpaikkatonttien ohella myös muihin tarkoituksiin. Osa alueista on varattu viheralueiksi, mutta alueen luontoarvot voivat paikoin myös rajoittaa yleiskaavassa työpaikka-alueeksi varattujen alueiden toteutusta ja laajuutta.

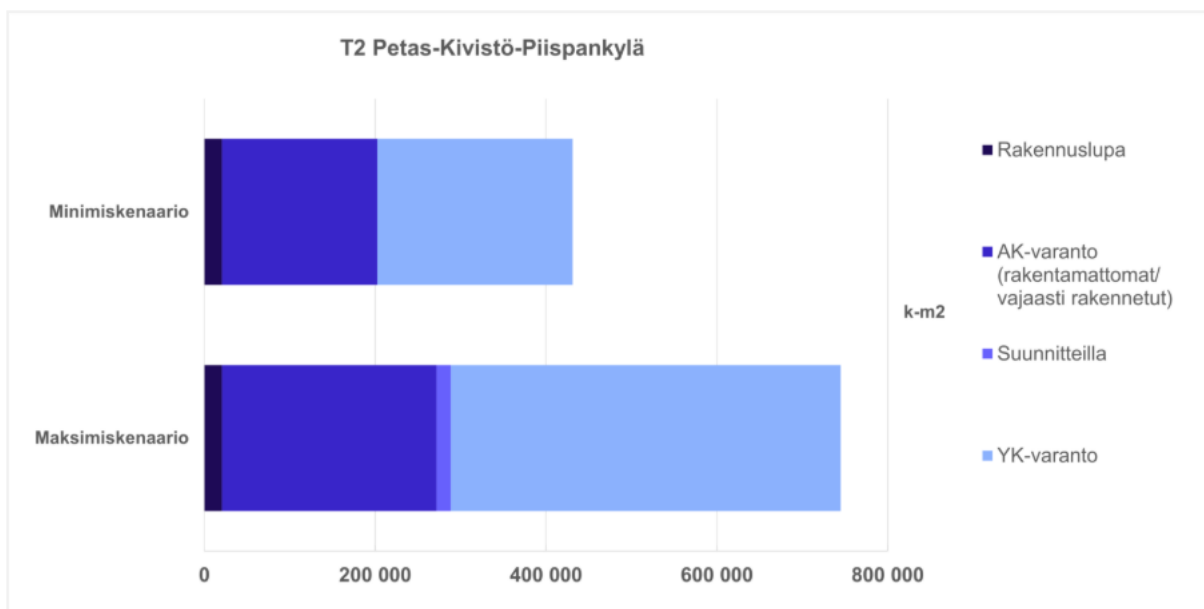
Kuva 19. Ajantasa-asemakaava, rakennukset sekä violetilla rasterilla kaupungin maanomistus. Taustalla ortokuva.

Petäksen asuinalueen pohjoispuoliselle yleiskaavan TY-alueelle on selvitetty lähijunavarikkoa. Pääkaupunkiseudun lähijunaliikenteen kehittämisen vuoksi seudulle suunnitellaan kolme uutta varikkoa, joista Kehäradan varikko on toteutusjärjestyksessä viimeinen. Vaihtoehtoista sijaintia on alustavasti tutkittu myös Keimolaan. Yleiskaavaa 2020 laatiessa kaavailtiin, että Petäksessä junavarikon lisäksi yleiskaavan TT- tai TY-alueille sijoitettaisiin tulevaisuudessa bussivarikko. Länsi-Vantaan bussivarikolle oli yleiskaavassa 2007 varattu yhdyskuntateknisen huollon alue (ET) Vehkalasta, mutta yleiskaavassa 2020 se varattiin työpaikka-alueeksi (TY) ja bussivarikkoa hahmoteltiin Petäkseseen, myöhemmin tarkentuvalle sijainnille.

Petäksen ja Piispankylän alueen suunnittelu on käynnistynyt 2023 Petäksen ja Piispankylä-skenaariotyöllä, jossa hahmotellaan jatkosuunnittelun pohjaksi erilaisia toteutusvaihtoehtoja. Työn keskeisiä kysymyksiä ovat mm. Petäksen asema ja lähijunavarikko, alueen luontoarvot sekä Piispankylän työpaikka-alueen luonne ja suhde asumiseen. Skenaariotyö on taustana myöhemmin käynnistettävälle kaavoitukselle.

Varantotilanne

Kivistön ja Piispankylän (mukaan lukien Vantaanpuisto) työpaikka-alueilla on asemakaavallista työpaikkavarantoa vajaasti rakennetuilla tonteilla (rakentamisaste $\leq 50\%$) noin 268 000 k-m² (ml. suunnitteilla oleva Arena 3.3 -hanke). Lisäksi toimitilarakennuksille on myönnetty rakennuslupia yhteensä n. 21 000 k-m². Yleiskaavallista työpaikkavarantoa on maksimiskenaarion mukaan n. 137 000 k-m². Yhteensä asema- ja yleiskaavavarantoa on maksimiskenaariossa 425 000 k-m² olettaen, että kaikki varanto on toteutettavissa. Todennäköisesti mm. luontoarvot kuitenkin rajoittavat varannon toteuttamista koko laajuudessaan. Varantoon on otettu mukaan rakennuslupien mukaiset vielä vuoden 2024 alussa vireillä ja kesken olleet toimitilarakennukset.

Kuva 20. T2 Petas-Kivistö-Piispankylä: varannon maksimi- ja minimiskenaariot.

Maksimiskenaariossa arviossa on huomioitu Kivistön keskusta-alueen (C-alue) olemassa oleva asemakaavavaranto, Arena 3.3:n käynnissä olleen kaavan rakennusoikeus sekä yleiskaavallinen varanto. Kivistön ja Piispankylän (ml. Vantaanpuisto) yleiskaavan mukaisilla TY- ja TP-alueilla arviossa on oletettu, että vajaasti rakennetut työpaikkatontit sekä yleiskaavan mahdollistamat uudet aluevaraukset toteutuvat kokonaisuudessaan. Kivistön keskusta-alueen voimassa olevien asemakaavojen tonttitehokkuudet vaihtelevat tehokkaammista yli 2 tonttitehokkuuksista 1:n molemmin puolin. Yleiskaavan mukaisella TY-alueella kaavanmukaiset tonttitehokkuudet ovat 0,6. Keskimääräisellä työpaikkaväljyydellä 65 k-m²/tp maksimiskenaarion varanto mahdollistaisi noin 6 500 työpaikkaa olettaen, että osa työpaikka-alueista toteutuu tehokkaampana palvelu- ja

toimitilarakentamisena erityisesti Kivistön keskusta-alueella sekä työvoimaintensiivisempänä tuotantona Tikkurilantien varren TY- ja TP-alueilla (työpaikkaväljyytenä käytetty haarukkaa 60–100 k-m²/tp työpaikka-alueesta riippuen).

Minimiskenaariossa oletetaan, että vajaasti rakennetut tontit eivät täydenny. Kivistön keskustassa oletetaan, että osa asemakaavoista ja hankkeista toteutuu pienemmässä mittakaavassa ja matalammalla tehokkuudella. Lisäksi osa yleiskaavavarannosta jää toteutumatta mm. luontoarvojen vuoksi. Tällöin asema- ja yleiskaavavarannosta jäisi toteutumatta n. 35 %, ja työpaikkavarannosta toteutuisi yhteensä 275 000 k-m². Minimiskenaariossa oletettu työpaikkaväljyys toteutuisi suurempana (eli vähemmän työvoimaintensiivisenä). Keskimääräisellä työpaikkaväljyydellä 85 k-m²/tp minimiskenaario mahdollistaisi noin 3 200 työpaikkaa (työpaikkaväljyytenä käytetty haarukkaa 80–100 k-m²/tp alueesta riippuen).

Kivistön keskusta-alueella (yleiskaavan C-alue) on rakenteilla n. 12 000 k-m² liikerakentamista. Kyseessä on Kivistön Colosseum -hanke, johon on sijoittumassa K-Citymarket sekä muita liiketiloja. Asemakaavavarantoa on rakentamattomilla ja vajaasti rakennetuilla (rakentamisaste $\leq$ 50 %) noin 164 000 k-m². Lisäksi Kivistön tapahtuma-areenan hankkeen kaavassa rakennusoikeus nousee nykyiseen nähden n. 16 400 kerrosneliömetrillä. Minimiskenaariossa oletuksena on, että Arena 3.3 -hanke toteutuu pienemmässä mittakaavassa (aiemman kaavan rakennusoikeuden mukaisesti) sekä Tikkurilantien pohjoispuolen korttelialueet eivät houkuttele toimisto- ja liiketilatyypistä tehokkaampaa rakentamista, vaan ne toteutuvat huomattavasti matalammalla tehokkuudella.

Kivistön yleiskaavan mukaisella TY-alueella on asemakaavavarantoa rakentamattomilla ja vajaasti rakennetuilla tonteilla (rakentamisaste $\leq$ 50 %) noin 37 000 k-m². TY-alueella on 5 rakentamatonta tonttia, joilla on yhteensä n. 25 000 k-m² rakennusoikeutta ja jotka ovat kaupungin maanomistuksessa. Vajaasti rakennetuilla tonteilla varantoa on jäljellä noin 12 000 k-m². Näillä täydentyminen on epävarmempaa. Alueen pohjoisosassa on asemakaavoittamaton alue, jolla yleiskaavallista varantoa on 6 600 k-m². Yli puolet alueesta on kaupungin maanomistuksessa. Toteutuakseen työpaikkarakentamiseen alue vaatisi tieyhteyden, lisäksi haasteena ovat alueen luontoarvot. Minimiskenaariossa vajaasti rakennetut tontit eivät täydenny ja luontoarvojen vuoksi yleiskaavallinen varanto ei ole toteutettavissa. Tällöin työpaikkavarannosta toteutuisi n. 26 000 k-m².

Kivistön yleiskaavan mukainen TP-alue on vielä asemakaavoittamaton.

Yleiskaavallista varantoa on alueella arvioiden mukaan n. 30 000 k-m². Alueella on kuitenkin luontoarvoja, jotka voivat rajoittaa alueen kehittämistä työpaikkarakentamiseen. Minimiskenaariossa on arvioitu, että kokonaisuudesta toteuttamiskelpoista työpaikkavarantoa olisi n. 13 000 k-m², mutta arvio on suuntaa antava ja lopullinen arvio alueen toteutettavuudesta selviää tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Piispankylän TY-alueella on työpaikkavarantoa yhteensä n. 90 000 k-m², josta asemakaavavarantoa rakentamattomilla ja vajaasti rakennetuilla (rakentamisaste ≤ 50 %) noin 50 000 k-m². Tästä 45 000 k-m² jäljellä olevaa rakennusoikeutta sijaitsee vajaasti rakennetulla KTY-tontilla, jolle on valmistunut tuotantorakennus v. 2021. Tontin täydentyminen on epävarmaa. Lisäksi rakennusluvilla on n. 7 400 k-m² toimitilarakentamista. Alueen asemakaavojen tonttitehokkuudet vaihtelevat noin 0,4–0,7 välillä. Asemakaavoitetuista tonteista yksi on kaupungin maanomistuksessa (rakennusoikeutta n. 2 700 k-m²). Yleiskaavallista varantoa on arvioitu alueella olevan n. 40 000 k-m², josta 22 400 k-m² on kaupungin maanomistuksessa. Luontoarvot sekä muinaismuistoalue saattavat rajoittaa TY-alueen varannon toteuttamista. Minimiskenaariossa on oletettu, että vajaasti rakennettu KTY-tontti ei täydenny ja osa yleiskaavallisesta varannosta jää toteutumatta mm. muinaismuistoalueen, haastavien luontoarvojen ja maastonmuotojen vuoksi. Tällöin työpaikkavarannosta toteutuisi hieman yli puolet eli n. 47 000 k-m².

Vantaanpuiston TY- ja TP-alueilla on yleiskaavallista varantoa yhteensä n. 20 000 k-m². Tästä kaupungin maaomistusalalle sijoittuu 11 600 k-m². Alueen luontoarvot ja maastonmuodot tekevät varannon toteutettavuudesta haasteellista. Minimiskenaariossa on oletettu, että edellä mainittujen rajoittavien tekijöiden takia tästä varannosta toteutuisi noin 40 % eli n. 8 500 k-m².

Petaksessa on yleiskaavallista varantoa maksimiskenaariossa noin 320 000 k-m², jos alue olisi toteutettavissa pääosin työpaikkarakentamisalueena. Keskimääräisellä työpaikkaväljyydellä 80 k-m²/tp maksimiskenaario mahdollistaisi noin 4 000 työpaikkaa olettaen, että osa työpaikkarakentamisesta toteutuisi tehokkaampana toimitilarakentamisena. Minimiskenaariossa arvioissa on huomioitu suuntaa antavasti mm. luontoarvojen sekä lähijunavarikon mahdollisen sijoittumisen vaikutusta rakentamisalueiden kokoon. Oletuksena on lisäksi, ettei alueelle ole mahdollista sijoittaa Petaksen asemaa ja että tämän takia TP-alueiden laajuus ja tehokkuus olisi pienempi. Minimiskenaariossa työpaikkavarannosta toteutuisi alle puolet, yhteensä 156 000 k-m². Arvio on alustava ja suuntaa antava.

Minimiskenaariossa oletettu työpaikkaväljyys toteutuisi suurempana (eli vähemmän työvoimaintensiivisenä tuotanto- ja varastopainotteisena). Keskimääräisellä työpaikkaväljyydellä 100 k-m²/tp minimiskenaario mahdollistaisi noin 1 600 työpaikkaa.

Jatkosuunnittelutarpeet

Piispankylän työpaikka-alueiden kehitykseen voi etenkin Kivistön keskusta-alueiden lähellä vaikuttaa kauppakeskuksen ja muiden keskustatoimintojen toteutuminen ja sen myötä lähialueen asukas- ja asiakasmäärien kasvu. Piispankylän eteläisempi alue on hajanaisempi, vajaammin toteutunut ja osin asemakaavoittamaton. Asutuksen lomaan on mahdollista suunnitella sinne soveltuvia työpaikkatoimintoja, sillä asuinrakennusten määrää ei voi lisätä alueella, mutta toisaalta nykyinen asutus asettaa rajoitteita esimerkiksi ympäristöhäiriöiden suhteen. Haasteena ovat kuitenkin hajanainen maanomistus ja työpaikkarakentamisen hyväksyttävyyys sekä sovittaminen nykyisen asutuksen lomaan. Myös arvokas kulttuurimaisema rajoittaa työpaikkatoimintojen sijoittumista.

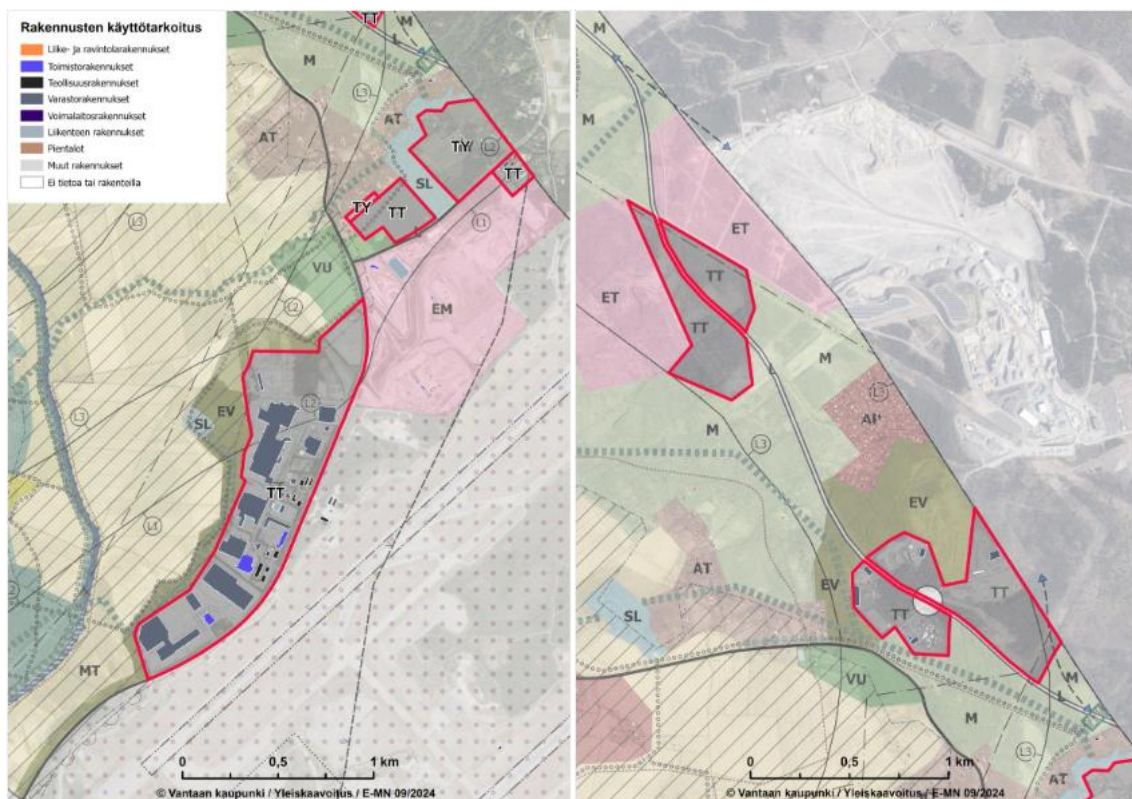
Petaksen alue on laajin kokonaisuus yleiskaavassa 2020 osoitetuista, toistaiseksi rakentamattomista työpaikka-alueista. Alue on varattu erilaisten työpaikkatoimintojen alueeksi jo yleiskaavassa 1992, mutta sitä ei ole lähdetty toteuttamaan. Alue on laaja, ja sen toteuttamisessa vaiheistus on huomioitava, jotta toteutus on kaavataloudellisesti kestävä. Myös liikenneyhteyksien kannalta vaiheistus on keskeinen kysymys, jotta katuverkkoa saadaan suunniteltua ja toteutettua oikea-aikaisesti vastaamaan alueen tarpeisiin. Koska alue on säilynyt pitkään yhtenäisenä, rakentamattomana metsäalueena, on sinne kehittynyt huomattavasti luontoarvoja, jotka on välttämätöntä huomioida ja yhteensovittaa suunnittelussa.

Petaksen alueen suunnittelussa tulee huomioida mahdollinen lähijunavarikko ja sen aikataulu. Lisäksi on huomioitava Kivistön keskustan ja Lapinkylän keskustan rakentuminen. Näille alueille olisi tärkeä saada työpaikkoja ja palveluita, sillä lentomelu rajoittaa niillä asuinrakentamista. Lapinkylän asemaan tukeutuvat asumisen alueet sijoittuvat asemavarauksen pohjoispuolelle.

T3 Kiila-Viinikanmetsä

Nykytila

Länsi-Vantaalla lentokenttäalueen länsi- ja luoteispuolelle Viinikkalan ja Kiilan kaupunginosiin sijoittuu työpaikka-alueita. Kiilan kaupunginosassa on lomittain asumista, maa- ja metsätalousalueita sekä työpaikkatoimintoja. Viinikanmetsässä Katriinantien varressa alueet on varattu yleiskaavan tilaa vaativan tuotanto- ja varastotoiminnan alueiksi (TT). Moottorirata-alueen (EM) pohjoispuolella Myllykyläntien varressa yleiskaavassa on (tilaa vaativan) tuotanto- ja varastotoiminnan aluetta (TT, TY) sekä yleiskaavan 2007 ympäristövaikutuksiltaan merkittävien teollisuustoimintojen (TT) aluetta, joiden lomassa on luonnonsuojelualueeksi osoitettua aluetta (SL). Yleiskaavasta 2007 voimaan jääneen TT-alueen läpi kulkevat noro sekä ohjeellinen ulkoilureitti. Myllykyläntien työpaikka-alueiden pohjoispuolelle sijoittuu Lillånjoki (Tuusulanjoki), jonka molemmiin puolin on asutusta (AT). Joen yhteydessä kulkee ekologinen runkoyhteys.

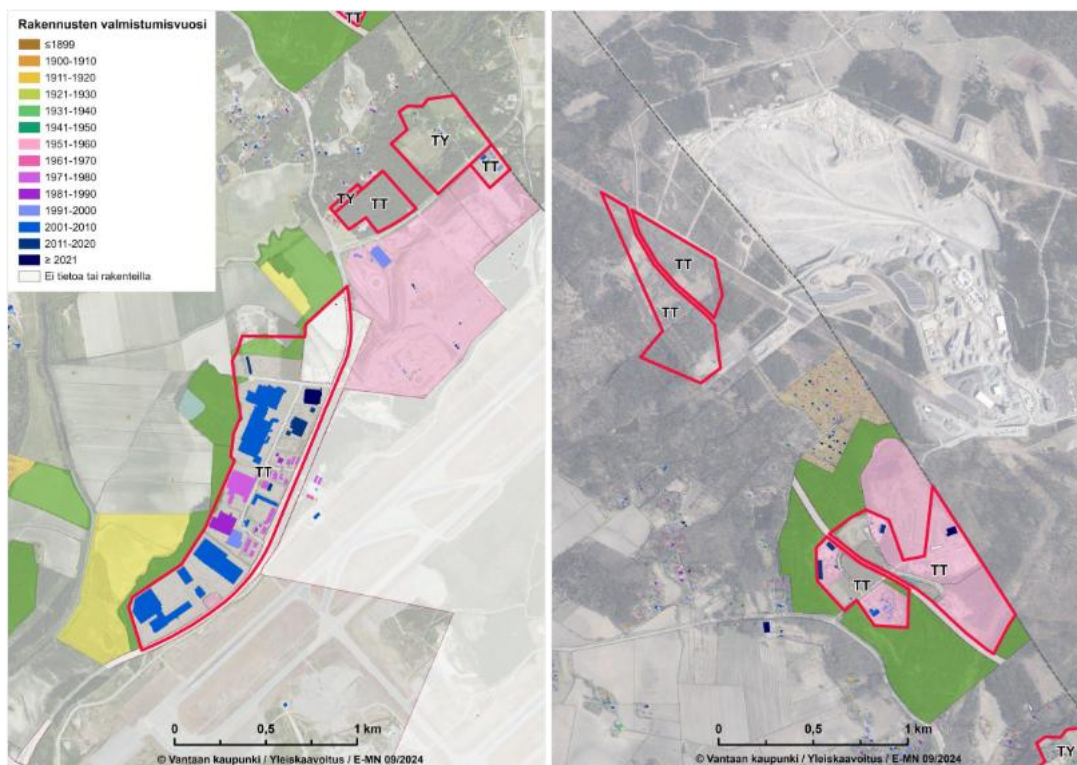

Kuva 21. Voimassa oleva yleiskaava sekä rakennusten käyttötarkoitus Kiila-Viinikanmetsän alueella. Tarkastelualueen rajausta punaisella. Taustalla ortokuva.

Pohjoisempana yleiskaavassa on osoitettu Mossabackaan maantien 152 jatkeen varrelle tilaa vaativan tuotanto- ja varastotoiminnan alueita (TT). Alueiden itä- ja

länsipuolelle on lisäksi varattu yhdyskuntateknisen huollon alueita (ET), joille on suunniteltu ylijäämämaiden vastaanottotoimintaa. Alueet ovat rakentamattomia.

Hanskalliontien varteen on yleiskaavassa osoitettu TT-aluetta sekä maantien 152 linjaus ja sille eritasoliittymävaraus. Työpaikka-alueen pohjoispuolella on yleiskaavassa suojaviheralue (EV), jolla sijaitsee suljettu Seutulan kaatopaikka. Asemakaavassa ja -muutoksissa kaatopaikan alue on osoitettu erityisalueeksi ja muut alueet yhdyskuntateknisen huollon alueiksi, teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueiksi sekä lähivirkistysalueiksi.

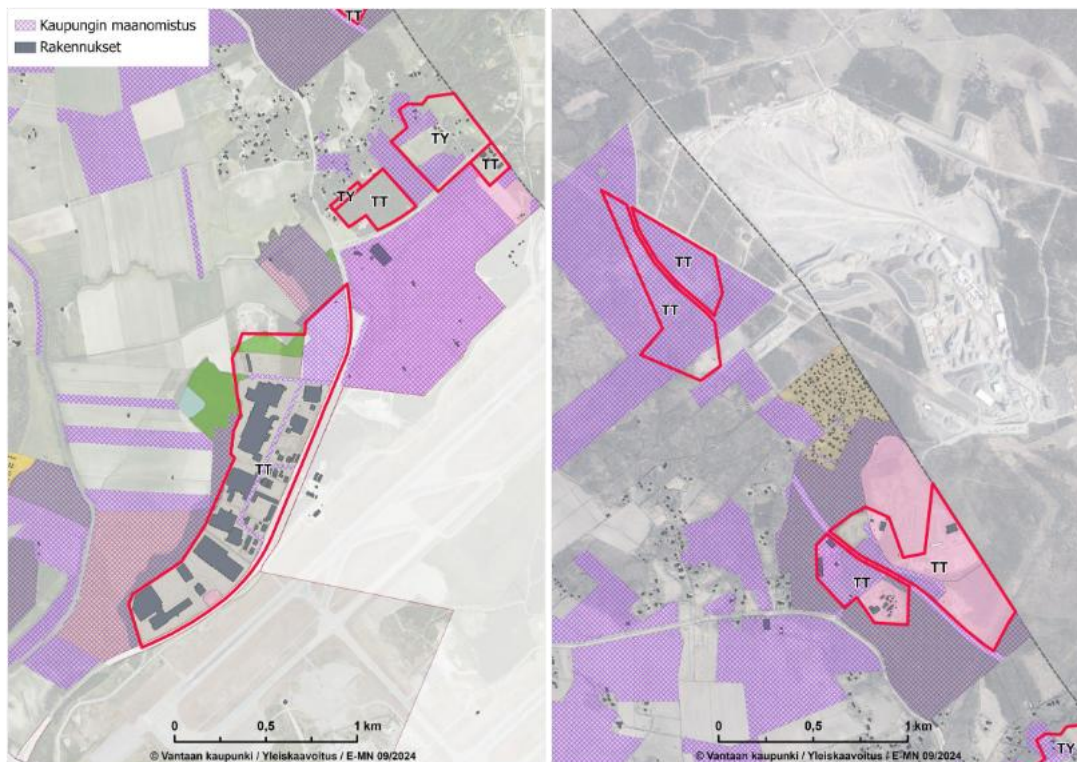
Kuva 22. Ajantasa-asemakaava sekä rakennukset valmistumisvuoden mukaan. Taustalla ortokuva.

Hanskalliontien alueen toiminnot sijoittuvat enimmäkseen ulkokentille, mutta alueella on myös pieniä toimistorakennuksia, jotka on rakennettu 2000-luvulla ja myöhemmin. Viinikanmetsän toimitila-alueella on pääosin varastorakennuksia sekä joitakin pienempiä toimisto- ja teollisuusrakennuksia. Suurimmat varastot on rakennettu enimmäkseen 2000-luvulla. Alueen keskiosissa on myös hieman vanhempaa, 1970–1980-lukujen rakennuskantaa.

Seutulan kaatopaikka-alueen pohjoispuolelle sijoittuu Kesäkylä-Koivikko, joka on yleiskaavassa osoitettu pientalovaltaiseksi asuinalueeksi (AP). Kesäkylä Koivikko on 1950-luvulla perustettu kesämaja-alueeksi, mutta sittemmin muuntunut ympärivuotiseen käyttöön ja alueelle on 2009 laadittu asemakaava, jossa alue on osoitettu erillispientalojen korttelialueeksi.

Alueen työpaikkatoiminnoista sekä raskaasta liikenteestä aiheutuu ympäristöhäiriöitä, jota kokevat erityisesti työpaikka-alueiden lähellä sekä Katriinantien varrella asuvat asukkaat. Myös Tuusulan puolelle sijoittuva laaja maa- ja kiviainesten ottoalue lisää raskasta liikennettä Katriinantiellä.

Kiilan aluetta koskee 2023 konsulttityönä tehty Vantaan-Tuusulan kiertotalousalueen maankäytön, viranomaistyön ja yritysten yhteistyön kehittämisen sekä toimintojen ja asutuksen yhteensovittamisen selvitys. Vantaan kaupungin, Tuusulan kunnan ja HSY:n tilaamassa selvityksessä tarkasteltiin kuntarajan molemmiin puolin sijoittuvaa Kiilan-Senkkerinmäen aluetta, sen nykytilaa ja potentiaalia kiertotalousalueena, sekä kehitettiin toimintamallia alueen kehittämiseen. Työhön osallistui haastatteluiden ja työpajojen kautta lähialueen asukkaita, alueella toimivia yrityksiä sekä eri viranomaistahojen edustajia. Työn jatkoksi valmistui 2025 selvitys alueen toimijoiden yhteisvaikutusten arvioinnin kehittamisestä sekä vaikutustiedon jakamisesta. Lisäksi Tuusulan kanssa laaditaan yhteistyössä Kiilan Kiertolan kehityskuvaa maankäytön ja liikenteen kehittämiseksi ja toimintojen yhteensovittamiseksi.

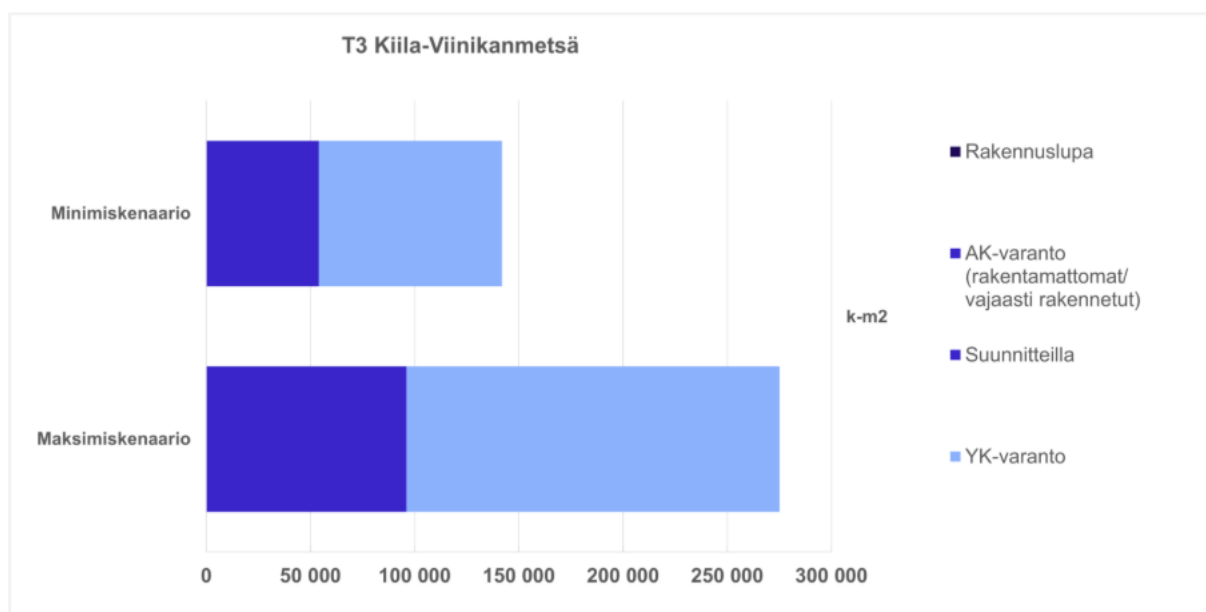
Kuva 23. Ajantasa-asemakaava, rakennukset sekä violetilla rasterilla kaupungin maanomistus. Taustalla ortokuva.

Viinikanmetsän pohjoisosassa Katriinantien varressa on kaupungin omistamaa maata. Hanskalliontien alueella on myös kaupungin työpaikkatontteja, joista osa on

rakentamattomia. Maantien 152 jatkeen varteen osoitetut yleiskaavan tilaa vaativan tuotanto- ja varastotoiminnan alueet ovat lähes kokonaan kaupungin omistuksessa.

Kaavavaranto

Viinikanmetsän ja Kiilan yleiskaavan mukaisilla työpaikka-alueilla on asemakaavallista varantoa yhteensä n. 96 000 k-m², joka sisältää rakentamattomat ja vajaasti rakennetut tontit (rakentamisaste ≤ 50 %). Asemakaavoitettujen tonttien tonttitehokkuudet ovat Viinikanmetsän ja Myllykyläntien varren työpaikka-alueilla 0,5. Hanskalliontien ympäristön työpaikka-alueen tonttien tehokkuudet ovat 0,4 sekä muutamilla tonteilla tätä alhaisempia. Yleiskaavallista varantoa on arvioiden mukaan n. 178 000 kerrosneliometriä. Yhteensä asema- ja yleiskaavavarantoa on maksimiskenaariossa Kiilan ja Viinikanmetsän työpaikka-alueilla 275 000 k-m². Keskimääräisellä työpaikkaväljyydellä 100 k-m²/tp tämä mahdollistaisi 2 750 työpaikkaa.

Kuva 24. T3 Kiila-Viinikanmetsä: varannon maksimi- ja minimiskenaariot.

Minimiskenaariossa maantie 152 (Kehä IV) ei toteudu, asemakaavavarannosta toteutuvat vain rakentamattomat tontit ja yleiskaavavarannosta Kiilan pohjoisimmat Mossabackan TT-alueet jäävät maantie 152:n vuoksi toteutumatta. Lisäksi osa yleiskaavasta 2007 voimaan jääneestä TT-alueesta jää toteutumatta. Tällöin asema- ja yleiskaavallisesta varannosta toteutuisi hieman yli puolet eli yhteensä 142 000 k-m², josta asemakaavavarantoa on 54 000 k-m² ja yleiskaavallista varantoa 88 000 k-m². Minimiskenaariossa oletettu työpaikkaväljyys toteutuu suurempana (työpaikkatoiminnot paljon tilaa ja vähän työvoimaa vaativaa).

Keskimääräisellä työpaikkaväljyydellä 150 k-m²/tp tämä mahdollistaisi 950 työpaikkaa.

Viinikanmetsän TT-alueella on 13 vajaasti rakennettua tonttia, joilla on rakennusoikeutta jäljellä yhteensä n. 46 000 k-m². Tontit ovat yksityisomistuksessa. Näistä seitsemän on rakentamattomia T-tontteja, joilla on rakennusoikeutta yhteensä 29 000 k-m². Lopuilla vajaasti rakennetuilla tonteilla on rakennusoikeutta jäljellä n. 15 000 k-m². Vajaasti rakennetuilla tonteilla täydentyminen on epävarmempaa tai voi toteutua osittain. Minimiskenaariossa oletuksena on, että nämä vajaasti rakennetut tontit eivät täydenny. Yleiskaavallista varantoa on arvioitu n. 36 000 k-m² Viinikanmetsän pohjoisosassa olevalla LP-alueella. Alue on kaupungin maanomistuksessa ja nykyisin alue toimii mm. pysäköintikäytössä (RekkaParkki ja lentoparkki). Alue on mahdollista kaavoittaa työpaikkakortteleiksi, jos nykyisille toimijoille löytyy uusi korvaava sijainti.

Myllykyläntien eteläpuoleinen TT-alue on asemakaavoitettu ja asemakaavavarantoa on vajaasti rakennetuilla tonteilla jäljellä n. 9 400 k-m². Minimiskenaariossa tästä toteutuu vain rakentamaton T-tontti, jonka rakennusoikeus on alle 2 000 k-m². Myllykyläntien pohjoispuoleisilla TT- ja TY-alueilla on yleiskaavallista työpaikka-rakentamispotentiaalia arvioiden mukaan n. 56 000 k-m², jos alueet toteutuvat 0,5 korttelitehokkuudella. Noin kolmasosa TY-alueesta on kaupungin maanomistuksessa. Muuten alueet ovat yksityisomistuksessa. TY-alueella on jonkin verran asutusta, mikä on alueen kehittämisen kannalta haaste. Yleiskaavasta 2007 voimaan jääneellä TT-alueella kulkee kaakkois-luoteissuunnassa noro, joka rajoittaa rakentamista. Minimiskenaariossa on arvioitu, että alueesta suurempi osa jää työpaikkatoimintojen ulkopuolelle asutuksen välittömässä läheisyydessä sekä noron ympäristössä.

Kiilan Hankalliontien ja maantie 152:n (Kehä IV:n) linjauksen varrella sijaitsevat TT-alueet on asemakaavoitettu T-, ET- ja E-alueiksi. Alueella on neljä rakentamatonta tonttia, joilla on rakennusoikeutta 23 000 k-m². Vajaasti rakennetuilla tonteilla asemakaavavarantoa on jäljellä 17 300 k-m². Näistä kaupungin maanomistuksessa on 6 tonttia, joilla on asemakaavavarantoa yhteensä n. 28 000 k-m². Kiilan pohjoisosassa Mossabackan alueella sijaitsevat TT-varaukset mahdollistavat työpaikkarakentamista noin 86 000 k-m². Alueesta yli 90 % on kaupungin maanomistuksessa. Työpaikka-alueen käyttöön ottaminen edellyttää maantien 152 jatkeen toteutumista. Minimiskenaariossa vajaasti rakennetut tontit eivät täydenny ja maantie 152 ei toteudu, minkä takia pohjoisosan Mossabackan

alueen TT-varaukset jäisivät toteutumatta. Näin ollen varannosta toteutuisi vain rakentamattomien tonttien varanto 23 000 k-m².

Jatkosuunnittelutarpeet

Kiilan alueen kehitys liittyy paljolti kysymyksiin liikenneyhteyksien kehityksestä. Suunniteltu maantie 152:n (Kehä IV) jatke kytkeytyisi Myllykyläntiehen ja muodostaisi yhteydet Hämeenlinnanväylälle ja Tuusulanväylälle. Tuusulan puolella on osoitettu työpaikka-aluevarauksia, joiden kokonaisuuteen Kiilan eteläisimmät työpaikka-alueet kytkeytyisivät. Pitkällä aikajänteellä saavutettavuuden kehittyessä alueen työpaikkakysyntä voi muuttua.

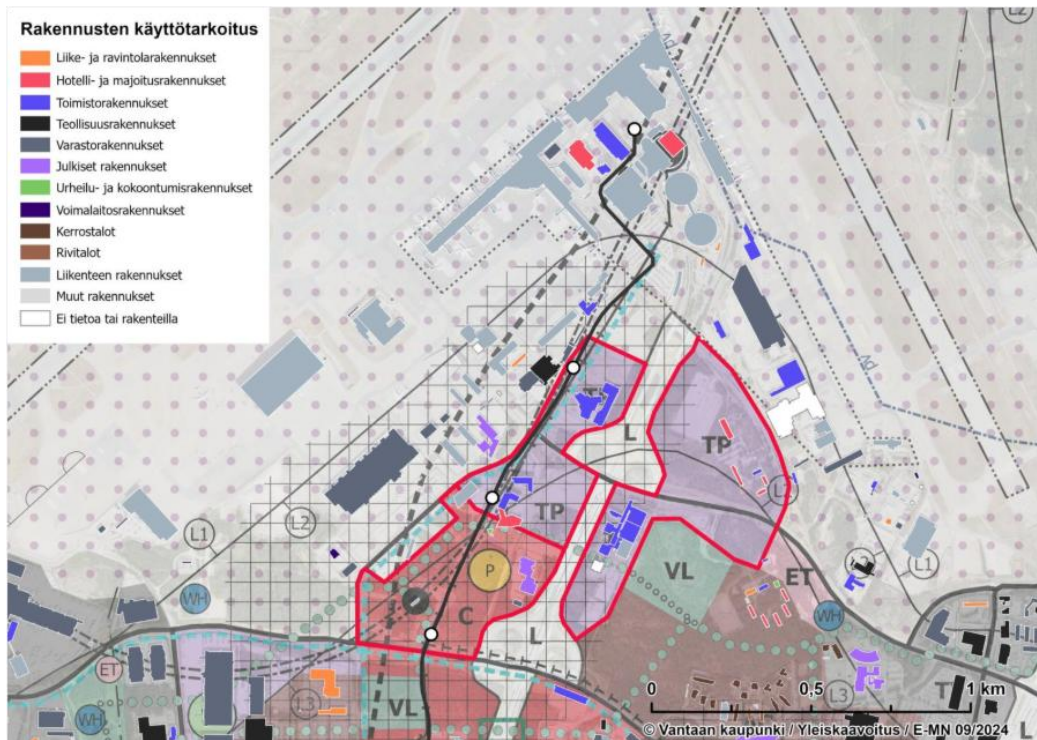
Hanskalliontien varren TT-alueella toimii maa-, kiviaineis-, metalli- ja purkujätetoimintaa. Haasteina on asumisen läheisyys ja toimintojen aiheuttamat ympäristöhäiriöt (melu, värinä, raskas liikenne), ja alueen kehittäminen edellyttää haitat ja asutuksen läheisyyden huomioivaa kokonaissuunnitelmaa.

Liikenteen kannalta alueen kehittäminen merkittävänä kiertotalousalueena on haastavaa. Nyt tie- ja katuverkon kapasiteetti on kovilla, ja Katriinantien varren asukkaat kokevat raskaasta liikenteestä haittaa. Tuusulan puolella Focus-alueen rinnakkaiskatu mahdollisesti toteutetaan ennen kuin maantie 152 jatke, ja sen kautta voisi ohjata osan liikenteestä. Katriinantien siirtymisestä kaupungille on keskusteltu alustavasti, mutta se edellyttää selvityksiä. Liikennekysymysten ratkaiseminen edellyttää vaiheistuksen tutkimista, jotta aluetta voitaisiin kehittää ennen maantie 152 jatkeen toteutumista. Pohjoisimmat työpaikka-alueet kytkeytyvät suunniteltuun tielinjaukseen ja riippuvat sen toteutuksesta.

T4 Aviapolis, lentoaseman lähistö

Nykytila

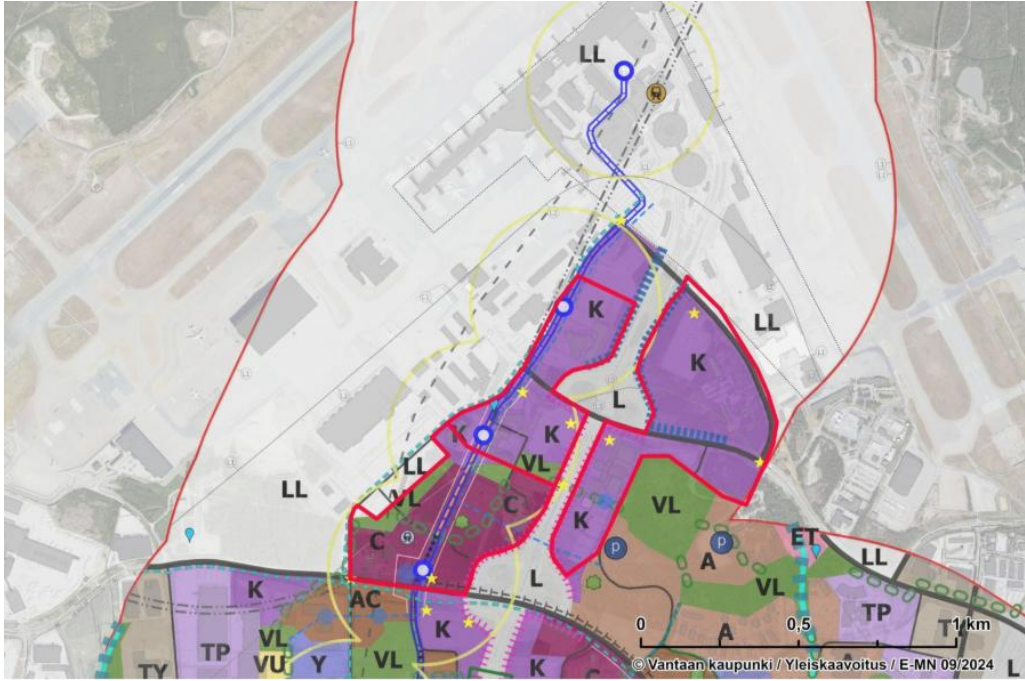
Lentoaseman lähistön työpaikka-alue sijoittuu Tikkurilantien ja lentoaseman väliin, yleiskaavan monipuolisten työpaikkatoimintojen alueelle (TP) Lentoasemantien molemmin puolin. Osana tarkastelualueetta on myös huomioitu Aviapoliksen aseman eteläisen sisäänkäynnin ympärille sijoittuva keskusta-alue (C) Tikkurilantien pohjoispuolella. Keskusta-alueella tavoitellaan monipuolista kaupunkirakennetta ja tehokasta toimitilarakentamista.

Kuva 25. Voimassa oleva yleiskaava, rakennusten käyttötarkoitus sekä ratikan reitti ja pysäkit. Tarkastelualueen rajausta punaisella. Taustalla ortokuva.

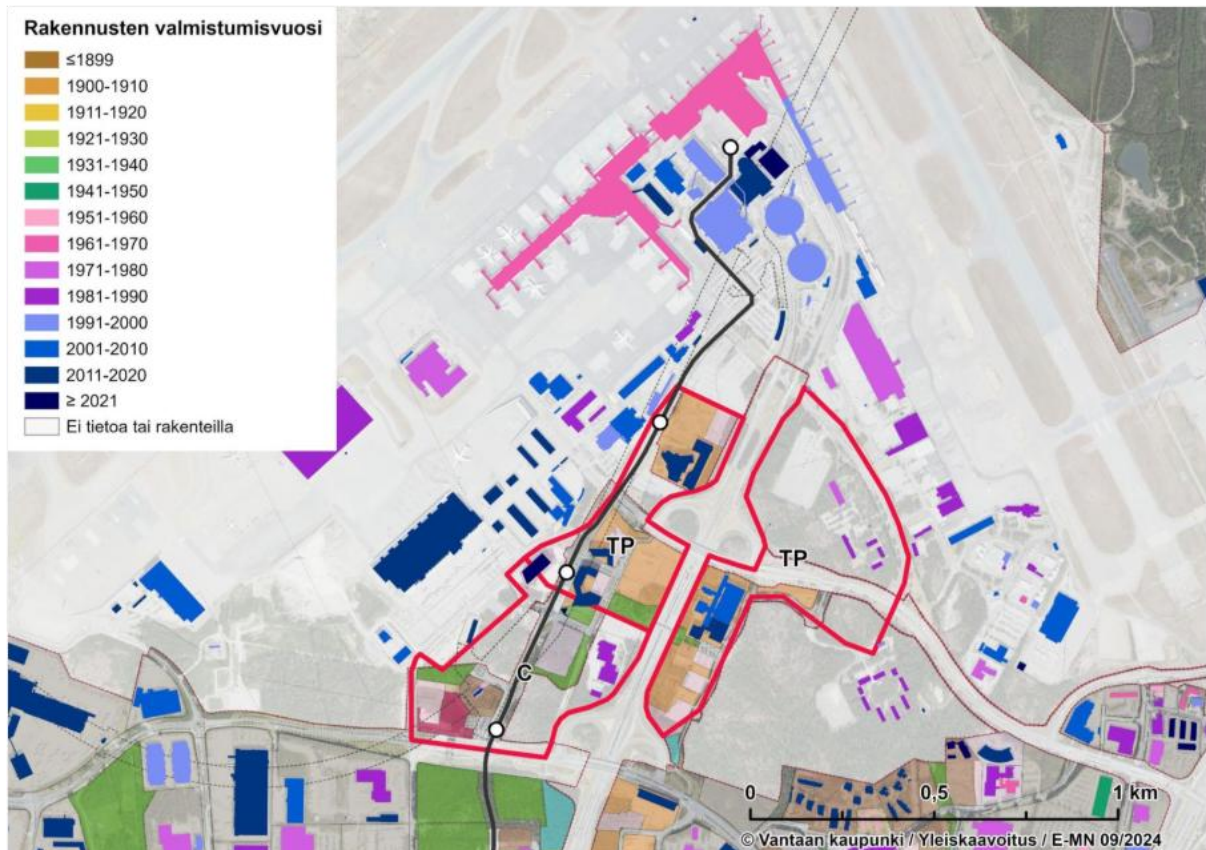
Varantotarkastelussa on huomioitu myös tarkastelualueen muihin työpaikka-alueisiin rajautuva ja niiden lähiympäristö yleiskaavan lentoliikenteen alueelta (LL). Toimisto-, teollisuus- ja varastorakennuksia on myös yleiskaavan lentoliikenteen alueella. Yleiskaavassa on osoitettu Kehäradan asemat alueen eteläosassa (Aviapolis) sekä pohjoisosassa (Lentoasema). Yleiskaava mahdollistaa myös maanalaisen raskaan raideliikenneyhteyden lentoasemalle ja sieltä edelleen pohjoiseen (Lentorata ja Tallinna-tunneli), sekä raitiotien. Vantaan ratikan suunnitelmissa on ratikkapysäkit juna-asemien yhteydessä sekä näiden välillä kahdessa paikassa työpaikka-alueella.

Ratikan kaavarungossa (YK0049) työpaikka-alueet on osoitettu tiiviiksi työpaikka-alueiksi (K), joita kehitetään korkealaatuisina ja työpaikkatiheydeltään tehokkaina toimitila-alueina. Tarkastelualueen eteläisimmät korttelit on osoitettu keskusta-alueeksi (C), jota kehitetään monipuolisena, toiminnoiltaan sekoittuneena kaupunkiympäristönä, ja jonne tulee sijoittaa merkittävä määrä liike-, palvelu- ja toimitilaa. Tavoitteena on, että C-alueella osoitetaan vähintään 25 % rakentamisen kerrosalasta muuhun kuin asumiseen.

Kuva 26. Ratikan kaavarunko. Tarkastelualueen rajaus punaisella. Taustalla ortokuva.

Lentokenttäalueella, Tikkurilantien pohjois- ja Lentoasemantien itäpuolisella alueella sekä pienin osin myös muilla työpaikka-alueilla on voimassa Lentokenttä 1 -asemakaava vuodelta 1978, jossa alue on lentokenttäaluetta, jolle saa rakentaa mm. ilmailutoimintaan liittyviä rakennuksia.

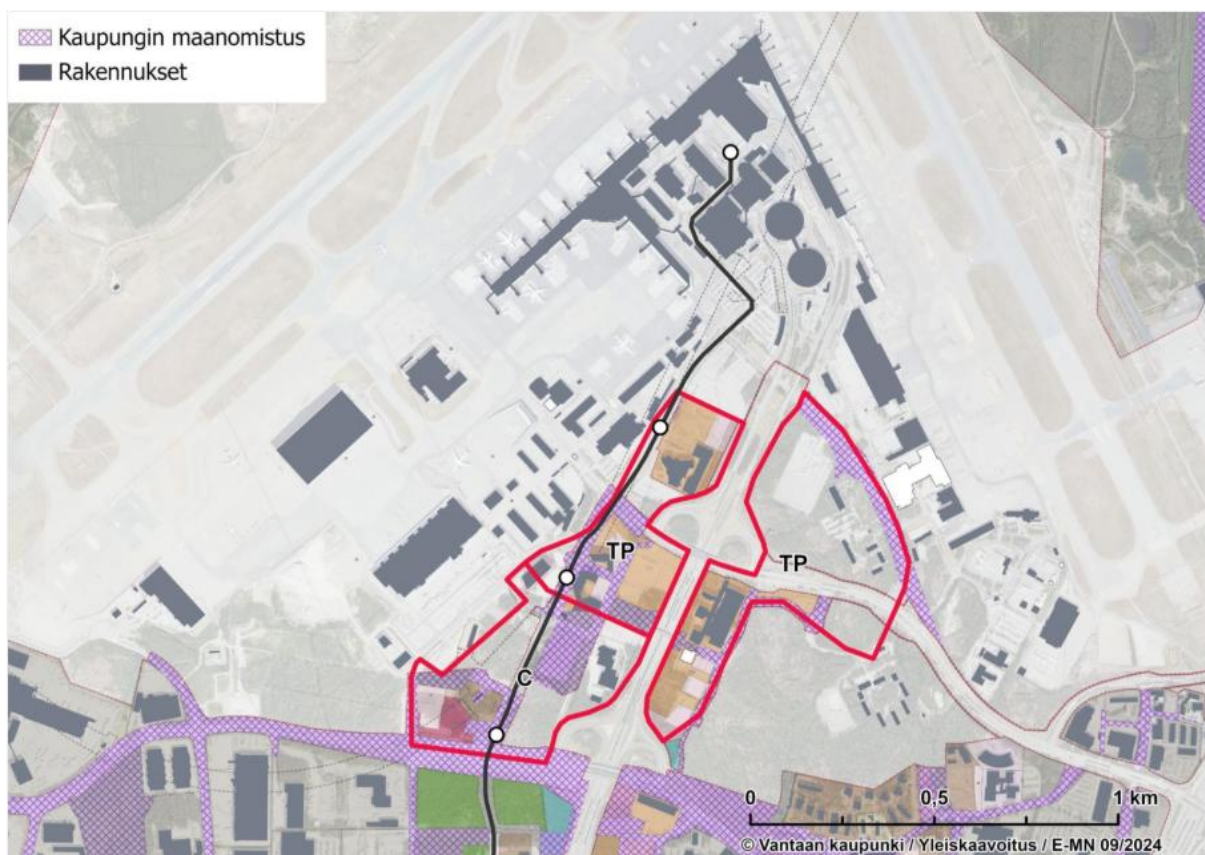

Kuva 27. Ajantasa-asemakaava, rakennusten valmistumisvuodet sekä ratikan reitti ja pysäkit.

Tarkastelualueella on myös uudempia, 2000–2020-luvuilla hyväksyttyjä asemakaavoja, joissa on osoitettu alueita Lentoasemantien molemmin puolin toimitilarakennusten (KTY), toimistorakennusten (KT) tai toimisto- ja ympäristöä häiritsemättömien teollisuus- ja varistorakennusten korttelialueeksi (KTTY). Tarkastelualueen eteläosassa Aviapoliksen lähijuna-aseman ympäristö on asemakaavoitettu pääosin keskustatoimintojen sekä asuinkerrostalojen korttelialueiksi. Alueelle on suunniteltu lukiota ja uutta sijaintia ilmailumuseolle. Lisäksi asemakaavoja on vireillä. Asemakaavojen pohjana on Aviapoliksen keskustan asemakaavaluonnos (2023)

Tarkastelualueen rakennuskanta on pääosin 2000–2020-luvuilla rakennettuja toimistorakennuksia sekä hotellirakennus (Yht. 90 700 k-m²). Näiden lisäksi on muutamia pienehköjä 1970–1980-luvun majoitus- ja toimistorakennuksia Ilmailutien varrella.

Kaupungin maanomistus alueella on hyvin vähäistä, ja rajoittuu käytännössä katu- ja puistoalueisiin. Finavia omistaa valtaosan vielä rakentamattomista tai vajaasti rakennetuista alueista.

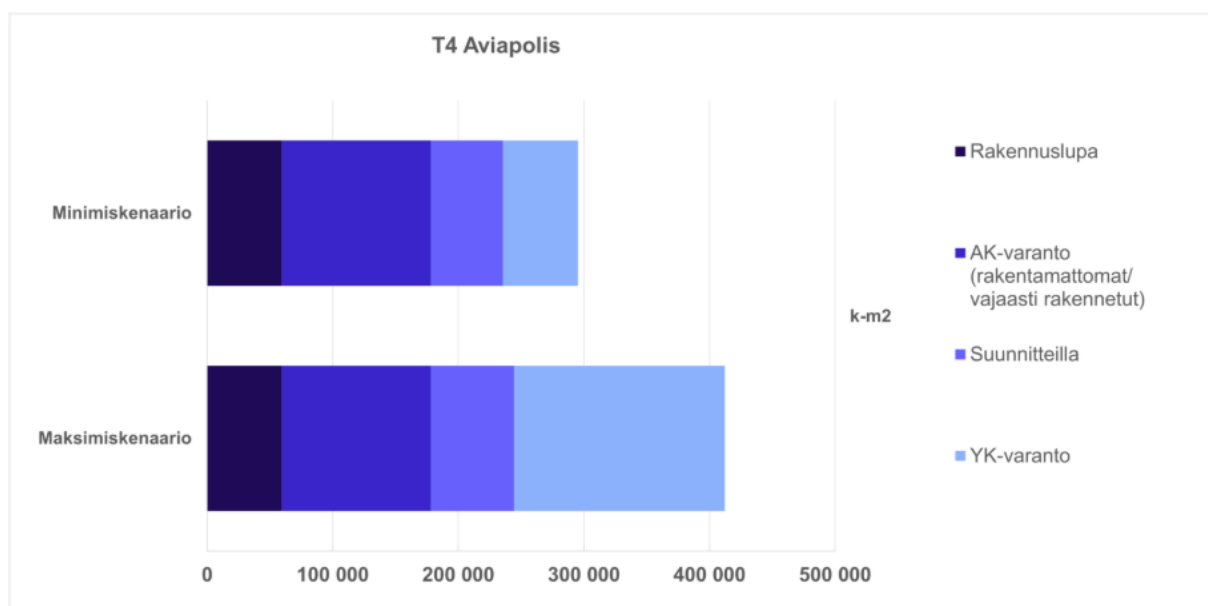

Kuva 28. Ajantasa-asemakaava, kaupungin maanomistus, rakennuskanta sekä ratikan reitti ja pysäkit.

Lentoaseman läheisten työpaikka-alueiden saavutettavuuteen vaikuttavat tulevat raideliikennehankkeet. Tarkastelualueelle sijoittuu Vantaan ratikan Aviapolis eteläisen, Tietotien ja Aviapolis pohjoisen pysäkit sekä pääte pysäkki Lentoasemalla. Erityisesti Lentoasemantien länsipuoliset alueet hyötyvät ratikan tuomasta joukkoliikennesaavutettavuuden paranemisesta. Myös suunniteltu Lentorata toteutuessaan muuttaisi lentoaseman lähistön työpaikka-alueiden saavutettavuutta seudullisella ja valtakunnallisella tasolla, sillä se toisi kaukojunaliikenteen lentoasemalle. Lentorata kulkisi Vantaalla tunnelissa.

Kaavavaranto

Aviapoliksessa tarkemmin tarkastelluilla työpaikka-alueilla on asemakaavallista työpaikkavarantoa vajaasti rakennetuilla tonteilla (rakentamisaste $\leq 50\%$) noin 119 000 k-m². Lisäksi toimitilarakennuksille on myönnetty rakennuslupia yhteensä n. 60 000 k-m², joka sisältää Aviapoliksen keskustan liike- ja toimistorakennushankkeet sekä lentokentän alueen hotelli- ja varastorakennushankkeet. Yleiskaavallista työpaikkavarantoa on maksimiskenaarion mukaan n. 234 000 k-m², joka kattaa myös suunnitteilla olevat asemakaavahankkeet. Yhteensä asema- ja yleiskaavavarantoa on maksimiskenaariossa 412 000 k-m². Keskimääräisellä työpaikkaväljyydellä 45 k-m²/tp tämä mahdollistaisi noin 9 400 työpaikkaa olettaen, että työpaikkarakentaminen toteutuisi pääosin tehokkaana toimitilarakentamisena (työpaikkaväljyytenä käytetty haarukkaa 30–60 k-m²/tp alueesta riippuen).

Kuva 29. T4 Aviapolis: varannon maksimi- ja minimiskenaarit.

Yleiskaavan mukaisella C-alueella Aviapoliksen eteläisen aseman ympäristö on asemakaavoitettu keskustatoimintojen korttelialueeksi, jolle saa sijoittaa toimisto-, asuin-, liike- ja palvelutiloja. Kortteliin on myönnetty rakennusluvut liikerakennukselle ja toimistorakennukselle, jotka eivät ole vielä lähteneet toteutumaan. Lisäksi yleiskaavan C-alueelle on alustavasti arvioitu maksimiskenaariossa toimitilarakentamisen mahdollisuuksia n. 18 000 k-m², mikä edellyttäisi sitä, että toimitilarakentamiselle varataan riittävän suuri kokonaisuus Aviapoliksen eteläisen aseman ja Aviabulevardin varressa.

Tarkastelualueella Aviabulevardin ja lentoaseman väliin sijoittuvalla yleiskaavan TP-alueella ja lentoliikenteen alueella lentoaseman ja Tietotien ja Ilmailutien ympäristössä on voimassa ja valmisteilla olevaa KT- ja KTY-tonttivarantoa yhteensä lähes 100 000 k-m². Lisäksi yleiskaavallista työpaikkavarantoa on n. 60 000 k-m². Lentoliikenteen alueella lentoaseman läheisyydessä oli vuoden 2024 alussa rakenteilla hotellirakennus ja Ilmailutien varrelle logistiikkarakennus.

Ilmailutien eteläpuolisella yleiskaavan TP-alueella sijaitsee Technopoliksen kokonaisuus, jonka eteläpuolella on rakentumatonta KTY-tonttivarantoa. Eteläisimmässä korttelissa (Teknobulevardi 7 ja 9) on valmisteilla asemakaavamuutos, jossa tavoitellaan korttelialueen jäljellä olevan rakennusoikeuden uudelleen järjestämistä, sekä rakentamisen tiivistämistä toimistokampuksen päätepisteen ympärille. Yleiskaavallista työpaikkavarantoa sijoittuu Lentoasemantien, Ilmakehän ja Ilmailutien ympäristöön maksimiskenaariossa n. 100 000 k-m².

Maksimiskenaariossa on oletuksena, että alueelle sijoittuu tehokkaampaa toimitilarakentamista hieman vastaavasti kuin eteläpuolisella Technopoliksen alueella. Tämä edellyttäisi, että Aviapoliksen vetovoima ja kysyntä toimistotyyppisille toiminnoille kasvaisi. Todennäköisesti alueelle on mahdollista sijoittua myös perinteistä tuotantoa ja varastointia tehokkaampaa toimitilaa, mutta toimistokysynnän riittävyys ja sijainnin riittävä vetovoimaisuus on epävarmaa.

Minimiskenaariossa osa suunnitteilla olevasta toimitilasta jää toteutumatta tai toteutuu vain osittain. Voimassa olevien asemakaavojen oletetaan toteutuvan. Yleiskaavallisesta varannosta osa jää toteutumatta tai toteutuu matalammalla tehokkuudella. Työpaikkavarannosta toteutuisi minimiskenaariossa yhteensä 295 000 k-m². Minimiskenaariossa oletettu työpaikkaväljyys toteutuu suurempana (eli vähemmän työvoimaintensiivisenä). Keskimääräisellä työpaikkaväljyydellä 82 k-m²/tp minimiskenaario mahdollistaisi 3 600 työpaikkaa (työpaikkaväljyytenä käytetty haarukkaa 60–100 k-m²/tp alueesta riippuen).

Jatkosuunnittelutarpeet

Aviapoliksen alue on nähty keskeisenä toimitila-alueena myös tulevaisuudessa, ja työpaikkavarantojen turvaaminen tuleviin tarpeisiin on tärkeää. Haasteena on riittävän suurien kokonaisuuksien säilyttäminen. Alueella on nykyhetkellä kuitenkin painetta asuinrakentamisen mahdollistamiseen. Asuminen on toimintona varsin pysyvä, joten mikäli alueella mahdollistetaan asuinrakentaminen, on epätodennäköistä, että asuinkortteleita myöhemmin muutettaisiin toimitilakäyttöön. Alueella on ympäristöhäiriöitä, mikä puoltaa työpaikkarakentamista asumisen sijaan.

Vetovoimaisten työpaikka-alueiden syntymiseksi työpaikkatoiminnoille tulisi varata hyviä, houkuttelevia sijainteja, vaikka ne olisivat myös asuinrakentamisen kannalta houkuttelevia. Haasteena erityisesti alueilla, jolla kaupunki ei omista maata, on turvata riittävän laajojen työpaikkavarantojen säilyttäminen hyvillä sijainneilla. Työpaikka-alueita ei voi sijoittaa yksinomaan esimerkiksi asuinalueen reunalle suojaamaan asuinrakennuksia melulta.

Aviapoliksen suunnitelmissa on varauduttu merkittävään määrään työpaikkarakentamista ja työpaikkamäärien kasvuun suuralueella. Siksi on tärkeää turvata työpaikka-alueet sekä varata työpaikoille tilaa myös muilla alueilla, erityisesti C-alueilla. Pelkät kivijalkaliiketilat C-alueilla eivät riitä tavoiteltujen työpaikkamäärien turvaamiseksi. Tulee myös varautua siihen, että kaikkiin työpaikkavarannon kohteisiin ei saada toimitiloja. Keskeistä on säilyttää kokonaisuuksia, joihin voin syntyä laajempi työpaikkojen keskittymä. Aviabulevardin pohjoisosa ja isojen väylien varret on helpompi säilyttää työpaikka-alueina. Keskustaan tarvitaan myös asumista, jotta palveluille liiketiloissa on käyttäjiä.

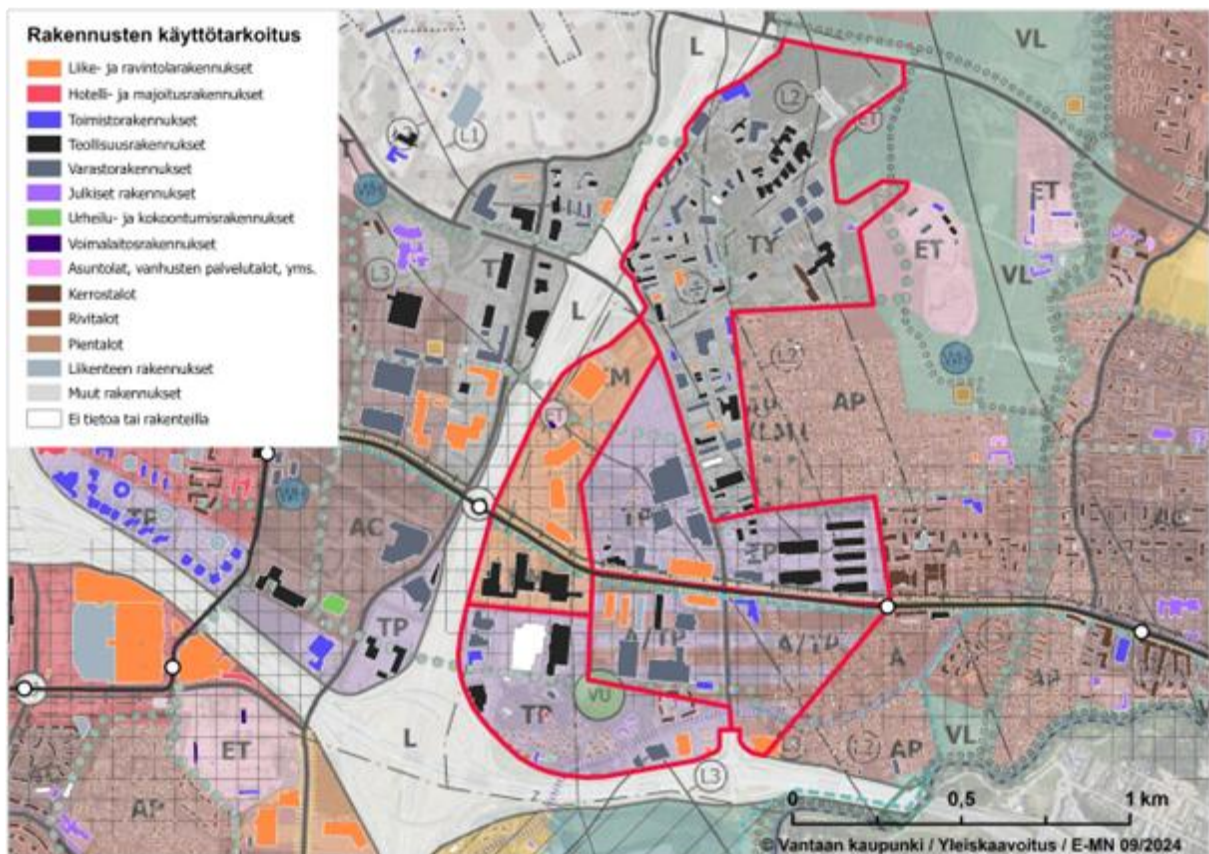
Eri vaiheissa suunnitteilla olevat raideliikennehankkeet parantavat toteutuessaan Aviapoliksen työpaikka-alueiden saavutettavuutta. Lentoradan asema lentoasemalla muuttaisi Aviapoliksen pohjoisosan painoarvoa merkittävästi, minkä vuoksi on tärkeää turvata työpaikkarakentamisen mahdollisuudet tällä valtakunnallisesti ainutlaatuisella sijainnilla. Lentorata ja alustavasti kaavailtu ratikkalinja Pakkalasta länteen mahdollistavat nopeammat yhteydet Helsingin keskustasta ja Espoon suunnalta.

T5 Koivuhaka

Nykytila

Koivuhaan työpaikka-alue sijoittuu merkittävien liikenneväylien tuntumaan Tuusulanväylän ja Kehä III:n varsille, Tikkurilan ja Aviapoliksen keskusten väliin. Koivuhaka on pääosin työpaikka-aluetta, ja siellä sijaitsee eri kokoisia ja eri-ikäisiä teollisuus- ja liikerakennuksia. Työpaikka-alueiden itäpuolella on pientalovaltaista asuin-aluetta, Tikkurilantien varressa myös kerrostaloja. Myös työpaikkakortteleissa ja niiden väleissä on pientaloasutusta.

Alueella on paikoin voimakasta liikennemelua pääväyliltä sekä lentomelua erityisesti poikittaisen kiitotien jatkeella. Ympäristöhäiriöt ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, että alue on kehittynyt työpaikka-alueena. Asuinrakennusten keskittymistä huolimatta alueen pääkäyttötarkoitus on kaikissa Vantaan yleiskaavoissa ollut teollisuutta tai muuta työpaikkatoimintaa.

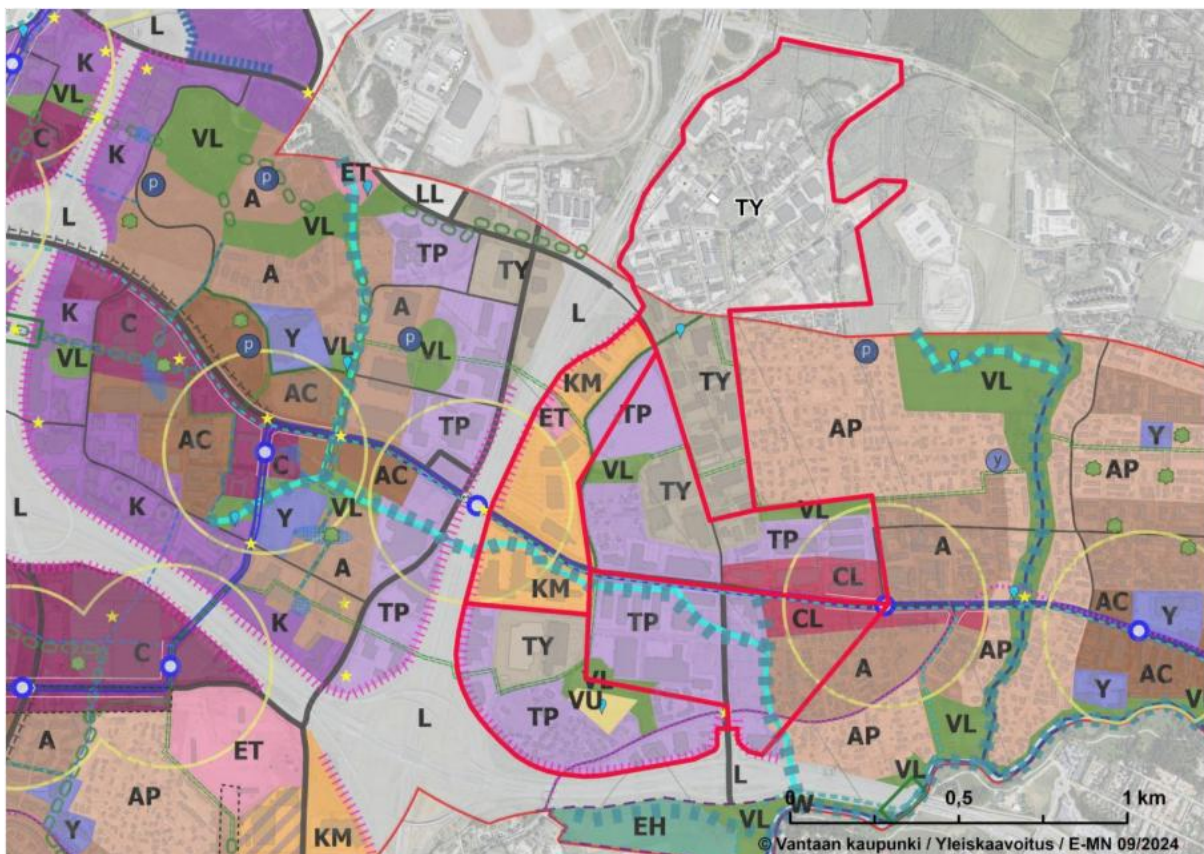

Kuva 30. Voimassa oleva yleiskaava, rakennusten käyttötarkoitus sekä ratikan reitti ja pysäkit. Tarkastelualueen raja on punaisella. Taustalla ortokuva.

Yleiskaavassa Koivuhaan pohjoisosassa on osoitettu tuotanto- ja varastotoiminnan alueeksi, samoin Koivuhaan pientaloalueen ja Niittytien välinen kiilamainen alue. Tikkurilantien eteläpuolelle on osoitettu asumisen ja työpaikkojen sekoittunutta

aluetta (A/TP), Tuusulanväylän varteen kaupallisten palveluiden aluetta (KM). Muutoin Niittytien länsipuoli on osoitettu monipuoliseksi työpaikka-alueeksi (TP).

Ratikan kaavarunko kattaa Koivuhaan tarkastelualueen sen pohjoisinta osaa lukuun ottamatta. Kaavarunko tarkoittaa yleiskaavassa osoitettua A/TP-merkintää siten, että Niittytien länsipuoliset alueet on osoitettu työpaikka-alueiksi, ja asuminen on osoitettu ratikkapysäkin ympäristöön. Nykyiset autokaupan alueet on osoitettu kaavarungossa kaupallisten palveluiden alueina (KM), suurimmat teollisuusrakennusten kokonaisuudet tuotanto- ja varastotoiminnan alueina (TY) ja muu pääosin monipuolisina työpaikka-alueina (TP). Ratikan kaavarungossa tavoitteena on korkealaatuisempi toimitilarakentaminen ratikan reitin varrelle ja väylien varteen, kun näiden taakse sijoittuvilla alueilla ei ole korkeita kaupunkikuvallisia tavoitteita.

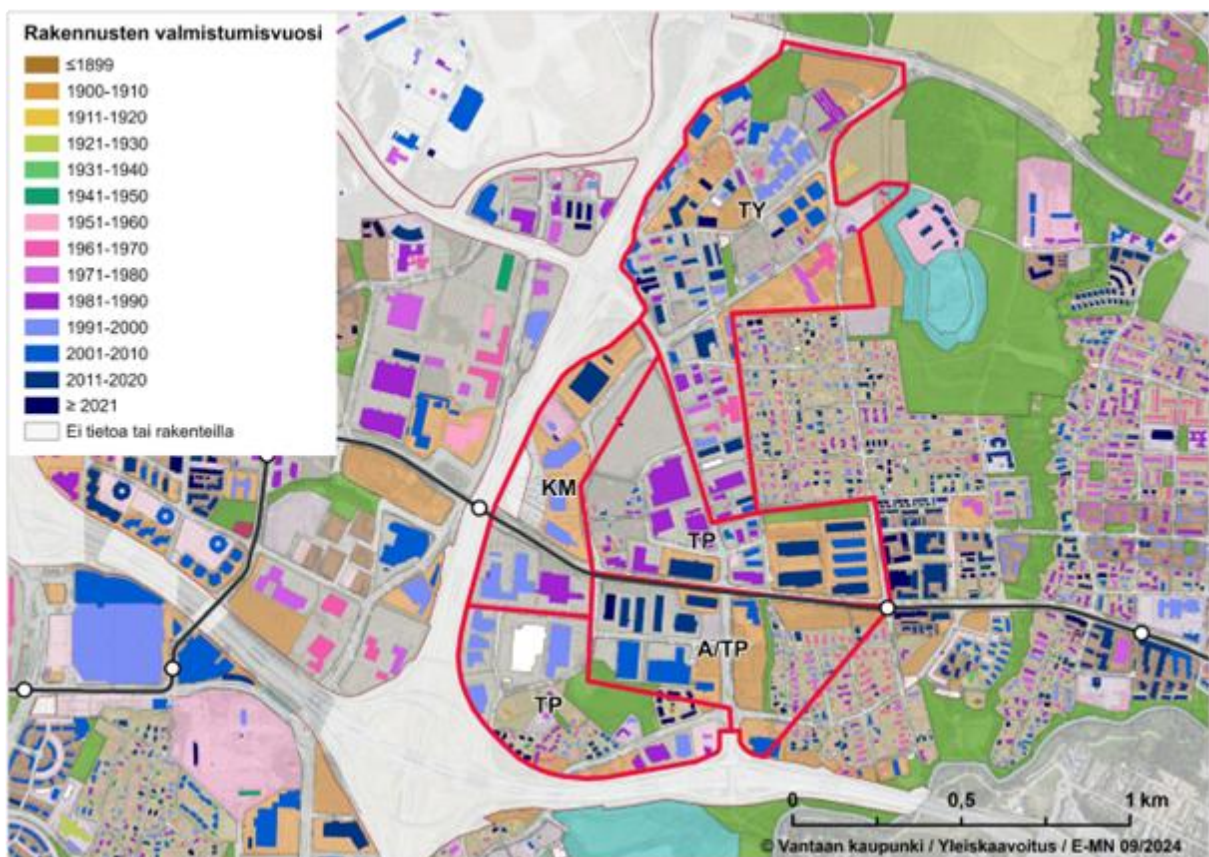

Kuva 31. Ratikan kaavarunko. Tarkastelualueen rajaus punaisella. Taustalla ortokuva

Asemakaavoissa Koivuhaan pohjoisosa on osoitettu ympäristöä häiritsemättömien teollisuusrakennusten korttelialueiksi (TY-3) sekä liikerakennusten korttelialueiksi (KL). Tontit ovat melko pieniä. Alueen keskiosassa Niittytien molemmin puolin on teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueita, joista osassa sallitaan toimisto- ja liiketiloja. Tuusulanväylän varrella on liike- ja toimistorakennusten ja/tai ympäristöä häiritsemättömien teollisuus- ja varastorakennusten korttelialuetta. Tikkurilantien

eteläpuolella on teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueita, joista osassa sallitaan toimistorakennuksia tai mm. laitoksen huollon kannalta välttämättömiä asuntoja. Niittytien varressa toimisto- ja liikerakennusten korttelialueita (K, KTY, KTTY).

Alueen työpaikkarakennukset ovat pääosin teollisuus-, varasto- sekä liike- ja ravintolarakennuksia. Koivuhaan pohjoisosassa sekä Niittytien itäpuolella rakennukset ovat kooltaan pienempiä ja ikäjakaumaltaan monipuolisia. Niittytien varren länsipuoliset varastorakennukset ovat 1980-luvulta. Tuusulanväylän varren liiketilat ja teollisuus- ja varastorakennukset ovat 1990-luvulta. Uusinta, 2010-luvun rakennuskantaa on lähellä Tikkurilantietä.

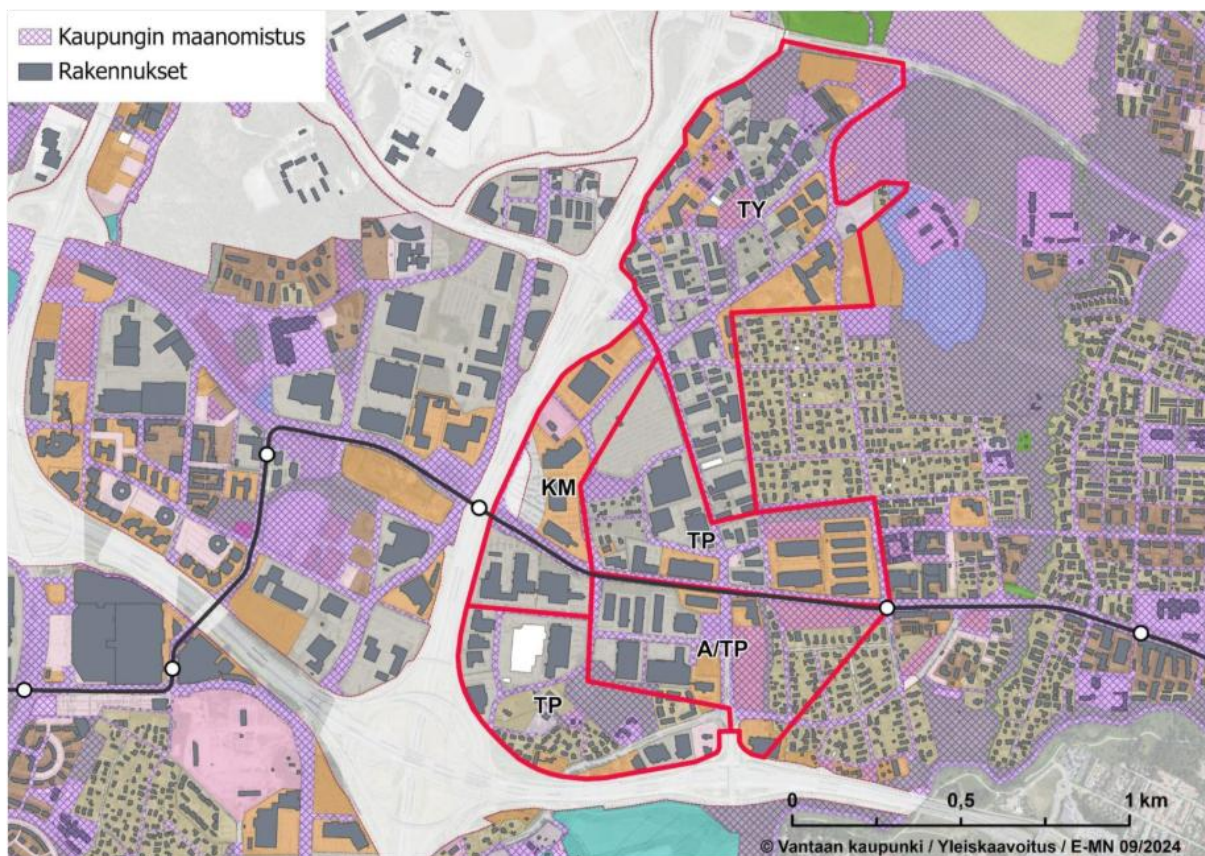
Kuva 32. Ajantasa-asetuskaava, rakennusten valmistumisvuodet sekä ratikan reitti ja pysäkit.

Alueen pohjoisosassa on hajallaan parikymmentä 1950–1990-luvuilla rakennettua pientaloa. Asemakaava (TY, KL) ei mahdollista asuinrakentamisen lisäämistä, minkä lisäksi alueella on lento- ja tieliikennemelua. Tikkurilantien pohjoispuolella Köyhämäenkujan ympäristössä on kymmenkunta 1950–2010-luvun asuinrakennusta. Alue on kaavoitettu pienteollisuusrakennusten ja pientalojen korttelialueeksi, mikä mahdollistaisi muutaman pientalon lisäämisen. Kehä III:n pohjoispuolella Midgårdin lähistöllä on noin 30 pientaloa, joista osa aivan uusia. Köyhämäentien varressa on pientaloja mahdollistavia (AP ja AOT) korttelialueita,

joilla on nyt hyvin vähän rakennuskantaa, mutta asemakaavan mukainen tehokkuus $e=0,25$ mahdollistaisi pientalotäydennysrakentamista.

Liikenteellisesti alueen sijainti on hyvä, sillä Tuusulanväylälle ja Kehä III:lle on työpaikka-alueilta lyhyet yhteydet. Alueen halki kulkee Tikkurilantie, jonka varressa kulkee baana sekä suunniteltu ratikan reitti, jolla nyt liikennöi runkobussilinja. Ratikan myötä julkisen liikenteen saavutettavuus kehittyy erityisesti Tikkurilantien läheisissä osissa.

Kaupunki omistaa tarkastelualueella katu- ja viheralueiden lisäksi joitakin tontteja. Suurimmat kokonaisuudet ovat Kukonkallio alueen pohjoisosassa Läntisen Valkoisenlähteentien eteläpuolella, sekä tarkastelualueen eteläosassa Niittytien ja Tikkurilantien varrella.

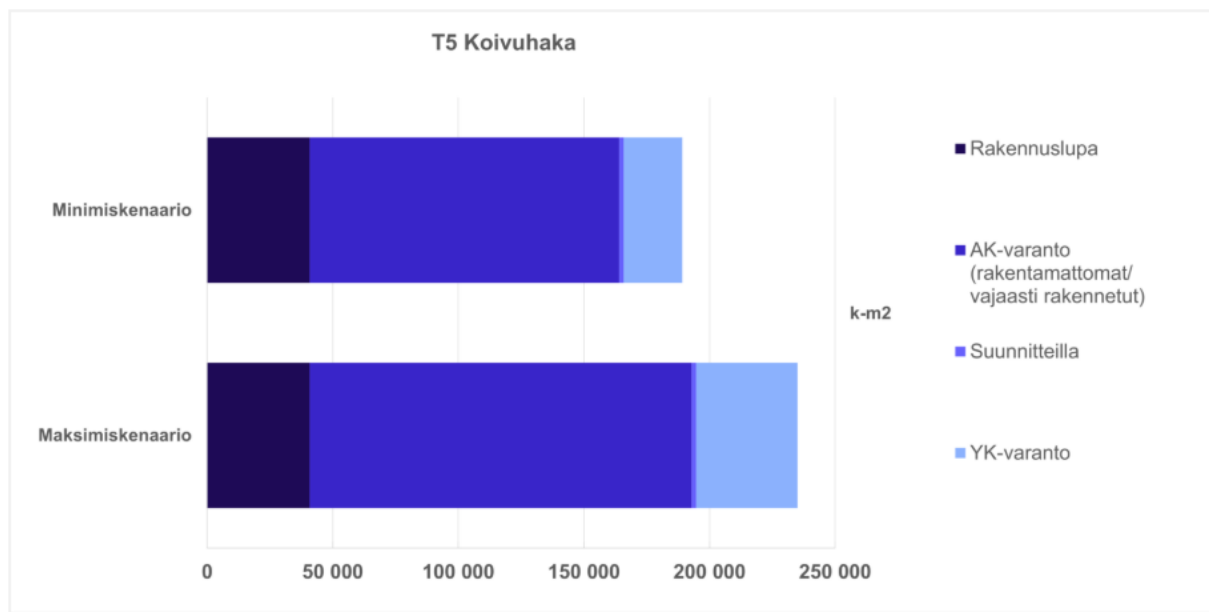

Kuva 33. Kaupungin maanomistus ja rakennukset. Taustalla ajantasa-asemakaava ja ortokuva.

Kaavavaranto

Koivuhaan työpaikka-alueilla on asemakaavallista työpaikkavarantoa vajaasti rakennetuilla tonteilla (rakentamisaste $\leq 50\%$) noin 152 000 k-m². Lisäksi toimitilarakennuksille on myönnetty rakennuslupia yhteensä n. 41 000 k-m². Rakennusluvat on myönnetty Okmeticin laajentumiselle ja hotellirakennukselle Kuriiritien varressa.

Työpaikka-alueilla on jonkin verran vielä rakentumattomia tontteja sekä vajaasti rakennettuja tontteja. TY-alueella ja Tikkurilantien pohjoispuoleisella TP-alueella on useita työpaikkatontteja, joilla sijaitsee asuinrakennuksia. Yleiskaavallista työpaikkavarantoa on maksimiskenaarion mukaan n. 42 000 k-m². Yhteensä asema- ja yleiskaavavarantoa on maksimiskenaariossa 235 000 k-m², kun mukaan lasketaan rakennuslupien mukaiset vielä valmistumatta olevat toimitilarakennukset.

Kuva 34. T5 Koivuhaka: varannon maksimi- ja minimiskenaariot.

Maksimiskenaariossa oletuksena on, että alueen vajaasti rakentuvat tontit täydentyvät, nykyiset työpaikkatontit, joilla on asumista, muuttuvat työpaikkarakentamiseen ja yleiskaavavaranto toteutuu kokonaisuudessaan. Keskimääräisellä työpaikkaväljyydellä 65 k-m²/tp tämä mahdollistaisi 3 600 työpaikkaa olettaen, että osa työpaikkarakentumisesta toteutuisi tehokkaampana toimitilarakentamisena (työpaikkaväljyytenä käytetty haarukkaa 60–80 k-m²/tp alueesta riippuen).

Minimiskenaariossa vajaasti rakentuneista työpaikkatonteista osa jää toteutumatta, samoin osa yleiskaavavarannosta. Oletuksena on, että alueella olevat nykyiset vanhat asumisen sallivat tontit säilyvät asumisena. Tällöin työpaikkavarannosta toteutuisi yhteensä 190 000 k-m². Minimiskenaariossa oletettu työpaikkaväljyys toteutuu suurempana (eli vähemmän työvoimaintensiivisenä). Keskimääräisellä työpaikkaväljyydellä 100 k-m²/tp minimiskenario mahdollistaisi noin 1 900 työpaikkaa.

Jatkosuunnittelutarpeet

Ratikka muuttaa Tikkurilantietä, ja ratikan varressa voisi olla potetiaalia rakenteen uusistumiseksi tehokkaampaan työpaikkatoimintaan. Erityisesti sijainnista voisivat hyötyä toimijat, joiden työntekijät ja asiakkaat voivat kulkea ratikalla. Koivuhaan pohjoisosissa on kokonaan tyhjiä työpaikkatontteja, joista osa sijaitsee alueella, jossa korkeuserot vaikeuttavat toteutusta. Alue soveltuu kuitenkin yhdyskuntarakenteen ja ympäristöhaittojen puolesta työpaikkatoiminnoille. Paikoin tontit ovat pieniä, mutta niitä yhdistämällä voidaan luoda suurempia kokonaisuuksia.

Koivuhaan työpaikka-alueella tavoite on vahvistaa aluetta erilaisten työpaikkatoimintojen vyöhykkeinä: liiketiloja näkyvimille paikoille katujen varsiin, tuotantolaitoksia taaemmille alueille, ja tehokkainta maankäyttöä joukkoliikennesaavutettavuudeltaan parhaille paikoille. Pienimuotoisempi tuotantotoiminta sopisi Niittytien itäpuolelle ja pohjoisosaan. Tikkurilantien varren uudet toimitilarakennukset ovat kooltaan vanhoja halleja pienempiä ja ne sopivat hyvin tiivistyvän kaupungin työpaikka-alueelle. Koivuhaan työpaikka-alue voisi hyötyä alueen sisäisestä profiloinnista ja markkinoinnista, jotta sinne soveltuvat toiminnot löytäisivät sopivat kokoisen tontin sopivalta sijainnilta.

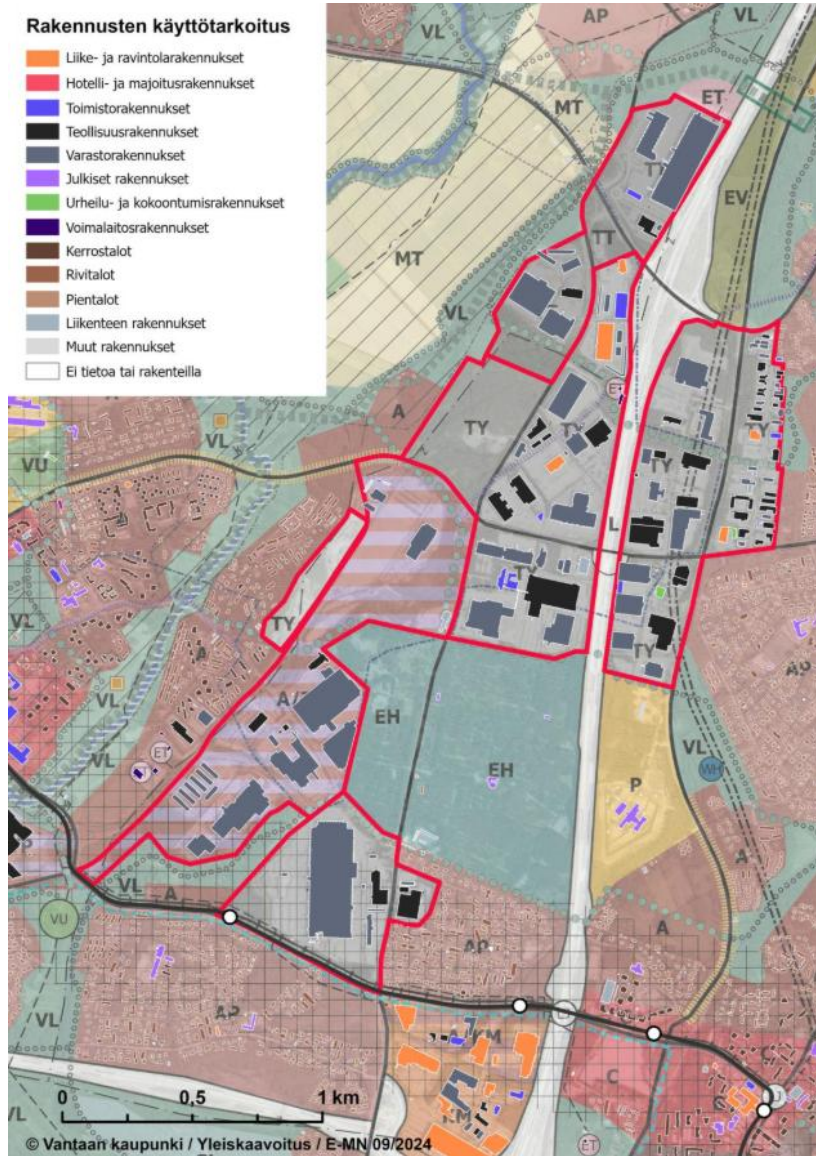
Työpaikka-alueen kehittämisen näkökulmasta asumista tarkastelualueella ei saisi lisätä, mutta voimassa olevat kaavat paikoin mahdollistavat täydennysrakentamista (Köyhämäki, Midgård). Myös alueen ympäristöhaitat ja -riskit puoltavat alueen kehittämistä muuhun kuin asumiseen. Asumisen täydennysrakentaminen voi myös asettaa rajoitteita nykyisten toimijoiden laajennuksille jatkossa.

T6 Hakkila-Hakkilanharju

Nykytila

Hakkilan-Hakkilanharjun tarkastelualue on laaja työpaikka-alueiden kokonaisuus Lahdenväylän molemmiin puolin. Tarkastelualue ulottuu Kyytitieltä noin 3,5 km pohjoiseen Koivukylänväylän pohjoispuolelle saakka. Tarkastelualue sijoittuu Kuninkaanmäen, Itä-Hakkilan, Hakkilan, Kuusikon ja Päiväkummun kaupunginosiin. Alue on nykyisin tuotanto- ja logistiikkapainotteista työpaikka- aluetta, rakennuskannaltaan vaihtelevaa, osin rakentamatonta ja paikoin alueelta on purettu rakennuksia toimintojen poistuttua.

Tarkastelualueen pohjoisimmat osat Trukkikujan ja Rusokallion alueella on yleiskaavassa osoitettu tilaa vaativan tuotanto- ja varastotoiminnan alueiksi (TT). Näiden eteläpuoliset alueet sekä Lahdenväylän itäpuolella Kolohongan alue on osoitettu tuotanto- ja varastotoiminnan (TY) alueiksi.

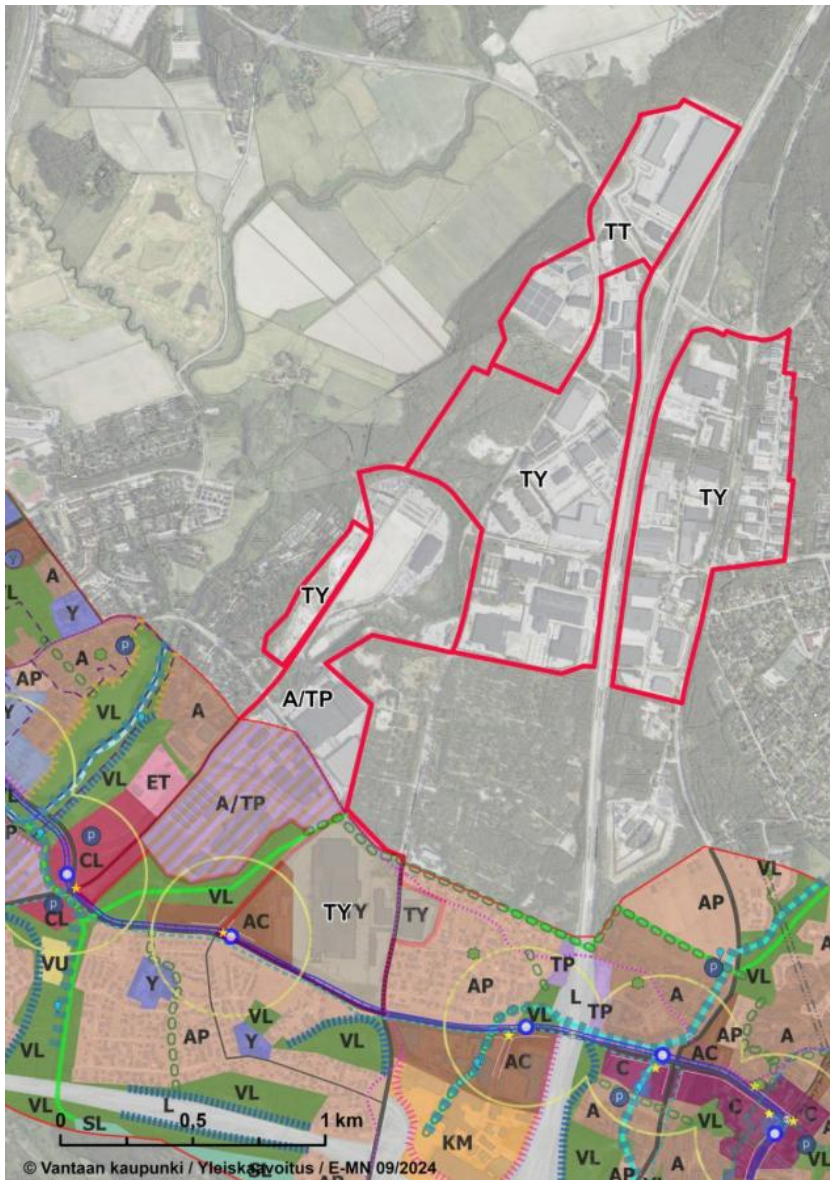

Kuva 35. Voimassa oleva yleiskaava, rakennusten käyttötarkoitus sekä ratikan reitti ja pysäkit. Tarkastelualueen rajausta punaisella. Taustalla ortokuva.

Suunnitellun Valkoisenlähteentien jatkeen ja Tikkurilantien välille sijoittuva ns. Hakkilan monttu, (entinen soranottoalue) sekä alue siitä etelään Kyytitielle saakka Santaradan itäpuolella on yleiskaavassa varattu asumisen ja työpaikkojen alueeksi (A/TP). Santaradan raidesepelin kuormausaseman kohdalla on voimassa yleiskaava 2007, jossa on TY-aluevaraus. Yleiskaavassa 2020 alue oli osoitettu asumiseen (A), mutta hallinto-oikeus kumosi päätöksellään asuinaluumerkinnän, sillä sepelinkuormausasemalle ei ollut vielä osoitettu uutta sijaintia. Uutta sijaintia sepelinkuormauspaikalle tutkitaan pääradan varteen Hosantien päähän, ja sen

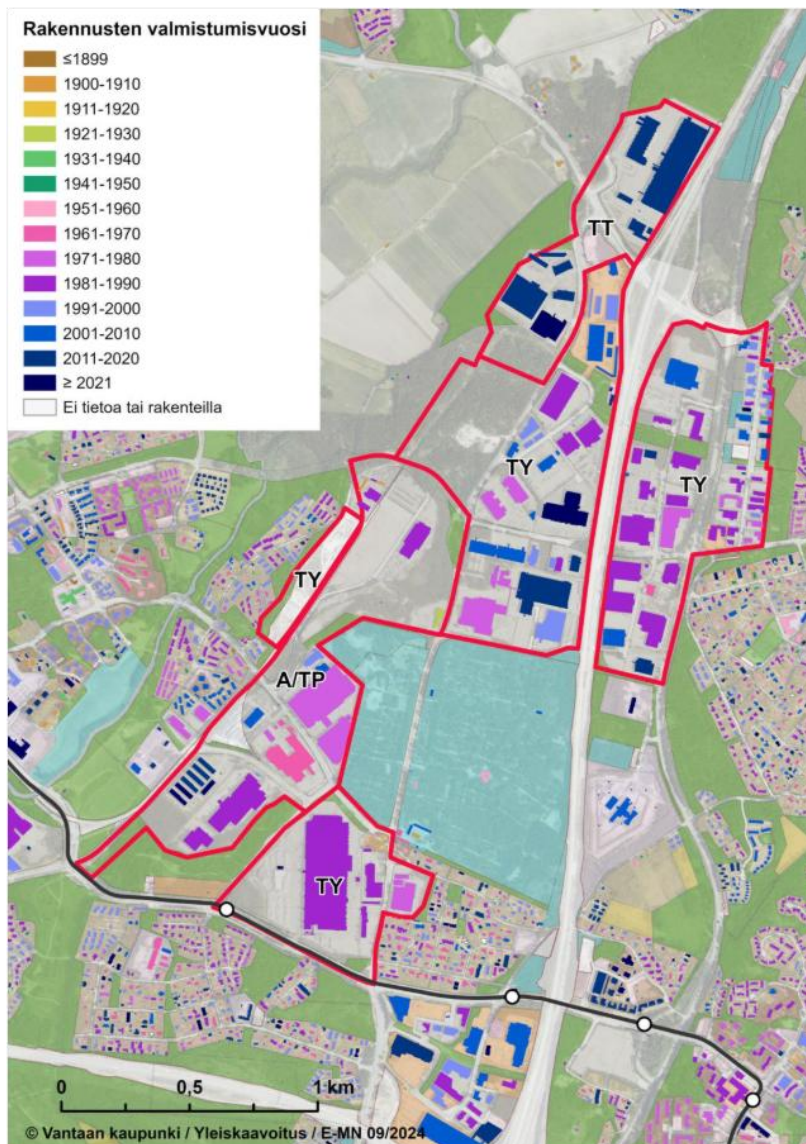
valmistuessa voidaan toiminta siirtää pois Hakkilasta. Kyytitien varressa Keskon varaston alue sekä sen vieressä Vanhan Porvoontien itäpuolella sijaitsevan maallitehtaan alueet on osoitettu TY-alueeksi.

Ratikan kaavarunko kattaa tarkastelualueen eteläisimmän osan Tikkurilantien ja Kyytitien välillä. Heidehofin raitiotiepysäkkivarauksen kohdalla on lähikeskusta- aluetta (CL), jonne keskusta-alueiden tavoin tulee sijoittaa liike-, palvelu- ja toimitiloja. Santaradantien itäpuolinen työpaikka-alue on osoitettu yleiskaavan tavoin asumisen ja monipuolisten työpaikkojen sekoittuneeksi alueeksi (A/TP). Kyytitien ja Kanervatien kulmassa sijaitseva TVTK-tontti on osoitettu asuinvaltaiseksi sekoittuneiden kaupunkitoimintojen alueeksi (AC). Muilta osin Kanervan ja Malmarintien nykyiset tuotanto- ja varastotoiminnan alueet (TY) on osoitettu nykytilanteen mukaisesti.

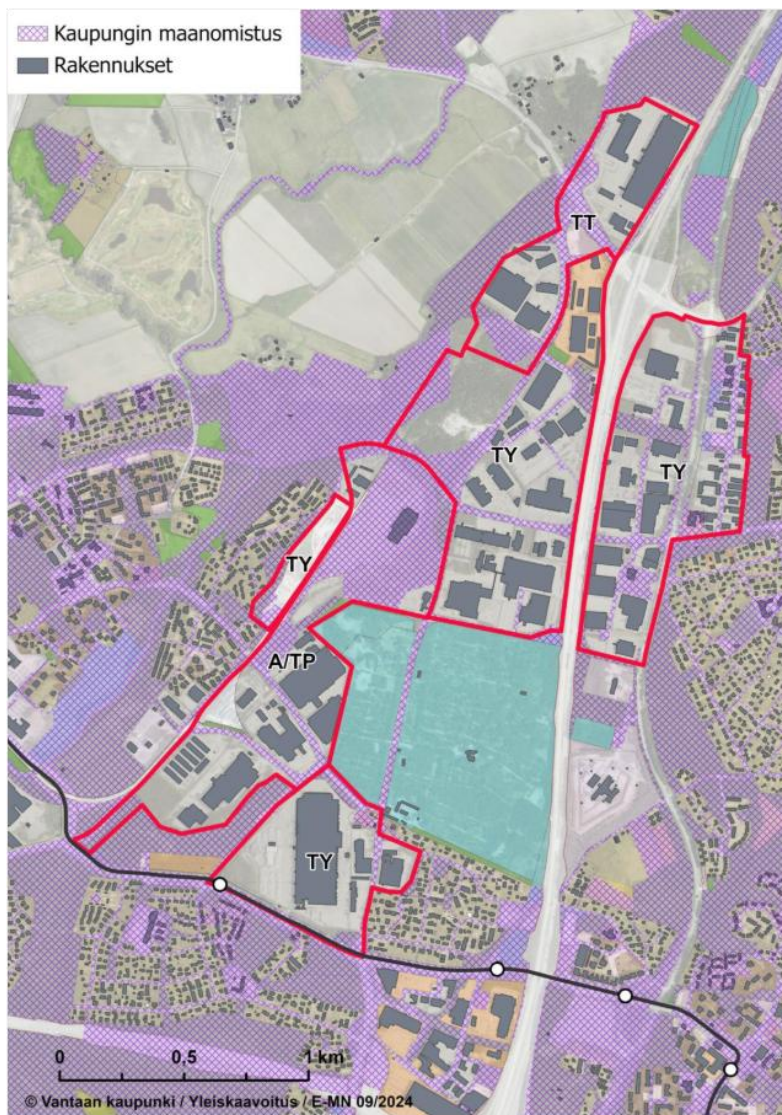
Kuva 36. Ratikan kaavarunko. Tarkastelualueen rajausta punaisella. Taustalla ortokuva.

Tarkastelualueella on voimassa yli 30 asemakaavaa tai asemakaavan muutosta, joista vanhimmat ovat 1970-luvulta. Lahdenväylän ja Lahdentien välissä Kolohongan alueella asemakaavat ja -muutokset ovat pääosin 1980-luvulta ja sallivat teollisuutta (TT) tai teollisuutta ja varastoa (T) sekä niihin liittyviä toimistotiloja usein 20 % kerrosalasta. Lahdentien itäpuolella Kolohongassa Mittalinjan varrella alue on varattu ympäristöä häiritsemättömälle teollisuus- ja varastotoiminnalle, ja kaavat 1970–2010-luvuilta. Tikkurilantien pohjoispuolisen alueen asemakaavat ovat pääosin 1980-luvulta ja mahdollistavat teollisuus- ja varastotoimintoja. Hakkilanharjun alueella Lahdenväylän länsipuolella asemakaavat ovat pääosin 1990–2010-luvuilta, ja niissä alue on osoitettu teollisuus-, varasto-, toimisto- ja liiketilojen (T, TKT, TVK) korttelialueiksi. Lisäksi alueella on raideliikenteen aluetta Santaradan, sepelinkuormausalueen sekä Tikkurilantien etäpuolisen kolmion alueella.

Kuva 37. Ajantasa-asemakaava, rakennusten valmistumisvuodet sekä ratikan reitti ja pysäkit.

Pääosa alueen rakennuksista on erilaisia varastorakennuksia, mutta myös tuotantorakennuksia tai liikerakennuksia (esim. rautakauppa). Hakkilan puolella suurimmat hallit ovat kooltaan yli 80 000 k-m², Kolohongassa taas on huomattavasti pienikokoisempia, jopa vain muutaman sadan neliön varasto- ja tuotantorakennuksia. Tuotanto- ja varastorakennusten lomassa on myös yksi kokoontumisrakennus, Helsinki-Pavin tanssilava, joka on rakennettu vuonna 1965 tuolloin keskelle metsää. Tanssilava on edelleen kesäkaudella aktiivisessa käytössä.

Kuva 38. Kaupungin maanomistus ja rakennukset. Taustalla ajantasa-asemakaava ja ortokuva.

Rakennuskanta on hyvin eri-ikäistä. Uusimmat varastorakennukset sijoittuvat alueen pohjoisosiin. Toisaalta myös Santaradantien varressa on rivi talliosake-tyyppisiä halleja, joista uusimmat ovat 2010-luvulta. Alueella on myös muutama asuinrakennus: yksi 1960-luvun pienkerrostalo Tikkurilantien eteläpuolella, 1990-luvun paritalo Pavintiellä sekä Krouvipolun varrella 1910- ja 1920-luvulla valmistuneet omakotitalot. Tarkastelualueella kuitenkin asutaan useammassa

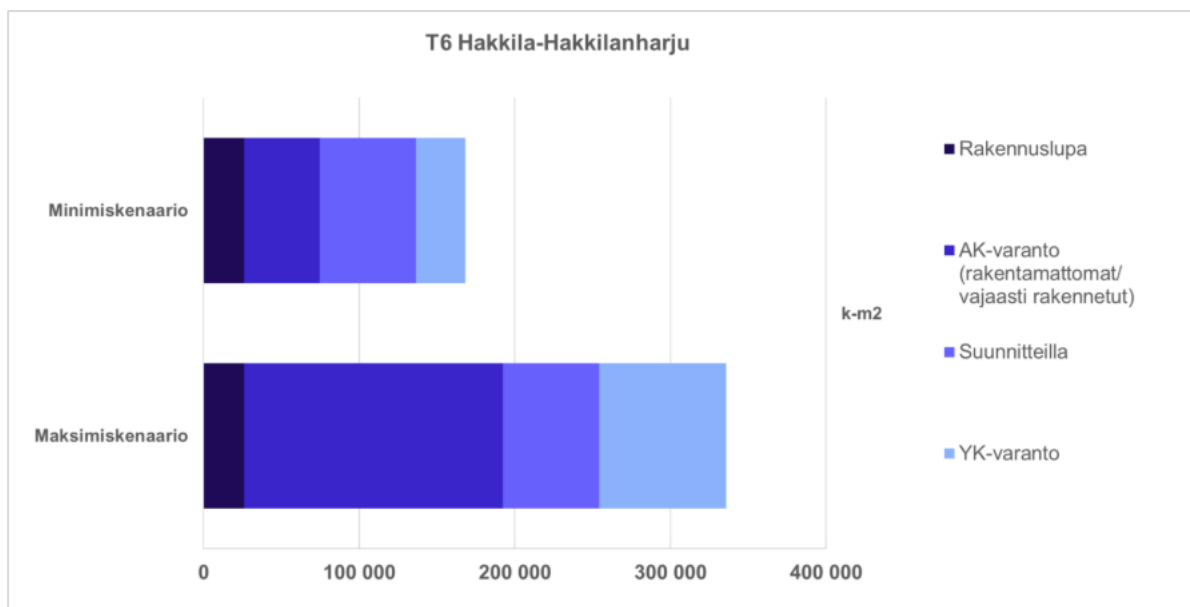
rakennuksessa, sillä teollisuusalueiden asemakaavoissa tyypillisesti 2000-luvulle saakka oli määräys, joka sallii myös kiinteistön huollon kannalta tarpeellisten asuntojen rakentamisen. Tarkastelualueella on kaikkiaan noin 30 asukasta.

Kaupunki omistaa tarkastelualueella maata erityisesti ns. Hakkilan montun alueella. Nykyisen maanomistuksen lisäksi ehdotuksessa Helsingin kaupunkiseudun MAL-sopimukseksi on kirjattu Hakkilan teollisuustonttien, Hakkilan kuormauspaikan sekä Santaradan alueiden siirtymisestä kaupungille tietyin ehdoin.

Kaavavaranto

Hakkilassa TY- ja TT-alueilla on asemakaavallista varantoa vajaasti rakennetuilla tonteilla noin 148 500 k-m², ja tämän lisäksi rakennusluvilla ja rakenteilla oli n. 24 000 k-m² vuoden 2024 alussa.

Yhteensä työpaikkavarantoa on maksimiskenaariossa n. 234 000 k-m², kun mukaan lasketaan rakennuslupien mukaiset vielä valmistumatta olevat toimitilarakennukset. Keskimääräisellä noin 70 k-m²/tp työpaikkaväljyydellä tämä mahdollistaisi noin 3 400 työpaikkaa (työpaikkaväljyytenä käytetty haarukkaa 60–80 k-m²/tp alueesta riippuen).

Kuva 39. T6 Hakkila-Hakkilanharju: varannon maksimi- ja minimiskenaariot.

Maksimiskenaariossa oletuksena on, että alueen vajaasti rakentuvat tontit täydentyvät ja suunnitteilla oleva varanto toteutuu kokonaisuudessaan. Nykyisin Hakkilassa on paljon tilaa vaativia toimintoja, ja tonteilla vaaditaan tilaa mm. raskaiden ajoneuvojen lastausta, purkua ja pysäköintiä varten. Vajaasti rakennettuja tontteja on mahdollista täydentää, mikäli uudet rakennukset saadaan

sijoiteltua tontille siten, että ajoneuvoliikenne saadaan järjestettyä toimivasti, tai mikäli uudet toimijat tarvitsevat vähemmän tilaa pysäköinnille ja lastaukselle.

Minimiskenaariossa rakentamattomien ja vajaasti rakennettujen työpaikkatonttien jäljellä olevasta varannosta arvioidaan toteutuvan vain noin 50 % (n. 120 000 k-m²). Lisäksi työpaikkaväljyyden on arvioitu toteutuvan korkeampana eli vähemmän työvoimaa vaativana. Keskimääräisellä työpaikkaväljyydellä 100 k-m²/tp minimiskenaario mahdollistaisi n. 1200 työpaikkaa.

Lahdenväylän länsipuoleisella TY-alueella on muutamia vajaasti rakennettuja työpaikkatontteja, joilla on jäljellä työpaikkavarantoa n. 27 000 k-m². Nykyisin tonteilla on tukkukauppaan sekä moottoriajoneuvojen huoltoon ja korjaukseen liittyvää toimintaa, mutta tonteilla on mahdollisuuksia täydentymiseen. Eniten rakennusoikeutta on jäljellä Hakkilankaarella ja Kaarikujalla sijaitsevalla tontilla (yli 20 000 k-m²), mikä mahdollistaa merkittävästi täydentämistä, jos tontin omistaja haluaa laajentaa nykyistä toimintaa tai kehittää tonttia uuteen käyttöön.

Suurin työpaikkarakentamisen kokonaisuus on valmistelussa oleva Rusokallio 2 asemakaava, joka mahdollistaa 62 000 k-m² uutta työpaikkarakentamista. Minimiskenaariossa Rusokallio 2 asemakaava toteutuisi kokonaisuudessaan mutta vajaasti rakennetuista tonteista täydentyisi vain osa (n. 11 000 k-m²). Työpaikkaväljyydellä 100 k-m²/tp tämä mahdollistaisi noin 730 työpaikkaa.

Lahdenväylän itäpuoleisella Kolohongan TY-alueella on vajaasti rakennettua työpaikkavarantoa asemakaavoissa jäljellä n. 80 000 k-m² ja vuoden 2024 alussa rakennusluvilla oli n. 13 000 k-m². Vanhan Lahdentien länsipuolella on 6 vajaasti rakennettua tonttia, joilla varantoa on yhteensä yli 60 000 k-m². Yksi näistä on T-tontti, jolla sijaitsee Pavin tanssilava. Muilla tonteilla täydentyminen on periaatteessa mahdollista nykyisin pysäköintikäytössä oleville tontin osille.

Vanhan Lahdentien itäpuolella on useita pienempiä TY-tontteja, joista osa on toteutunut vajaasti ja osa yhä rakentamattomia. Yhteensä työpaikkavarantoa on n. 18 000 k-m². Näistä kuudella tontilla täydentyminen voi olla mahdollista, jos pysäköintialueina oleville tontin osille halutaan täydentää toimintaa. Alueella on kolme rakentumatonta TY- ja TYV-tonttia, mutta haasteena on niiden sijainti toisten tonttien takana ilman omaa tonttiliittymää ja tieyhteyttä. Lisäksi kolme tonttia on rakentunut siten, että niiden täydentyminen on epätodennäköistä.

Minimiskenaariossa vajaasti rakennetuista tonteista on arvioitu täydentyvän vain ne tontit, joilla rakentamisaste on alle 35 %. Rakentamattomat TY- ja TYV-tontit ilman

tonttiliittymää ja katuysteitä jäävät toteutumatta. Tällöin työpaikkarakentamista toteutuisi noin 36 000 k-m², joka mahdollistaisi työpaikkaväljyydellä 100 k-m²/tp noin 360 työpaikkaa.

Hakkilan TT-alueella oli vuoden 2024 alussa rakenteilla n. 11 000 k-m² varasto-/logistiikkarakennus. Lisäksi alueella on rakentumaton huoltoasemarakennusten tontti (LH). Rusokallio 2 asemakaava-alue sijoittuu osittain TT-alueella, mutta kaavan rakennusoikeus on käsitelty TY-alueen yhteydessä.

Kyytien ja Tikkurilantien väliin sijoittuvalla TY-alueella on kolme vajaasti rakentunutta työpaikkatonttia. Työpaikkavarantoa on jäljellä yhteensä n. 40 000 k-m², joka sijoittuu lähes kokonaisuudessaan Kyytitien ja Kanervatien kulmassa sijaitsevalle rakentumattomalle TVTK-tontille. Maksimiskenaariossa tontti toteutuu työpaikkatonttina. Minimiskenaariossa tontti muuntuu asumiseen ratikan kaavarungon mukaisesti.

Santaradantien itäpuolinen työpaikka-alue on yleiskaavassa osoitettu asumisen ja työpaikkojen alueeksi (A/TP), jota on tarkoitus kehittää sekoittuneena alueena, jolla merkittävä osuus uudesta rakentamisesta on toimitilaa. Alustavien arvioiden mukaan alueella tavoitellaan vähintään 25 % muuta kuin asumista. Sekä maksimi- ja minimiskenaariossa on arvioitu, että alue muuntuu osittain asumiseen. Arviot mahdollisesta työpaikkarakentamisen määrästä ovat molemmissa skenaariossa hyvin alustavia ja suuntaa antavia arvioita. Ennen kuin aluetta lähdetään kehittämään yleiskaavan mukaiseen käyttöön, tullaan alueelle laatimaan tarkempi kokonaissuunnitelma, jossa asumisen ja työpaikkojen suhde ja määrä tarkentuu.

Maksimiskenaariossa on arvioitu, että alueelle toteutuisi nykyistä tehokkaampaa työpaikkarakentamista ja merkittävästi yli 25 % uudesta kerrosalasta olisi toimitilarakentamista. Maksimiskenaariossa alueen uudistuessa työpaikkarakentamista toteutuisi alueella n. 100 000 k-m². Keskimääräisellä työpaikkaväljyydellä 60 k-m²/tp tämä mahdollistaisi n. 1700 työpaikkaa. Huomioiden paineet asumiselle sekä haasteet työpaikka-alueiden tehostumisen suhteen, on maksimiskenaarion arvio todennäköisesti liian korkea.

Minimiskenaariossa suurempi osuus alueesta toteutuisi asumisena, ja työpaikkarakentaminen toteutuisi matalammalla tehokkuudella. Minimiskenaario mahdollistaisi n. 48 000 k-m² työpaikkarakentamista. keskimääräisellä työpaikkaväljyydellä 100 k-m²/tp tämä mahdollistaisi noin 480 työpaikkaa.

Alueen kehittämiseen ja mahdolliseen muuntumiseen vaikuttavat merkittävästi alueen nykyiset toiminnot, sillä alueen eteläosassa Santaradantien viereisille tonteille on viimeisinä vuosina rakentunut useita uusia varastorakennuksia (11 500 k-m²) ja rakenteilla on 1450 k-m². Lisäksi alueella sijaitsee museoviraston kokoelma- ja konservointikeskus, minkä lisäksi kyseinen rakennus on myös rakennusperintökohde. Nykyisten toimintojen säilyminen rajoittaa alueen kehittämistä muuhun käyttöön. Nykyinen käyttö säilynee vielä pitkään, jolloin yleiskaavallisten arvioiden toteutuminen on mahdollista vasta pitkällä aikajänteellä.

Soveltuvuus eri toimialoille

Osalle tarkastelualueetta (yleiskaavan A/TP-alue) on laadittu diplomityö (Lammassaari, 2024), jossa on arvioitu alueen houkuttelevuutta ja reunaehtoja eri toimialojen (tietointensiiviset yritykset, teollisuus, kauppa, palvelu, sekä kuljetus ja varastointi) kannalta. Diplomityön tarkoituksena oli tuottaa lisätietoa siitä, minkä toimialan yritykset sopisivat tutkimusalueelle Hakkilaan ja minkälaisia yritysten sijoittumiseen vaikuttavia tekijöitä tutkimusalueella on.

Tutkimuksen perusteella yhdyskuntarakenteellisen sijainnin ja liikenneyhteyksien perusteella alueen pohjoisosa, ns. Hakkilan monttu, soveltuisi kuljetus- ja varastointialalle sekä teollisuudelle. Näistä esimerkiksi korkean teknologian yritykset ja kevyemmät kuljetusyritykset soveltuisivat parhaiten kaupungin tavoitteisiin.

Kaupalle ja palveluille optimaalisin sijainti olisi alueen eteläosa, joka sijaitsee lähimpänä suunniteltua ratikkaa sekä siihen tukeutuvaa uutta asumista. Sijainti ei kuitenkaan ole kaupan ja palveluiden alalle yhtä houkutteleva kuin keskustat tai toisaalta suuret keskittymät.

Tietointensiiviset yritykset soveltuisivat alueelle, joskin niiden sijoittumisen kannalta tärkeimmät tekijät, asiakkaiden läheisyys ja työvoiman saatavuus, ohjaavat niitä keskustoihin. Tuleva raideliikenneyhteys Tikkurilan keskustaan parantaa saavutettavuutta ja voi lisätä houkuttelevuutta. Lisäksi hyvä henkilöautosaavutettavuus on tiedepainotteisille tietointensiivisille yrityksille houkuttelevuustekijä. Tutkimusalue on kuitenkin laaja, ja tulee muuttumaan voimakkaasti. Tämän vuoksi esimerkiksi tietointensiivisille aloille keskeistä alueen viihtyisyyttä ja palveluntarjontaa oli vaikea arvioida.

Epävarmuutta arviointiin tuo myös se, että toimialojen sisällä on hyvin erilaisia yrityksiä, ja arviointi oli yleispiirteinen. Toteutusmahdollisuuksiin vaikuttavat myös

alueen pohjoisosan suuret korkeuserot, ratikanvarren lähistön paikoin uudehko rakennuskanta, sekä ratikanvarren houkuttelevuus asuinrakentamiselle.

Jatkosuunnittelutarpeet

Tarkastelualueeseen kuuluu nykyisenlaisina työpaikka-alueina säilyvien yleiskaavan tuotanto- ja varastotoiminnan (TY) sekä tilaa vaativan tuotanto- ja varastotoiminnan alueiden (TT) lisäksi muuntuvaksi osoitettua asumisen ja työpaikkojen aluetta (A/TP), jolle tavoitellaan sekä asumista että nykyistä tehokkaampaa toimitilarakentamista. Liikenteellisen ja yhdyskuntarakenteellisen sijaintinsa puolesta diplomityössä tarkasteltu A/TP-alue sopii erittäin hyvin työpaikka-alueeksi.

Asumisen ja työpaikkojen sekoittunut alue (A/TP) vaatii kokonaisuudessaan jatkosuunnittelua, jossa määritellään työpaikkatoimintojen osuus, sijoittuminen sekä asumisen yhteyteen soveltuvien työpaikkojen luonne. Asuminen aiheuttaa rajoituksia esimerkiksi raskaan liikenteen ja ympäristöhäiriöiden osalta, mutta toisaalta mahdollistaa kiinnostavan, sekoittuneen rakenteen hyvillä liikenneyhteyksillä. Alue on hyvin laaja, joten asumisen ja työpaikkojen yhdistäminen voidaan toteuttaa myös osoittamalla näille omat aluevaraukset. Suunnittelussa tulee huomioida myös toteutuksen vaiheistus, joka asettaa kehittämiselle reunaehdoja.

Liikenteellisen ja yhdyskuntarakenteellisen sijaintinsa puolesta A/TP-alue sopii hyvin esimerkiksi sellaisille yrityksille, joilla on tuotantoa sekä toimistotiloja samassa yhteydessä. Alueelle ei toivota lisää nykyisenkaltaista raskasta logistiikkaa, vaan uusien toimintojen tulee soveltua asumisen läheisyyteen. Aluetta ei kuitenkaan tule suunnitella pelkästään asumisen näkökulmasta, eikä kokonaan asumiseen. Jatkosuunnittelussa tulee turvata toimitilarakentamisen edellytykset siihen parhaiten sopivilla sijainneilla, huomioiden erityisesti saavutettavuus sekä Hakkilan laajojen työpaikka-alueiden kokonaisuus.

Yleiskaavan varantoaineistoissa Hakkilan A/TP-alueen tulevasta toimitilarakentamista on noin 25 %. Oletuksena on, että alue muuntuu nykyisestä teollisuus- ja varastopainotteisesta alueesta asumisen ja monipuolisten työpaikkojen alueeksi. Nykyisen toiminnan oletetaan yleiskaavan tavoitejaksolla poistuvan. Koska alue kuitenkin sopii hyvin työpaikkatoiminnoille, tulee niitä tavoitella vähintään 25 % uudesta rakentamisesta.

Yksi alueen suunnittelua rajoittava tekijä on Santarata sekä siihen liittyvä sepelinkuormausrasema, jolle tulee löytää vaihtoehtoinen sijainti ennen kuin aluetta

voidaan kehittää muuhun käyttöön. Myös alueelle johtavia sekä alueen sisäisiä liikenneyhteyksiä tulee kehittää. Nykyisin A/TP-alueen pohjoisosaan pääsee vain Tikkurilantieltä Hakintietä pitkin, mutta yleiskaavassa on osoitettu Valkoisenlähteentien jatke, joka sijoittuisi alueen pohjoisreunaan. Valkoisenlähteentien jatkeesta on laadittu alustava katusuunnitelma, ja siihen kuuluu mm. silta Keravanjoen yli. Lahdenväylän ylittävää uutta siltaa on suunniteltu tarkemmin, mutta suunnittelu on keskeytetty. Alueen eteläosassa ratikan suunnitelmien mukaan Heidehofintien-Kyytitien risteys muuttuu, ja samassa yhteydessä Santaradantien eteläpää siirtyy.

Alue on raskaan liikenteen saavutettavuuden kannalta hyvä. Myös muun autoliikenteen kannalta sijainti ja saavutettavuus ovat hyviä: muu pääkaupunkiseutu, Lahdenväylä, kehä III, satama, ja lentokenttä ovat hyvin saavutettavissa. Työpaikkakehittämisen edellytykset alueella on turvattava, ja tarkasteltava myös, kuinka hyvä logistinen sijainti voitaisiin hyödyntää. Osia tarkastelualueesta (Santaradantien varressa sekä ns. Hakkilan monttu) oli mukana myös yleiskaavan 2020 kaavataloudellisten vaikutusten arvioinnissa, jossa ne todettiin kaavataloudellisesti kannattavaksi. Yleiskaavan A/TP-alueen ja sen lähiympäristön maankäyttöä on syytä tutkia ja määritellä esimerkiksi osayleiskaavalla.

5 TOIMITILAKAAVAVARANTO JA SEN RIITTÄVYYS

Asemakaavavaranto

Asemakaavavarantoa on tarkasteltu HSY:n tonttivarantoaineiston avulla (SeutuRAMAVA 2023). Vuonna 2023 Vantaalla oli asemakaavallista toimitilavarantoa liike-, toimitila-, teollisuus- ja varastotilojen osalta yhteensä noin 4,7 miljoonaa kerrosneliömetriä. Tästä vajaasti rakennetuilla tonteilla (rakentamisaste ≤ 50 %) on noin 3,6 miljoonaa kerrosneliömetriä. Tyhjillä ja lähes tyhjillä tonteilla (rakentamisaste <20 %) toimitilavarantoa on 2,5 miljoonaa kerrosneliömetriä, josta liike- ja toimitilavarantoa (K-tonttivarantoa) on noin 1,5 miljoonaa kerrosneliömetriä ja teollisuus- ja varastointivarantoa (T-tonttivaranto) on noin 1 miljoona kerrosneliömetriä.

Luvuissa ei ole huomioitu muuntuvia ja poistuvia työpaikkatontteja. Koko kaupungin alueella on muuntuvilla alueilla poistuvaa toimitilarakennusoikeutta karkeasti arvioituna vähintään n. 800 000 kerrosneliömetriä rakentumattomilla ja vajaasti rakennetuilla tonteilla, jos alueet toteutuvat pääosin asumisena. Luvussa on huomioitu alueet, joilla yleiskaava mahdollistaa asumista nykyisillä toimitilatonteilla esimerkiksi Silvolassa, Leppäkorven alueella, Aviapoliksessa, keskusta-alueilla sekä A/TP ja A/KM-alueilla, joilla on jäljellä toteutumaton työpaikkavaranto. Luvuissa on mukana vain vajaasti rakennettujen tonttien jäljellä oleva toimitilarakennusoikeus – tässä yhteydessä ei ole arvioitu poistuvaa toimitilarakennuskantaa muuttuvilla alueilla.

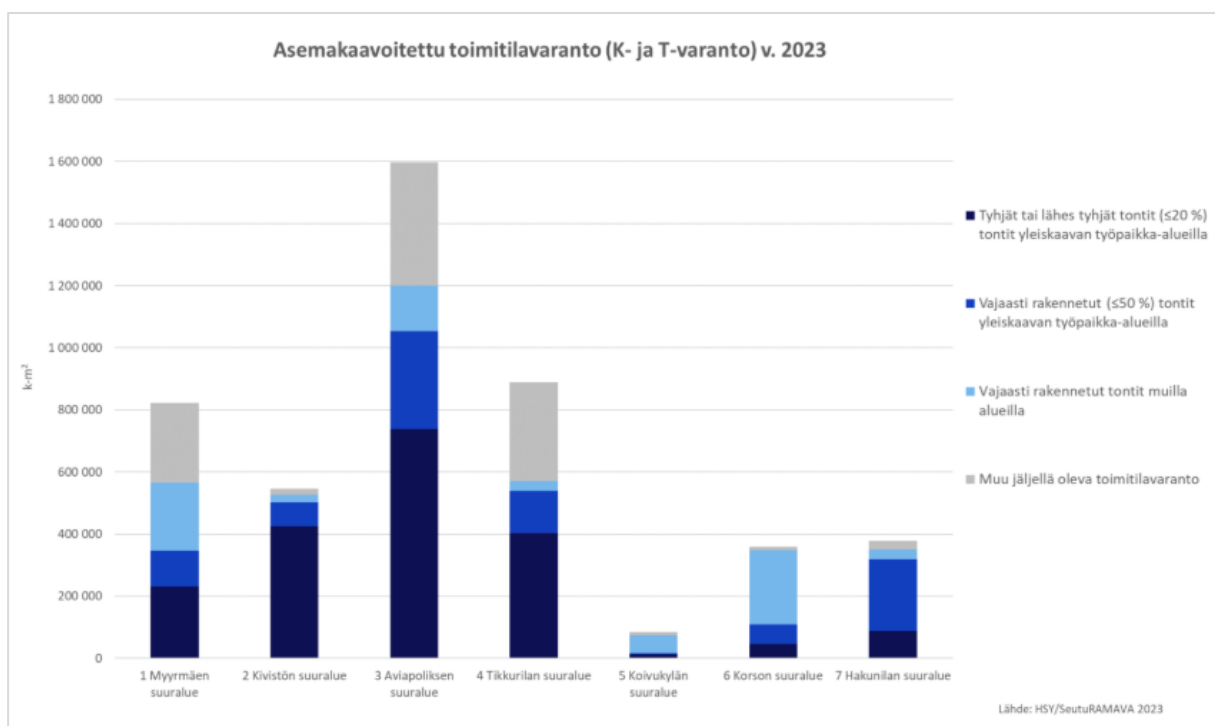
Jos työpaikkavarannossa tarkastellaan vain yleiskaavan mukaisia työpaikka-alueita (C-, TP-, TT-, TY-, KM-, A/TP- ja A/KM-alueet) on asemakaavallista toimitilavarantoa vajaasti rakennetuilla tonteilla alle 2,9 miljoonaa kerrosneliömetriä. Tästä 67 % eli n. 1,9 miljoonaa kerrosneliömetriä on tyhjillä tai lähes tyhjillä tonteilla.

Asemakaavallinen varannon riittävyys

Vantaalla toimitilarakentamista on toteutunut 2000-luvulla keskimäärin noin 100 000 k-m² per vuosi (Lähde: Helsingin seudun aluesarjat). Tällä rakentamistahdilla vajaasti rakennettujen tonttien asemakaavavaranto riittäisi koko kaupungin tasolla noin 36 vuodeksi. Huomioitavaa kuitenkin on, että kaikki varanto ei ole toteuttamiskelpoista johtuen mm. tonttien sijainnista, riittämättömästä tilasta täydentymisen suhteen, muuttuvasta maankäytöstä sekä luontoarvoista. Jos

varannon riittävydessä huomioidaan vain yleiskaavan mukaisilla työpaikka-alueilla sijaitseva varanto, riittäisi se vajaasti rakennetuilla tonteilla noin 29 vuodeksi. Huomioitaessa vain tyhjät tai lähes tyhjät tontit, varanto riittäisi teoreettisesti 19 vuodeksi.

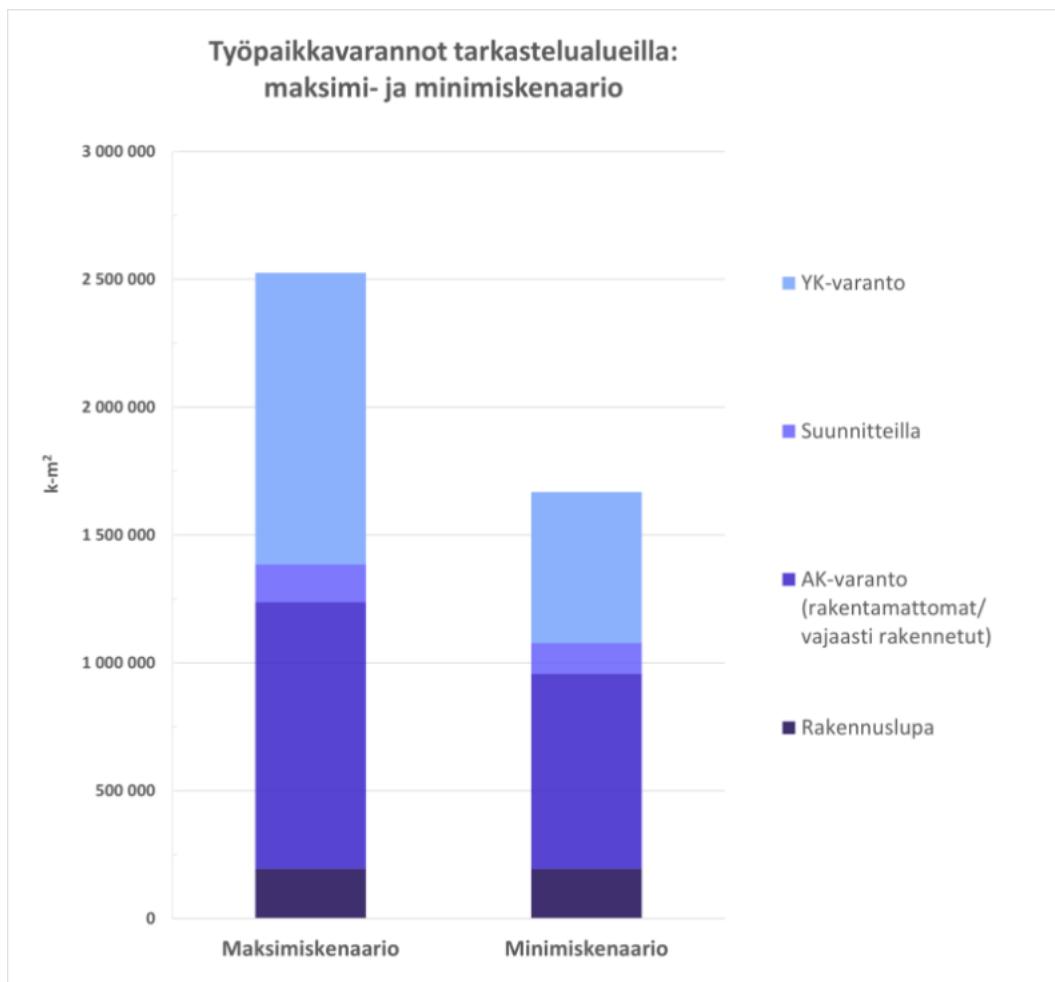
Usein työpaikka-alueet toteutuvat kokonaisrakennusoikeutta tehottomammin. Vantaalla K-tonttien keskimääräinen kaavanmukainen tonttitehokkuus on 0,94. Kaavan mukaisissa tonttitehokkuuksissa on suuri vaihteluväli matalimmista alle 0,3 tonttitehokkuuksista yli 2, tonttitehokkuuksiin mediaanin ollessa 0,6. T-tonttien keskimääräinen kaavanmukainen tehokkuus vuonna 2023 oli 0,6. T-tonttien kaavanmukaiset tonttitehokkuudet vaihtelevat alle 0,3 tonttitehokkuuksista yli yhden tonttitehokkuuksiin mediaanin ollessa myöskin 0,6. Muilla kuin rakentumattomilla K-tonteilla toteutunut keskimääräinen tonttitehokkuus vuonna 2023 oli 0,76 ja keskimääräinen rakentamisaste noin 84 %. T-tonteilla toteutunut keskimääräinen tonttitehokkuus oli muilla kuin rakentumattomilla tonteilla 0,42 ja keskimääräinen rakentamisaste noin 71 % (SeutuRAMAVA 2023). Tämä tarkoittaa, että toimitilatonttien toteutuessa vajaasti voi varannosta jäädä toteutumatta jopa n. 15–30 %

Kuva 40. Asemakaavoitetun toimitilavarannon määrä vuonna 2023 suuralueittain.

Yleiskaavallinen toimitilavaranto

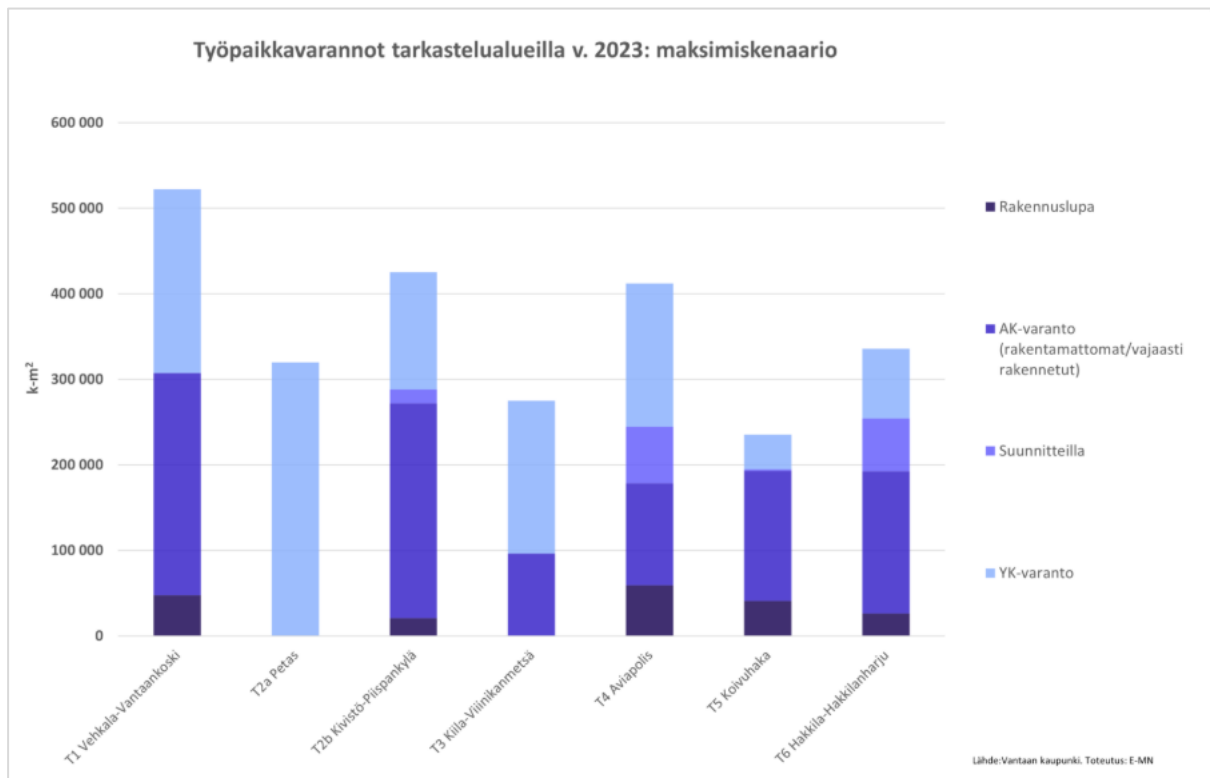
Yleiskaavavarantona on arvioitu vielä asemakaavoittamattomat työpaikkavaraukset, kuten Petaksen kokonaisuus ja Ruskeasannan asemavaruksen lähiympäristön alueet sekä työpaikkarakentamiselle mahdollisia alueita muilla kuin puhtaasti asumisen alueilla, jotka voidaan kaavamuutoksella muuttaa toimitilatonteiksi. Lisäksi tarkemmilla tarkastelualueilla on huomioitu myös suunnitteilla olevat hankkeet. Yleiskaavallista toimitilavarantoa on arvioiden mukaan koko kaupungissa yhteensä yli 2 miljoonaa kerrosneliömetriä. Arviossa ei ole huomioitu julkista rakentamista eikä palveluiden ja hallinnon alueiden (P-alueet) rakentamispotentiaalia. Kokonaisarvio on niin sanottu maksimiarvio, jossa ei ole huomioitu mm. mahdollisten luontoarvojen ja muiden reunaehtojes vaikutusta.

Kuva 41. Työpaikkavarannot tarkastelualueilla yhteensä maksimi- ja minimiskenaariossa.

Työpaikkavarantoja ja niiden toteuttamisen reunaehtoja on tarkasteltu tarkemmin selvitykseen valittujen tarkastelualueiden osalta. Tämän selvityksen tarkastelualueilla T1-T6 on yhteensä suunnitteilla olevaa toimitilakaavaa ja yleiskaavavarantoa noin 1,3 miljoonaa kerrosneliömetriä, jos kaikki suunniteltu

varanto toteutuu. Todennäköisesti kaikki toimitilavaranto ei kuitenkaan toteudu täysimääräisesti.

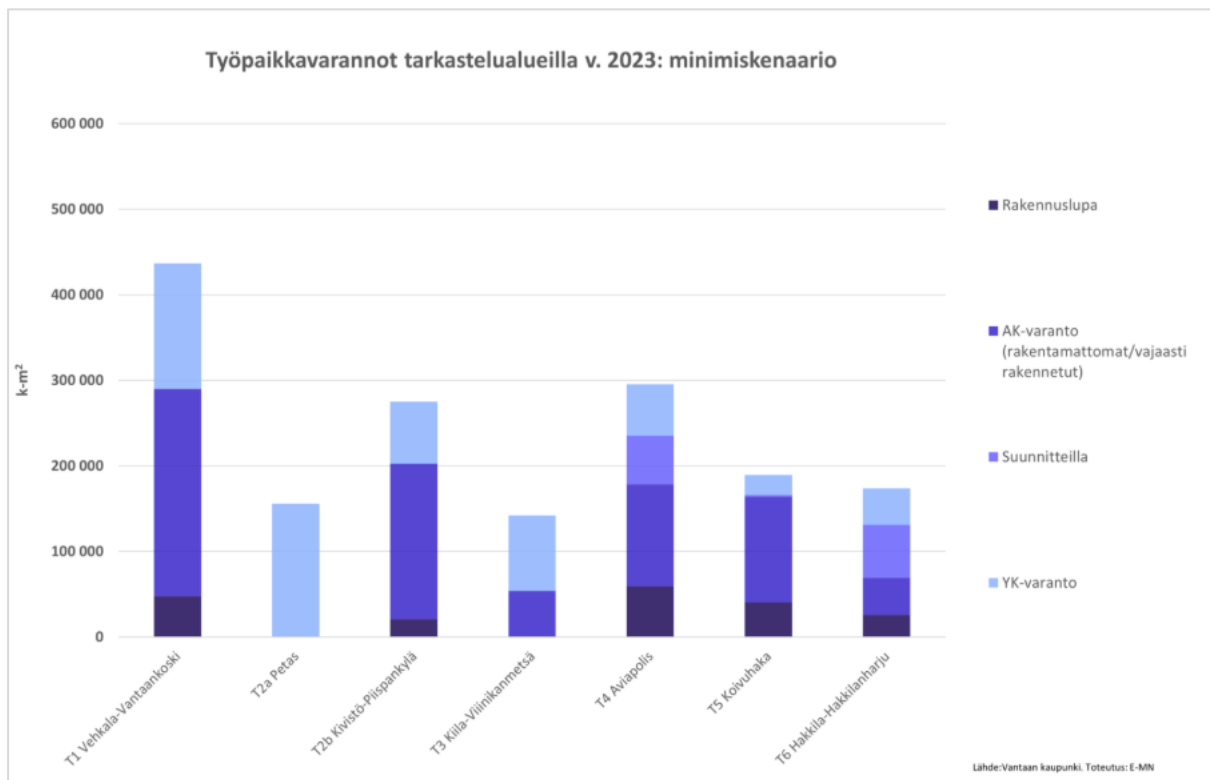
Kuva 42. Työpaikkavarannot maksimiskenaariossa tarkastelualueittain.

Alueilla, joilla on kaavamuutos- ja tehostamispotentiaalia nykyisillä työpaikkatonteilla, on yleiskaavalliseen varantoon huomioitu vanhan rakennusoikeuden päälle tuleva rakennusoikeuden lisäys. Mikäli tehostuminen tapahtuu purkavan uudisrakentamisen kautta, tehokkuus voisi kasvaa enemmänkin. CIRCult-hankkeen mukaan Vantaalla 2000–2018 puretut toimitilarakennukset olivat purkuhetkellä 36–38 vuotta vanhoja. Vastaavan ikäistä ja vanhempaa rakennuskantaa on paljon, joten on mahdollista, että niitä puretaan myös alueilla, joilla maankäyttö ei muutu kokonaan toiseen tarkoitukseen, mutta tehostuu.

Yhtäältä purkaminen mahdollistaa tonttien järkevän hyödyntämisen ja suuremman tehokkuuden kuin täydennysrakentaminen nykyisen rakennuskannan lomaan vajaasti rakennetuilla tonteilla. Toisaalta on resurssiviisasta hyödyntää jo rakennettua mahdollisimman pitkään. Yksi keino rakennusten elinkaaren pidentämiseksi voi olla niiden väliaikaiskäyttö muuhun tarkoitukseen. Väliaikaiskäytön myötä alue pysyy käytössä uuden ja vanhan käyttötarkoituksen välissä, eikä ole niin altis ilkivallalle kuin tyhjät kiinteistöt. Väliaikaiskäyttö voi myös mahdollistaa edullisia tiloja aloitteleville yrityksille, sekä luoda paikalle luonnetta ja sujuvoittaa muutoksen vaiheistusta. Toisaalta väliaikaistoiminnoista voi tulla pidettyjä toimijoiden ja asiakkaiden keskuudessa, jolloin niiden saatetaan toivoa

jäävän pysyviksi. Kaupungin omistamilla mailla väliaikaiskäyttöjä on vuokrasopimusten avulla helpompi hallita kuin yksityisillä mailla.

Tarkastelualueilla arvioitiin alueiden toteuttamiskelpoisuutta maksimiskenaarion lisäksi niin sanotun minimiskenaarion avulla. Minimiskenaariossa arvioitiin, että vajaasti rakennetuista tonteista kaikki eivät täydenny ja että osa suunnitelluista hankkeista ja yleiskaavavarannosta jää toteutumatta.

Kuva 43. Työpaikkavarannot tarkastelualueittain minimiskenaariossa.

Rajoittavina tekijöinä arvioitiin mm. luontoarvoja, tonttien lisärakentumisen realistisuutta, liikennehankkeiden vaikutusta (esim. mt 152 jatkeen ja Petaksen aseman toteutumatta jääminen) sekä muita rajoittavia tekijöitä. Minimiskenaariossa yleiskaavallista varantoa olisi yhteensä noin 700 000 kerrosneliömetriä, joka mahdollistaisi toimitilavarantoa noin 7 vuodeksi (keskimääräisellä 100 000 k-m²/vuosi rakentumistahdilla).

6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Yleiskaavan työpaikka-alue selvityksessä on tarkasteltu koko kaupungin tasolla sekä suuralueittain työpaikkamäärien ja työpaikkarakentamisen kehitystä sekä arvioitu jäljellä olevaa asemakaavallista ja yleiskaavallista toimitilarakentamisvarantoa. Tämän lisäksi on arvioitu tarkemmin kuuden työpaikka-aluekokonaisuuden varantotilannetta minimi- ja maksimiskenaarioiden kautta, joissa on huomioitu tarkemmin toteutuksen epävarmuuksia ja reunaehtoja.

Selvityksessä käsitellyt alueet ovat yleiskaavan 2020 työpaikka-alueita (TP, TY, TT, KM), keskustatoimintojen alueita (C) sekä asumisen ja työpaikkojen tai kaupan sekoittuneita alueita (A/TP, A/KM). Osa alueista on nykyisellään vastaavassa käytössä, osalla alueista käyttötarkoitus tulee muuttumaan, ja osa on kokonaan rakentamattomia. Näiden lisäksi työpaikkoja sijoittuu myös muille kuin edellä mainituille yleiskaavan aluevarauksille, ja osa nykyisistä työpaikka-alueista on yleiskaavassa osoitettu muuhun käyttöön, esimerkiksi asumiseen.

Yleiskaavassa on varauduttu 185 000 työpaikkaan vuoteen 2050 mennessä, mikä tarkoittaa noin 60 000 uutta työpaikkaa vuoden 2022 tilanteeseen verrattuna. Taustaoletuksena on ollut työpaikka-alueiden maankäytön tiivistyminen esimerkiksi toimistotilojen tilankäytön tehostuessa.

Vantaalla on toimitilarakentamisen varantoa noin 4 miljoonaa kerrosneliömetriä, kun huomioidaan tyhjät ja lähes tyhjät toimitilatontit sekä yleiskaavavaranto. Varannosta on vähennetty karkea arvio poistuvasta toimitilasta yleiskaavan asumiseen muuntuvilla alueilla. Määrä mahdollistaa laskennallisesti 60 000 työpaikan rakentumisen, mikäli keskimääräinen työpaikkaväljyys tehostuu nykyisestä ja kaikki varanto toteutuu. Mikäli uusien toimitilojen keskimääräinen työpaikkaväljyys olisi noin 60 k-m²/työpaikka, mahtuisi työpaikka-alueille noin 65 000 uutta työpaikkaa. Mikäli tehokkuus taas tippuisi 80 k-m²/tp tasolle, olisi työpaikkamäärän lisäys noin 42 000. Työpaikkaväljyys vaihtelee suuresti toiminnan mukaan, toimistojen 15–30 k-m²/tp väljyydestä logistiikan 100–150 k-m²/tp-lukemiin. Huomioitavaa on, että varastointi- ja logistiikka voi olla myös tätä merkittävästi väljempää.

Ajallisesti toimitilarakentamisvarantoa on asemakaavoitetuilla tyhjillä ja lähes tyhjillä tonteilla n. 25 vuoden rakentamista vastaava määrä, kun oletetaan rakentamisen määrän pysyvän keskimääräisellä rakentamistahdilla 100 000 k-m²/v. Tämän lisäksi yleiskaavallinen varanto riittäisi n. 20 vuodesta 10 vuoteen, riippuen muun muassa toteutuksen tehokkuudesta. Kaikkiaan varanto riittäisi yli 40 vuodesta yli 30

vuoteen. Tämän lisäksi asemakaavallista varantoa on vajaasti rakennetuilla tonteilla, mutta sen toteutuminen on epävarmaa. Haasteena on tonttien rakentuminen vajaasti niin, ettei täydentymiselle ole myöhemmin mahdollisuuksia. Tällöin varannosta voi jäädä merkittävä osuus toteutumatta: nykyisin työpaikkatonttien keskimääräinen rakentamisaste on noin 70–85 %.

Lisäksi haasteena voi olla, että tontit eivät myöhemminkään tehostu. Silloin tulevat kaavat jäävät alle tavoitetehtokkuuksien, nykyisillä tonteilla jäljellä oleva rakennusoikeus ei toteudu, eivätkä tontit tehostu myöskään kaavamuutosten kautta. Mikäli varantoa jää merkittävästi toteuttamatta, ei yleiskaavan työpaikkaennusteeseen päästä.

Suunniteltua matalampi rakennustehokkuus voi olla haaste koko alueen kehitykselle, jos alue ei houkuttele työpaikkaintensiivisempää toimintaa, jota sinne on tavoiteltu. Tämän seurauksena alue kehittyy matalamman tehokkuuden työpaikka-alueena, ja sen työllistävä vaikutus jää pienemmäksi. Työpaikkamäärien turvaamiseksi tulisi siis pitäytyä suunnitelluissa toiminnoissa, eikä kaavoittaa tehokkaammiksi työpaikka-alueiksi suunnitelluille alueille enemmän tilaa vaativia toimintoja, joilla rakentamistehokkuus ja työpaikkatehokkuus ovat yleensä matalampia.

Varantotarkastelussa ja alueittaisissa tarkennuksissa on tullut esiin, että varannon toteutuskelpoisuuden ja siten työpaikkatavoitteiden toteutumisen turvaamiseksi on tärkeää säilyttää työpaikka-alueita riittävän suurina ja yhtenäisinä kokonaisuuksina yrityksille houkuttelevilla alueilla, sekä rajoittaa muiden toimintojen sijoittumista työpaikka-alueille. Tämän lisäksi tulee pyrkiä varmistamaan alueiden täydentämis- ja tehostamismahdollisuudet jatkossa. Yksittäiset toimitilarakennukset eivät muodosta houkuttelevaa kokonaisuutta ja keskittymisetuja.

Keskeinen sijainti ja hyvä saavutettavuus on vahvuuden lisäksi myös uhka työpaikka-alueille. Asuinalueiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevien työpaikka-alueiden ja erityisesti keskusta-alueiden osalta merkittävä haaste on riittävien toimitilakokonaisuuksien muodostuminen ja säilyminen. Asuinrakentaminen voi olla houkutteleva vaihtoehto maanomistajalle myös sellaisilla alueilla, joilla erityisesti tavoitellaan asumisen sijaan toimitilarakentamista, erityisesti silloin, kun toimitilarakentamisen kysyntä on vähäistä. Useilla alueilla on käynyt ilmi toive sijoittaa asuinkortteleita yleiskaavan toimitila-alueille. Toimitila-alueiden kehittämisen näkökulmasta tämä ei ole toivottua: työpaikka-alueiden nakertaminen reunoilta muihin käyttötarkoituksiin heikentää niiden houkuttelevuutta ja luo rajoituksia jatkokehittämiselle.

Asuinrakentaminen on luonteeltaan pysyvää, jolloin väistyneen työpaikka-alueen potentiaalia ei enää saada takaisin. Asuminen asettaa myös reunaehdoja sen suhteen, millaista toimintaa sen lähelle voi sijoittaa. Yksittäisten asuinkortteleiden sijoittaminen työpaikka-alueille ei myöskään muodosta houkuttelevaa asuinympäristöä. Työpaikkatoimintoja varten tarvitaan riittävän laajoja alueita, jotta voi muodostua isoja kokonaisuuksia. Yksittäiset toimitilatontit asumisen lomassa ja reunoilla melumuureina eivät houkuttele yrityksiä, vaan tarvitaan paikkoja myös parhailta sijainneilta. Houkuttelevat toimitilat edellyttävät myös riittävää näkyvyyttä ja sujuvaa saavutettavuutta. Asumista voi sijoittaa vähemmän keskeisille sijainneille, mutta toimitiloja ei voi sijoittaa näkymättömiin asuinkortteleiden taakse.

Asuinrakentamisen lisäksi kaupan hankkeet voivat haastaa toimitila-alueiden toivottua kehitystä. Yleiskaavan TP-, TY- ja TT-alueille haluaisi sijoittua myös sellaisia kaupan toimintoja, jotka on pyritty ohjaamaan yleiskaavan kaupan alueille tai keskustoihin. Esimerkiksi pääosin yrityksiä palvelevia tukku- ja varaosakaupan toimintoja voi sijoittua myös tilannekohtaisesti työpaikka-alueille, mutta kuluttajia palveleva vähittäiskauppa ja erityisesti päivittäistavarakauppa tulisi sijoittaa niin, että se palvelee lähialueen asukkaita eikä perustu täysin yksityisautoiluun. Vähittäiskaupan suuryksiköt tulisi sijoittaa keskustoihin ja kaupan alueille huomioiden, että keskustahakuisen kaupan sijoittumista on rajoitettu kaupan alueilla (ensijaisesti tilaa vaativan kaupan alueita). Kaupalla on erilaiset maankäytölliset ja liikenteelliset vaikutukset sekä reunaehdot kuin esimerkiksi tuotantotoiminnalla, ja siksi niille on varattu eri alueita. Varsinaisilla työpaikka-alueilla tulisi priorisoida työpaikkarakentamista.

Myös keskusta-alueilla toimitilakehittämisen ja työpaikkojen määrän turvaamisen haasteena on asuinrakentaminen. Keskusta-alueilla tavoitellaan monipuolista sekoittuneisuutta, mutta toimitilakortteleiden muuntuessa asumiseen purkavan täydennysrakentamisen myötä, voi merkittävä määrä toimitilarakentamista poistua. Selvästi havaittavissa oleva trendi on, että keskusta-alueiden vanhemmat toimitilakorttelit muuntuvat yksittäisten kaavamuuotosten kautta pala kerrallaan asuinkortteleiksi. Yksittäisten hankkeiden vaikutus kasautuu ajan saatossa ja nykykehityksen jatkuessa keskustojen kaupunkirakenne yksipuolistuu. Muutoksen myötä on entistä vaikeampaa turvata keskustojen sekoittunut yhdyskuntarakenne, elinvoimaisuus ja työpaikkojen ja yritysten sijoittumismahdollisuudet keskusta-alueilla.

Keskustoissa tavoitteena on lisätä asuinrakentamista, jotta mahdollistetaan liikkumistarpeen väheneminen ja kestäviin kulkumuotoihin tukeutuva

arkiliikkuminen. Jokaista korttelia ei kuitenkaan voi muuttaa yksinomaan asumiseen, jotta keskustojen monipuolisuus, elävyys ja vetovoimaisuus myös yritysten sijoittumispaikkoina säilyy. Yleiskaava ohjaa kaupunkikeskusta-alueiden suunnittelua niin, että työpaikkojen määrän niillä tulee kehittyä. Yksittäisistä asemakaavamuutoksista muodostuvaa kokonaisuutta tulisi seurata, jotta muutos nähdään ja siihen voidaan vaikuttaa. Yritysvaikutusten arviointi osana kaavan vaikutusten arviointia toisi muutoksen esiin ja samalla olisi mahdollista arvioida, mihin poistuvat toiminnot voivat siirtyä.

Toimitilarakentamisen korvaaminen asumisella vaikuttaa myös nykyisiin toimijoihin alueella, sillä vastaavia tiloja voi olla vaikea löytää. Asuinrakennusten kivijalkaliiketilat eivät tarjoa riittävän monipuolisia toimitiloja erityyppisille toimijoille ja toiminnoille. Kivijalkatilat ovat toimitotaloihin verrattuna pieniä, ja soveltuvat esimerkiksi kampaamo- ja kahvilapalveluille. Sen sijaan suurempia tiloja edellyttävät monet keskustapalvelut, kuten yksityiset terveystalvelut (lääkäripalvelut, hammaslääkärit), kulttuuritoiminnot, virkistys- ja vapaa-ajan palvelut, kuntokeskukset, suurempia tiloja tarvitsevat ravintolapalvelut ja esim. päivittäistavarakaupat.

Riittävän suurten toimitilojen poistuessa keskustojen palvelutarjonta kapenee, ja ne alkavat muistuttaa muita asuinalueita. Keskusta-alueilla tulisi olla kivijalkaliiketilojen lisäksi riittävän suuria ja erityyppisiä liike- ja toimitiloja sekä hybridirakennuksia. Asukasmäärän kasvu lähialueella ei välttämättä paranna yritysten olosuhteita, sillä esimerkiksi ravintoloiden lounasasiakkaat todennäköisesti vähenevät ympäröivien toimitilojen poistuessa. Yritysvaikutusten arviointi olisi hyvä tehdä keskustojen ulkopuolella kaikissa hankkeissa, joissa toimitilan määrää ehdotetaan vähennettävän merkittävästi.

Erityisesti käyttötarkoitukseltaan muuntuvilla alueilla tarvitaan kokonaisuuden suunnittelua sekä hallittua vaiheistusta, jotta erilaiset toiminnot voivat olla alueella rinnakkain. Muuntuvilla alueilla, erityisesti kaupungin kiinteistöillä, voisi edistää väliaikaiskäyttöä ennen alueen kehittymistä yleiskaavan mukaiseen käyttötarkoitukseen. Mikäli alue on kaupungin omistuksessa, on vuokrasopimuksen kautta helpompi säädellä tilapäisen toiminnan kestoa kuin yksityisomisteisilla kiinteistöillä. Rakennusten käyttöä kasvattaminen on resurssiviisasta, ja käyttämättömät rakennukset kohtaavat usein ilkeävaltaa. Väliaikaiskäytöllä voi myös mahdollistaa erilaisia kokeiluja tai toiminnan aloittamista matalammalla kynnyksellä ja luoda alueille kiinnostavuutta.

Osittain asumiseen muuntuvat A/TP ja A/KM-alueet ovat osoittautuneet työpaikkojen säilyttämisen kannalta haastaviksi, sillä usein maanomistaja haluaisi kehittää niille ensisijaisesti asumista. Työpaikkarakentamisen turvaamiseksi näille alueille voisi määritellä sitovasti, mikä osuus uudesta rakentamisesta tulee olla toimitilaa. Muuten lopputuloksena voi olla se, että ensin osa alueesta rakennetaan asumiselle, ja loput alueesta muunnetaan myöhemmin, tai toimitilan osuudesta tingitään jo alkuvaiheessa. Sekoittuneilla alueilla tulisi huomioida toimitilakehittämisen mahdollisuudet myös pitkällä aikajänteellä, eikä suunnitella alueita vain asumisen näkökulmasta.

Osalla yleiskaavan työpaikka-aluevarauksista on merkittäviä reunaehtoja (esimerkiksi luontoarvot ja liikenneyhteydet), jotka voivat suunnittelun edetessä rajoittaa työpaikka-alueiden toteutuksen määrää tai ajoitusta. Mikäli yleiskaavan työpaikka-alueista osia rajataan luontoarvojen vuoksi rakentamisen ulkopuolelle, tulisi tarkastella mahdollisuuksia laajentaa aluevarauksia luontoarvoiltaan heikommilla alueilla tai mahdollisuuksia toteuttaa joitakin alueita tehokkaammin. Esimerkiksi Petaksen ja Vehkalan alueilla kokonaistarkastelu luontoarvojen näkökulmasta on tarpeen. Tehostaminen olisi luontevaa erityisesti lähijuna-asemien läheisyydessä: erityisesti asemien lähialueilla tulisi tavoitella tehokkaampia työpaikkatoimintoja, jotka hyötyvät aseman läheisyydestä. Liikenneyhteyksien puuttuminen on esteenä joidenkin yleiskaavan työpaikka-aluevarausten toteutukselle. Esimerkiksi Kiilassa maantien 152 jatkeen toteutuminen vaikuttaa ratkaisevasti mahdollisuuteen toteuttaa uusia työpaikka-alueita.

Selvitystä laatiessa työpaikka-alueiden kehittämisen haasteeksi on myös havaittu niistä saatavilla olevan tiedon puute. Vantaalla on paljon työpaikka-alueita, mutta niistä vain pieni osa on kaupungin omistuksessa. Kaupunki voisi kuitenkin edistää yritysten sijoittumista niille soveltuville alueille tietoa tarjoamalla. Kaupunkitasolla tarvitaan viestintää ja markkinointia työpaikka-alueista ja toimitiloista, myös muista kuin kaupungin omista tonteista. Tuodaan esiin alueiden ominaispiirteitä sekä sitä, millaiset toiminnot sopisivat eri alueille. Työpaikka-alueilla ei ole selkeitä profiileja, jotka kuvaisivat tavoitetta alueen kehittämiseksi. Klustereiden luominen tietyn alan yrityksille on haastavaa, mutta alueita voisi määritellä esimerkiksi niiden vaatimien tilojen koon ja luonteen tai toiminnan asettamien reunaehtojen perusteella.

Selvitystä tehdessä on tullut toive linjauksista, joita voi käyttää jatkosuunnittelun tukena yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa yleiskaavan työpaikka- ja keskusta-alueilla. Linjausehdotukset laaditaan selvityksen perusteella sen jatkotyönä.

LÄHTEET

Alue- ja yhdyskuntarakenteen mahdolliset tulevaisuudet, PERUS-SKENE-hankkeen loppuraportti, Mikko Airikkala (toim) & co, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja, 2022:58.

Elinkeinot ja työpaikat, Yleiskaavan elinkeinoselvitys, Jouko Lappalainen, Kristiina Schlegel, Sakari Jäppinen, Espoon kaupunki, Kaupunkisuunnittelukeskus, 2024.

Elinvoimaisten kaupunkiseutujen kehittäminen ja uusiutumisen dynamiikka, Ilari Karppi, Iina Sankala, Henri Helve (TAU) MAL-verkoston vuosiseminaari 2022. Tulevaisuuden toimisto, Miikka Putto, Newsec, Tulevaisuusseminaari 2022.

Employment Densities Guide 2nd Edition. Homes and Communities Agency, UK, 2010.

(<https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7dedd8e5274a2e8ab44baf/employment-den.pdf>)

Employment Density Guide 3rd Edition. Homes & Communities Agency, UK, 2015.

(https://www.kirklees.gov.uk/beta/planning-policy/pdf/examination/national-evidence/NE48_employment_density_guide_3rd_edition.pdf)

Helsingin seudun avoimet tilastotietokannat. (<https://stat.hel.fi/pxweb/fi/Aluesarjat/>).

Helsingin seudun kansainvälinen kilpailukyky, MAL2023, HSL Helsingin seudun liikenne, Uudenmaan liitto, 2021.

Helsingin seudun yritysraportti 2013, HSY 2013.

ICT-sektori pääkaupunkiseudulla, Henri Mikkola, Eero Aalto, Helsingin kaupunki.

Kasvuyritykset Helsingissä; Eero Aalto, Henri Mikkola, Helsingin kaupunki, 2023.

Keskustojen vetovoima – näkökulmia Uudenmaan keskuksiin nyt ja tulevaisuudessa, Hanna Kalenoja, Tuomas Santasalo, Panu Söderström, Uudenmaan liitto 2017.

Lammassaari, Valtteri. 2024. Toimialojen sijainnilliset tavoitteet, alueen reunaehdot ja houkuttelevuustekijät työpaikka-alueen suunnittelussa: Tapaus Hakkila, Vantaa. Diplomityö, Aalto-yliopisto.

Ministeriöiden tulevaisuuskatsaus 2022, Yhteiskunnan tila ja päätöksiä vaativat kysymykset, Valtioneuvoston julkaisuja 2022:58.

Megatrendit 2023, Sitran Selvityksiä 224, Mikko Dufva ja Sannan Rekola, Sitra 2023.

Newsec Kiinteistömarkkinakatsaus, kevät 2023.

SeutuRAMAVA 2023. Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY) ja pääkaupunkiseudun kunnat.

Toimipaikkojen läheisyys ja työvoimavirtojen verkostot pääkaupunkiseudulla, Tamás Lahdelma, Seppo Laakso, Helsingin kaupunki, Tilastokeskus, 2016.

Työn murros ja digitalisaatio – mitä muutoksia on luvassa pääkaupunkiseudun työmarkkinoille? Henrik Lönnqvist, Minna Salorinne, Kaupunkitiedon verkkolehti Kvartti, 2020.

Uudenmaan elinkeinojen tilannekuva ja tulevaisuuden näkymät, Seppo Laakso, Uudenmaan liitto 2021

Uudenmaan kasvun vaihtoehdot, Väestö- ja työpaikkaprojektiot sekä asunto- ja toimitilakannan muutosarviot, Seppo Laakso, Kaupunkitutkimus TA, Uudenmaan liitto 2021.

Uudenmaan palveluverkon mitoittaminen ja vaikutusten arviointi 2017 – herkkyysselvityksen jatkoselvitys: Vaikutukset keskustoihin, WSP Finland Oy, Uudenmaan liitto 2019.

Ulkomaalaisomisteiset yritykset Helsingin seudulla, Henri Mikkola, Eero Aalto, Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, 202.3

Uuden työn tila. Mitä milleniaalit haluavat työelämältä? The NextGen Project, YIT, 2021.

Valmisteluryhmän ehdotus MAL-sopimukseksi 17.9.2024. Helsingin seudun kuntien ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus 2024–2035
<https://ym.fi/documents/1410903/40122839/Valmisteluryhm%C3%A4n+ehdotus+Helsingin+seudun+MAL-sopimukseksi+17.9.2024.pdf/aea209f6-2540-1e28-e175-58ed70c73fc9/Valmisteluryhm%C3%A4n+ehdotus+Helsingin+seudun+MAL-sopimukseksi+17.9.2024.pdf?t=1727076241937>

Vantaan Kasvu- ja elinvoimaohjelma 2022–2025

Vantaan kaupunki, Strategia ja tutkimus ja Tilastokeskus (2023 ja 2025)
<https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/tietoa-vantaasta/tilastot-ja-tutkimukset/tyopaikat-ja-tyossakaynti/tyopaikat-vantaalla>

Vantaan yleiskaava 2020:n kaavataloudellisten vaikutusten ja ilmastovaikutusten arviointi valikoiduilla alueilla 23.4.2024

Vantaan yleiskaava 2020: Elinkeinopoliittisten vaikutusten arviointi. FCG suunnittelu ja tekniikka Oy, 2020.

Vantaan yleiskaavan luonnos. Merkintöjen ja kaupan vaikutusten arviointi. WSP Finland Oy, 2019.

Vantaan ajantasa-asemakaava sekä voimassa olevien asemakaavojen ja asemakaavamuutosten selostukset.

Yleiskaava 2020 YK0048 (KV 25.1.2021) sekä aiemmat yleiskaavat 2007, 1992, 1983, YKS 76-80

Yritysten ja elinkeinojen tulevaisuusnäkymiä, Seppo Laakso, Kaupunkitutkimus TA, Helsingin Seudun Suunnat, 2021.

5

Tiedekeskussäätiön vuoden 2026 avustuksen maksaminen

VD/189/00.01.00.00/2026

PT/MR/PK

Kaupunginhallitus päätti 7.6.2010 hyväksyä Vantaan kaupungin, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Tiedekeskussäätiön välisen aiesopimuksen Tiedekeskussäätiön ylläpitämän Tiedekeskus Heurekan toimintaedellytysten turvaamiseksi (aiesopimus). Aiesopimuksessa ja sen 2.12.2011 allekirjoitetussa lisäpöytäkirjassa määritellään kaupungin ja valtion säätiölle suorittaman avustuksen taso sekä kehitys. Aiesopimuksen mukaista Vantaan kaupungin avustuksen määrää tarkistetaan vuosittain elinkustannusindeksin muutosten mukaisesti.

Vantaan kaupungin ja Tiedekeskussäätiön välillä allekirjoitettiin 10.4.2012 sopimus Vantaan kaupungin Tiedekeskussäätiölle myöntämän avustuksen ehdoista ja yhteistyöstä säätiön hallinnossa. Sopimukseen allekirjoitettiin 23.1.2013 liitepöytäkirja, jolla muutettiin vuotuisen avustuksen maksuaikataulua.

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Vantaan kaupunki ja Tiedekeskussäätiö ovat 15.2.2017 allekirjoittaneet uuden aiesopimuksen, joka korvaa aiemman 8.6.2010 allekirjoitetun aiesopimuksen ja sen 2.12.2011 allekirjoitetun lisäpöytäkirjan. Aiesopimus ei kuitenkaan muuta Tiedekeskussäätiön ja Vantaan kaupungin välisten sopimusten ja niiden liitepöytäkirjojen sisältöä.

Uuden aiesopimuksen mukaisesti Vantaan kaupungin Tiedekeskussäätiölle maksaman alkuperäisen avustuksen määrää (3 113 617,55 euroa vuonna 2017) tarkistetaan vuosittain elinkustannusindeksin muutosten mukaisesti. Lisäksi Tiedekeskussäätiölle maksettavan avustuksen määrää korotetaan 780 000 eurolla siitä lukien, kun säätiön vuokranmaksu tiedekeskusrakennuksen laajennuksen osalta alkaa. Aiesopimuksen mukaisesti laajennusosan avustus jaetaan tasan opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Vantaan kaupungin kesken. Kiinteistö Oy Tiedepuiston toimitusjohtajan mukaan lisäosa on luovutettu käyttäjälle 9.12.2016 ja vuokranmaksu laajennusosasta on alkanut 1.1.2017.

Vantaan kaupungin Tiedekeskussäätiölle maksama avustus muodostuu alkuperäisestä avustuksesta, jota on korotettu elinkustannusindeksin muutosten mukaisesti ja joka vuonna 2026 on 3 806 979,32 euroa. Tämän lisäksi maksetaan Vantaan osuus tiedekeskusrakennuksen laajennusosasta 390 000 euroa. Vuoden 2026 avustus on näin ollen yhteensä 4 196 979,32 euroa.

Vantaan kaupungin vuoden 2026 talousarvion menokohdalle ”10 50 Yhteistoimintaosuudet ja avustukset” on varattu 4 309 600,00 euroa Tiedekeskussäätiön avustukseen. Varausta tehtäessä indeksimuutos ei ollut vielä tiedossa.

Aiesopimuksen ja sovitun maksuaikataulun mukaiset avustussuoritukset vuodelle 2026 määräytyvät seuraavasti:

- suoritus 5.2.2026, summa 1 049 244,83 euroa
- suoritus 5.5.2026, summa 1 049 244,83 euroa
- suoritus 5.8.2026, summa 1 049 244,83 euroa
- suoritus 5.11.2026, summa 1 049 244,83 euroa

EU:n valtiontukilainsäätely

Komission asetuksen (Nro 651/2014) tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (ryhmäpoikkeusasetus) 53 artiklan mukaista tukea kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämistä voidaan myöntää Tiedekeskussäätiö sr:lle Tiedekeskus Heurekan toimintaan.

Toimintatuen osalta tukikelpoisia kustannuksia ovat seuraavat:

- a) kulttuurilaitoksen tai kulttuuriperintökohteen kustannukset, jotka liittyvät jatkuvaan tai ajoittaiseen toimintaan, kuten näyttelyihin, esityksiin, tilaisuuksiin ja niiden kaltaisiin kulttuuritoimintoihin, jotka ovat osa tavanomaista liiketoimintaa;
- b) kustannukset, joita aiheutuu kulttuuri- ja taidekasvatustoiminnoista ja kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisen ja edistämisen tärkeyttä koskevan tietoisuuden lisäämisestä koulutusohjelmilla ja kansalaisten tietoisuuden parantamiseen tähtäävillä ohjelmilla, myös käyttämällä uutta teknologiaa;
- c) kustannukset, joita aiheutuu kulttuurilaitokseen tai kulttuuriperintökohteeseen ja -toimintoihin pääsyn parantamisesta, mukaan lukien digitalisoinnista ja uuden teknologian käytöstä aiheutuvat kustannukset ja vammaisten esteettömyyden parantamisesta aiheutuvat kustannukset;
- d) toimintakustannukset, jotka liittyvät suoraan kulttuurihankkeeseen tai -toimintoon, kuten kiinteistön ja kulttuuritilojen vuokraus, matkakulut, materiaalit ja tarvikkeet, jotka liittyvät suoraan kulttuurihankkeeseen tai -toimintoon, näyttelyjen arkkitehtoniset rakenteet ja näyttämölavasteet, koneiden, ohjelmistojen ja laitteiden lainaus ja vuokraus ja poistot niistä, tekijänoikeuksien kattamien teosten ja muiden niihin liittyvillä immateriaalioikeuksilla suojattujen sisältöjen hankkimisesta aiheutuvat kustannukset, mainontakustannukset ja kustannukset, jotka ovat suoraan seurausta hankkeesta tai toiminnosta; poisto- ja rahoituskustannukset ovat tukikelpoisia ainoastaan, jos investointituki ei kata niitä;
- e) kulttuurilaitoksessa tai kulttuuriperintökohteessa taikka hankkeen parissa työskentelevästä henkilöstöstä aiheutuvat kustannukset;
- f) kustannukset, jotka aiheutuvat ulkopuolisten konsulttien ja palveluntarjoajien tarjoamista neuvonta- ja tukipalveluista ja jotka ovat suoraan seurausta hankkeesta.

Toimintatuen osalta tukimäärä ei saa ylittää toiminnasta aiheutuvien tappioiden ja kohtuullisen voiton kattamiseksi välttämätöntä määrää kyseisen ajanjakson aikana. Tämä on varmistettava etukäteen kohtuullisten ennusteiden perusteella tai takaisinperintämenettelyllä.

Tiedekeskussäätiö Heureka sr:n osalta peritään takaisin myönnetty tuki, jos se ylittää toiminnasta aiheutuvien tappioiden ja kohtuullisen voiton kattamiseksi välttämättömän määrän.

Tuen myöntämisestä tehdään ilmoitus EU:n ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisia tukia koskevaan järjestelmään.

Talous- ja strategiajohtajalla ei ole huomautettavaa esitykseen.

Hallintosäännön 8 luvun 6 §:n 2 momentin 8 kohdan mukaan elinvoima- ja työllisyysjaosto päättää strategisten kumppaneiden avustamisesta.

Elinvoima- ja työllisyysjaosto 21.1.2026

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään myöntää Tiedekeskussäätiölle avustusta vuonna 2026 yhteensä 4 196 979,32 euroa.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Täytäntöönpano: talouspalvelut

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus kaupunginhallitukselle

Lisätiedot:

talouskoordinaattori Marita Hietala, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

6 Avustuksen myöntäminen Suomen ilmailumuseosäätiölle ja aiesopimuksen hyväksyminen

VD/267/02.03.01.03/2026

RÅ/KH/OL/JP

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 6 §:n 2 momentin 9 kohdan mukaan kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaosto päättää avustusten myöntämisestä, ellei toisin ole määrätty.

Suomen Ilmailumuseosäätiön (jäljempänä Säätiö) toimintaa rahoitetaan kaupungin avustuksella ja valtion avustuksilla sekä Säätiön tulo-rahoituksella ja sen vastaanottamilla mahdollisilla muilla toiminta-avustuksilla ja yksityisellä rahoituksella.

Kaupunki on myöntänyt Säätiölle avustusta vuosittain. Vuonna 2025 avustusta myönnettiin 200 000 euroa. Vuosittaisesta avustuksesta päättää Vantaan kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaosto Vantaan kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion pohjalta.

Toiminta-avustuksen myöntäminen

Säätiöllä on meneillään Uusi Ilmailumuseo -hanke, joka on merkittävä uusi panos kaupungin elinvoimalle ja Aviapoliksen alueelle. Uuden hankkeen ja kasvavien kustannusten myötä kaupunki tulee tukemaan Säätiötä aiempaa suuremmalla avustuksella. Vuodelle 2026 myönnettävän toiminta-avustuksen määrä perustuu osin kaupunginvaltuuston hyväksymään talousarvioon, jossa Säätiön avustukseen on varattu 300 000 euroa. Tämän lisäksi Säätiölle myönnetään toiminta-avustusta maanvuokraan kohdistettavaksi 50 000 euroa/vuosi vuosille 2026–2029. Säätiölle aiheutuu uuden hankkeen alkuvuosina maanvuokratkustannuksia sekä uuden ilmailumuseon että vanhan ilmailumuseon tontista. Maanvuokraan kohdistettava tuki kattaa arviolta noin puolet uuden ilmailumuseon tontin normaalin vuosivuokran määrästä. Rakentamisaikana vuokraa peritään kaupungin vuokrausperiaatteiden mukaan 50 % normaalia vuokrasta, joten rakentamisaikana Säätiölle ei käytännössä aiheudu maanvuokratkustannuksia. Kahden seuraavan vuoden aikana Säätiölle jää, vuokran maksamiseen annettava toiminta-avustus huomioon ottaen, maksettavaksi arviolta noin puolet vuosivuokrasta.

EU:n valtiontukilainsäätely

Komission asetuksen (Nro 651/2014) tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (ryhmäpoikkeusasetus) 53 artiklan mukaista tukea kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämistä voidaan myöntää Suomen Ilmailumuseosäätiölle ilmailumuseon toimintaan.

Toimintatuen osalta tukikelpoisia kustannuksia ovat seuraavat:

- kulttuurilaitoksen tai kulttuuriperintökohteen kustannukset, jotka liittyvät jatkuvaan tai ajoittaiseen toimintaan, kuten näyttelyihin, esityksiin, tilaisuuksiin ja niiden kaltaisiin kulttuuritoimintoihin, jotka ovat osa tavanomaista liiketoimintaa;
- kustannukset, joita aiheutuu kulttuuri- ja taidekasvatustoiminnoista ja kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisen ja edistämisen tarkeyttä koskevan tietoisuuden lisäämisestä koulutusohjelmilla ja kansalaisten tietoisuuden parantamiseen tähtäävillä ohjelmilla, myös käyttämällä uutta teknologiaa;

- c. kustannukset, joita aiheutuu kulttuurilaitokseen tai kulttuuriperintökohteeseen ja -toimintoihin pääsyn parantamisesta, mukaan lukien digitalisoinnista ja uuden teknologian käytöstä aiheutuvat kustannukset ja vammaisten esteettömyyden parantamisesta aiheutuvat kustannukset;
- d. toimintakustannukset, jotka liittyvät suoraan kulttuurihankkeeseen tai -toimintoon, kuten kiinteistön ja kulttuuritilojen vuokraus, matkakulut, materiaalit ja tarvikkeet, jotka liittyvät suoraan kulttuurihankkeeseen tai -toimintoon, näyttelyjen arkkitehtoniset rakenteet ja näyttämölavasteet, koneiden, ohjelmistojen ja laitteiden lainaus ja vuokraus ja poistot niistä, tekijänoikeuksien kattamien teosten ja muiden niihin liittyvillä immateriaalioikeuksilla suojattujen sisältöjen hankkimisesta aiheutuvat kustannukset, mainontakustannukset ja kustannukset, jotka ovat suoraan seurausta hankkeesta tai toiminnosta; poisto- ja rahoituskustannukset ovat tukikelpoisia ainoastaan, jos investointituki ei kata niitä;
- e. kulttuurilaitoksessa tai kulttuuriperintökohteessa taikka hankkeen parissa työskentelevästä henkilöstöstä aiheutuvat kustannukset;
- f. kustannukset, jotka aiheutuvat ulkopuolisten konsulttien ja palveluntarjoajien tarjoamista neuvonta- ja tukipalveluista ja jotka ovat suoraan seurausta hankkeesta.

Toimintatuen osalta tukimäärä ei saa ylittää toiminnasta aiheutuvien tappioiden ja kohtuullisen voiton kattamiseksi välttämätöntä määrää kyseisen ajanjakson aikana. Tämä on varmistettava etukäteen kohtuullisten ennusteiden perusteella tai takaisinperintämenettelyllä.

Säätiöltä perintään takaisin myönnetty tuki, jos se ylittää toiminnasta aiheutuvien tappioiden ja kohtuullisen voiton kattamiseksi välttämättömän määrän.

Aiesopimuksen hyväksyminen

Uusi Ilmailumuseo -hankkeessa Vantaan Aviapolikseen rakentuu uusi museokeskus, jonka on tarkoitus valmistua vuoden 2027 lopussa. Kaupunki ja Säätiö ovat yhdessä valmistelleet Hanketta, joka mahdollistaa Suomen ilmailumuseon uudistumisen vetovoimaiseksi, kansainvälisesti kiinnostavaksi ilmailun elämyskeskukseksi ja samalla vahvistaa museon asemaa valtakunnallisen vastuumuseon näyttelykeskukseksi. Ilmailumuseon nykyiset museotilat ovat toiminnallisesti ja teknisesti elinkaarensa lopussa ja maanvuokrasopimus kiinteistöllä päättyy vuonna 2028. Uuden museorakennuksen toteuttaminen ja ilmailumuseon uudistuva toiminta edellyttää sekä valtion että kaupungin taloudellista tukea. Hankkeen laajuus on noin 6 600 brm² ja tavoitehinta noin 17,7 milj. euroa (alv 0, kattohintaa n. 18,6 m€). Lisäksi suunnitellu- ja hankekehitysvaiheen kustannukset ovat noin 1,4 m€. Valtion investointiavustus hankkeelle on noin 8,5 m€. Alustavasti kaupunki myöntäisi hankkeelle lainarahoitusta enintään 9,5 m€.

Aiesopimuksessa sovitaan alustavasti Säätiölle uuden Ilmailumuseon rakentamiseen annettavasta rahoituksesta ja sen ehdoista sekä Säätiölle myönnettävän toiminta-avustuksen tasosta. Rahoituksen myöntämisestä päättää kaupunginhallitus ja varsinainen lainan myöntämistä koskeva päätös ja rahoitussopimus voidaan tehdä vasta myöhemmin keväällä 2026, kun hankkeen tarkempi kustannusarvio on selvillä.

Aiesopimuksen myötä Säätiö saa kuitenkin hankkeen eteenpäin viemiseksi ja kokonaisrahoituksen varmistamiseksi riittävän varmuuden uuden Ilmailumuseon rakentamishankkeen rahoituksesta Kaupungin antaman rahoituksen osalta sekä riittävän varmuuden Kaupungin myöntämän vuosittaisen toiminta-avustuksen määrästä. Aiesopimuksella myös asetetaan rahoitukselle ja toiminta-avustukselle ehtoja, joita Säätiön tulee noudattaa, jotta varsinainen rahoitussopimus voidaan tehdä, ja jotta vuosittainen toiminta-avustus voidaan myöntää. Aiesopimus on rahoituksen osalta voimassa siihen asti, kunnes varsinainen rahoituspäätös ja siihen liittyvät sopimukset tehdään. Avustuksen osalta aiesopimus osoittaa toi-

minta-avustuksen olennaiset ehdot vuodesta 2026 alkaen, vuodelle 2026 myönnettävän varsinaisen toiminta-avustuksen määrän sekä vuosille 2027–2030 myönnettävän maanvuokraan kohdistettavan toiminta-avustuksen määrän. Varsinaisesta toiminta-avustuksesta ja sen ehdoista päätetään vuosittain erikseen.

Aiesopimus edellyttää kaupunginhallituksen hyväksymistä, koska se sisältää alustavia ehtoja Säätiölle myönnettävästä rahoituksesta. **Hallintosäännön** 8 luvun 1 §:n 5 momentin 10 kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää kiinteistörahastosta annettavista lainoista.

Hallintosäännön 8 luvun 6 §:n 2 momentin 8 kohdan mukaan elinvoima- ja työllisyysjaosto päättää strategisten kumppaneiden avustamisesta.

Elinvoima- ja työllisyysjaosto 21.1.2026

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) esittää kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus hyväksyy liitteenä olevan aiesopimuksen, ja että kaupunginhallitus valtuuttaa kaupunginjohtajan allekirjoittamaan sopimus ja tekemään siihen vähäisiä tai teknisiä muutoksia;
- b) ehdollisena sille, että kaupunginhallitus hyväksyy aiesopimuksen, myöntää Suomen Ilmailumuseosäätiölle 300 000 euron toiminta-avustus vuodelle 2026 sekä 50 000 euron vuosittainen maanvuokran maksamiseen kohdistettava toiminta-avustus vuosille 2026–2029 liitteenä olevan sopimuksen mukaisesti;
- c) ehdollisena sille, että sopimus on molempien osapuolten puolesta allekirjoitettu, oikeuttaa talouspalvelut maksamaan avustukset sopimuksessa mainitussa aikataulussa.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- Aiesopimus uuden ilmailumuseon rahoituksesta ja Vantaan kaupungin Suomen ilmailumuseosäätiölle myöntämän avustuksen ehdoista

Täytäntöönpano: Talouspalvelut

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus kaupunginhallitukselle

Lisätiedot:

apulaiskaupunginjohtaja Riikka Åstrand, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

AIESOPIMUS UUDEN ILMAILUMUSEON RAHOITUKSESTA JA VANTAAN KAUPUNGIN SUOMEN ILMAILUMUSEOSÄÄTIÖLLE MYÖNTÄMÄN AVUSTUKSEN EHDOSTA

1 Osapuolet

Vantaan kaupunki (jäljempänä Kaupunki)
Y-tunnus: 0124610-9

Suomen Ilmailumuseosäätiö sr (jäljempänä Säätiö)
Y-tunnus: 1442039-9

2 Aiesopimuksen tarkoitus

Aiesopimuksen tarkoituksena on turvata Säätiön suunnitteleman uuden ilmailumuseon rahoitus, toiminnan ja talouden pitkäaikainen suunnittelu sekä toiminta-avustuksen taso.

Aiesopimuksessa sovitaan alustavasti uuden Ilmailumuseon rakentamiseen Säätiölle annettavasta rahoituksesta ja sen ehdoista sekä Säätiölle myönnettävän toiminta-avustuksen tasosta.

Aiesopimuksen myötä Säätiö saa riittävän varmuuden uuden Ilmailumuseon rakentamishankkeen (jäljempänä ”Hanke”) rahoituksesta Kaupungin antaman rahoituksen osalta sekä riittävän varmuuden Kaupungin myöntämän vuosittaisen toiminta-avustuksen määrästä.

Aiesopimuksella myös asetetaan rahoitukselle ja toiminta-avustukselle ehtoja, joita Säätiön tulee noudattaa, jotta varsinainen rahoitussopimus voidaan tehdä, ja jotta vuosittainen toiminta-avustus voidaan myöntää.

3 Hankkeen sisältö

Hankkeessa Vantaan Aviapolikseen rakentuu uusi museokeskus. Hankkeen suunnittelu on käynnistetty vuonna 2024 ja Uuden ilmailumuseon on tarkoitus valmistua vuoden 2027 lopussa.

Kaupunki ja Säätiö ovat yhdessä valmistelleet Hanketta, joka mahdollistaa Suomen ilmailumuseon uudistumisen vetovoimaiseksi, kansainvälisesti kiinnostavaksi ilmailun elämyskeskukseksi ja samalla vahvistaa museon asemaa valtakunnallisen vastuumuseon näyttelykeskuksena. Ilmailumuseon nykyiset museotilat ovat toiminnallisesti ja teknisesti elinkaarensa lopussa ja maanvuokrasopimus kiinteistöllä päättyy vuonna 2028. Uuden museorakennuksen toteuttaminen ja ilmailumuseon uudistuva toiminta edellyttää sekä valtion että Kaupungin taloudellista tukea.

Hankkeen laajuus on noin 6 600 brm² ja tavoitehinta noin 17,70 milj. euroa (alv 0, kattohintaa n. 18,60 m€). Lisäksi suunnittelu- ja hankekehitysvaiheen kustannukset ovat noin 1,4 m€.

Suomen Ilmailumuseon, Vantaan kaupungin sekä opetus- ja kulttuuriministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön neuvotteluissa on todettu, että ministeriöiden esitys eduskunnan päätettäväksi olisi 8,5 milj. € (alv 0) investointiavustus museohankkeelle jakautuen molemmille ministeriöille.

Valtionavustuksen lisäksi Säätiö tarvitsee lisärahoitusta kaupungilta alustavasti enintään 9,5 milj.€ (alv 0) toteuttaakseen suunnitellun museohankkeen.

4 Uuden Ilmailumuseon rahoitus

Kaupunki myöntää Säätiölle Hankkeeseen alustavasti enintään 9.500.000,00 euron lainan (jäljempänä ”Laina”) seuraavin alustavin ehdoin:

- Laina-aika on 25 vuotta
- Lainaan sovellettava viitekorko: 6kk euribor
- Lainan marginaali: 0,50 %
- Lyhennysvapaa ensimmäiset kaksi (2) vuotta lainan nostamisesta. Lyhennysvapaan aikana lainan korot maksetaan normaalisti.

Selvyyden vuoksi todetaan, että varsinainen rahoitus sopimus tehdään sen jälkeen, kun Lainan myöntämisestä on päätetty Kaupungin toimivaltaisessa toimielimessä. Lainan myöntäminen edellyttää sitä, että valtion rahoitus toteutuu suunnitelman mukaisesti.

Kaupungin myöntämää Lainaa voidaan käyttää ainoastaan Hankkeen rakentamiskustannusten kattamiseen.

Säätiö panttaa erikseen rahoitus sopimuksen yhteydessä allekirjoitettavalla panttaussitoumuksella Kaupungille Lainan takaisinmaksun vakuudeksi alustavasti 12 400 000 euron kiinnitykset maanvuokraoikeuteen ja sillä sijaitseviin tai rakennettaviin rakennuksiin. Kaupungille pantin saajana annettavat kiinnitykset ovat parhaalla etusijalla maanvuokraoikeuden vakuutena olevan kiinnityksen jälkeen. Panttaussitoumus kattaa koko Lainan liitännäiskuluineen. Panttaussitoumus kattaa Kaupungin saatavien pääoman, koron, viivästyskoron sekä mahdolliset perintä- ja oikeudenkäyntikulut.

Kaupungin ja Säätiön välillä allekirjoitettavaan rahoitus sopimukseen sisältyy myös panttauskieltosopimus, jolla Säätiö sitoutuu olemaan panttaamatta omaisuuttaan muille tahoille kuin kaupungille ilman kaupungin erillistä kirjallista suostumusta.

5 Kaupungin oikeus seurata rakennushanketta ja Säätiön päätöksentekoa

Kaupungilla on oikeus nimetä edustaja Hankkeen suunnittelu-, työmaa- ja muihin rakennuttamista koskeviin kokouksiin. Lisäksi Kaupungilla on oikeus nimetä asiantuntijajäsen Säätiön hallitukseen. Asiantuntijajäsenen nimeämisoikeus hallitukseen koskee koko laina-aikaa.

Säätiön on varmistettava, että Hanke etenee suunnitellusti, ja että hankkeen taloutta seurataan tarkasti.

Säätiön johdon tulee esitellä Hankkeen rakennuttamisen tilannetta kaksi kertaa vuodessa Kaupungin nimeämälle seurantaryhmälle. Samassa yhteydessä Kaupungille tulee toimittaa selvitys hankkeen taloudellisesta tilanteesta.

Säätiön on lainan noston jälkeen ja Hankkeen valmistumiseen saakka ilman erillistä pyyntöä toimitettava puolivuositain tilintarkastajan lausunto siitä, että laina on käytetty Hankkeen rakennuttamiseen. Lisäksi Säätiön on toimitettava Kaupungille tilintarkastetut tilinpäätökset vuosittain koko laina-ajan.

6 Maanvuokra

Osapuolten välillä laaditaan ennen Hankkeen käynnistymistä maanvuokrasopimus, jonka ehdoista osapuolet neuvottelevat erikseen.

7 Toiminta-avustus

Säätiön toimintaa rahoitetaan Kaupungin avustuksella ja valtion avustuksilla sekä Säätiön tulorahoituksella ja sen vastaanottamilla mahdollisilla muilla toiminta-avustuksilla. Kaupungin myöntämä avustus on muodostanut noin 4–8 %:a ja valtion myöntämät avustukset noin 40 %:a Säätiön toiminnan tuloista.

Avustuksesta päättää Kaupungin elinvoima- ja työllisyysjaosto Vantaan kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion pohjalta. Vuonna 2025 Kaupunki myönsi Säätiölle avustusta 200 000 euroa.

Tämän sopimuksen tarkoituksena on alustavasti vahvistaa Kaupungin Säätiölle myöntämän avustuksen määrä ja muut ehdot vuodesta 2026 alkaen. Selvyyden vuoksi todetaan, että avustuksen vuosittaisesta määrästä päättää vuosittain Kaupungin elinvoima- ja työllisyysjaosto kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion pohjalta. Tällä sopimuksella vahvistetaan avustuksen myöntämisen yleiset periaatteet ja sopimuksen allekirjoitushetken arvio avustuksen määrästä tuleville vuosille.

Toiminta-avustuksen määrä vahvistetaan vain vuoden 2026 varsinaisen avustuksen osalta. Sopimuksella vahvistetaan myös maanvuokraan kohdistettavan toiminta-avustuksen määrä vuosille 2026–2029.

8 Avustuksen määrä ja tarkemmat ehdot

Vuosittaisen toiminta-avustuksen määrä perustuu Vantaan kaupunginvaltuustossa hyväksyttyyn talousarvioon.

Kaupunginvaltuustolle esitettävässä vuoden 2026 talousarviossa Säätiön avustukseen on varattu 300.000,00 euroa. Tämän lisäksi Säätiölle myönnetään vuosittainen 50 000 euron maanvuokraan kohdistettava toiminta-avustus vuosina 2026–2029. Maanvuokraan kohdistettava toiminta-avustuksen osa on kohdistettava Kaupungille maksettavaan uuden ilmailumuseon tontin maanvuokraan.

Arvio vuosittaisen toiminta-avustuksen määrästä (ilman maanvuokraan kohdistettavaa toiminta-avustuksen osaa) on vuodesta 2027 alkaen 400 000,00 euroa/vuosi.

Elinvoima- ja työllisyysjaosto päättää kunkin vuoden avustuksen määrästä vuosittain. Edellytyksenä avustuspäätökselle on (vuodelle 2026 myönnettävää maanvuokraan kohdistettavaa toiminta-avustusta lukuun ottamatta) se, että avustus on huomioitu Kaupungin talousarviossa, ja se että uutta ilmailumuseota koskeva hanke etenee sovitusti. Avustuksen määrästä päätetään vuosittain viimeistään helmikuussa.

Avustuksen määrä ei saa ylittää toiminnasta aiheutuvien tappioiden ja kohtuullisen voiton kattamiseksi välttämätöntä määrää kyseisen ajanjakson aikana.

Kaupungilla on oikeus periä myönnetty avustus tai sen osa takaisin, jos avustusta tai sen osaa ei ole käytetty siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty, tai jos avustus ylittää Säätiön toiminnasta aiheutuvien tappioiden ja kohtuullisen voiton kattamiseksi välttämättömän määrän.

Säätiö toimittaa vuosittain edellisvuotta koskevan tilinpäätöksen valmistumisen yhteydessä viimeistään maaliskuun loppuun mennessä Kaupungille tilinpäätöksensä ja avustuksen käytöstä laatimansa selvityksen.

Säätiö toimittaa Kaupungille vuosittain myös talousarvionsa.

9 Avustuksen suorittaminen

Kaupunki suorittaa vuosittaisen avustuksen yhdessä (1) erässä viimeistään kahden (2) viikon kuluessa siitä, kun avustusta koskeva elinvoima- ja työllisyysjaoston päätös sekä muut mahdolliset avustusta koskevat Kaupungin päätökset ovat tulleet lainvoimaiseksi.

10 Erimielisyydet

Tästä sopimuksesta mahdollisesti aiheutuvat riitaisuudet, joita ei osapuolten keskinäisin neuvotteluin voida sopia, ratkaistaan Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa.

11 Voimassaolo

Tämä aiesopimus on voimassa sen jälkeen, kun molemmat osapuolet ovat sen allekirjoittaneet. Aiesopimus on lainaa koskevilta osin voimassa siihen asti, kunnes varsinainen rahoitussopimus solmitaan. Avustuksen osalta aiesopimus osoittaa toiminta-avustuksen olennaiset ehdot ja arvion avustuksen määrästä vuodesta 2027 alkaen. Varsinaisesta avustuksesta ja sen ehdoista päätetään vuosittain erikseen.

12 Allekirjoitukset

Tämä sopimus on allekirjoitettu sähköisesti.

7

Uusi Helsinki EU Office -sopimus 2026-2028

VD/329/04.00.00/2026

PT/EV/EK

Helsinki EU Office on Brysselissä toimiva, sopimuskumppaniensa EU-edunvalvontaa tukeva toimisto. Helsinki EU Officen ylläpitäjänä toimii Uudenmaan liitto, ja sen lisäksi mukana sopimuskumppaniorganisaatioita. Vantaa on ollut mukana rahoitusosuudellaan 01.05.2017 lähtien.

HEO:n toiminnan ensisijaisena tavoitteena on edistää Uudenmaan alueen ja kaupunkien edunvalvontaa Brysselissä. HEO edistää ja kehittää sopimuskumppanien yhteydenpitoa ja yhteistyötä Euroopan unioniin ja sen eri yksiköihin. HEO toimii sopimuskumppaniensa neuvonantajana EU-asioissa, tekee sopimuskumppanien strategista vaikuttamista ja EU-edunvalvontaa sekä viestii monikanavaisesti ja ennakoivasti ajankohtaista EU-asioista. Tavoitteena on edistää myös sopimuskumppaneiden välistä EU-yhteistyötä.

Vantaan kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 02.06.2025 vanhan sopimuksen päättämisestä vuoden 2025 loppuun, sillä Helsinki EU Officen toimintaa oltiin uudistamassa vuodesta 2026 alkaen. Nyt Helsinki EU Officen sopimusta ja toimintamallia on muokattu vastaamaan paremmin ja tehokkaammin erityisesti PKS-kaupunkien tarpeisiin EU-edunvalvonnassa ja -yhteistyössä.

Sopimuskumppanien kokoonpanoa on tiivistetty. Helsinki EU Officen edunvalvonta keskittyy Uudenmaan alueen toimijoihin, mikä mahdollistaa myös sopimuskumppanien yhteistä EU-edunvalvontaa. Uudenmaan liitto jatkaa Helsinki EU Officen ylläpitäjänä, ja vuodesta 2026 alkaen sopimuskumppaneita olisivat Vantaan lisäksi Helsingin kaupunki, Espoon kaupunki, Helsingin seudun kauppakamari, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Laurea ammattikorkeakoulu, Metropolia ammattikorkeakoulu, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos sekä Luonnonvarakeskus. Uudenmaan maakuntahallitus on hyväksynyt sopimuksen Uudenmaan liiton osalta 15.12.2025.

Erityisen tärkeää uudessa sopimusmallissa on, että toimisto pystyy aiempaa paremmin tukemaan pääkaupunkiseudun kaupunkien EU-edunvalvontaa. Jatkossa Helsinki EU Officen henkilökunnasta osoitetaan yksi henkilö tekemään ainoastaan PKS-kaupunkien edunvalvontaa, jotta hän pystyy keskittymään kaupunkien strategiaan tarpeisiin. Työn sisällöllistä ohjausta varten PKS-kaupunkien edustajat ja Helsinki EU Officen johtaja muodostavat ohjausryhmän, ja edunvalvontatyölle laaditaan erillinen vuosittainen toimintasuunnitelma. Toimintasuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan.

Kustannus Vantaan osalta on vuosittain 50 000 euroa. Sopimuksen kesto on aikavälille 1.1.2026 - 28.2.2028. Sopimuksen päättymispäivämäärä on sama päivä, johon Helsinki EU Officen Brysselin toimitalojen määräaikainen vuokrasopimus voidaan tarvittaessa päättää. Vantaan ja muiden sopimuskumppanien on kuitenkin mahdollista irtisanoa sopimus 6 kuukauden irtisanomisajalla.

Vuosien 2026 ja 2027 aikana EU-päätöksenteossa neuvotellaan tulevasta monivuotisesta rahoituskehiksestä vuosille 2028-2034. Neuvottelut määrittävät Euroopan unionin painopisteet ja budjetin, minkä vuoksi Vantaan kaupungin tarpeita tunteva edunvalvonta Brysselissä on erityisen tärkeää rahoitusmahdollisuuksien varmistamiseksi.

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään solmia uusi sopimus sopimuskumppanuudesta Helsinki EU Officessa ajanjaksolle 01.01.2026 – 28.02.2028.

Liitteet:

- Helsinki EU Officen kumppanuussopimus

Täytäntöönpano: Strategia ja talous

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus kaupunginhallitukselle

Lisätiedot:

kansainvälisten asioiden päällikkö Elina Värtö
([etunimi.sukunimi\[at\]vantaa.fi](mailto:etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi))

Helsinki EU Officen kumppanuussopimus

1. Sopijapuolet

Uudenmaan liitto
Esterinportti 2B
00240 Helsinki

jäljempänä myös "ylläpitäjä"
(Y-tunnus 0201296-1)

Yhteyshenkilö:

Janne Leino, johtaja, Helsinki EU Office
+32 4755 30 223 janne.leino@helsinki.eu

xxx
osoite

jäljempänä myös "sopimuskumppani"
(Y-tunnus)

Yhteyshenkilö:

xxx
p. +358 xxx sähköposti

2. Sopimuksen tarkoitus

Tässä sopimuksessa määritellään Brysselissä sijaitsevan Helsinki EU Officen (jatkossa "HEO") ylläpidon toteutus, sopijapuolten tehtävät, oikeudet ja velvollisuudet sekä palvelujen järjestäminen ja ylläpidon kustannukset sekä niiden jakautuminen. HEO:n ylläpitäjänä toimii Uudenmaan liitto.

3. Sopijapuolten myötävaikutusvelvollisuus

Sopijapuolet pyrkivät varmistamaan yhteistyön sujuvuuden ja sitoutuvat omalta osaltaan:

- suorittamaan vastuulleen kuuluvat toimenpiteet, kuten tarvittavat päätökset ja selvitykset, huolellisesti ja ilman aiheetonta viivytystä;
- myötävaikuttamaan yhteistyön toteuttamiseen sellaisten tekijöiden osalta, jotka ovat sopijapuolten määrättävissä tai hallinnassa;
- tiedottamaan sellaisista muutoksista omassa toiminnassaan, jotka voivat vaikuttaa tämän sopimuksen mukaisiin velvollisuuksiin.

4. HEO:n toiminnan tavoite ja tarkoitus

- EU:n rahoitus ja päätöksenteko
- Kaupunkipolitiikka
- Liikennepolitiikka
- Elinkeinopolitiikka ja TKI
- Koulutuspolitiikka
- Turvallisuus ja huoltovarmuus
- Digipolitiikka
- Puhdas siirtymä sekä luonnon monimuotoisuus
- Terveiden ja hyvinvoinnin politiikka

HEO:n tarkoituksena on tukea sen sopimuskumppanien edellä mainittua toimintaa. Siten sopimuskumppaneilla on aina ensisijainen käyttöoikeus sekä HEO:n toimitiloihin että sen tarjoamiin palveluihin.

5. HEO:n sopimuskumppanit

HEO:n sopimuskumppaneita tällä sopimuskaudella ovat Helsingin kaupunki, Espoon kaupunki, Vantaan kaupunki, Helsingin seudun kauppakamari, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Laurea ammattikorkeakoulu, Metropolia ammattikorkeakoulu, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos sekä Luonnonvarakeskus.

6. HEO:n palvelut

HEO:n toiminta on yleisluonteeltaan edunvalvontaa.

HEO:n palveluihin sisältyy sekä HEO:n toimitilojen käyttäminen että HEO:n erityisasiantuntijoiden palvelut. Maksuosuuttaan vastaan sopijapuoli saa HEO:lta seuraavia palveluita:

- sopijapuolen EU-edunvalvonta erikseen sovittavalla tavalla, ml. verkostotyö,
- sovittujen EU-politiikkalohkojen seuraaminen, ajantasainen raportointi ja viestintä,
- oikeus käyttää toimiston tiloja lyhytaikaiseen työskentelyyn tai omiin tapahtumiin.

HEO:n sopimuskumppaneilla on oikeus yllä mainittuihin palveluihin maksuosuuttaan vastaavassa suhteessa.

HEO:n henkilöstö ylläpitää seurantaan sopijapuolelle tuotetuista palveluista.

HEO:n toimintaa ja palvelun toteutumaa seurataan yleiskokouksissa.

7. Toimitilat

HEO:n toimitilat sijaitsevat osoitteessa Rue Guimard 7, 1040 Bryssel. Toimitiloja koskeva määräaikaisten vuokrasopimus on voimassa 1.3.2019 - 28.2.2028. Ylläpitäjä toimii vuokralaisena ja vastaa vuokrasopimuksesta ja sen mukaisista velvoitteista suhteessa vuokranantajaan sekä tekee toimitiloja ja niiden käyttöä koskevat päätökset.

Toimitiloja koskevat mahdolliset muutokset käsitellään yleiskokouksessa.

8. HEO:n henkilöstö

Ylläpitäjä toimii HEO:n henkilöstön työnantajana ja käyttää direktio-oikeutta. Ylläpitäjä vastaa esihenkilötehtävistä, kaikista työnantajavelvoitteista sekä henkilöstön rekrytoinnista. HEO:n operatiivista toimintaa johtaa Uudenmaan maakuntajohtajan alaisuudessa HEO:n johtaja.

Ylläpitäjä ja toimiston johtaja laativat toimiston temaattisten painopisteiden perusteella henkilöstölle tehtäväkuvat. Ylläpitäjä vastaa resurssijaosta työnantajaroolin mukaisesti.

HEO:n erityisasiantuntijapalveluista osoitetaan yksi (1) henkilö suorittamaan Helsingin, Espoon ja Vantaan EU-edunvalvonnan edistämistä Brysselissä. Sen sisällöllistä ohjausta varten edellä mainittujen kaupunkien kanssa perustetaan ohjausryhmä ja laaditaan erillinen vuosittainen toimintasuunnitelma. Tehtävä on kuvattu tarkemmin tämän sopimuksen liitteessä.

HEO:n erityisasiantuntijapalveluista osoitetaan 0,5 htv Haaga-Helian, Metropolian ja Laurean EU-edunvalvonnan yhteyshenkilöksi. Yhteyshenkilön tehtävän ohjaus huomioidaan Helsinki EU Officen vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa.

HEO:n erityisasiantuntijapalveluista osoitetaan 0,5 htv Luonnonvarakeskuksen EU-edunvalvonnan yhteyshenkilöksi. Yhteyshenkilön tehtävän ohjaus huomioidaan Helsinki EU Officen vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa.

HEO:n erityisasiantuntijapalveluista osoitetaan 0,5 htv Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen EU-edunvalvonnan yhteyshenkilöksi. Yhteyshenkilön tehtävän ohjaus huomioidaan Helsinki EU Officen vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa.

9. HEO:n toiminnasta syntyvät kustannukset

Ylläpitäjä vastaa HEO:n hallinnosta ja taloudesta. HEO:n toiminnasta pidetään erillistä kirjanpitoa. HEO:lle laaditaan oma budjetti, joka käsitellään osana Uudenmaan liiton talousarviota sekä tilinpäätöstä. Ylläpitäjä ei tavoittele HEO:n toiminnalla taloudellista voittoa.

HEO:n toiminnan rahoittaminen perustuu sopimuskumppanien yhdessä sopimaan vuosittaiseen talousarvioon, joka käsitellään kunkin syyskauden yleiskokouksessa.

Lähtökohtana on, että HEO:n kustannuksiin luetaan sellaiset kustannukset, jotka tavanomaisesti kuuluvat tämän sopimuksen tarkoittamaan toimintaan ja mahdollistavat HEO:n toiminnan ylläpidon. Siten kustannuksiin kuuluvat muun muassa toimitilojen käyttöön ja ylläpitoon liittyvät vuokrat ja maksut, kuten vakuutusmaksut ja erilaiset käyttömaksut ja verot sekä henkilöstön palkkauksesta aiheutuvat kustannukset, kuten mm. palkat, työnantajamaksut ja henkilöstön matkakulut. Lisäksi kustannuksiin kuuluvat toimintaan liittyvät tavanomaiset laite- ja tarvikehankinnat.

Ylläpitäjä vastaa tähän sopimukseen perustuvista HEO:n kustannusten maksamisesta. Uudenmaan liitto ylläpitäjänä vastaa siitä, että toimiston toimintaa toteutetaan hyväksytyn sitovan talousarvion mukaisesti eivätkä sovitut kustannukset ylitä.

Ylläpitäjän maksuosuus vuonna 2026 on 300 000 euroa. Ylläpitäjän vuosien 2027 ja 2028 maksuosuudet ratkaistaan kunakin vuonna osana Uudenmaan liiton talousarvioprosessia.

HEO:n sopimuskumppanit maksavat ylläpitäjälle osuutensa kustannuksista (alv 0%) seuraavan maksuosuustaulukon mukaisesti:

Sopimuskumppanit	2026	2027	2028 (2kk)
Helsingin kaupunki	60 000 €	60 000 €	10 000 €
Espoon kaupunki	50 000 €	50 000 €	8 333 €
Vantaan kaupunki	50 000 €	50 000 €	8 333 €
Helsingin seudun kauppakamari	30 000 €	30 000 €	5 000 €
Haaga-Helia ammattikorkeakoulu	25 000 €	25 000 €	4 167 €
Metropolia ammattikorkeakoulu	25 000 €	25 000 €	4 167 €
Laurea ammattikorkeakoulu	25 000 €	25 000 €	4 167 €
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos	75 000 €	75 000 €	12 500 €
Luonnonvarakeskus	75 000 €	75 000 €	12 500 €

Sopimuskumppanien maksuvelvollisuudet rajoittuvat kaikissa tapauksissa yllä mainitun maksuosuustaulukon mukaisiin maksuihin.

HEO:n kustannuksiin ei lueta sopijapuolten omasta toiminnasta johtuvia kustannuksia Suomessa tai Belgiassa. Mikäli joku sopimuskumppaneista järjestää HEO:n toimitiloissa oman tilaisuutensa, vastaa kyseinen sopimuskumppani itsenäisesti tilaisuuden aiheuttamista kustannuksista täysimääräisesti. Poikkeuksellisen laajamittaisesta sopimuskumppanien omasta toiminnasta on aina sovittava etukäteen ylläpitäjän kanssa sopimuskumppanien tasavertaisen kohtelun varmistamiseksi.

10. Maksuosuuksien suorittaminen

Kukin sopimuskumppani vastaa itsenäisesti oman kustannusosuutensa suorittamisesta ylläpitäjälle.

Kustannukset maksetaan laskua vastaan kuluvalta vuodelta kahdessa erässä kunkin vuoden tammi- ja elokuun loppuun mennessä. Ylläpitäjällä on oikeus laskuttaa erikseen kohdan 9 mukaiset sopijapuolen omasta toiminnasta syntyneet kustannukset.

11. Yhteistyön organisointi

Sopijapuolten yhteistyö perustuu tähän sopimukseen sekä kaksi kertaa vuodessa pidettäviin kaikkien sopimuskumppaneiden ja ylläpitäjän yhteisiin yleiskokouksiin. Ylläpitäjä vastaa yleiskokousten järjestämisestä. Kevätkokouksessa käsitellään edellisen vuoden toimintakertomus ja tilinpäätös. Syyskokouksessa käsitellään kuluvan vuoden talouden toteuman tilanne sekä seuraavan vuoden toimintasuunnitelma ja talousarvio. Lisäksi yleiskokouksissa käsitellään muut ajankohtaiset ja tarpeelliset asiat. Yleiskokoukset pidetään kunkin vuoden touko- ja marraskuun loppuun mennessä.

Ylläpitäjä voi kutsua kokoon ylimääräisen yleiskokouksen edellä mainittujen kokousten lisäksi. Myös sopimuskumppanit, yhdessä tai erikseen, voivat pyytää ylläpitäjää kutsumaan koolle ylimääräisen yleiskokouksen, jos käsiteltäväksi tarkoitettu asia ei voi odottaa seuraavaan tavanomaiseen kokoukseen.

12. Sopimuksen voimassaolo

Tämä sopimus on voimassa 1.1.2026 - 28.2.2028.

Sopimus voidaan irtisanoa 6 kk irtisanomisajalla.

Mikäli toimintaympäristössä ja/tai taloudellisissa tai muissa toimintamahdollisuuksissa tapahtuu olennaisia muutoksia, sopijapuolet sitoutuvat neuvottelemaan muuttuneen tilanteen ratkaisemisesta. Tällainen tilanne on esimerkiksi se, että jokin sopimuskumppani irtisanoa sopimuksen kesken sopimuskauden.

Mahdollisessa irtisanomistilanteessa sopijapuolen etukäteen maksama maksuosuus palautetaan siltä osin, kuin se kohdistuu sopimuksen päättymisen jälkeiseen aikaan.

13. Luottamuksellisuus, tietosuoja ja henkilötiedot

Sopijapuolet eivät saa sopimuksen voimassa ollessa eikä sen voimassaolon lakattua ilmaista muille tai käyttää hyödykseen mitään toistensa luottamuksellista tai sellaiseksi ymmärrettävää tietoa, jotka on sille uskottu tai jonka se on muuten saanut tietoonsa.

Salassapitovelvollisuus ei kuitenkaan koske tietoa:

- a) joka on yleisesti saatavilla taikka muuten julkista; tai
- b) jonka ylläpitäjä tai toinen sopijapuoli on saanut kolmannelta osapuolelta ilman salassapitovelvollisuutta; tai
- c) joka oli ylläpitäjän tai toisen sopijapuolen hallussa ilman niitä koskevaa salassapitovelvollisuutta ennen tiedon saamista toiselta sopimuskumppanilta; tai
- d) jonka ylläpitäjä tai toinen sopijapuoli voi todistaa kehittäneensä itsenäisesti hyödyntämättä toisiltaan saamaansa aineistoa tai tietoa; tai
- e) joka on annettava lain, asetuksen, viranomaisen tai tuomioistuimen määräyksen tai vastaavan perusteella.

Sopijapuolet sitoutuvat noudattamaan kulloinkin voimassa olevaa kansallista ja EU:n tietosuojalainsäädäntöä sekä vastaavat lainsäädännön edellyttämällä tavalla henkilötietojen käsittelystä omassa toiminnassaan.

14. Sopijapuolten vastuut

Kumpikin sopijapuoli vastaa siitä, että se noudattaa toiminnassaan soveltuvaa lainsäädäntöä.

Mikäli HEO:n toiminnassa tai sen talouden hoidossa ilmenee puutteita, vastaa ylläpitäjä niiden selvittämisestä ja niihin liittyvistä mahdollisista taloudellisista vastuista.

Sopijapuolella ei ole oikeutta tehdä kolmansien osapuolten kanssa ylläpitäjää koskevia sopimuksia HEO:n toiminnasta. Ylläpitäjällä tai toisella sopijapuolella ei ole oikeutta siirtää tätä sopimusta tai sen osaa kolmannelle osapuolelle.

Sopijapuolet vastaavat itsenäisesti kolmansille tahoille kuten muille sopimuskumppaneille tai belgialaisille juridisille henkilöille mahdollisesti aiheuttamastaan vahingosta. Sopijapuolet eivät vastaa toisilleen mahdollisesti aiheuttamastaan välillisestä ja epäsuorasta vahingosta. Sopijapuolten keskinäisen vastuun ylärajana toisiaan kohtaan on kaikissa tapauksissa yhteensä 50 000 euroa. Vastuunrajoituksia ei sovelleta tahallisesti tai törkeällä tuottamuksella aiheutettuihin vahinkoihin.

Sopijapuolet eivät vastaa ylivoimaisen esteen aiheuttamasta suoritushäiriöstä toisilleen. Ylivoimaisella esteellä tarkoitetaan sellaista sopijapuolista riippumatonta ja ennalta arvaamatonta seikkaa kuten Belgiassa käytävää lakkoa, joka on sopijapuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella.

15. Muut sopimusehdot

Mahdollisista muutoksista tähän sopimukseen tehdään erillinen, molempien sopijapuolten allekirjoittama liite.

Mahdolliset erimielisyydet pyritään ratkaisemaan sopijapuolten välisillä neuvotteluilla. Mikäli tulokseen ei päästä 30 päivän kuluessa neuvottelujen aloittamisesta, ratkaistaan erimielisyydet Helsingin käräjäoikeudessa.

Tähän sopimukseen ja siihen perustuvaan toimintaan sopijapuolten välillä sovelletaan Suomen lakia, pois lukien sen lainvalintasäännökset, ellei Belgian pakottavasta lainsäädännöstä muuta johdu.

16. Allekirjoitukset

Sopimus allekirjoitetaan ja päivätään sähköisesti ja siitä muodostuu yksi sähköinen kappale.

Uudenmaan liitto	xxxx
Tuija Telén	Nimi
maakuntajohtaja	asema

Liite: Helsingin, Espoon ja Vantaan EU-erityisasiantuntijan tehtävä

- Keskusteltuaan Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien kanssa Ylläpitäjä nimeää yhden HEO:n erityisasiantuntijan Helsingin, Espoon ja Vantaan EU-edunvalvonnan edistämiseen Brysselissä.
- Erityisasiantuntijan direktio-oikeutta käyttävänä esihenkilönä toimii Helsinki EU Officen johtaja maakuntajohtajan alaisuudessa.

- Tehtäväkokonaisuuden sisällöllistä ohjausta varten perustetaan ohjausryhmä. Ohjausryhmään kuuluu kaupunkien nimeämät edustajat ja HEO:n johtaja.
- Ohjausryhmä laatii erillisen vuosittaisen toimintasuunnitelman kunkin vuoden tammikuun loppuun mennessä (vuoden 2028 osalta joulukuun 2027 loppuun mennessä). Perustuen kaupungeille strategisesti tärkeisiin teemoihin sekä mm. EU-komission työohjelmaan, toimintasuunnitelmassa käydään läpi erityisasiantuntijan ehdotuksen pohjalta, mihin kaupungit erityisesti haluavat erityisasiantuntijan keskittyvän työssään. Toimintasuunnitelmaa voidaan päivittää rullaavasti vuoden aikana.
- Toimintasuunnitelmaa laadittaessa on huomioitava erityisasiantuntijan säännöllisen viikkotyöajan riittävyys niin, että vaaditut työtehtävät ovat suoritettavissa ilman ylityitä ja Uudenmaan liiton työaikaliukumien puitteissa.
- Lähtökohtaisesti tehtävään nimetty erityisasiantuntija ei tee muita, kuin ko. toimintasuunnitelmaan sisältyviä työtehtäviä.
- HEO:n johtaja tekee erityisasiantuntijan matkamääräykset HEO:n budjetin asettamassa raamissa (matkustusbudjetti määritellään kunkin vuoden talousarviossa ja todetaan toimintasuunnitelmassa). Kaupunkien erikseen edellyttämien ja matkabudjetin ylittävien muiden matkojen kustannukset veloitetaan erikseen kaupungeilta etukäteen sovittavalla tavalla.
- Erityisasiantuntijan tulee tutustua kaupunkien strategioihin ja tärkeimpiin EU-edunvalvontaan vaikuttaviin strategisiin teemoihin kaupunkien ohjausryhmän jäsenten opastuksella, jotta EU-edunvalvonta olisi mahdollisimman resurssitehokasta ja vaikuttavaa.
- Mahdollisessa henkilönvaihdoistilanteessa kaupunkien osoittamat yhteyshenkilöt voivat osallistua uuden henkilön rekrytointiprosessiin yhdessä Ylläpitäjän kanssa. Uuden henkilön valinnasta päättää Uudenmaan liiton hallintosäännön mukaisesti maakuntajohtaja (vakituiset) tai hallintojohtaja (määräaikaiset) HEO:n johtajan esityksestä.

8 **Lausunnon antaminen Työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta / ST-V**

VD/8517/00.04.03/2025

ST-V/JR

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt 22.12.2025 päivätyllä lausuntopyynnöllään VN/32635/2025 Vantaan kaupungilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö, tausta ja tavoite

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia (380/2023) sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 13 §:ää. Kunta- ja kuntayhtymäpohjaisille työvoimaviranomaisille esitettäisiin nykyistä laajempaa oikeutta saada tulotietojärjestelmään tallennettuja välttämättömiä tietoja työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien toimeenpanemiseksi ja työllisyyden edistämisen mahdollistamiseksi. Työvoimaviranomaisen velvollisuutta tallentaa valtakunnalliseen tietovarantoon tarpeelliset tiedot täsmennettäisiin koskemaan muita työnhakua ja työllistymistä tukevia palveluja. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle mahdollistettaisiin oikeus saada ja käyttää välttämättömiä tulotietojärjestelmän tietoja valtionavustuslakiin liittyvien lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Lisäksi esitetään lakitekniisiä muutoksia lainsäädäntöön.

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2026 ja muutokset tulisivat voimaan loppuvuodesta 2026.

Esitysluonnoksen taustalla on pääministeri Petteri Orpon hallituksen syksyn 2025 budjettiriihessä linjaama työllisyyspaketti, jonka mukaan hallitus varmistaa työllisyysalueille mahdollisuuden hyödyntää nykyistä laajemmin tulorekisterin tietoja vaikuttavamman työllisyyden edistämisen mahdollistamiseksi. Lisäksi tulorekisterin laajempi hyödyntäminen avaa mahdollisuuksia yksilöllisemmän ja kohdennetumman työllisyyspalvelun tuottamiseksi. Lisäksi tavoitteena on yleisen edun mukaisten lakisääteisten tehtävien tarkoituksenmukaisempi ja kustannustehokkaampi hoitaminen.

Lausunnon antamiseen saatu ohje

Lausunto on pyydetty toimittamaan 15.2.2026 mennessä Työ- ja elinkeinoministeriölle.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta.

Vantaan kaupungin lausunnon valmistelu

Luonnos Vantaan kaupungin lausunnoksi on valmisteltu työllisyyden ja kotoutumisen palvelualueella.

Toimivalta

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 6 §:n 2 momentin 11 kohdan mukaan kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaosto, jollei toisin erikseen säädetä tai määrätä, antaa omalla tehtäväalallaan kaupungilta pyydetty lausunnot.

Kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaosto 21.1.2026

Työllisyyden ja kotoutumisen palveluiden johtajan esitys:

Päätetään antaa Työ- ja elinkeinoministeriölle liitteenä oleva lausunto.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin lausunto HE-luonnoksesta järjestämislain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Täytäntöönpano: Työllisyyden ja kotoutumisen palvelualue

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Lakimies Janne Riipinen, työllisyyden ja kotoutumisen palvelualue, etunimi.sukunimi(at)vantaa.fi, puh. 040 500 2745

Vantaan kaupungin lausunto Työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

VD/8517/00.04.03/2025

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausunnonantajia antamaan lausuntonsa vastaamalla seuraaviin kysymyksiin:

1. Onko teillä lausuttavaa tulotietojen käsittelystä tai käyttötarkoituksista?

Vantaan kaupungin lausunto:

Tulorekisteristä saatavat tiedot ovat keskeisessä asemassa kehitettäessä työvoimapalveluita mahdollisimman vaikuttaviksi. Siksi Vantaan kaupunki kannattaa ehdotettuja muutoksia järjestämislakiin (380/2023) ja tulorekisterilakiin, joiden myötä kunnallisille työvoimaviranomaisille mahdollistettaisiin aiempaa laajempi oikeus saada ja käyttää asiakkaiden välttämättömiä tulotietojärjestelmään talletettuja tietoja järjestämislaissa (380/2023) säädettyjen työvoimapalvelujen ja niihin liittyvien tehtävien toimeenpanoa varten.

Kannatettavaa on, että tulotietoja voitaisiin käyttää jatkossa esimerkiksi työvoimapalveluiden tuloksellisuuden analysointiin arvioimalla mm. palvelun vaikutuksia työssäolo- ja työttömyysetuuskuukausiin tai työllistymisen laatuun, kuten ansiotasoon ja työsuhteen kestoon. Analyysitietoa voitaisiin hyödyntää paikallisessa työvoimaviranomaisessa esimerkiksi palveluun ohjauksessa, jos tietyt palvelut havaitaan toisia tuloksellisemmiksi joko kaikkien tai tiettyjen kohderyhmien osalta. Tulotietoja olisi mahdollista hyödyntää myös kunnallisen työvoimaviranomaisen tulosperustaisissa hankinnoissa, joissa palveluntuottajalle maksetaan erillinen korvaus esimerkiksi siitä, että henkilö on poistunut työttömyydestä tietyn ajan kuluessa palvelun päättymisestä. Lisäksi työllisyysalueen oman data-analyysitoiminnan etuna (suhteessa KEHA-keskuksen tuottamaan ei rätälöityyn aineistoon), olisi mahdollisuus analyysin tarkempaan kohdentamiseen työllisyysalueen kannalta olennaisiin palveluihin.

Vantaan kaupunki katsoo, että järjestämislain asiakastietojen käyttötarkoituksiin esitetty lisäys on perusteltu. Tulotietojen avulla kunnallisilla työvoimaviranomaisilla olisi aiempaa paremmat mahdollisuudet edistää työvoimapalveluiden toimeenpanon tehokkuutta, kustannustehokkuutta sekä yksilöllisiin palveluihin ohjaamista, asiakkaiden palvelutarpeen arviointia, palveluiden sisältöä ja arvioida palveluiden vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta.

Lainsäädäntöteknisesti tulotietojen laajempi käyttömahdollisuus toteutettaisiin ehdotuksen mukaan niin, että järjestämislain (380/2023) 114 §:n 1 momentin uudistetun 11 kohdan mukaan henkilöasiakkaasta voitaisiin käsitellä myös tulotietojärjestelmästä annetun lain 3 luvun 6 ja 7 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Järjestämislain (380/2023) 112 §:ään, jossa säädetään asiakastietojen käyttötarkoituksista, lisättäisiin uusi 4 momentti, jonka mukaan järjestämislain 114 §:n 1 momentin 11 kohdassa tarkoitettuja tietoja voitaisiin käsitellä ainoastaan järjestämislain 112 §:n 1 momentin

1 kohdassa säädettyihin tarkoituksiin, eli käytännössä järjestämislaissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen, sekä niitä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, arviointiin, tilastointiin, ennakointiin ja ohjaukseen.

Näin ollen tulotietoja ei voisi käyttää järjestämislain 112 §:n 1 momentin muissa kohdissa tarkoitettuihin käyttötarkoituksiin, kuten kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa ja työttömyysturvalaissa työvoimaviranomaiselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Vantaan kaupungin mukaan tämän rajauksen tarpeellisuuden perustelua olisi tarpeen jatkovalmistelussa vielä tarkentaa. Nyt esitysluonnoksessa todetaan varsin yleisluonteisesti, että tietojen käyttötarkoituksen laajentaminen edellä mainitusta ei olisi tarkoituksenmukaista eikä mahdollista mahdollistaa. Jää kuitenkin osin epäselväksi, miksi? Voidaan todeta, että kuntaekosysteemissä asiat ovat monella tapaa yhteydessä toisiinsa ja kuntien datan hyödyntämisen tarpeet ovat laajat vaikuttavien palveluiden muotoilemiseksi kuntalaisille.

Lisäksi tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 13 §:ää, jossa säädetään tiedon käyttäjien oikeudesta saada tietoja tulotietojärjestelmästä, 1 momentin 34 kohtaa muutettaisiin siten, että siinä mainittaisiin luovuttaminen kunnalle ja kuntayhtymälle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen työvoimapalvelujen ja niihin liittyvien tehtävien toimeenpanoa varten.

Tulotietojen käsittelyn osalta Vantaan kaupunki kiinnittää huomiota sääntelyn vaikeaselkoisuuteen ja pyytää mahdollisuuksien mukaan selkeyttämään sääntelyä vielä jatkovalmistelussa mm. rekisterinpitoon liittyvien vastuiden osalta. Tällä hetkellä voimassa olevan järjestämislain 123 §:n (*työvoimapalvelujen valtakunnallisen tietovarannon rekisterinpitäjät*) 3 momentin mukaan kukin työvoimaviranomainen vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta. Kuitenkin esitysluonnoksen (s. 18) mukaan, jos tulotietojen käyttäminen tapahtuisi vain yksittäisiä henkilöitä koskevan haun kautta ilman että tulotietoja tallennettaisiin työvoimaviranomaisen omiin järjestelmiin, ei työvoimaviranomaiselle syntyisi rekisterinpitäjän vastuuta. Vantaan kaupunki kiinnittää tältä osin huomiota EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen lähtökohtaan, jonka mukaan rekisterinpitäjä on se, jonka tarkoitusta varten henkilötietoja käsitellään tai joka on lailla erikseen säädetty rekisterinpitäjäksi. Jos työvoimaviranomainen ei olisi rekisterinpitäjä esitysluonnoksessa mainitussa tapauksessa, olisi se hyvä selvyyden vuoksi kirjata nimenomaisesti järjestämislain 123 §:ään.

Lisäksi esitysluonnoksessa todetaan, että jos työvoimaviranomainen haluaisi pyytää itselleen analyysitoimintaa varten koko asiakaskuntaansa koskevaa tulorekisteritietoa joko KEHA-keskuksesta tai suoraan Tulorekisteriyksiköstä, syntyisi työvoimaviranomaiselle uusi henkilörekisteri, jota koskevista velvoitteista sen tulisi vastata tietosuoja-asetuksen ja lainsäädännön perusteella täysimääräisesti. Vantaan kaupungin mukaan myös tämä seikka puoltaisi järjestämislain rekisterinpitäjän määrittelyä koskevien säännösten tarkentamista esimerkiksi kokonaan uudessa pykälässä. On selvää, että rekisteröidylle on välttämätöntä tietää, kuka vastaa hänen henkilötietojensa käsittelystä rekisterinpitäjänä ja toteuttaa rekisteröidyn tietosuojaoikeudet. Vantaan kaupunki kiinnittää myös huomiota esitysluonnoksessa käytettyyn vanhahtavaan tietosuojakäsitteeseen ”henkilörekisteri”, jonka tulisi varsinaisessa hallituksen

esityksessä korvata käsitteellä ”tietovaranto”. Todettakoon, että esitysluonnoksen muissa kohdissa on käytetty käsitettä tietovaranto.

Esitysluonnoksen mukaan tulorekisterin välttämättömien tietojen hyödyntäminen esityksessä kuvatulla tavalla olisi työvoimaviranomaiselle uusi tehtävä, joka olisi kuitenkin vapaaehtoinen eikä siihen osoitettaisi kunnille lisää rahoitusta huolimatta siitä, että työvoimaviranomaisen vastuut tietojen asianmukaisesta käsittelystä lisääntyisivät ja tulotietojen käsittelystä aiheutuisi kunnille kustannuksia. Esitysluonnoksen mukaan ehdotettua lakimuutosta ei katsottaisi kuntien lakisääteisiä tehtäviä lisääväksi toimeksi, eikä tarkoitukseen ehdoteta siksi kohdennettavaksi lisärahoitusta kunnille.

Esitysluonnoksessa todetaan, että niille kunnille, jotka tulorekisterin tietoja haluaisivat hyödyntää, aiheutuisi kustannuksia tietojen vastaanottamisesta, tietoturvalisistä säilyttämisestä ja hyödyntämisestä. Kustannusten määrä voisi vaihdella suuresti riippuen siitä, kuinka laajasti tulotietoja hyödynnettäisiin ja millä tavoin tulorekisteritiedon siirtäminen ja käsittely käytännössä toteutettaisiin. Kustannusten arvioidaan olevan laajimmat tilanteessa, jossa kunta haluaisi avata omaan tietojärjestelmäänsä suoran rajapinnan Tulorekisteriyksikön tulotietojärjestelmään ja kunnan tietoprofiili olisi kunnan koko asiakaskunnan kattava ja vastaisi laajuudeltaan KEHA-keskuksen nykyistä tietoprofiilia. Esitysluonnoksen mukaan KEHA-keskus käytti tulorekisterin käyttöön ottamista koskevaan hankkeeseen rahoitusta noin 2 miljoonaa euroa, minkä jälkeen sille on aiheutunut myös lisäkustannuksia. Suoran ja kattavan rajapinnan rakentamisesta arvioidaan aiheutuvan huomattavia kustannuksia sellaisille kunnille, jotka tällaiseen ratkaisuun päätyvät.

Vaihtoehtoisesti kunnilla olisi mahdollisuus saada KEHA-keskuksen kautta sen esikäsitteliä tietoja tulorekisteristä. Tällöin KEHA-keskus ei kuitenkaan esitysluonnoksen mukaan tuottaisi kunnille räätälöityjä tietoaaineistoja, vaan toimittaisi vain eteenpäin sen tietoaaineiston kunnan asiakkaista, jota KEHA-keskus käyttää itse omassa analyysitoiminnassaan. Tämä olisi esitysluonnoksen mukaan kunnille edullisempi ratkaisu.

Koska käsillä olevalla esitysluonnoksella on yhteys TE2024 uudistuksen keskeiseen tavoitteeseen vaikuttavista palveluista, olisi Vantaan kaupungin mukaan kohtuullista tukea kuntia antamalla niille mahdollisuus hakea valtionavustusta oman rajapintaratkaisun toteuttamiseen (luoda tukimuoto tarvetta varten). Lisäksi kuntien tulisi vähintään voida esittää KEHA-keskukselle räätälöityjä tietopyyntöjä omista kuntalaisistaan, jotka KEHA-keskuksella tulisi olla valmius kohtuullisessa ajassa toteuttaa.

Vantaan kaupunki pitää esitystä tulotietojen laajemmasta hyödyntämismahdollisuudesta työvoimaviranomaisen toiminnassa muuten lähtökohdiltaan tervetulleena ja kannatettavana.

2. Onko teillä lausuttavaa muita työnhakua ja työllistymistä tukevien palvelujen kirjaamisvelvollisuuden täsmentämisestä?

Vantaan kaupungin lausunto:

Esitysluonnoksen mukaan ehdotettu muutos muiden työnhakua ja työllistymistä tukevien kunnan yleiseen toimialaan perustuvien työllisyyspalvelujen tallentamisveloitteesta työvoimapalvelujen valtakunnalliseen tietovarantoon olisi luonteeltaan nykyistä sääntelyä selkeyttävä muutos, eikä olisi uusi tehtävä kunnille. Siksi kunnille ei ehdoteta lisättäväksi määrärahaa kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin.

Ehdotettu muutos koskisi esitysluonnoksen mukaan ainoastaan palveluun osallistumista koskevan tiedon kirjaamista tietovarantoon, eikä kunnille aiheutuisi veloitetta hallinnoida kunnan yleistoimivallan puitteissa järjestämiä palveluita valtakunnallisessa työvoimapalveluiden asiakastietojärjestelmässä. Työvoimaviranomaisella ei olisi myöskään veloitetta selvittää erikseen sellaisiin palveluihin osallistumista, joihin työvoimaviranomainen ei ole itse asiakasta ohjannut tai palveluun osallistuminen ei ole tullut ilmi normaalin asiakkaan kanssa käytävän yhteydenpidon yhteydessä. Asiakastietojärjestelmään lisättäisiin nykyisten lakisääteisten palveluiden kirjaamista vastaava ikkuna, jossa virkailija voisi kirjata kunnan oman palvelun palveluluokan sekä palvelun alkamis- ja päättymisajankohdan.

Lainsäädäntöteknisesti ehdotettu muutos toteutettaisiin lisäämällä järjestämislain 121 §:n 1 momenttiin uusi 7 kohta, jossa säädettäisiin työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen velvollisuudesta tallentaa valtakunnalliseen tietovarantoon tiedot, jotka olisivat tarpeen muiden työnhakua ja työllistymistä tukevien palveluiden tilastointia ja tiedolla johtamista varten.

Vantaan kaupunki pitää ongelmallisena esitysluonnoksen säännöskohtaisiin perusteluihin sisältyvää kirjausta, jonka mukaan kunnan yleiseen toimialaan perustuvista työllistymistä tukevista palveluista tulisi kirjata tiedot, jotka valtakunnallisen tietovarannon ylläpitäjä eli KEHA-keskus määritteli tarkemmin. Vaikka säännöskohtaisten perustelujen mukaan KEHA-keskuksen tulisi rajata tallennettavat tiedot ehdottoman tarpeellisiin, jäisi KEHA-keskukselle kuitenkin eräänlainen ohjausvalta suhteessa kuntiin. Tällaista määrittely-, eli ohjausvaltaa ei tule sisällyttää julkisia työvoimapalveluita koskevaan lainsäädäntöön kunnan omien palveluiden osalta. Käytännössä kunta velvoitettaisiin myös tuottamaan valtiolle tietoaaineistoa seuranta varten sellaisista palveluista, joiden järjestämisestä kunnille ei makseta valtionosuutta. Tämä ei ole kunnallisen itsehallinnon kannalta ongelmatonta. Työllistämistä tukevan palvelun osalta tulisi hallituksen esityksessä aiempaa selkeämmin ilmaista, että työllistymistä tukeva kunnan oma palvelu ei ole sidottu työvoimaviranomaisen hallinnolliseen toimialaan, vaan kyse voi olla yhtä hyvin toisen toimialan toteuttamasta kunnan omasta palvelusta, johon asiakas velvoittavasti ohjataan työllistymissuunnitelman kautta.

3. Onko teillä lausuttavaa vaikutusarvioinneista?

Vantaan kaupungin lausunto:

Vantaan kaupungin mukaan hallituksen esitysluonnoksessa on tunnistettu hyvin keskeiset seikat, joita vasten esitettyjä muutoksia tulee tarkastella. Koska lakimuutokset aiheuttavat kunnille kustannuksia, jotka voivat olla merkittäviä (*mm. tietosuojavastuiden lisääntyminen ja mahdollisen rajapintaratkaisun rakentamiskustannukset*) tulisi kuntia tukea esimerkiksi mahdollistamalla

valtiontukien hakeminen rajapintahankkeen toteuttamiseksi. Tietosuojavaikutusten osalta Vantaan kaupunki viittaa kohdassa 1 esittämiinsä näkemyksiin tarpeesta tarkentaa EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettu rekisterinpitäjä järjestämislaissa (380/2023) ja sitä koskevissa esitöissä tarpeeksi yksiselitteisesti. Vantaan kaupungin mukaan tulotietojen avulla kunnille annetaan aiempaa paremmat mahdollisuudet tehostaa toimintaansa kohdennettumpien palveluiden avulla. Olisi toivottavaa, että kuntia ei jätettäisi rajapintaratkaisun edellyttämän taloudellisen panostuksen osalta yksin, koska rajapintaratkaisu palvelee myös työvoimaviranomaisen asiakkaita vaikuttavampina palveluina.

4. Tulisiko tulorekisterin tietojen käyttömahdollisuuksia työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen toiminnassa laajentaa koskemaan työttömyysturva-asioiden käsittelyä? Mitä nämä tilanteet ovat ja kuinka tulorekisterin käyttö näissä tilanteissa sujuvoittaisi työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen lakisääteisten tehtävien hoitamista nykyisiin menettelytapoihin verrattuna?

Vantaan kaupungin lausunto:

Tulorekisteritietojen avulla voitaisiin todennäköisesti edistää työvoimapolitiittisten lausuntojen laatua. Tulotiedot olisivat merkityksellisiä mm., kun on selvitettävä asiakkaan työnteko, palvelussuhteen tila, tulojen ajallinen kertyminen, osa-aikaisuus, poissaolot, yrittäjyys ja työn päättymisen syyt.

Toiminta tulisi sujuvammaksi ja asiakaslähtöisemmäksi, kun samaa tietoa ei tarvitsisi toimittaa erikseen, vaan merkintä tulorekisterissä olisi riittävä, kun se on työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen käytettävissä ja asiakas tietää merkinnän sisällön.

5. Muuta lausuttavaa?

Vantaan kaupungin lausunto:

Esitysluonnoksen mukaan työllisyysvaikutusten syntyminen edellyttäisi sitä, että tulotietoihin perustuvaa paikallista analyysitietoa hyödynnettäisiin siten, että palveluihin ohjaaminen tehostuisi ja palvelurakennetta kehitettäisiin työllisyysvaikutuksiltaan parempaan suuntaan.

Vantaan kaupunki toteaa, että paikallisesti kehitettävät ja paikalliseen analyysitietoon perustuvat palvelut huomioivat parhaiten alueen ominaispiirteet ja elinkeinorakenteen työllistämässä. Tulisi välttää tilanteita, joissa kaikille tuotetaan valtakunnallisen tiedon perusteella samankaltaisia palveluita erilaisten asiakkaiden ja erilaisen elinkeinoelämän tarpeita varten.

Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan tietojärjestelmien ja analyysien kehittämien on välttämätöntä asiakkaan työllistymisen vauhdittamiseksi sekä yhteiskunnan kokonaisedun vuoksi. Tietoa tulisi voida hyödyntää mm. sen arvioimiseen, onko asiakas oikeassa palvelussa ja toimeentulon turvaava etuus oikeanlainen.

Vantaan kaupunki toteaa, että kokonaisvaikuttavuuden analysoimiseksi kunnan tulee saada tulorekisteritietoa räätälöidyistä aineistoista ja KEHA-keskuksella tulisi olla edellytykset vastata tähän tarpeeseen, jos kunnalla ei ole käytössä omaa rajapintaratkaisua. Tämän kokonaisuuden haltuun ottaminen tulee vaatimaan kunnilta lisäresursseja ja osaamisen kasvattamista, mikä on tunnistettu esitysluonnoksessa.

Lisäksi Vantaan kaupungin mukaan tulorekisteritietoja tulee voida hyödyntää palkkatukiprosessin kehittämiseen siten, että työnantajien tekemiä tilityksiä ei tarvitse erikseen pyytää. Sama tulee koskea kunnan omia työllistämistukia ja erillisiä valtioavustuksena jaettavia tukia. Tällä hetkellä työvoimaviranomaisella ei ole oikeutta käyttää tulorekisteritietoja rekrytointituen maksamisessa yritykselle. Työvoimaviranomaisen tulisi päästä myös korjaamaan tulorekisterimerkintä silloin, kun asiakkaalle on maksettu perusteetonta etua, joka peritään häneltä takaisin.

9 **Lausunnon antaminen Työ- ja elinkeinoministeriölle arviomuistiosta työvoimapalveluiden kehittämistarpeista kuntouttavan työtoiminnan uudistamisen yhteydessä / ST-V**

VD/8455/00.04.03/2025

STV/HS/MV/JR

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt 18.12.2025 päivätyllä lausuntopyynnöllään VN/37864/2025 Vantaan kaupungilta lausuntoa arviomuistiosta työvoimapalveluiden kehittämistarpeista kuntouttavan työtoiminnan uudistamisen yhteydessä.

Arviomuistion tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan sisältyy kirjaus kuntouttavasta työtoiminnasta. Kevään 2025 puoliväliriihessä hallitus linjasi edelleen, että sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluita uudistetaan kokonaisuutena siten, että siirretään kuntouttava työtoiminta ja sen resurssit kuntiin ja kehitetään palvelua vahvemmin työllistymistä edistäväksi. Tähän liittyvä sosiaalinen kuntoutus säilytetään hyvinvointialueilla. Nykymuotoinen kuntouttava työtoiminta on yksi sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistävästä palveluista eikä sitä voida sellaisenaan siirtää kuntiin.

Hallituksen kirjaus ja linjaus edellyttävät, että tarkasteluun otetaan sekä työvoimapalveluiden että sosiaalipalveluiden kehittämistarpeet. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa sosiaalihuollon palvelu-uudistuksen ja sen osana kuntouttavan työtoiminnan ja sosiaalisen kuntoutuksen säädösmuutosten valmistelusta. Työ- ja elinkeinoministeriössä on osana hallitusohjelmakirjauksen ja puoliväliriihen kirjauksen toimeenpanoa valmisteltu arviomuistio työvoimapalveluiden kehittämistarpeista.

Tavoitteet

Arviomuistion tavoitteena on selvittää edellytyksiä matalan kynnyksen työvoimapalvelun toteuttamiselle. Lausuntokierroksen tavoitteena on saada toimijoilta näkemyksiä ja tietoa jatkovalmistelun tueksi. Lausuntopalautteen avulla arvioidaan tarkemmin, mitä muutoksia tulisi edistää. Muistiossa tarkastellaan heikossa työmarkkina-asemassa oleville tarjottavien palveluiden nykyistä valikoimaa, kuitenkin keskittyen työvoimaviranomaisen toimivallassa olevien palvelujen mahdollisuuksia vastata kohderyhmän palvelutarpeisiin.

Taustoittavana aineistona tuodaan esille kansallisia esimerkkejä jo aiemmin toteutetuista palveluista ja toimista. Muistion kehittämis ehdotuksissa esitetään nykytilan pohjalta toimia, joilla heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä voitaisiin edistää ilman merkittävää uutta sääntelyä. Ehdotukset liittyvät nykyisten työvoimapalveluiden toimeenpanon kehittämiseen, minkä lisäksi tuodaan esille palvelukokonaisuuksien nykyistä laajempi hyödyntäminen. Työvoimapalvelujen järjestämis lain mukaiset kokeilun ja valmennusten osalta ehdotetaan sääntelyn tarkentamista. Lisäksi kehittämis ehdotuksissa tarkastellaan yhteistyön rakentamista ja kehittämistä niin viranomaisten kesken kuin viranomaisten ja työllisyyden edistämisen ekosysteemin toimijoiden välillä.

Lausunnon antamiseen saatu ohje

Lausunnot pyydetään antamaan 18.2.2026 mennessä Työ- ja elinkeinoministeriölle.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta.

Vantaan kaupungin lausunnon valmistelu

Luonnos Vantaan kaupungin lausunnoksi on valmisteltu työllisyyden ja kotoutumisen palvelualueella.

Toimivalta

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 6 §:n 2 momentin 11 kohdan mukaan kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaosto, jollei toisin erikseen säädetä tai määrätä, antaa omalla tehtäväalallaan kaupungilta pyydetty lausunnot.

Kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaosto 21.1.2026

Työllisyyden ja kotoutumisen palveluiden johtajan esitys:

Päätetään antaa Työ- ja elinkeinoministeriölle liitteenä oleva lausunto.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin lausunto arviomuistiosta työvoimapalveluiden kehittämistarpeista kuntouttavan työtoiminnan uudistamisen yhteydessä

Täytäntöönpano: Työllisyyden ja kotoutumisen palvelualue

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Asiakkuuspäällikkö Hanna Sauli, työllisyyden ja kotoutumisen palvelualue, työllisyyspalvelut- yksikkö, etunimi.sukunimi(at)vantaa.fi, puh: 043 826 8771

Vantaan kaupungin lausunto arviomuistiosta työvoimapalveluiden kehittämistarpeista kuntouttavan työtoiminnan uudistamisen yhteydessä

VD/8455/00.04.03/2025

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt 18.12.2025 päivätyssä lausuntopyynnössään VN/37864/2025 lausunnonantajia antamaan lausuntonsa vastaamalla alla mainittuihin kysymyksiin.

Vantaan kaupunki kiittää Työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta antaa lausunto arviomuistiosta työvoimapalveluiden kehittämistarpeista kuntouttavan työtoiminnan uudistamisen yhteydessä.

Näkemykset uravalmennuksen räätälöintiä koskevista ehdotuksista

Vantaan kaupungin lausunto:

Työvoimapalveluiden uravalmennuksen sisällöistä ei säädetä tarkemmin eikä toimeenpanoa varten ole laadittu tiettyä palvelukuvausta, jonka mukaisena uravalmennus pitäisi toteuttaa. Työvoimaviranomaisella on siten monipuoliset mahdollisuudet räätälöidä valmennusta asiakkaiden tarpeisiin.

Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan valmennuspalveluiden löyhä määrittely lainsäädännössä mahdollistaa innovatiivisen palvelutuotannon kehittämisen ilman liiallisia rajoittavia määritelmiä. Vantaan kaupunki pitää sitä hyvänä, koska palveluita voidaan kehittää asiakkaisten tarpeiden mukaisesti. Nyt uudet työvoimaviranomaiset ovat toimineet vasta vuoden ajan, eikä uusia palveluita ole kaikilta osin vielä pystytty kokeilemaan. Palveluita on pyritty turvaamaan tässä vaiheessa valtiolta kunnille liikkeenluovutuksella vastaanotettujen ostopalvelusopimusten avulla. Työvoimaviranomaiset kehittävät palveluita mm. uusien valmennuspalveluhankintojen kautta. Vantaan kaupungin tarkoituksena on kehittää valmennuskokonaisuus, joka vastaa työnhaku- ja uravalmennuksen tarpeisiin huomioiden eri kohderyhmien erityistarpeet. Yksittäisissä työvoimakoulutushankinnoissa edellytämme, että koulutukseen sisällytetään esimerkiksi työnhakuun ja uravalmennukseen liittyviä elementtejä, jotta varmistetaan asiakkaan työllistyminen valmennuksen jälkeen.

Kuntouttavan työtoiminnan volyymi on ollut suuri ja palvelu on erittäin merkittävä osa pitkäaikaistyöttömien asiakkaiden palvelupolkuja. Keskeistä sen kannalta, täyttävätkö uudet palvelut asiakkaiden palvelutarpeet, on palveluiden sisällön ja laadun lisäksi myös se, kuinka paljon resursseja palveluihin on käytettävissä. Mikäli kuntouttava työtoiminta lakkautetaan säästötoimenpiteenä ilman lisäresursointia uusille palveluille, on todennäköistä, että aiempaa pienempi osa asiakkaista saa jatkossa palveluita. Palveluvalikoimaa tulisikin kehittää siten, että kehitetään palveluille myös rahoitusta, jotta asiakkaiden palvelutarpeisiin voidaan vastata.

Kuntouttava työtoiminta on ollut tuloksekkainta osana etenkin mielenterveys- tai päihdeongelmasta kärsivien asiakkaiden palvelupolkuja. Kuntouttava työtoiminta on tällöin voinut

tarjota vertaisryhmän ja säännöllisen ympäristön, jossa asiakkaan motivaatio ja elämänhallinta vahvistuu riittävästi, jolloin hän voi jatkaa esimerkiksi opintoihin. Tämän tyyppistä tukea olisi mahdollista tarjota esimerkiksi ryhmätoimintana toteutettavana uravalmennuksena, jonka tavoitteena on työelämävalmiuksien kehittäminen.

Kun tällaista toimintaa kehitetään ostopalveluna, nousee esiin myös tarve sosiaaliohjauksen liittämiseksi palveluun. Nykyisellään hyvinvointialueella ei ole erityisiä kannustimia eikä resursseja tarjota sosiaaliohjausta työvoimapalvelujen yhteydessä enempää, kuin mitä laki velvoittaa. Lainsäädännön ja rahoituksen avulla tulisikin varmistaa sujuva yhteistyö hyvinvointialueen kanssa. Valmennusten kulukorvaukset tulisi yhtenäistää siten, että asiakas voi saada kulukorvauksen yhtä lailla eri valmennuksista – toisin sanoen myös työhönvalmennuksesta tulisi voida saada kulukorvausta. Tällöin asiakkaalle ei muodostuisi tarpeetonta kannustinta hakeutua eri valmennukseen, kuin mikä hänen tilannettaan parhaiten palvelee. Kuntouttavassa työtoiminnassa on voinut myös saada kulukorvauksen lisäksi erillisen matkakorvauksen, mikä on ollut asiakkaille merkittävä kannustin. Myös matkakorvauksella voitaisiin kannustaa asiakkaita palveluihin, kuitenkin niin, että eri palveluiden kannustimissa ei ole tarpeettomia eroja.

Näkemykset työhönvalmennuksen menetelmien monipuolistamista koskevista ehdotuksista

Vantaan kaupungin lausunto:

Työhönvalmennuksen menetelmistä ei työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (380/2023) säädetä tarkemmin. Koska laatuperusteisen työhönvalmennuksen vaikuttavuudesta on vahvaa näyttöä, olisi tavoiteltavaa, että laatuperusteista työhönvalmennusta otettaisiin käyttöön myös työllisyyspalveluissa.

Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan valmennuspalveluiden löyhä määrittely lainsäädännössä mahdollistaa innovatiivisen palvelutuotannon kehittämisen ilman liiallisia rajoittavia määritelmiä. Vantaan kaupunki pitää sitä hyvänä asiana, jotta voidaan varmistaa asiakaskunnan palvelutarpeen mukaiset palvelut. Nyt uudet työvoimaviranomaiset ovat toimineet vasta reilun vuoden ajan, jonka aikana palveluita on pyritty turvaamaan valtiolta kunnille liikkeenluovutuksella vastaanotettujen ostopalvelusopimusten avulla.

Vantaan kaupunki on aloittanut yhdessä pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa vaikuttavuusperusteisen valmennuskokonaisuuden hankinnan, jonka erityisenä kohderyhmänä ovat pitkäaikaistyöttömät, joilla on suurempi syrjäytymisriski. Palvelussa maksetaan tuloksesta, joka voi olla esimerkiksi tutkintoon johtavaan koulutukseen pääsy, oppisopimus tai työllistyminen. Tulokseen pääsy korreloi palvelun laatua.

Tällainen palvelu tuotettaisiin todennäköisesti työhönvalmennuksena, mikä keventäisi hallinnollista työtä. Esimerkiksi palveluun osallistuville asiakkaille ei tarvitsisi tehdä lausuntoja. Tarkempi ja kiristynyt sääntely saattaisi kuitenkin haitata vastaavan tyyppisten palveluiden kehittämistä.

Kuten uravalmennuksen kohdalla, myös työhönvalmennuksen osalta tulisi tarkastella palveluiden rahoitusta. Rahoituksella on suuri merkitys toiminnan volyymin kannalta. IPS ja muut yksilölliseen, räätälöityyn ja vahvaan tukeen perustuvat menetelmät ovat kalliita toteuttaa, mikä rajoittaa niiden yleistymistä, ellei palveluille ole rahoituspohjaa.

Valmennusten kulukorvaukset tulisi yhtenäistää siten, että myös työhönvalmennuksesta voisi saada kulukorvausta. Tällöin asiakkaalle ei muodostuisi tarpeetonta kannustinta hakeutua eri valmennukseen, kuin mikä hänen tilannettaan parhaiten palvelee.

Näkemykset ehdotuksista työllistymissuunnitelmasta palvelukokonaisuutena

Vantaan kaupungin lausunto:

Useiden arviointien ja tutkimusten mukaan tukea tarvitsevan työttömän työllistymispolkua rakennettaessa tulisi johdonmukaisesti kiinnittää huomiota siihen, että työllistymissuunnitelmassa sovitut toimet muodostavat tarkoituksenmukaisen palvelukokonaisuuden. Palvelukokonaisuuksien rakentamista voisi olla mahdollista edistää esimerkiksi osaamisen kehittämisen tai palvelumuotoilun hankkeina. Pelkästään kehittämällä osaamista työllistymissuunnitelmien laatimisessa ei ole kuitenkaan odotettavissa suuria edistysaskelia asiakkaiden palvelussa. Asiakkaiden poluttamisessa olennaista on vaikuttavien palvelujen tarjonta ja saatavuus, tehokkaat työnvälityksen käytännöt sekä sujuvat ohjauskäytännöt mm. tietosuojaan osalta.

Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan suunnitelmien osalta tulee varmistaa viranomaisten välinen yhteistyö ja yhteiset tietojärjestelmät. Asiakkaan palvelut voivat muodostua usean viranomaisen palveluista, jolloin palvelut eivät nykyisin muodosta yhtenäistä kokonaisuutta. Asiakastietojärjestelmästä yhä puuttuvat TYM-työkalut tulee rakentaa valmiiksi ja tähän tulee myöntää rahoitus, mutta sekään ei yksin riitä ratkaisuksi ongelmaan, sillä tarve tietojenvaihdolle koskee huomattavasti laajempaa joukkoa. Tietojen vaihto tulisikin mahdollistaa nykyistä TYM-asiakkuutta laajemman kohderyhmän palvelussa.

Asiaa tulisi tarkastella työvoimaviranomaisen, Kehän, Kelan ja Hyvinvointialueiden yhteisenä kehittämisenä, johon kuuluu myös tietosuoja. Lainsäätäjän tulisi kehittää tietosuojalainsäädäntöä tiedonvaihdon osalta asiakaslähtöisemmäksi.

Näkemykset sääntelyn tarkentamista koskevista ehdotuksista

Vantaan kaupungin lausunto:

Arviomuistion mukaan heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämiseksi on työvoimapalveluiden tähänastisten toteutumatiетоjen perusteella syytä tarkastella kokeilun ja

valmennuksen sääntelyn selkeyttä ja riittävyttä. Arviomuistion valmistelun aikana esille tuodut työvoimaviranomaisten näkemykset kohdentuivat erityisesti työkokeiluun.

Vantaan näkemyksen mukaan työkokeilun maksimikesto tulee pidentää nykyisestä. Työkokeilun keston rajaaminen on tuottanut haasteita erityisen enemmän tukea tarvitsevien asiakkaiden kohdalla. Näillä asiakkailla eri palveluiden maksimiajat kuluva helposti loppuun, ja poluttamiseen tarvittavat työkalut loppuvat kesken. Jos esimerkiksi nuoren työkokeilu-aika kuluu työpajalla, nuori ei voi sen jälkeen jatkaa työkokeiluun työpaikalle, vaikka tämä olisi hyvä tapa edetä kohti aitoa työllistymistä.

Vantaa kannattaa ehdotusta kulukorvausten yhtenäistämisestä siten, että myös työhönvalmennuksesta voi saada kulukorvauksen. Tällöin asiakkaalle ei muodostuisi tarpeetonta kannustinta hakeutua eri valmennukseen, kuin mikä hänen tilannettaan parhaiten palvelee.

Vantaa ei kannata valmennusten sisällön tarkempaa sääntelyä, sillä liian yksityiskohtaiset säädökset toimivat vaikuttavien palvelujen kehittämisen tulppana. Kunnilla on jo nyt voimakkaat kannustimet kehittää vaikuttavia palveluita, joilla katkaistaan asiakkaiden pitkät työttömyydet.

Vantaa kannattaa kuitenkin sitä, että hyvinvointialueen osuudesta tarvittavan tuen järjestämiseksi palveluihin osallistuville säädettäisiin erikseen tai tähän luotaisiin rahallisia kannustimia, sillä kunta ei voi itsenäisesti järjestää asiakkaiden tarvitsemia sosiaali- ja terveyspalveluja. Sääntelyn tulisi kuitenkin olla luonteeltaan joustavaa ja mahdollistaa monenlaisten palvelujen tarjoaminen asiakkaille, myös ilman hyvinvointialueen myötävaikutusta. Hyvinvointialueen ei tulisi myöskään olla portinvartijana vaikeasti työllistyvien palveluihin ohjaamisessa esimerkiksi siten, että osaan palveluista vaaditaan monialainen suunnitelma tai aktivointisuunnitelma. Kunnan/työllisyysalueen tulee voida tehokkaasti edistää työllisyystavoitteidensa toteuttamista, vaikka muut viranomaiset eivät pystyisi sitouttamaan resurssejaan toimintaan.

Työllistymistä edistävän/tukevan palvelun reunaehdot tulee väljentää. Asiakkaita tulee voida ohjata velvoittavasti kunnan omiin palveluihin työllistymistä edistävän/tukevana palveluna myös silloin, kun kyse on osittain tai kokonaan valtionosuusrahoitteisista palveluista. Näin kunnan omaa palvelutarjontaa voitaisiin hyödyntää joustavammin ja tehokkaammin asiakkaiden poluttamisessa.

Näkemykset ehdotuksista alueellisten yhteistyösopimusten edistämisestä

Vantaan kaupungin lausunto:

Arviomuistion mukaan ministeriöiden tehtävänjakoa tarkastellessa työllisyyden edistäminen ja työvoimapolitiikka kiinnittyvät Suomessa vahvasti elinkeinopolitiikkaan, mitä voi pitää selkeänä erona verrattuna moniin Euroopan maihin, joissa työllisyyden edistäminen ja työvoimapalvelut ovat osa sosiaalipolitiikkaa ja yhden toimijan alla keskushallinnossa. Suomen toimintamallia ja työllisyyden edistämisen asemoitumista on pidetty eurooppalaisessa kontekstissa mielenkiintoisena ja mahdollistavana. Suomen valitsema hallinnollinen rakenne kuitenkin

herättää kotimaassa keskustelua siitä, toimiiko viranomaisten yhteistyö riittävästi ja mitkä ovat eri viranomaisten roolit työllisyyden edistämisessä.

Vantaan kaupunki pitää erittäin tärkeänä työllisyyden edistämisen vahvaa yhteyttä elinvoimapolitiikkaan ja sitä kautta työpaikkojen synnyttämiseen, kaavoitukseen ja asuntotuotantoon. Samalla tulee kiinnittää erityistä huomiota viranomaisten tiedon vaihtoon, tietojärjestelmiin ja asiakkaan mahdollisuuksiin luovuttaa sujuvasti omia tietojaan työnantajille tai viranomaisten käyttöön. Mallina voidaan käyttää esimerkiksi Viron vastaavia järjestelmiä.

Yhdyspintojen rakentaminen työllisyyspalveluiden asiakkaiden osalta tulee toteuttaa vahvasti Hyvinvointialueiden, Kelan ja Kehan kanssa yhteistyössä. Samalla tulee luoda järjestelmät, joissa asiakkaan ei tarvitse luoda omia tietojaan useaan otteeseen, vaan ne siirtyvät oikeellisina viranomaiselta toiselle. Edellisten lisäksi tähän tulee saada mukaan koulutusjärjestäjien tiedot asiakkaiden osalta. Järjestelmien tulee myös mahdollistaa asiakkaiden palvelupolkujen vaikuttavuuden systemaattinen seuranta silloin, kun asiakas saa palvelua eri vaiheissa useilta eri viranomaisilta.

Tarkoituksenmukaisen tehtävänjaon varmistamiseen kunnan, Kelan ja hyvinvointialueen välillä ei riitä yhteinen strateginen työskentely, suositukset tai alueelliset yhteistyösopimukset. Asiaa tulisi tarkastella myös lainsäädännön ja etuusjärjestelmän osalta uudestaan ja varmistaa riittävät ja oikein kohdentuvat kannustimet myös hyvinvointialueille.

Muut näkemykset, kommentit ja ehdotukset

Vantaan kaupungin lausunto:

Muistiossa on tuotu laajamittaisesti ja hyvin esille ne asiakkaille tarjottavat palvelut ja mahdollisuudet, joita työvoimaviranomaisella on käytettävissä. Kokonaisuuden arviointia kuitenkin haastaa se, että sosiaalipalveluiden puolella tapahtuvaa kehittämistä valmistellaan erillisessä prosessissa. Nykyisen kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden palvelutarpeiden kokonaisuuden kannalta sosiaali- ja terveystieteiden riittävä tarjonta on erityisen tärkeää. Kokonaisuutta tulee tarkastella siten, että se on asiakkaalle mahdollisimman selkeä ja yksiselitteinen.

Sosiaalisen kuntoutuksen tai vastaavan palvelun saatavuutta tulee parantaa selvästi nykyisestä. Kuntouttavalla työtoiminnalla on pitkään tosiasiallisesti paikattu myös ylläpitävien palvelujen tarvetta sopivamman palvelutarjonnan puuttuessa.

Nykyisen kannustavan rahoitusmallin tarkoituksena on ollut, että työvoimaviranomaista kannustetaan tuottamaan palveluita, jotka johtavat asiakkaan työmarkkinoille mahdollisimman nopeasti. Työmarkkinatuen kuntaosuuteen tulee helpotuksia vasta, kun asiakas on työllistynyt. Nykyinen malli kannustaa käytännössä tuottamaan palvelut niille kohderyhmille, joiden työllistymien on mahdollista ja mahdollisimman lähellä. Rahoitusmallia tulisi kehittää siten, että se huomioisi myös niille asiakkaille järjestetyt palvelut, joiden työllistyminen edellyttää raskaampia ja pidempiaikaisia toimia.

Työllisyyden edistämisen oikeudenmukainen kustannustarkastelu edellyttää myös sitä, että hyvinvointialueet kantavat oman vastuunsa työkyvyn ylläpitämisestä ja parantamisesta.

Työvoimaviranomainen/kunta tulisi vapauttaa työmarkkinatuen kuntaosuudesta siltä osin, kun asiakas on hyvinvointialueen vastaavissa työ- ja toimintakykyä tukevilla palveluilla kuten sosiaalisessa kuntoutuksessa.

Työllisyyspalveluiden ensisijaisena tehtävänä tulee olla työnvälitys ja palvelut henkilöille, jotka ovat menossa työmarkkinoille. Sosiaalipalveluiden tehtävänä tulee taas olla muut elämänhallintaan liittyvät tukitoimet.

Oman erillisen selvityksensä ansaitsisivat niiden asiakkaiden palvelut, joiden kunto on liian heikko edes kuntouttavan työtoiminnan kaltaiseen palveluun osallistumiseksi, tai joilla ei ole realistista mahdollisuutta työllistymiseen. Nämä asiakkaat ovat usein statukseltaan työttömiä työnhakijoita, eivätkä täytä esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeen kriteereitä siitä huolimatta, että heillä ei ole tosiasiallista työkykyä osallistua nykyisille työmarkkinoille. Tämä ryhmä kuormittaa merkittävästi työvoimaviranomaista ja kunnan taloutta, sekä osallistuu epätarkoituksenmukaisiin, pitkiin ja kalliisiin hallinnollisiin prosesseihin. Ryhmän osalta tulisi arvioida perusteellisesti uudelleen, mikä on heille oikea etuus, palvelu ja viranomainen.

Tarkoituksenmukaisen tehtävänjaon varmistamiseen kunnan, Kelan ja hyvinvointialueen välillä ei riitä yhteinen strateginen työskentely, suositukset tai alueelliset yhteistyösopimukset. Asiaa tulisi tarkastella myös lainsäädännön ja etuusjärjestelmän osalta uudestaan ja varmistaa riittävät ja oikein kohdentuvat kannustimet, myös hyvinvointialueille.

Tämän arviomuistion tavoitteena oli selvittää edellytyksiä matalan kynnyksen työvoimapalvelun toteuttamiselle. Muistiossa tarkasteltiin heikossa työmarkkina-asemassa oleville tarjottavien palveluiden valikoimaa ja toteutumaa ja arvioidaan erityisesti työvoimaviranomaisen toimivaltaan sisältyvien palvelujen mahdollisuuksia vastata kohderyhmän palvelutarpeisiin. Vantaan kaupunki katsoo, että nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa riittävästi työvoimaviranomaiselle rakentaa palveluita heikossa työmarkkina-asemassa oleville, eikä uudesta työvoimapalvelusta tule säättää uudella lainsäädännöllä. Tämä edellyttää kuitenkin kannustavan rahoitusmallin uudelleen tarkastelua ja oikeudenmukaista kustannusten ja vastuiden jakautumista kuntien, hyvinvointialueen ja valtion kesken.

10

Lausunnon antaminen Työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi / ST-V

VD/8556/03.00.00/2025

STV/SL/AI/JL

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt 30.12.2025 päivätyllä lausuntopyynnöllään VN/33963/2024 Vantaan kaupungilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Lakimuutosten kohde ja tausta

Hallituksen esityksellä muutettaisiin kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (681/2023), joka on tullut voimaan 1.1.2025. Lisäksi esityksessä muutettaisiin vapaasta sivistystyöstä annettua lakia, työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia, työttömyysturvalakia, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia, oppivelvollisuuslakia ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia. Muutokset pohjautuvat pääosin pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan sekä kehysriihen ja budjettiriihen päätöksiin. Osa ehdotetuista muutoksista on teknisluontoisempia.

Hankkeen lähtökohtana on pääministeri Petteri Orpon hallituksen harjoittama kotoutumispolitiikka, joka perustuu kielen oppimiseen, työnteeseen sekä suomalaisen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen. Suomi on avoin yhteiskunta, joka auttaa ja kannustaa alkuun uudessa yhteiskunnassa. Hankkeessa laaditaan lainsäädäntömuutokset toteuttamaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan kotoutumislakiin ja -järjestelmään tehdään korjaukset, joissa painopistettä siirretään tulijan oikeuksia painottavasta järjestelmästä tulijan velvollisuuksia ja omaa vastuuta painottavaan järjestelmään.

Hankkeessa toteutetaan hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan toteutetaan kotoutumispalvelujen uudistus, jossa järjestelmää tehostetaan ja rahoitus kootaan yhteen kanavaan. Hankkeessa huomioidaan myös hallitusohjelman kirjaus kotoutumistuen keston lyhentämisestä ja kotoutumiskoulutuksen järjestämiselle myönnettävän rahoituksen muuttamisesta osin tulospohjaiseksi. Esityksessä huomioitaisiin myös muita kotoutumisen edistämiseen liittyviä hallitusohjelmakirjauksia, kuten maahanmuuttajaaitien aseman parantaminen osana kotoutumispalvelujen kokonaisuudistusta sekä kotoutumispalveluihin kuuluvan kielikoulutuksen saatavuuden edistäminen työpaikoilla. Hanketta tukemaan perustetun työryhmän työskentely on käynnistynyt elokuussa 2024. Työryhmän tehtävänä oli tukea hallituksen esityksen valmistelua hallitusohjelman mukaisten tavoitteiden ja toimien toimeenpanemiseksi.

Lisäksi toteutettaisiin hallituksen säästötavoitteita kotoutumisen edistämisen rahoitukseen ja norminpurkua. Hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan 15 miljoonan euron säästö kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuuteen liittyen. Keväällä 2024 kehysriihessä päätettiin 1,8 miljoonan euron säästötavoitteesta koskien kunnille maksettavaa laskennallista korvausta. Lisäksi hallituksen budjettiriihessä syksyllä 2025 päätettiin 30 miljoonan euron säästötavoitteesta kotoutumisen edistämisen rahoitukseen.

Tavoitteet

Esityksellä tavoitellaan useita hyötyjä, kuten kotoutumisen edistämisen nopeutumista ja tehostumista, kielen oppimista sekä työelämälähtöisyyttä. Tavoitteena on lisätä maahanmuuttaneen omaa velvollisuutta ja vastuuta kotoutumisestaan sekä uudistaa kotoutumisjärjestelmä kotoutumiseen kannustavak-

si. Lisäksi esityksen tavoitteena on toteuttaa kotoutumisen edistämiseen rahoitukseen kohdistuvia säästötavoitteita vuodesta 2027 alkaen. Lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027.

Lausunnon antamiseen saatu ohje

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 10.2.2026 Työ- ja elinkeinoministeriölle.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta.

Vantaan kaupungin lausunnon valmistelu

Luonnos Vantaan kaupungin lausunnoksi on valmisteltu työllisyyden ja kotoutumisen palvelualueella, kansainvälisten asiakkaiden palveluyksikössä.

Toimivalta

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 6 §:n 2 momentin 11 kohdan mukaan kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaosto, jollei toisin erikseen säädetä tai määrätä, antaa omalla tehtäväalallaan kaupungilta pyydetyt lausunnot.

Kaupunginhallituksen elinvoima- ja työllisyysjaosto 21.1.2026

Työllisyyden ja kotoutumisen palveluiden johtajan esitys:

Päätetään antaa Työ- ja elinkeinoministeriölle liitteenä oleva lausunto

Liitteet:

- Vantaan kaupungin lausunto Työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Täytäntöönpano: Työllisyyden ja kotoutumisen palvelualue

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Kansainvälisten asiakkaiden palvelupäällikkö Suvi Lindén, etunimi.sukunimi(at)vantaa.fi, puh: 040 356 2613

Vantaan kaupungin lausunto
Työ- ja elinkeinoministeriölle
luonnoksesta hallituksen
esitykseksi kotoutumisen
edistämisestä annetun lain
muuttamisesta ja siihen
liittyviksi laeiksi

Lausuntopyyntö
VN/33963/2024

VD/8556/03.00.00/2025

Vantaan kaupunki kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

Lukutaitokoulutuksen muuttaminen työvoimakoulutukseksi tukisi tavoitetta työelämälähtöisyyden vahvistamisesta. Lukutaitokoulutuksen kohderyhmä on kuitenkin pääsääntöisesti haavoittuvassa asemassa olevaa asiakaskuntaa, jonka siirtyä työmarkkinoille on keskimääräistä pitkäkestoisempi ja haastavampi. Vapaan sivistystyön koulutuksissa on ollut mahdollisuus joustavampiin toteutuksiin sekä vahvaa pedagogista osaamista kohderyhmän luku- ja kirjoitustaidon edistämiseksi.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen arviossa koskien vapaan sivistystyön lukutaitokoulutusta sekä aikuisten perusopetusta on esitetty huoli siitä, että erityisesti heikolla perusosaamisella Suomessa opintonsa aloittaneille pyrkimys nopeampaan koulutuksen suorittamiseen ja työelämään siirtymiseen voi muodostaa riskin sosiaalisen ja taloudellisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Mikäli perusosaaminen ei ole riittävällä tasolla, se voi muodostua esteeksi jatko-opintojen ja työmarkkinoilla pärjäämisen näkökulmasta. Lukutaitokoulutuksen ja aikuisten perusopetuksen tarkoituksena on nimenomaan tarjota perustaidot haavoittuvassa asemassa oleville aikuisille. Mikäli työvoimakoulutuksena järjestettävällä lukutaitokoulutuksella on korkea tehokkuustavoite, järjestelmä tuottaisi nopeita läpimenoja, jolloin hitaasti opinnoissaan etenevät eivät tule menestymään. Lopputuloksena olisi enemmän keskeytyksiä, kertausta ja lisääntyviä kustannuksia.

Samaisessa arvioinnissa huomioidaan myös, että työvoiman ulkopuolella olevat ja maahanmuuttaneet, joilla ei ole valmiuksia osallistua päätoimisiin opintoihin, hyötyvät eniten vapaan sivistystyön koulutuksista. Arvioinnissa onkin suositeltu, että 100 % valtionosuus laajennettaisiin koskemaan kaikkia lukutaitokoulutusta tarvitsevia, myös pidempään Suomessa olleita ja oleskelulupaa odottavia.

Nyt esitetty muutos lukutaitokoulutuksen ja muun vapaan sivistystyön 100 %:lla valtionosuusrahoituksella toteuttaman koulutuksen muuttaminen työvoimakoulutukseksi voi jättää koulutuksen ulkopuolelle siitä hyötyviä asiakasryhmiä. Esitys ei myöskään huomioi riittävästi henkilöitä, jotka eivät kykene aktiiviseen työnhakuun tai joiden ei ole mahdollista sijoittua työmarkkinoille erilaisten haasteiden vuoksi.

Vantaan kaupungin näkökulmasta uudistuksessa tulisi myös turvata edelleen vapaan sivistystyön asema palvelutuotannossa. Moni vapaan sivistystyön oppilaitos on kunnan omistuksessa, ja kunnalla tulisivatkin olla aito mahdollisuus allokoida rahoitusta kustannustehokkaasti parhaaksi katsomallaan tavalla.

Vantaan kaupungin lausunto
Työ- ja elinkeinoministeriölle
luonnoksesta hallituksen
esitykseksi kotoutumisen
edistämisestä annetun lain
muuttamisesta ja siihen
liittyviksi laeiksi

Lausuntopyyntö
VN/33963/2024

VD/8556/03.00.00/2025

Uudistuksessa tulee myös huomioida kuntien hankintapalveluiden kasvavat kustannukset, sillä koulutusten hankinta, hallinnointi, opiskelijavalintojen tekeminen sekä koulutuslausuntojen laatiminen vaativat henkilöresurssien lisäämistä sekä lisäävät tehtäviä.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt

Vantaan kaupunki pitää hyvänä tavoitetta rahoitusjärjestelmän selkiyttämisestä. Kunnilla ja työllisyysalueilla tulisi olla kokonaisnäkemyks rahoituksesta, sen kohdentumisesta ja mahdollisuus kehittää paikallisia ratkaisuja asukkaiden palvelutarpeisiin. Lukutaitokoulutuksen siirrossa kuntien tehtäväksi huolehtia riittävän rahoituksen turvaamisesta. Kunnille kohdistettava rahoitus on tälläkin hetkellä riittämätön suhteessa luku- ja kirjoitustaidon koulutusten kustannuksiin, eikä ota huomioon riittävästi vieraskielisen väestön alueellista sijoittumista. Myönteistä on, että esityksen pohjalta rahoitusta kohdistuisi enemmän suurempiin kuntiin, joissa asuu suurin osa maahanmuuttaneista ja kotoutuja-asiakkaista.

Esityksen vaikutusarvioissa nostetaan esiin, että ehdotetuilla muutoksilla olisi vaikutusta kuntien talouteen, mikäli ei vähennetä palveluita, joihin säästöt kohdentuvat. Tavoiteltuja säästöjä ei myöskään saada toteutettua vain kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten rahoituksesta, jolloin leikkaukset kohdistuvat myös muuhun kunnan rahoitukseen.

Vaikka laskennalliset korvaukset ja erityiskustannuskorvaukset ovat isossa mittakaavassa pieni osa kunnan rahoitusta, korvaukset on kohdennettu Vantaalla erityisen tehokkaasti kotoutumista edistäviin palveluihin, muun muassa ohjaukseen ja neuvontaan, täydentävään kielikoulutukseen, yhteiskuntaorientaation järjestämiseen. Laskennallisten korvausten leikkaus kohdentuisi siis selkeään palvelukokonaisuuteen Vantaalla ja voisi vaikuttaa palveluiden järjestämiseen.

Peruspalveluiden valtionosuus kattaa kaiken varhaiskasvatuksesta työllisyys- ja kotoutumispalveluihin. Valtionosuuden riittävyttä ja jakautumista eri palvelutarpeisiin kiristävät kaupungin talouden haasteet ja esimerkiksi työmarkkinatuen kuntaosuudet, ns. sakkomaksut. Myönteistä on, että peruspalveluiden valtionosuuteen siirryttäessä rahoitukseen tehtäisiin jatkossa indeksikorotuksia, joita ei tällä hetkellä laskennallisissa korvauksissa ole.

Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen

Hallituksen esitysluonnoksessa kotoutumislain muuttamiseksi korostetaan maahanmuuttajan velvollisuutta edistää omaa kotoutumistaan. Maahanmuuttajan tulee hakeutua ja osallistua kotoutumista edistäviin palveluihin. Lisäksi ehdotetaan, että kansainvälistä suojelua saaville ja heihin rinnastettaville henkilöille laadittaisiin aina kotoutumissuunnitelma, joka sisältäisi vähintään kotoutumiskoulutukseen sekä monikieliseen yhteiskuntaorientaatioon osallistumisen.

Vantaa pitää esityksen tavoitteita lähtökohtaisesti kannatettavina. On myönteistä, että työelämänäkökulmaa ja yksilön omaa vastuuta kotoutumisprosessista vahvistetaan. Tämä kuitenkin

**Vantaan kaupungin lausunto
Työ- ja elinkeinoministeriölle
luonnoksesta hallituksen
esitykseksi kotoutumisen
edistämisestä annetun lain
muuttamisesta ja siihen
liittyviksi laeiksi**

**Lausuntopyyntö
VN/33963/2024**

VD/8556/03.00.00/2025

edellyttää alkuvaiheen kotoutumisen rahoituksen turvaamista, jotta kotoutumista edistävät palvelut voidaan järjestää todellista tarvetta vastaavasti. Uudistukset todennäköisesti kasvattaisivat muun muassa monikielisen yhteiskuntaorientaation ja joustavien koulutusmuotojen tarvetta, erityisesti muiden kuin työnhakija-asiakkaiden osalta. Esitys myös jättää epäselväksi, miten velvoittavuus osallistua kotoutumista edistäviin palveluihin varmistetaan työvoiman ulkopuolella olevien kotoutujien osalta eikä ota kantaa mahdollisiin sanktiomenettelyihin.

Vantaan kaupungin näkökulmasta olisi hyvä tehdä yhteiskuntaorientaatioon osallistuminen velvoittavaksi oleskelulupastatuksesta riippumatta, jotta varmistetaan maahanmuuttaneiden riittävä ymmärrys oikeuksista ja velvollisuuksista suomalaisessa yhteiskunnassa sekä ehkäistäisiin työperäistä hyväksikäyttöä. Palvelun laajentaminen vaatisi riittävän rahoituksen osana kunnan valtionosuuksia.

Alkuvaiheen palveluprosessin muutokset

Esityksessä ehdotetaan, että osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioon liittyvä alkuhaastattelu toteutettaisiin osana kotoutumissuunnitelman laadintaa. Tämä on yleinen käytäntö jo nykyisellään: työnhakijoille laaditaan kotoutumissuunnitelma osana palvelutarpeen arviointia, ja suunnitelmaa muokataan tarpeen mukaan tulevilla tapaamisilla. Lisäksi järjestämislain (380/2023) muutos 1.1.2026 alkaen edellyttää, että työnhakijan työllistymis- tai korvaava suunnitelma laaditaan alkuhaastattelussa. Työvoiman ulkopuolisten osalta suunnitelma laaditaan jo osana osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviota. Ehdotuksella ei siis olisi toivottua tehostamisvaikutusta.

Muut huomiot

Esityksen tavoitteena on keventää kuntien tehtäviä. Kuntien tehtäviin tehtävät "vähennykset" ovat kosmeettisia, eivätkä tosiasiaassa vähennä työtehtäviä tai niihin tarvittavaa rahoitusta. Palvelutarpeet, asukkaat ja palveluiden yhteensovittamisen tarve eivät katoa, vaikka lakisääteisyys poistuisi.

Kuntien kotoutumista edistäviä tehtäviä uudistetaan nyt kiihtyvällä tahdilla, vaikka juuri on saatu edellinen lakimuutos ajettua sisään ja palvelut pystytettyä. Vantaan näkökulmasta vaadittuihin merkittäviin lakimuutoksiin ei ole riittävästi aikaa varautua. Hankintojen näkökulmasta kilpailutusprosessit ovat pitkiä, ja siirtymäajalla tulisi turvata palveluiden uudelleenorganisointi ja katkeamattomuus.

Vantaan kaupunki kiinnittää erityistä huomiota siihen, että palveluiden heikentäminen maassa jo oleville kotoutujille ja maahanmuuttaneille on eri asia kuin maahantulopolitiikkaan vaikuttavat toimenpiteet. Suomessa jo olevien maahanmuuttaneiden osalta on ensisijaisesti varmistettava osaamisen tunnistaminen ja tutkintojen tunnustaminen, riittävä kotimaisen kielen opetus ja osaaminen, yhteiskuntatietous sekä kannustavat sosiaalietuudet. Näiden avulla vähennämme segregaatiota ja syrjäytymistä, edistämme työllistymistä, ehkäisemme väestörakenteen tuomia

Vantaan kaupungin lausunto
Työ- ja elinkeinoministeriölle
luonnoksesta hallituksen
esitykseksi kotoutumisen
edistämisestä annetun lain
muuttamisesta ja siihen
liittyviksi laeiksi

Lausuntopyyntö
VN/33963/2024

VD/8556/03.00.00/2025

muutoksia ja rakennamme vastaanottavaisen sekä aidosti moninaisen yhteiskunnan. Kotoutumista edistävät toimenpiteet vastaavat kasvavaan tarpeeseen, tukevat kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan, eikä näistä voida vähentää resursseja tai rahoitusta.